

EBA/GL/2026/06

26 June 2026

Suunised (muudetud) direktiivi
2013/36/EL kohase järelevalvealase
läbivaatamise ja hindamise protsessi
ning järelevalvelise stressitestimise
ühiste menetluste ja metoodikate kohta

Vastavus- ja aruandluskohustused

Suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab suuniseid, mis on välja antud määruse (EL) nr 1093/2010¹ artikli 16 kohaselt. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse EBA seisukoht nõuetekohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ja selle kohta, kuidas tuleks liidu õigust konkreetses valdkonnas kohaldada. Suuniste adressaadiks olevad määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 lõikes 2 määratletud pädevad asutused peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma järelevalvetavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalvemenetlusi) ka siis, kui suunised on mõeldud eelkõige finantseerimisasutustele.

Aruandlusnõuded

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le hiljemalt 28/12/2026 kas nad järgivad või kavatsevad järgida kõnealuseid suuniseid, või vastasel juhul esitama mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtajaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleb saata EBA veebilehel avaldatud vormil, märkides viite „EBA/GL/2026/06“. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb teatada EBA-le.
4. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated EBA veebisaidil.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2010/1093/oj>).

Jaotis 1. Sisu, kohaldamisala ja mõisted ning rakendamine

Sisu

1. Käesolevates suunistes sätestatakse järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühised menetlused ja meetodikad, millele viidatakse direktiivi 2013/36/EL² artiklis 48n, 97 ja artikli 107 lõike 1 punktis a, sealhulgas need, millega hinnatakse direktiivi artiklites 76–87 viidatud riskide liigitamist ja käsitlemist, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamist ning direktiivi artiklite 48o, 98, 100, 101, 102, 104, 104a, 104b, 104c, 105, artikli 107 lõike 1 punkti b ja artikli 117 alusel kasutusele võetud protsesse ja meetmeid. Käesolevate suuniste eesmärk on pakkuda ühiseid meetodikaid, mida pädevad asutused saavad kasutada järelevalvealaste stressitestide läbiviimiseks oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kontekstis, nagu on viidatud direktiivi 2013/36/EL artikli 100 lõikes 2. Lisaks täpsustatakse nendes suunistes direktiivi (EL) 2024/1619 artikli 104a lõike 7 kohaselt, kuidas rakendada nõudeid juhul, kui finantsinstitutsiooni suhtes on hakatud kohaldama väljundi alammäära.
2. Käesolevad suunised ei sätesta stressitestide meetodikaid, mida EBA viib läbi koostöös teiste pädevate asutustega vastavalt määruse (EL) nr 1093/2010 artiklile 22. Need kirjeldavad siiski mitmesuguseid stressiteste, mis aitavad luua asjakohase konteksti EBA tulevaste stressitestide kaalumiseks järelevalvealaste stressitestide osana.

Kohaldamisala

3. Pädevad asutused peaksid kohaldama käesolevaid suuniseid vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklis 110 määratud kohaldamise tasandile, järgides direktiivi 2013/36/EL artiklites 108 ja 109 sätestatud nõudeid ja erandeid.
4. Konsolideerimisega hõlmatud emaettevõtjate ja tütarettevõtjate korral peaksid pädevad asutused kohandama hinnangute põhjalikkust ja detailsust, et see vastaks kohaldamise tasandile, mis on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 I osa II jaotise nõuetega, eelkõige arvestades määruse (EL) nr 575/2013 artiklite 7 ja 10 ning direktiivi 2013/36/EL artikli 21 alusel kohaldatavaid erandeid.
5. Kui finantsinstitutsioonil on samas liikmesriigis tütarettevõtja, kuid määruse (EL) nr 575/2013 I osas sätestatud erandeid ei ole antud, võib kohaldada kapitali ja likviidsuse adekvaatsuse

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj>).

hindamisel proportsionaalset lähenemist, keskendudes kapitali ja likviidsuse ettevõtjatele jaotamise ning grupi piires kapitali või likviidsuse ülekantavuse võimalike takistuste hindamisele.

6. Piiriüleste konsolideerimisgruppide korral tuleks kohaldada menetlusnõudeid koordineeritud viisil direktiivi 2013/36/EL artikli 116 või 51 alusel asutatud järelevalvekolleegiumide raamistikus. Jaotises 10 selgitatakse üksikasjalikult, kuidas käesolevaid suuniseid kohaldatakse piiriülestele konsolideerimisgruppidele ja nende ettevõtjatele.
7. Kui finantsinstitutsioon on asutanud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 8 kohaselt likviidsusalagrupi, peaksid pädevad asutused hindama likviidsusele ja rahastamisele avalduvaid riske ning võtma järelevalvemeetmeid alagrupiga hõlmatud ettevõtjate suhtes likviidsusalagrupi tasandil.

Adressaadid

8. Käesolevad suunised on adresseeritud määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punkti 2 alapunktides i ja viii määratletud pädevatele asutustele.

Mõisted

9. Kui ei ole sätestatud teisiti, on käesolevate suuniste mõistetel sama tähendus kui määruses (EL) nr 575/2013³, direktiivis 2013/36/EL, direktiivis 2014/59/EL⁴ või EBA suunistes finantseerimisasutuste stressitestide kohta⁵ kasutatud ja määratletud mõistetel. Lisaks kasutatakse käesolevates suunistes järgmisi mõisteid:

„Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutus“ – määruse (EL) 2024/1624 artikli 2 lõike 1 punktis 45 määratletud järelevalveasutus, mille ülesanne on kontrollida finantsinstitutsiooni vastavust selle direktiivi sätetele.

„Kapitalipuhvri nõuded“ – direktiivi 2013/36/EL VII jaotise 4. peatükis sätestatud omavahendite nõuded.

„Konsolideeriv finantsinstitutsioon“ – finantsinstitutsioon, millelt nõutakse usaldatavusnõuete järgimist konsolideeritud olukorra alusel kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 I osa II jaotise 2. peatükiga.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013 krediidasutuste ja investeerimisühingute suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete kohta ja määruse (EL) nr 648/2012 muutmise kohta (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj>).

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/59/EL, millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012 (ELT L 173, 12.6.2014, lk 190, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/59/oj>).

⁵ EBA suunised finantseerimisasutuste stressitestide kohta (EBA/GL/2018/04).

„Tasakaalustamissuutlikkus“ – finantsinstitutsiooni suutlikkus säilitada või saada juurdepääs täiendavale likviidsusele lühiajalises, keskpikas ja pikas perspektiivis stressistsenaariumidele reageerimiseks.

„Rahastamisrisk“ – risk, et finantsinstitutsioonil ei ole keskpikas ja pikas perspektiivis stabiilseid rahastamisallikaid, mis põhjustab praeguse või tulevase riski, et ta ei suuda kas üldse või ilma rahastamiskulusid vastuvõetamatult palju suurendamata täita oma finantskohustusi (nt maksed ja tagatise vajadused), kui need kuuluvad keskpikas või pikas perspektiivis tasumisele.

„Välisvaluutas laenu andmine“ – laenamisvõimaluse õiguslikust vormist sõltumatu laenu andmine laenuvõtjale (nt koos tasumise edasilükkamise või muude sarnaste finantstehingutega) muus valuutas kui laenuvõtja asukohariigi seaduslik maksevahend.

„Välisvaluutas laenu andmise risk“ – praegune või võimalik risk finantsinstitutsiooni tulule ja omavahenditele, mis tekib riskimaandusest laenuvõtjatele välisvaluutas laenu andmisest.

„Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess“ – direktiivi 2013/36/EL artikli 73 kohaselt finantsinstitutsiooni rakendatud sisemise kapitali väljaselgitamise, mõõtmise, juhtimise ja jälgimise protsess.

„Sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess“ – likviidsuse väljaselgitamise, mõõtmise, juhtimise ja jälgimise protsess, mida finantsinstitutsioon rakendab vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 86.

„Finantsinstitutsiooni kategooria“ – finantsinstitutsiooni süsteemse tähtsuse näitaja, mis on määratud tema suuruse ja keerukuse ning tegevusulatuse alusel.

„Päevasisene likviidsus“ – tööpäeva jooksul kättesaadavad vahendid, mis võimaldavad finantsinstitutsioonil teha reaalselt makseid.

„Päevasisene likviidsusrisk“ – praegune või tulevane risk, et finantsinstitutsioon ei suuda oma päevasiseid likviidsusvajadusi tõhusalt hallata.

„Makrotasandi usaldatavusnõue“ või „makrotasandi usaldatavusmeede“ – pädeva või määratud ameti poolt makrotasandi usaldatavusriski või süsteemse riski käsitlemiseks kehtestatud nõue või meede.

„Oluline valuuta“ – valuuta, milles finantsinstitutsioonil on olulised bilansi- või bilansivälised positsioonid.

„Rahapesu ja terrorismi rahastamise risk“ – risk, mis on määratletud EBA riskipõhise järelevalve suunistes⁶.

⁶ EBA suunised rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise riskipõhise lähenemisviisi põhimõtete ja riskitundlikkusest lähtuva järelevalve läbiviimise etappide kohta vastavalt direktiivi (EL) 2015/849 artikli 48 lõikele 10 (millega muudetakse ühiseid suuniseid ESAs/2016/72) („Riskipõhise järelevalve suunised“) (EBA/GL/2021/16).

„Tegevuskerksus“ – finantsinstitutsiooni võime tagada kriitilise või olulise tähtsusega funktsioonide toimimine ka häirete korral.

„Üldine kapitalinõue“ – järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise kogukapitalinõude, kapitalipuhvri nõuete ja makrotasandi usaldatavusnõuete summa, kui see on väljendatud omavahendite nõuetena.

„Üldine finantsvõimenduse määra nõue“ – järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogu finantsvõimenduse määra nõude ja määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punkti a kohaselt globaalse süsteemselt olulise ettevõtja finantsvõimenduse määra puhvri nõude summa.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamine“ – finantsinstitutsiooni üldise elujõulisuse ajakohane hindamine järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamise alusel.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor“ – järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamisele tuginev finantsinstitutsiooni elujõulisusele avalduva üldriski arvnäitaja.

„Esimese samba omavahendite nõuded“ – omavahendite nõuded, mida finantsinstitutsioon peab täitma vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 kolmandale, neljandale ja seitsmendale osale ning määruse (EL) 2017/2402 2. peatükile.

„Teise samba kapitalisuunised“ – finantsinstitutsiooni enda üldisi kapitalinõudeid ületavate omavahendite tase ja kvaliteet, mida finantsinstitutsioon peab omama ja mis on kindlaks määratud vastavalt käesolevates suunistes sätestatud kriteeriumidele.

„Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised“ – finantsinstitutsiooni enda üldise finantsvõimenduse määra nõuet ületavate omavahendite tase ja kvaliteet, mida finantsinstitutsioon peab omama, ning mis on kindlaks määratud käesolevates suunistes sätestatud kriteeriumide alusel.

„Teise samba kapitalinõue“ – täiendavate omavahendite nõue, mis on kehtestatud kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktiga a, et käsitleda muid riske kui ülemäärase finantsvõimenduse riski.

„Teise samba kapitalinõue ülemäärase finantsvõimenduse riski kohta“ – täiendavate omavahendite nõue, mis on kehtestatud kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktiga a, et käsitleda ülemäärase finantsvõimenduse riski.

„Mainerisk“ – praegune või tulevane risk finantsinstitutsiooni tulule, omavahenditele või likviidsusele, mis tekib tema maine kahjustamisest.

„Riskivalmidus“ – nende riskide agregeeritud tase ja tüübid, mida finantsinstitutsioon on valmis võtma oma riskisuutlikkuse piires kooskõlas oma ärimudeliga, et saavutada oma strateegiaeesmärgid.

„Riskiskoor“ – kapitalile, likviidsusele ja rahastamisele avalduvate individuaalsete riskide järelevalvealast hinnangut kokku võttev arvnäitaja, mis kajastab tõenäosust, et riskil on finantsinstitutsiooni usaldatavusele oluline mõju (nt võimalik kahju) pärast finantsinstitutsiooni riskijuhtimise ja kontrollide kaalumist ning enne seda, kui on kaalutud selle võimet leevendada riske olemasolevate kapitali- või likviidsusvahendite abil.

„Kapitalile avalduvad riskid“ – eriomased riskid, mis avaldumise korral mõjutavad oluliselt finantsinstitutsiooni omavahendite usaldatavust järgmise 12 kuu jooksul. See hõlmab muu hulgas direktiivi 2013/36/EL artiklites 79–87 käsitletud riske.

„Likviidsusele ja rahastamisele avalduvad riskid“ – eriomased riskid, mis avaldumise korral mõjutavad oluliselt finantsinstitutsiooni likviidsuse usaldatavust eri ajavahemike jooksul.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi element“ – üks järgmistest elementidest: ärimudeli analüüs, sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate riskikontrollide hindamine, kapitalile avalduvate riskide hindamine, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamine, või järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse ja rahastamise hindamine.

„Järelevalve võrdlusalused“ – pädeva asutuse poolt välja töötatud riskipõhised kvantitatiivsed vahendid või meetodid, mille eesmärk on hinnata määrusega (EL) nr 575/2013 hõlmamata riskide või riskielementide katmiseks vajalikke omavahendeid.

„Üleelamisperiood“ – aeg, mille vältel finantsinstitutsioon saab stressitingimustes jätkata tegevust ja maksekohustuste täitmist.

„Koguriskipositsioon“ – määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 92 määratletud koguriskipositsioon.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue“ – määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktides a–c sätestatud omavahendite nõuete ja käesolevates suunistes sätestatud kriteeriumide kohaselt kindlaks määratud täiendavate omavahendite nõuete summa, et käsitleda muid riske, kui ülemäärase finantsvõimenduse risk.

„Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogu finantsvõimenduse määra nõue“ – määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud omavahendite nõuete ja käesolevates suunistes sätestatud kriteeriumide kohaselt määratud täiendavate omavahendite nõuete summa, et käsitleda ülemäärase finantsvõimenduse riski.

„Riskimaanduseta laenuvõtjad“ – ilma loomuliku või finantsilise riskimaanduseta jaeklientidest ja VKEdest laenuvõtjad, kes on avatud laenuvääringu ning riskimaandusvääringu erinevusest tulenevale riskile; loomulik riskimaandus sisaldab erijuhte, kui laenuvõtjad saavad välisvaluutas tulu (nt rahaülekandeid/eksporditulu), ning finantsilise riskimaanduse korral eeldatakse tavaliselt lepingu olemasolu finantsinstitutsiooniga.

„Elujõulisuse skoor“ – arvnäitaja, mis võtab kokku järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemendi järelevalvealase hindamise ning kajastab hinnatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemendist finantsinstitutsiooni elujõulisusele avalduvat riski.

Kohaldamise alguskuupäev

10. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2027.

Punkte 102, 103, 239, 462, 463 ja 470 (f) kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2027, välja arvatud sätted, mis käsitlevad riske, mis tulenevad sihipäraste finantssanktsioonide rakendamata jätmisest ja neist kõrvalehoidmisest. Neid kohaldatakse alates 10. juulist 2027.

Jaotist 12 kohaldatakse alates 11. jaanuarist 2027.

Kehtetuks tunnistamine

11. EBA 18. märtsi 2022. aasta suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning järelevalvelise stressitestimise ühiste menetluste ja meetodikate kohta (EBA/GL/2022/03) ning EBA suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohase IKT-riski hindamise kohta (EBA/GL/2017/05) tunnistatakse kehtetuks alates 1. jaanuarist 2027. Viiteid kehtetuks tunnistatud suunistele käsitatakse viidetena käesolevatele suunistele.

Jaotis 2. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raamistik

2.1. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raamistiku ülevaade

12. Pädevatel asutustel peaks olema põhjalik järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raamistik, mis hõlmab järgmisi valdkondi, mida tuleks korrapäraselt hinnata, võttes arvesse EBA veebisaidil eraldi avaldatud õigusaktide loetelu, mille alusel tuleks hinnata finantsinstitutsiooni nõuetele vastavust. Punktis 2.4 esitatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi sekkumise mudelis on kirjeldatud, kuidas seda raamistikku saab proportsionaalsuse põhimõtet kohaldades erinevate finantsinstitutsioonide puhul kohandada. Need valdkonnad on järgmised:

- a. finantsinstitutsiooni kategoriseerimine, nagu on sätestatud punktis 2.1.1;
- b. põhinäitajate jälgimine, nagu on sätestatud jaotises 3;
- c. ärimudeli analüüs, nagu on sätestatud jaotises 4;
- d. sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamine, nagu on sätestatud jaotises 5;
- e. kapitalile avalduvate riskide hindamine, nagu on sätestatud jaotises 6;
- f. finantsinstitutsiooni omavahendite adekvaatsuse hindamine, nagu on sätestatud jaotises 7;
- g. likviidsuse ja rahastamisega seotud riskide hindamine ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse ja rahastamise hindamine, nagu on sätestatud jaotises 8;
- h. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamine (sh järelevalvemeetmete kohaldamine ja vajaduse korral varase sekkumise meetmed) ning suhtlus, nagu on sätestatud vastavalt 9. jaotises ja punktis 2.1.2.

13. Pädevad asutused peaksid käsitlema järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi pideva protsessina, mis ühendab kõigi järelevalvetegevuste tulemused ning kõik kättesaadavad teabeallikad üheks terviklikuks ülevaateks finantsinstitutsiooni järelevalveolukorra kohta. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis tuleks arvesse võtta järgmist:

- a. varasemate järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamiste tulemused, ärimudeli analüüs ja pidev asukohaväline järelevalve;
- b. finantsinstitutsiooni finantsaruandlus, strateegiakava(d), nõutav aruandlus (ühisaruaanded (COREP), finantsaruanded (FINREP) ja krediidiregister, kui olemas); ning sisearuanded (nt juhtimisteave, kapitali- ja likviidsusaruanded, sisesed riskiaruanded);

- c. finantsinstitutsiooni sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess ning finantsseisundi taastamise kava koostamise kord;
- d. kohapealsed kontrollid;
- e. sisemudeli hindamine;
- f. sihtotstarbeline põhjalik analüüs;
- g. horisontaalsed temaatilised ülevaated;
- h. stressitestide analüüs;
- i. kolmandate isikute aruanded (nt auditiaruanded, omakapitali-/krediidianalüütikute aruanded);
- j. muud asjakohased valdkondlikud või makromajanduslikud uuringud/küsitlused.

2.1.1. Finantsinstitutsioonide kategoriseerimine

14. Pädevad asutused peaksid liigitama kõik nende järelevalve alla kuuluvad finantsinstitutsioonid nelja eri kategooriasse vastavalt asjaomaste finantsinstitutsioonide suurusle, süsteemsele olulisusele, laadile, ulatusele ja keerukusele ning arvestades direktiivi 2013/36/EL artikli 97 lõiget 4. Kategoriseerimine peaks kajastama finantsinstitutsioonidest finantssüsteemile avalduva süsteemse riski hindamist.
15. Kui pädevad asutused leiavad, et kontserni kuuluvate erinevate üksuste olulisus, lähtudes lõikes 17 loetletud kriteeriumidest, on erinev, võivad nad rakendada kategooriatesse jaotamist üksikute üksuste tasandil, et kajastada neid erinevusi (nt määrata kontserni erinevatele tütarettevõtjatele ja/või konsolideeritud üksusele erinevad kategooriad).
16. Pädevad asutused peaksid oma finantsinstitutsioonide liigitust korrapäraselt läbi vaatama ning seda tegema ka pärast sündmusi, mis võivad mõjutada ärimudelite riskitaset, või oluliste ettevõtte tegevuste järel, nagu näiteks ulatuslik varade vöörandamine, ühinemine või ülevõtmine või oluline strateegiline samm.
17. Minimaalse võrreldavuse tagamiseks peaksid pädevad asutused lähtuma järgmistest kategooriatest:
 - ▶ 1. kategooria – kõik määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 146 kohaselt „suurte finantsinstitutsioonidena“ määratletud finantsinstitutsioonid. Pädevad asutused võivad liigitada „suured finantsinstitutsioonid“ 2. või 3. kategooriasse proportsionaalsuse alusel, kui nad ei ole globaalsed süsteemset olulised ettevõtjad. „Suurte finantsinstitutsioonide“, mis ei ole globaalsed süsteemset olulised ettevõtjad, ümberliigitamine peaks toimuma vastavalt allpool esitatud 2. ja 3. kategooria kvalitatiivsetele kriteeriumidele, võttes arvesse finantsinstitutsiooni suurust, süsteemset olulisust, tegevuse laadi, ulatust ja keerukust.
 - ▶ 2. kategooria – i) keskmise suurusega kuni suured finantsinstitutsioonid, v.a 1. kategooriasse kuuluvad finantsinstitutsioonid, mis ei ole väikesed ja mittekeerukad finantsinstitutsioonid määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 145 tähenduses ning tegutsevad mitmes ärivaldkonnas, sh pangandusvälises tegevuses, või millel on

märkimisväärne piiriülene tegevus ning mis pakuvad jae- ja äriklientidele krediidi- ja finantstooteid; ii) süsteemselt mitteolulised spetsialiseerunud finantsinstitutsioonid, millel on oluline turuosa oma ärivaldkonnas või maksesüsteemis, või finantsinstrumentide kauplemisplatvormid/turud; iii) finantsinstitutsioonid, mida peetakse oluliseks oma suuruse, tegevuse või ärimudeli tõttu (nt finantsinstitutsioonide kaitseskeemi keskasutused, kesksed vastaspoolde, keskedepositooriumid, keskpankade ühistupangad või hoiupangad), majanduse (nt koguvarama võrreldes sisemajanduse koguproduktiga) või konkreetse liikmesriigi pangandussektori jaoks.

- ▶ 3. kategooria – i) väikesed ja keskmise suurusega finantsinstitutsioonid, v.a 1. ja 2. kategooriasse kuuluvad finantsinstitutsioonid, mis ei ole väikesed ja mittekeerukad finantsinstitutsioonid määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 145 tähenduses ning tegutsevad piiratud arvus ärivaldkondades või millel on väheoluline piiriülene tegevus, pakkudes peamiselt krediititooteid jae-, äri- ja institutsionaalsetele klientidele, ning mille finantstoodete pakkumine on piiratud; ii) spetsialiseerunud finantsinstitutsioonid, millel on vähem oluline turuosa oma ärivaldkondades või maksesüsteemides või finantsbörsidel.
- ▶ 4. kategooria – kõik finantsinstitutsioonid, mis on määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkti 145 kohaselt määratletud kui „väikesed ja mittekeerukad finantsinstitutsioonid“, ning kõik muud väikesed mittekeerukad finantsinstitutsioonid, mis ei kuulu kategooriatesse 1–3 (nt piiratud tegevusulatus ja ebaolulised turuosad oma ärivaldkondades).

2.1.2. Riskide, eskalatsiooniraamistiku ja järelvalvemeetmete pidev hindamine

18. Pädevad asutused peaksid vastavalt punktis 2.4 sätestatud järelvalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi sekkumise mudelile pidevalt hindama finantsinstitutsioonile avalduvaid või avalduda võivaid riske oma järelvalve tegevuste kaudu.
19. Pädevad asutused peaksid tagama, et nende hindamiste tulemused oleksid selgelt dokumenteeritud, pöörates erilist tähelepanu tuvastatud puuduste algpõhjustele. Need tulemused peaksid kajastuma käesolevate suuniste kohaselt määratud järelvalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi skooris ning need peaksid andma teavet järgnevate järelvalvemeetmete jaoks, mida pädevad asutused võivad kohaldada, nagu on sätestatud direktiivi 2013/36/EL artiklites 102, 104 ja 105 ning riiklikes õigusaktides, ning vajaduse korral direktiivi 2014/59/EL artiklis 27 sätestatud varase sekkumise meetmete või eespool nimetatute mis tahes kombinatsiooni jaoks.
20. Pädevad asutused peaksid oma pideva järelvalvetgevuse raames võtma asjakohaseid ja õigeaegseid järelmeetmeid tagamaks, et finantsinstitutsioon on tuvastatud puudused tulemuslikult kõrvaldanud. Sellega seoses peaksid pädevad asutused kehtestama järelvalvemeetmete kõrgetasemelise eskalatsiooniraamistiku, mis toetab tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks kõige asjakohasemate (nii kvantitatiivsete kui ka kvalitatiivsete) meetmete valimist. See ei piira kohaldatavas õigusraamistikus sätestatud järelvalvevolitusi ega pädevate

asutuste kaalutusõigust määrata kõige asjakohasemad meetmed konkreetsete asjaolude ja puuduste põhjal.

21. Elmises punktis osutatud raamistikus tuleks kaaluda järgmisi meetmeid, mis ei ole rangelt järjestikused ning mida võib vastavalt vajadusele laiendada või leevendada:

- a. tõhustatud järelevalvedialoogi pidamine finantsinstitutsiooniga, näiteks kohtumine juhtorganiga või finantsinstitutsioonilt enesehindamise nõudmine;
- b. finantsinstitutsioonidelt oodatavatest parandusmeetmetest teavitamine (mittesiduvad meetmed), näiteks järelevalvealastest ootustest või soovitustest;
- c. finantsinstitutsioonidelt konkreetsete parandusmeetmete nõudmine (siduvad meetmed), näiteks kvalitatiivsete meetmete kehtestamine, mida finantsinstitutsioon peab järgima, ja/või teise samba nõude või likviidsusnõuete kehtestamine/suurendamine;
- d. tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks järelevalvemeetmete rakendamine, näiteks halduskaristused, parandusmeetmed või trahvid.

22. Järelevalvemeetmete valimisel peaksid pädevad asutused määrama kindlaks kogu eskalatsiooni viisi, arvestades kättesaadavat teavet, finantsinstitutsiooni laadi, suurust ja keerukust ning vajadust tagada tuvastatud puuduste õigeaegne kõrvaldamine. Valiku tegemisel tuleks vajadusel lähtuda järgmistest kaalutlustest:

- a. kavandatud tulemus, mida meetmetega püütakse saavutada, ja kui võimalik, eeldatavad tähtajad, mille jooksul finantsinstitutsioon peab puudused kõrvaldama;
- b. puuduste raskusaste ja probleemi lahendamata jätmise võimalik mõju usaldatavusele (st kas probleemi on vaja lahendada konkreetse meetmega) ning kas puudusi on juba käsitletud / need on hõlmatud muude meetmetega;
- c. finantsinstitutsiooni tõendatud suutlikkus või kavatsus puudused kõrvaldada;
- d. kas teised meetmed saavutaksid sama eesmärgi, tekitades finantsinstitutsioonile väiksema haldusliku ja rahalise mõju;
- e. võimalus, et tuvastatud riskid ja haavatavused võivad olla korrelatsioonis või isevõimenduvad või mõlemat, mille tõttu tuleb muuta järelevalvemeetmeid rangemaks, ning
- f. mis tahes muud tegurid, mida pädevad asutused peavad asjakohaseks.

23. Ilma et see piiraks pädevate asutuste kaalutusõigust kõige sobivamate meetmete valimisel, tuleks kõiki kättesaadavaid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid meetmeid kasutada viisil, mis võimaldab kõige paremini reageerida riskitasemele ja/või puudustele. Seejuures tuleks arvesse võtta riski laadi (kvantitatiivne ja/või kvalitatiivne), eskalatsiooniprotsessi ja asjaolu, et tuleks kohaldada kvantitatiivseid meetmeid, et kõrvaldada puudused sisemises juhtimissüsteemis, sealhulgas sisekontrollikorras, ning muid küsimusi, mille puhul muud järelevalvemeetmed ei ole olnud tõhusad või neid peetakse ebapiisavaks, et kõrvaldada tuvastatud puudused asjakohase aja jooksul⁷.

⁷ Kooskõlas Euroopa Liidu ja nõukogu direktiivi 2013/36 (mis käsitleb krediitiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediitiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega

24. Käesoleva jaotise sätted ei piira pädevate asutuste võimalust võtta järelevalvemeetmeid, mis on otseselt seotud järelevalvetegevuste ulatusega (nt kohapealsed kontrollid või juhtorgani liikmete ja põhifunktsioonide sobivuse hindamine), kui selle tegevuse tulemused eeldavad oluliste puuduste kõrvaldamiseks järelevalvemeetmete viivitamatut kohaldamist.

2.1.3. Suhtlus finantsinstitutsioonidega

25. Pädevad asutused peaksid oma järelevalvetegevuse käigus suhtlema finantsinstitutsioonidega.

26. Pädevad asutused peaksid edastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise tulemused finantsinstitutsioonile kooskõlas jaotisega 9 ning teavitama teda kõigist meetmetest, mis on vajalikud nende järelduste alusel kohaldatavate järelevalvemeetmete täitmiseks.

2.2. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis skoori määramine

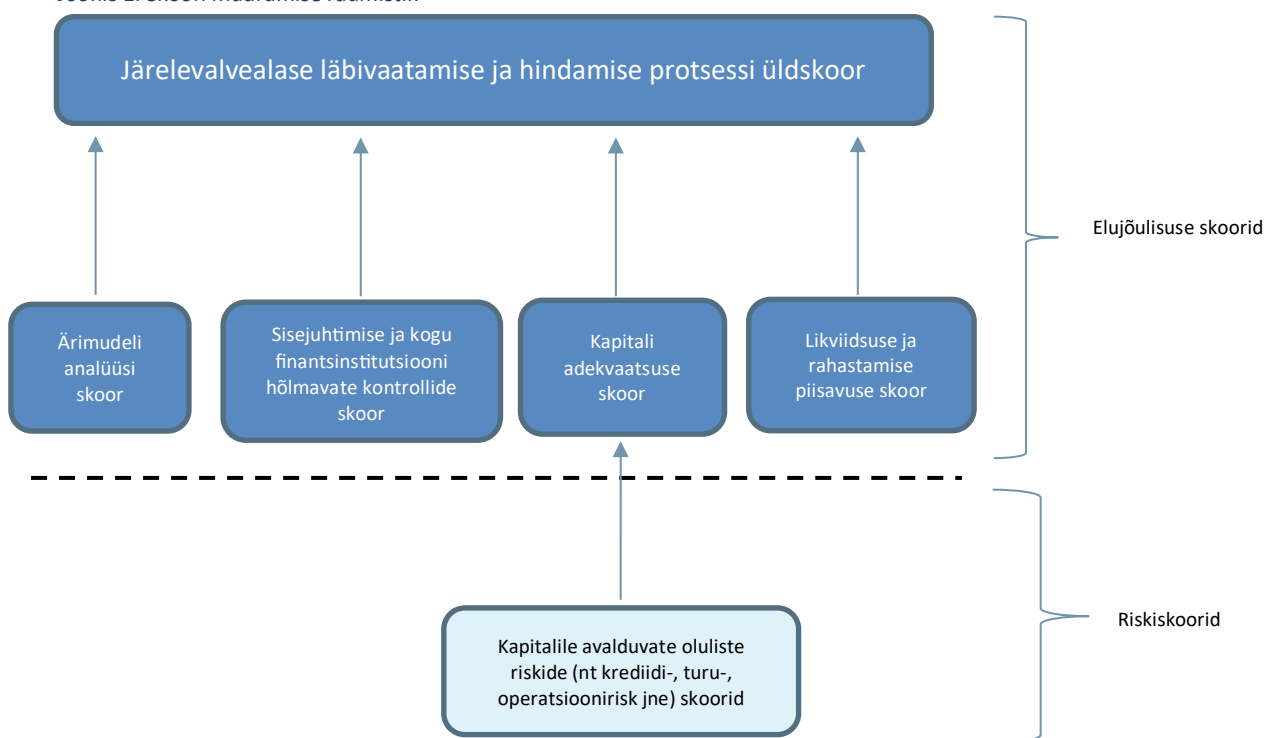
27. Pädevad asutused peaksid kasutama ühtset hindamissüsteemi, et hõlbustada suhtlust pädevate asutuste ja järelevalvekolleegiumide vahel, edendada võrreldavust ja võrdseid tingimusi kõigi finantsinstitutsioonide vahel ning seada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamisel esikohale järelevalvealased ressursid ja -meetmed. Nad peaksid tegema kokkuvõtte oma hindamiste tulemustest, määraes riskiskoorid, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide skoorid ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori.

28. Riskiskooride, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide skooride ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori määramisel peaksid pädevad asutused tuginema käesolevate suuniste iga asjakohase punkti ja jaotise lõpus tabelites esitatud kaalutlustele koos järelevalvealase hinnangu kohaldamisega. Kuigi need kaalutlused on skooride määramise aluseks, ei tohiks neid tõlgendada mehaanilise kontrollnimekirjana, mis tuleb täita iga elemendi kohta, samuti ei tohiks neid käsitada elementide tähtsusjärjestuse kehtestamisena. Selle asemel on nende eesmärk aidata pädevatel asutustel punkte anda, võttes arvesse erinevate elementide vastastikust mõju ja asjakohasust hinnatava finantsinstitutsiooni konkreetse mõõtmel raames.

29. Riskiskooride eesmärk on kajastada tõenäosust, et kapitali, likviidsuse ja rahastamisega seotud riskid avaldavad finantsinstitutsioonile olulist mõju. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemendi skoorid ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor näitavad finantsinstitutsiooni elujõulisust ohustavate riskide ulatust; eelkõige peaks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldine skoor kajastama järelevalvealast seisukohta finantsinstitutsiooni üldise elujõulisuse kohta, nagu on sätestatud 9. jaotises.

tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ) artikli 104a lõike 1 punktiga b (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/2026-01-11>).

Joonis 1. Skoori määramise raamistik

30. Skoorid on järgmised: 1 (väike risk), 2 (keskmine kuni väike risk), 3 (keskmine kuni suur risk) ja 4 (suur risk – see kajastab halvimat võimalikku hinnangut). Täiendavat skoori F saab kasutada ainult järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori jaoks, nagu on selgitatud lõikes 38. Pädevad asutused võivad kasutada asutusesiseselt, näiteks ressursside planeerimiseks, detailsemat skoori määramist, kui järgitakse käesolevates suunistes sätestatud üldist skoori määramise raamistikku.

31. Pädevad asutused peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamiste lõpetamisel skoorid läbi vaatama minimaalse sagedusega, mis on sätestatud punktis 2.4 esitatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi sekkumise mudelis. Punktisummad tuleks läbi vaadata ilma asjatu viivitusteta, lähtuvalt olulistest uutest tulemustest või arengutest.

2.2.1. Riskiskoorid

32. Riskiskoorid määratakse kapitalile avalduvate riskide summeerimiseks (nagu on täpsustatud 6. jaotises). Need skoorid kajastavad tõenäosust, et risk avaldab finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulist mõju (nt võimalik kahju) pärast seda, kui on kaalutud riskikontrollide kvaliteeti selle mõju leevendamiseks (st jääkrisk), kuid enne, kui arvestatakse finantsinstitutsiooni võimet riski maandada olemasolevate kapitali- või likviidsusressursside abil.

33. Pädevad asutused peaksid riskiskoori kindlaks määrama, hinnates finantsinstitutsiooni olemuslikku riskitaset ning võttes sealjuures nõuetekohaselt arvesse finantsinstitutsiooni riskijuhtimise ja kontrollimehhanismide piisavust. Eelkõige võib asjakohane riskijuhtimise ja kontrollimeetmete raamistik leevendada konkreetse riski mõju usaldatavusele, samas kui nõrk raamistik võib seda mõju suurendada. Olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli adekvaatsuse

hindamisel tuleks arvesse võtta kaalutlusi, mis on esitatud tabelis 6 krediidi- ja vastaspoole riski kohta, tabelis 8 tururiski kohta, tabelis 10 operatsiooniriski kohta, tabelis 12 pangaportfelli intressi- ja krediidimarginaali riski kohta (IRRBB ja CSRBB) ning tabelis 17 likviidsuse ja rahastamise kohta.

34. Kapitaliriskide hindamisel peaksid pädevad asutused arvesse võtma ka asjakohaseid alamkategooriaid (nt kontsentratsioonirisk või riigirisk osana krediidi- ja vastaspoole riski hindamisest, nagu on sätestatud 6. jaotises). Sõltuvalt mis tahes alamkategooria olulisusest konkreetse finantsinstitutsiooni jaoks võivad pädevad asutused otsustada neid hinnata ja neile punkte anda eraldi.
35. Pädevad asutused võivad riskiskoori andmisel kasutada erinevaid meetodeid, nad võivad anda riskihinnangu ning riskijuhtimise ja kontrolli tulemused eraldi (mille tulemuseks on vahe- ja lõppskoor) või hinnata neid ühiselt. Pädevad asutused võivad ka koondada kõik kapitaliga seotud riskid üheks koondskooriks.

2.2.2. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide skoorid ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor

36. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise lõpus peaksid pädevad asutused koostama finantsinstitutsiooni riskiprofiili ja elujõulisuse põhjaliku ülevaate, mis põhineb järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi neljal elemendil:
- a. ärimudel ja -strateegia, nagu on sätestatud jaotises 4;
 - b. sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavad kontrollid, nagu on sätestatud jaotises 5;
 - c. kapitali adekvaatsus, nagu on sätestatud jaotises 7;
 - d. likviidsuse ja rahastamise piisavus, nagu on sätestatud jaotises 8.
37. Kapitali adekvaatsuse ja likviidsuse ning rahastamise adekvaatsusega seoses väljendavad need skoorid järelevalvealast arvamust finantsinstitutsiooni kapitali ja likviidsuse suutlikkuse kohta maandada/katta kapitalile, likviidsusele ja rahastamisele avalduvaid, jaotistes 6 ja 8 kirjeldatud individuaalseid riske ja/või teisi, jaotises 7 kirjeldatud elemente, mille jaoks on määratud täiendavaid omavahendeid.
38. Lõplik skoor on järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor. See hõlmab eespool nimetatud nelja järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemendi skoori ning järelevalvealast hinnangut. Pädevad asutused peaksid tagama, et järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor näitab finantsinstitutsiooni üldist elujõulisust, sealhulgas seda, kas finantsinstitutsioon on „maksejõuetu või tõenäoliselt maksejõuetuks jääv“ direktiivi 2014/59/EL artikli 32 tähenduses ning võttes arvesse EBA suuniseid maksejõuetuse või tõenäoliselt maksejõuetuks jäämise kohta⁸. Kui järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise

⁸ EBA suunised erinevate asjaolude tõlgendamise kohta, mille puhul peetakse krediidasutust või investeerimisühingut direktiivi 2014/59/EL artikli 32 lõike 6 kohaselt maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks (EBA/GL/2015/07).

protsessi üldhindamise tulemus näitab, et finantsinstitutsiooni võib pidada maksejõuetuks või tõenäoliselt maksejõuetuks jäävaks, peaksid pädevad asutused kohaldama skoori „F“ ja järgima kriisilahendusasutustega suhtlemise protsessi, nagu on sätestatud direktiivi 2014/59/EL artiklis 32.

39. Pädevad asutused peaksid tagama, et järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide skoorid ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor:

- a. kajastavad tõenäosust, et probleemide lahendamiseks on vaja järelevalvemeetmeid;
- b. võetakse arvesse varajase sekkumise meetmete võtmise käivitajana kooskõlas EBA suunistega varajase sekkumise meetmete kasutamise käivitajate kohta⁹;
- c. annavad teavet järelevalvevahendite prioriseerimiseks ja planeerimiseks ning järelevalvealase kontrolliprogrammi prioriteetide seadmiseks.

2.3. Organisatsiooniline korraldus

40. Pädevad asutused peaksid tagama, et nende organisatsiooniline korraldus sisaldab järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teostamisel vähemalt järgmist:

- a. seoses järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teostamisega järelevalvetöötajate rollide ja vastutusalade ning asjakohaste aruandlusahelate kirjeldus nii tava- kui ka erakorralises olukorras;
- b. tulemuste ja järelevalvealase hinnangu dokumenteerimise ning registreerimise menetlused;
- c. tulemuste ja skooride heakskiitmise kord ning eskalatsioonimenetlused pädevas asutuses esinevate eriarvamuste korral nii tava- kui ka erakorralistes olukorras;
- d. finantsinstitutsiooniga suhtluse organiseerimise kord, mis järgib minimaalse sekkumise mudelit, nagu on sätestatud punktis 2.4, et hinnata järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi individuaalseid elemente;
- e. finantsinstitutsiooniga konsulteerimise ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tulemuste finantsinstitutsioonile teatamise kord, mis kajastab suhtlemist piiriüleste konsolideerimisgruppide ja nende üksuste järelevalvekolleegiumides vastavalt komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 710/2014¹⁰;
- f. sisemised kontrollimehhanismid, mis toetavad tõhusat otsuste tegemist, tulemuste järjepidevust ja vastutust.

41. Finantsinstitutsioonidega suhtlemise korra määratlemisel peaksid pädevad asutused kaaluma finantsinstitutsioonidele skooride määramise võimalikku mõju seoses nende

⁹ EBA suunised varajase sekkumise meetmete kasutamise käivitajate kohta (EBA/GL/2015/03).

¹⁰ Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 710/2014, 23. juuni 2014, milles sätestatakse rakenduslikud tehnilised standardid seoses krediidasutuse- või investeerimisühingupõhiste usaldatavusnõuete kohta ühisotsuste tegemise protsessi kohaldamise tingimustega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2013/36/EL (ELT L 188, 27.6.2014, lk 19, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2014/710/oj).

avalikustamiskohustustega vastavalt määruse (EL) nr 596/2014¹¹ ning direktiivide 2014/57/EL¹² ja 2004/109/EÜ nõuetele¹³.

2.4. Proportsionaalsus ja järelevalveline sekkumine

42. Pädevad asutused peaksid kohandama finantsinstitutsiooni suhtes rakendatava järelevalvealase sekkumise ulatust, sagedust, üksikasjalikkust ja intensiivsust vastavalt selle kategooriale ja võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtet. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tegevuste kavandamisel peaksid pädevad asutused lähtuma tabelis 1 esitatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi minimaalse sekkumise mudelist. Mudel seob järelevalvealase tegevuse intensiivsuse finantsinstitutsiooni kategooriaga. Mudelit ei tohiks tõlgendada takistusena vahendite eraldamisel kindlaksmääratud järelevalveprioriteetidele. Seetõttu võivad pädevad asutused, sõltumata finantsinstitutsiooni liigitusest, määrata oma hindamise fookuse ja detailsuse taseme nii, et see kajastaks finantsinstitutsiooni riskiprofiili, erinevate riskide olulisust, jaotises 3 kirjeldatud põhinäitajate seire kaudu tuvastatud suundumusi ja tekkivaid riske, jaotises 11 kirjeldatud stressitestimise või järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi varasemate hindamiste tulemusi.

43. Selle mudeli kohaselt peaksid pädevad asutused kujundama ülevaate kõigist järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementidest (ärimudeli analüüs, juhtimine/sisekontroll, kapitaliriskid ning likviidsus- ja rahastamisriskid) vastavalt tabelis 1 esitatud miinimumsagedusele, säilitades samal ajal võimaluse anda igal aastal asutuse elujõulisuse kohta sisukas ja terviklik hinnang (järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise kokkuvõtte).

44. See seisukoht peaks põhinema teabel, mis on kogutud kõigi punktis 13 loetletud järelevalvetegevuste käigus. Eelkõige võib järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise kokkuvõtte lähtealuseks olla ka eelmiste aastate teave, tingimusel et pädev asutus on kindlaks teinud – võttes arvesse ka näitajate kvartali jooksul toimuvat jälgimist –, et finantsinstitutsiooni riskiprofiil ei ole oluliselt muutunud.

45. Pädevad asutused peaksid suhtlema finantsinstitutsioonide juhtorgani ja kõrgema juhtkonnaga¹⁴ vastavalt tabelis 1 esitatud miinimumsagedusele. Sõltumata finantsinstitutsiooni

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ ja komisjoni direktiiv 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ (ELT L 173, 12.6.2014, lk 1).

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/57/EL turukuritarvituse korral kohaldatavate kriminaalkaristuste kohta (turukuritarvituse direktiiv) (ELT L 173, 12.6.2014, lk 179, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/596/oj>).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/109/EÜ läbipaistvuse nõuete ühtlustamise kohta teabele, mis kuulub avaldamisele emitentide kohta, kelle väärtpaberid on lubatud reguleeritud turul kauplemisele, ning millega muudetakse direktiivi 2001/34/EÜ (ELT L 390, 31.12.2004, lk 38, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/109/oj>).

¹⁴ Nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/36/EL, mis käsitleb krediidasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidasutuste ja investeerimisühingute usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/2026-01-11>), artikli 3 lõikes 9.

kategooriast peaksid pädevad asutused tõhustama oma tegevust, et võtta meetmeid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi varasemate hindamiste tulemuste põhjal või jälgida finantsinstitutsioone, millel on kõrgemad või kiiresti muutuvad riskiprofiilid või madal üldine järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi skoor, mis viitab tõsiste järelevalvealastele probleemidele.

46. Kui finantsinstitutsioonid kuuluvad piiriülestesse konsolideerimisgruppidesse, peaksid pädevad asutused arutama, kuidas nad kavatsevad järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hinnata järelevalvekolleegiumide raames, et tuvastada probleemid varajases etapis ning kohandada ja koordineerida lähenemisviisi asutuste vahel, nagu on sätestatud jaotises 10.

Tabel 1. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamine finantsinstitutsioonide eri kategooriatele

Kategooria	Põhinäitajate jälgimine	Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi elementide hindamine (vähemalt)*	Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise kokkuvõte	Minimaalne koostöö- ja dialoogitase finantsinstitutsiooni juhtorgani ja kõrgema juhtkonnaga
1	Kord kvartalis	Kord aastas	Kord aastas	Pidev/jätkuv
2	Kord kvartalis	Iga 2 aasta tagant	Kord aastas	Pidev/jätkuv
3	Kord kvartalis	Iga 3 aasta tagant	Kord aastas	Riskipõhine vähemalt iga 3 aasta tagant
4	Kord kvartalis	Iga 3 aasta tagant, pikendatav 5 aastani**	Kord aastas	Riskipõhine vähemalt iga 3 aasta tagant

*Kontrolli fookus ja üksikasjalikkus on kohandatud nii, et need kajastaksid finantsinstitutsiooni riskiprofiili, erinevate riskide olulisust ning järelevalvetevetuse käigus tuvastatud suundumusi ja tekkivaid riske. See võib põhineda varasematel hindamistel, kui miski ei ole vastavalt kättesaadavale teabele (nt näitajate seire ja aruandlus) oluliselt muutunud, olenemata finantsinstitutsiooni liigitusest.

**Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi elementide hindamise miinimumsagedust võib 4. kategooria finantsinstitutsioonide puhul pikendada kolmelt aastalt viiele aastale, kui on täidetud järgmised tingimused: i) neil on stabiilne madala riskiga profiil, stabiilsed finantsnäitajad ja head marginaalid ning ii) põhinäitajate kvartaalne seire ei tekita probleeme.

47. Kui pädevad asutused tuvastavad, et finantsinstitutsioonidel on sarnased riskiprofiilid, või nad võivad olla avatud sarnastele tekkivatele riskidele, võivad nad teha järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi temaatilised hindamised mitme finantsinstitutsiooni kohta ühe hindamise raames (nt ärimudeli analüüsi võib teha kõigi väikeste hüpoteeklaenu andjate kohta korraga, arvestades, et sellega tõenäoliselt tuvastatakse samad äritegevuse elujõulisuse probleemid kõigi nende finantsinstitutsioonide korral). Pädevad asutused võivad vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 97 lõikele 4a kasutada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamiseks ka kohandatud meetodikaid sarnase riskiprofiiliga, näiteks sarnaste ärimudelitega või sarnase riskipositsioonide geograafiline paiknemisega finantsinstitutsioonide korral.

48. Direktiivi 2013/36/EL artiklis 99 nõutava järelevalve kontrolliprogrammiga hõlmatud finantsinstitutsioonide korral peaksid pädevad asutused tagama, et järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi sekkumise ja kohaldamise tasand määratakse selle programmi alusel.

49.Järelevalvetegevuse kavandamisel peaksid pädevad asutused koordineerima tegevust asutusesiseselt, et tagada sidus hindamine, ja teiste hindamisega otseselt või kaudselt seotud osapooltega, eelkõige juhul, kui neilt on vaja teavet.

Jaotis 3. Põhinäitajate jälgimine

50. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsioonide finants- ja tegevustingimuste ning riskiprofilide muutuste kontrollimisel korrapäraselt jälgima rahalisi ja mitterahalisi põhinäitajaid. Kui järelevalvel tuvastatakse finantsinstitutsiooni riskiprofilil oluline muutus või näitajate mis tahes anomaalia, peaksid pädevad asutused uurima selle põhjusi ja vajaduse korral vaatama läbi järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi asjakohase elemendi hinnangu, sealhulgas vajaduse korral riskiskoori, arvestades uut teavet. Pädevad asutused peaksid oma seirenäitajad ja -vahendid korrapäraselt läbi vaatama ja vajaduse korral neid ajakohastama, et tagada nende jätkuv asjakohasus ja tõhusus.
51. Kooskõlas punktis 2.4 esitatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi sekkumise mudeliga peaksid pädevad asutused jälgima vähemalt kord kvartalis kõigi finantsinstitutsioonide peamisi rahalisi ning mitterahalisi põhinäitajaid ning kehtestama sagedama jälgimise, et kajastada finantsinstitutsiooni eripära või tekkivaid riske ja suundumusi, olenevalt andmete (näiteks turuandmete) kättesaadavusest.
52. Pädevad asutused peaksid looma jälgimissüsteemid, et tuvastada näitajate (või näitajate kombinatsioonide) käitumise olulisi muutusi ja anomaaliaid, näiteks esitades olulisuse künnistel põhinevad hoiatusteated. Pädevad asutused peaksid kehtestama eskalatsioonimenetlused kõrvalekallete käsitlemiseks. Kui pädevad asutused tuvastavad näitajates olulisi muutusi või anomaaliaid, eelkõige kui muutused jäävad väljapoole näidisgrupi tulemusi, peaksid nad seda käsutama täiendava uurimise alustamise ajendina.
53. Pädevad asutused peaksid kohandama järelevalvesüsteeme ja kõrvalekallete korral rakendatavaid eskalatsioonimenetlusi nii, et need kajastaksid finantsinstitutsiooni suurust, keerukust, ärimudelit ja riskiprofilit, keskendudes piirkondadele, sektoritele ja turgudele, kus finantsinstitutsioon tegutseb.
54. Järelevalvesüsteemid peaksid põhinema vähemalt pädevatele asutustele esitatud teabel ja andmetel ning võivad sisaldada EBA näidikuid või näitajaid. Järelevalvesüsteemid peaksid hõlmama vähemalt järgmisi finantsinstitutsioonipõhiseid näitajaid:
- a. näitajad, mis on seotud finantsinstitutsiooni ärimudeli analüüsiga (vt jaotis 4), sisejuhtimise ja kontrolliga (vt jaotis 5), kapitaliriskidega (vt jaotis 6) ning likviidsus- ja rahastamisriskidega (vt jaotis 8); ülemäärase finantsvõimenduse riski näitajad (vt jaotis 7) ning määruse (EL) 2022/2554 kohaldamisest tulenevad näitajad;
 - b. kõik suhtarvud, mis on tuletatud määruse (EL) nr 575/2013 ja direktiivi 2013/36/EL rakendavate riiklike õigusaktide kohaldamisest minimaalsete usaldatavusnõuete (näiteks 1. põhitase, likviidsuskattekordaja, stabiilse netorahastamise kordaja, finantsvõimenduse määr) arvutamiseks;

- c. omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuded, nagu on sätestatud direktiivis 2014/59/EL;
- d. asjaomased turupõhised näitajad (näiteks omakapitali hind, krediidiriski vahetustehingu riskimarginaalid, võlakirjade hinnavahed);
- e. vajaduse korral¹⁵ ning eelkõige idiosünkraatiliste või süsteemsete sündmuste korral finantsinstitutsiooni enda finantsseisundi taastamise kavades kasutatud finantsseisundi taastamise näitajad;
- f. kui olemas, näitajad, mis põhinevad pädevatele asutustele esitatud aruannetes sisalduval kvantitatiivsel või kvalitatiivsel teabel, mis võib osutada rahapesu ja terrorismi rahastamise riskile.

55. Pädevad asutused peaksid lisama finantsinstitutsioonipõhiste näitajatele finantsinstitutsiooni makromajandusnäitajad, kui need on kättesaadavad, tema tegutsemise geograafilistes asukohtades, sektorites ja turgudel. Samuti peaksid nad võtma arvesse asjakohaseid sõltumatuid turu-uuringuid ja analüüse, sealhulgas ohuolukorra aruandeid (kui need on kättesaadavad), kui informatiivseid allikaid alternatiivsete vaatenurkade saamiseks.

¹⁵ Kui nende suhtes ei ole tehtud erandit Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiivi 2014/59/EL (millega luuakse krediidasutuste ja investeerimisühingute finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse õigusraamistik ning muudetakse nõukogu direktiivi 82/891/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 2001/24/EÜ, 2002/47/EÜ, 2004/25/EÜ, 2005/56/EÜ, 2007/36/EÜ, 2011/35/EL, 2012/30/EL ja 2013/36/EL ning määruseid (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 648/2012) (ELT L 173, 12.6.2014, lk 190, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/59/oj>) artiklis 4 määratletud lihtsustatud kohustustega.

Jaotis 4. Ärimudeli analüüs

4.1. Üldised kaalutlused

56. Käesolevas jaotises sätestatakse finantsinstitutsiooni ärimudeli ja strateegia hindamise kriteeriumid. Pädevate asutuste poolt läbiviidava hindamise eesmärk on saada põhjalik ülevaade finantsinstitutsioonide tegevusest nii praeguses kui ka tulevikku suunatud perspektiivis, tuvastada olulised olemasolevad või võimalikud nõrgad kohad, mis tõenäoliselt avaldavad finantsinstitutsioonile olulist mõju, ning hinnata finantsinstitutsiooni ärimudeli ja strateegia üldist usaldusväärsust. Pärast hindamist peaksid pädevad asutused määrama järgmise:

- a. finantsinstitutsiooni praeguse ärimudeli elujõulisus, mida mõõdetakse tema võimega tekitada aktsepteeritavat tulu 12 kuu jooksul;
- b. finantsinstitutsiooni strateegia kestlikkus lähtuvalt tema võimest tekitada aktsepteeritavat tulu vähemalt järgmise kolme aasta jooksul, mis tuleneb tema strateegiakavadest ja finantsprognoosidest.

57. Pädevad asutused peaksid ärimudeli analüüsi tulemustega toetama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kõigi teiste elementide hindamist. Pädevad asutused võivad hinnata ärimudeli analüüsi konkreetseid asjaolusid, eelkõige ärimudeli kvantitatiivseid näitajaid, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide hindamise raames (nt rahastamisstruktuuri mõistmine võib olla osa likviidsusele avalduvate riskide hindamisest).

58. Pädevad asutused peaksid ärimudeli analüüsi tegemisel võtma arvesse keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisriske, pöörates esmajärjekorras tähelepanu keskkonnavalvete ülemineku- ja füüsilistele riskidele, et hinnata nende riskide strateegilist ning usaldatavusega seotud mõju finantsinstitutsiooni ärimudelile lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis.

59. Pädevad asutused peaksid ärimudeli analüüsi kasutama ka selleks, et hinnata rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide mõju usaldatavusele, mis on seotud finantsinstitutsiooni ärimudeliga. Sellega seoses peaksid pädevad asutused kasutama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt saadud teavet, et täiendada oma käimasoleva järelevalve tulemusi ja hinnata, kas need tekitavad seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga usaldatavusnõuete täitmise probleeme. Kui hindamine näitab, et finantsinstitutsiooni ärimudel tekitab seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga usaldatavusnõuete täitmise probleeme, peaksid pädevad asutused jagama ärimudeli usaldatavuse hindamise tulemusi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutusega¹⁶.

¹⁶ Kooskõlas EBA suunistega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

60. Pädevad asutused peaksid ärimudeli analüüsil kasutama vähemalt järgmisi kvantitatiivse ja kvalitatiivse teabe allikaid:

- a. finantsinstitutsiooni strateegiakava(d) koos jooksva aasta ja tulevikuprognosidega ning nende aluseks olevate majanduseeldustega;
- b. finantsaruandlus (nt kasum ja kahjum, bilansilised kulukohustused);
- c. nõutav aruandlus (ühisaruanded, finantsaruanded, ja krediidiregister, kui olemas);
- d. sisearuandlus (juhtimisteave, sh – kui olemas – panus kasumlikkusesse ärivaldkondade kaupa, kapitali planeerimine, likviidsusaruanded, tegevuskerksus, sisesed riskiaruanded);
- e. finantsseisundi taastamise kavad;
- f. kriisilahenduse kavad, sealhulgas kriisilahenduskõlblikkuse hindamise töö tulemused, mille kriisilahendusamet on esitanud kooskõlas direktiivi 2014/59/EL artikliga 14;
- g. finantsinstitutsiooni keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide käsitlemise kava, mis tuleb koostada vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 76 lõikele 2;
- h. kolmandate isikute aruanded (nt auditaruanded, omakapitali-/krediidianalüütikute aruanded);
- i. muud asjakohased makrotasandi usaldatavus- või finantsstabiilsuse uuringud/küsitlused (nt Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF), makrotasandi usaldatavusjärelvalvet teostavate asutuste ja institutsioonide ning Euroopa institutsioonide uuringud ja küsitlused).

4.2. Ärimudeli analüüsi sihtvaldkondade tuvastamine

Hindamisvaldkonnad

61. Vastavalt jaotises 2 sätestatud sekkumise mudelile peaksid pädevad asutused keskenduma oma analüüsis finantsinstitutsiooni ärimudeli kõige olulisematele hindamisvaldkondadele. Ärimudeli analüüsi ulatust ja põhjalikkust võib eristada olenevalt finantsinstitutsiooni suhtes juba tehtud järelvalvealaste läbivaatamiste arvust ning laadist. See hindamine peaks igal juhul võimaldama pädevatel asutustel kujundada seisukoha finantsinstitutsiooni üldise ärimudeli elujõulisuse ja kestlikkuse kohta.

62. Pädevad asutused peaksid kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni ärimudeli muudatuste olulisuse kohta võrreldes eelneva järelvalvealase läbivaatamisega, et otsustada hindamise ulatuse ja põhjalikkuse üle ning selle üle, mil määral saab eelnevat järelvalvealast hindamist kasutada uue hindamise lähtealusena. Sellise seisukoha kujundamisel peaksid pädevad asutused eelkõige kaaluma, kas finantsinstitutsiooni järgmistes valdkondades on toimunud olulisi muudatusi:

- a. varem edastatud ja hinnatud strateegiakava;
- b. bilansi ülesehitus, sealhulgas tuluallikate ja nende kontsentratsiooni muutused, varade kasv, kohustuste struktuuri muutused või asjakohaste finants- ja riskinäitajate muutus, ning võtma arvesse jaotises 3 kirjeldatud näitajate jälgimise tulemusi;

- c. juhtimine ja tegevus, sealhulgas teiste ettevõtete omandamine, nendega ühinemine või nende võõrandamine, ärivaldkondade avamine või sulgemine või geograafiliste turgude avamine või sulgemine ning IT-taristu muudatused.

Kõige olulisemate ärivaldkondade kindlaksmääramine

63. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsioonide ärivaldkondade olulisust, et määrata kindlaks peamised valdkonnad, millele ärimudeli analüüsis keskenduda. Hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. ärivaldkondade olulisus kasumi/kahjumi tekitamise seisukohalt, sealhulgas geograafilised alad, tütarettevõtjad/filiaalid ja tootevaldkonnad, mis on kõige olulisemad lähtuvalt nende panusest kasumi- ja kahjumiaruande kogutuludesse/-kuludesse, riskist (näiteks koguriskipositsiooni või muu riskinäitaja alusel) ja/või organisatsiooni-/õigusprioriteetidest (näiteks avaliku sektori pankade erikohustus pakkuda konkreetseid tooteid);
- b. varasemad järelevalve tulemused, sealhulgas kohapealsete kontrollide käigus tehtud järeldused – juhul, kui need tulemused võivad anda vihjeid tegevusvaldkondade kohta, mis vajavad täiendavat uurimist –, samuti sise- või välisauditi aruannete tulemused ja tähelepanekud selle kohta, kas siseauditi üksus on tuvastanud konkreetseid probleeme seoses teatud ärivaldkondade kestlikkuse või elujõulisusega;
- c. temaatilise järelevalve tulemused – kas sektoriüleisel analüüsil on leitud ühiseid alusprobleeme, mis on täiendava asutusepõhise analüüsi ajendiks;
- d. olulisus strateegiakavade suhtes – kas on ärivaldkondi, mida finantsinstitutsioon soovib oluliselt suurendada või vähendada;
- e. võrdlus konkurentidega – kas ärivaldkonna tulemuslikkus on konkurentidega võrreldes olnud ebataoline (olnud väljaspool konkurentide tulemusi), kui selline teave on pädevatele asutustele kättesaadav. Ärimudeli analüüsi jaoks asjakohaste konkurentide kindlaksmääramiseks peaksid pädevad asutused võtma arvesse konkureerivaid toote-/ärivaldkondi, mis on suunatud samale kasumiallikale/samadele klientidele, õiguskorda ja tegevuse asukoha geopoliitilisi riske ning muid tegureid, mis on asjakohased finantsinstitutsiooni tegevussektoris.

4.3. Ärimudeli usaldusväarsuse hindamine ja haavatavuste tuvastamine

64. Pädevad asutused peaksid analüüsima finantsinstitutsiooni praeguse ärimudeli kvantitatiivseid näitajaid, et hinnata selle võimet teenida vastuvõetavat kasumit lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis, võttes arvesse finantsinstitutsiooni riskivalmidust ning selle rahastamis- ja kapitalistruktuure. Pädevad asutused peaksid hindama järgmisi valdkondi:

- a. kasumlikkuse mõjutajad, sealhulgas suundumused, hinnates finantsinstitutsiooni tuluse aluseks olevaid tegureid pärast erandlike kirjete ja ühekordsete meetmete kõrvalejätmist, sissetulevate rahavoogude jaotust, kulude jaotust, väärtuse languse eraldisi ja peamisi suhtarve (nt neto-intressimarginaal, kulu/tulu, laenu väärtuse langus ja riskikulu). Seda

hinnangut võib täiendada asjakohaste riskiga korrigeeritud kasumlikkuse näitajate analüüsiga (nt eraldatud kapitali tootlus või riskiga korrigeeritud tulusus kapitali tootluselt), kui need on kättesaadavad ja neid peetakse usaldusväärseks;

- b. bilanss, sealhulgas suundumused, hinnates varade ja kohustuste koosseisu, rahastamisstruktuuri, koguriskipositsiooni ja omavahendite muutusi ning peamisi suhtarve (nt omakapitali/varade investeringute tulusus, 1. põhitase, rahastamispuudujääk), samuti kasumiaruandes ja bilansis esinevaid kontsentratsioone seoses klientide, sektorite ja geograafiliste piirkondadega;
- c. riskivalmidus ja riskitaluvus, hinnates finantsinstitutsiooni poolt riskitööbi alusel kehtestatud ametlikke limiite ning nende järgimist, et mõista riske, mida finantsinstitutsioon on valmis võtma oma majandustulemuste parandamiseks ja tegevuskerksuse tagamiseks. See peaks hõlmama ka IKT-häirete riskitaluvust.

65. Pädevad asutused peaksid analüüsima finantsinstitutsiooni praeguse ärimudeli kvalitatiivseid omadusi, et mõista selle edutegureid ja peamisi sõltuvusi. Pädevad asutused peaksid hindama vähemalt järgmisi valdkondi:

- a. ärikeskkond, hinnates finantsinstitutsiooni tegevuskeskkonna tulevikuväljavaateid, lähtudes selle peamistest või olulistest geograafilistest ja ärialastest riskipositsioonidest. Selle hindamise osana peaksid pädevad asutused arendama arusaamist peamistest makromajanduslikest muutujatest, turusuundumustest, konkurentsiolekorrast ja muudest asjakohastest arenguvaldkondadest (nt regulatiivsed ja õiguslikud muudatused);
- b. peamised sisemised- ja välissõltuvused, hinnates peamisi välis- ja sisemisi tegureid, mis võivad mõjutada ärimudeli edukust, võttes arvesse sellega seotud juhtimis- ja sisekontrollimeetmeid;
- c. kontsessioon ja konkurentsieelise valdkonnad, hinnates finantsinstitutsiooni mainet ning suhete tugevust klientide, tarnijate ja partneritega, samuti seda, kas on valdkondi, kus finantsinstitutsioonil on konkurentide ees eelis;
- d. IKT-tugi, hinnates IKT ja äritegevuse vahelise kooskõla taset ja piisavust strateegia, eesmärkide, tegevuste, ressursside ja funktsioonide seisukohalt ning kaaludes, kas mõni IKT-ga seotud probleem võiks mõjutada finantsinstitutsiooni äristrateegiat ja eesmäärke.

66. Pädevad asutused peaksid analüüsi täiendama, tehes finantsinstitutsiooni finantsproгноoside ja strateegilise kava tulevikku suunatud (nii kvantitatiivse kui ka kvalitatiivse) analüüsi, et mõista selle äristrateegia aluseks olevaid eeldusi ja seoseid, usutavust ja riskitaset. Pädevad asutused peaksid hindama vähemalt järgmisi valdkondi:

- a. üldine strateegia ja edutegurid, hinnates peamisi kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid juhtimiseesmärgi ning lõhet kavandatud ärimudeli (rakendamisjärgne) ja praeguse mudeli vahel;
- b. prognoositavad majandustulemused, hinnates finantsinstitutsiooni strateegia ja prognooside aluseks olevate eelduste usutavust ja järjepidevust;

- c. tegevuse elluviimise võime, hinnates juhtkonna seniseid tulemusi varasemate strateegiate ja prognooside elluviimisel, samuti finantsinstitutsiooni üldist võimet kasutada oma äritegevuses konkurentsieeliseid ja edutegureid ning teenida tõhusalt tulu. Kõnealuse hindamise käigus peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:
 - i. kulude jaotamise raamistiku asjakohasus – selles osas, kas see kajastab piisavalt ärivaldkondade/üksuste kasumlikkust;
 - ii. vahendite ülekande hinnakujunduse raamistik – netotulu komponendi adekvaatse määramise seisukohast iga ärivaldkonna/üksuse, toote ja kliendi kohta;
 - iii. laenude hinnakujunduse raamistik – seoses laenude hinnakujunduse protsessi nõuetekohase juhtimisega, hinnakujundusmetoodikaga, kõigi laenu hinnakujunduse komponentide asjakohase arvessevõtmisega ning kasumlikkuse järeelseire ja toote hinnakujundusotsuste aruandlusega;
 - iv. tulude jagamise raamistik liidus asutatud finantsinstitutsioonide vahel, mis kuuluvad kolmandate riikide konsolideerimisgruppidesse, ja selle konsolideerimisgrupi muude üksuste vahel, mis on asutatud väljaspool liitu ja mida ei ole konsolideerinud ELi emaettevõtja, seoses kasumi ja kahjumi õiglase jagamisega üksuste või ärivaldkondade vahel, mis osalevad tehingute olelustsükli, ning asjakohane juhtimine.

67. Analüüsis peaksid pädevad asutused arvesse võtma mis tahes viiteid, et ärimudeli ja tegevusega kaasnevad suuremad rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid, sealhulgas krüptovaraga seotud tegevus või hoiustamine või juriidiliste isikute asutamine või kasutamine suure riskiga kolmandates riikides, mis on tuvastatud vastavalt direktiivi (EL) 2015/849 artiklile 9. Vajaduse korral tuleks neid näitajaid täiendada kvantitatiivse analüüsiga, keskendudes eelkõige sellistes suure riskiga kolmandates riikides teostatavatest tehingutest saadud tulude ja tegevustulude olulisusele, riskipositsioonide kontsentreerumine klientidele, kelle suhtes finantsinstitutsioon kohaldab tugevdatud hoolsusmeetmeid, nagu on sätestatud direktiivi 2015/849 II peatüki 3. jaos. Pädevad asutused peaksid vahetama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutusega teavet nende näitajate kohta, nagu on sätestatud lõikes 59.

4.4. Ärimudeli elujõulisus ja kestlikkus

68. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni ärimudeli vastupidavust väliste šokkidele ja selle kohanemisvõimet struktuuriliste muutustega, arvestades asutuse võimet neid šokke leevendada ja kohaneda väliste teguritega, mis võivad ohustada äritegevuse ja strateegiliste eesmärkide saavutamist. Pädevad asutused peaksid hindama järgmisi valdkondi:
- a. kliimaga seotud ja muud keskkonnariskid, hinnates nende mõju finantsinstitutsiooni praegusele ja tulevasele ärikeskkonnale ning äristrateegiale, finantsinstitutsiooni kokkupuudet olulise ülemineku- ja füüsiliste riskidega ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisteguritest tulenevate finantsriskide seire ja käsitlemise kava väljatöötamist ning rakendamist, sealhulgas nende finantsriskide seire ja käsitlemise kava, mis tulenevad regulatiivsete eesmärkide, eelkõige finantsinstitutsiooni tegevusjurisdiktsiooni(de)s kohaldatavate kliimaga seotud eesmärkide saavutamise protsessist;

- b. digitaliseerimine, hinnates uute tehnoloogiate kasutamist ja kasutuselevõtu taset ning nende mõju finantsinstitutsiooni äristrateegiale ja äriplaanile, rakendamisevõimele ning kulude kontrollile, samuti tulude teenimisele;
- c. tegevuskerksus, vaadates läbi finantsinstitutsiooni tegevuskerksuse lähenemisviisi ja seda, kuidas juhtorgan seda äristrateegias arvestab;
- d. geopoliitilised riskid, hinnates geopoliitilise ebakindluse allikaid ja nendega arvestamist äristrateegias, samuti nende finantsmõju finantsinstitutsiooni praegusele ja tulevasele kasumlikkusele, võttes samal ajal arvesse ka finantsinstitutsiooni võimet sellise ebakindlusega toime tulla, näiteks oma geograafilise ning äriprofili mitmekesistamise kaudu;
- e. krüptovaraga seotud tegevus, kui see on asjakohane, hinnates finantsinstitutsiooni krüptovarateenuste osutamist ja mis tahes muud krüptovaraga seotud tegevust.

69. Tehtud analüüsi põhjal peaksid pädevad asutused kujundama või ajakohastama oma seisukoha järgmiste elementide kohta:

- a. peamised haavatavused, mida finantsinstitutsiooni ärimudel ja strateegia ohustavad või võivad ohustada, näiteks liigne kontsentreerumine või riskide võtmine, kasumlikkuse kehv strateegiline juhtimine ning rakendamisevõime;
- b. finantsinstitutsiooni praeguse ärimudeli elujõulisus, nagu on määratletud lõikes 56, võttes arvesse selle kvantitatiivseid tulemusi, riskivalmidust, rahastamisstruktuuri, peamisi edutegureid ja sõltuvusi ning ärikeskkonda;
- c. lõikes 56 määratletud finantsinstitutsiooni strateegia jätkusuutlikkus, lähtudes selle strateegilise kava ja finantsproгноoside usutavusest ning võttes arvesse järelevalvealast hinnangut prognoositud finantstulemuste, üldstrateegia, tegevuskerksuse taseme ja rakendusvõime kohta. Pädevad asutused peaksid arvestama ka finantsinstitutsiooni suutlikkust tagada keskpikk ja pikaajaline vastupidavus keskkonnariskidele, arvestades vähemalt kümneaastast pikaajalist perspektiivi, sealhulgas vaadates läbi finantsinstitutsiooni tehtud keskkonna ärimudeli vastupanuvõime analüüsid kooskõlas EBA suunistega keskkonnastenaariumide analüüsi kohta¹⁷;

4.5. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelevalvemeetmed

70. Tuginedes elujõulisuse ja jätkusuutlikkuse hindamisele ning finantsinstitutsiooni võimalike riskide ja haavatavuste analüüsile, peaksid pädevad asutused kujundama arvamuse asutuse ärimudeli kohta. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 2 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud elujõulisuse skooriga.

¹⁷ EBA/GL/2025/04

Tabel 2. Ärimudeli skoori määramise järelevalvelased kaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Ärimudel ja strateegia põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsioonil on tema valitud turgudel kindel konkurentsipositsioon ja seda tõenäoliselt tugevdav strateegia. Finantsinstitutsioon saab kindlat ja stabiilset tulu, mis on proportsionaalne tema võetava riskiga, arvestades tema riskivalmidust ja rahastamisstruktuuri, ning mis ei tulene ülemäärasest riskivõtmisest ega tugine ebareaalsele strateegiale. Puuduvad olulised varade kontsentratsioonid või jätkusuutmatud kontsentreeritud tuluallikad. Finantsinstitutsioon on koostanud finantsprognoosid tulevase ärikeskkonna usutavate eelduste alusel. Finantsinstitutsioon käsitleb oluliste keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide, eelkõige keskkonnavalase ülemineku ja füüsiliste riskide strateegilist mõju oma ärimudelile lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis usaldusväärse ülemineku kavandamise protsessi kaudu. Strateegiakavad on praegust ärimodelit ja juhtkonna rakendussuutlikkust arvestades asjakohased.
2	Ärimudel ja strateegia põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni toodete/teenuste avaldub konkurentsirurve ühel või mitmel peamisel turul. Olukorra lahendamise strateegias esineb teatud küsitavusi. Finantsinstitutsioon saab võrreldes konkurentidega ja/või varasema tulemuslikkusega keskmist tulu, mis on tema riskivalmidust ja rahastamisstruktuuri arvestades üldjoontes vastavuses võetud riskiga. Esinevad teatud varade kontsentratsioonid või kontsentreeritud tuluallikad. Finantsinstitutsioon on koostanud finantsprognoosid tulevase ärikeskkonna suhtes optimistlike eelduste alusel. Finantsinstitutsioon käsitleb üldjoontes oluliste keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide, eelkõige keskkonnavalase ülemineku ja füüsiliste riskide strateegilist mõju oma ärimudelile üldiselt mõistliku, kuid mitte täielikult usaldusväärse ülemineku kavandamise protsessi kaudu. Strateegiakavad on praegust ärimodelit ja juhtkonna rakendussuutlikkust arvestades mõistlikud, kuid mitte riskita.
3	Ärimudel ja strateegia põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsioonil on valitud turgudel oma toodete/teenuste osas nõrk konkurentsipositsioon ja tal võib olla vähe heade perspektiividega ärivaldkondi. Finantsinstitutsiooni turuosa võib oluliselt väheneda. Olukorra lahendamise strateegias esineb küsitavusi. Finantsinstitutsioon teenib tulu, mis on sageli tagasihoidlik või ebastabiilne või ei vasta võetud riskile või rahastamisstruktuurile ning mis tekitab järelevalveasutustes muret. Esinevad olulised varade kontsentratsioonid või kontsentreeritud tuluallikad. Finantsinstitutsioon on koostanud finantsprognoosid tulevase ärikeskkonna suhtes liiga optimistlike eelduste alusel. Finantsinstitutsioon käsitleb oluliste keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide, eelkõige keskkonnavalase ülemineku ja füüsiliste riskide strateegilist mõju oma ärimudelile ainult osaliselt. Ülemineku kavandamise protsessis esineb mõningaid puudusi ja/või puudujääke.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Strateegiakavad ei pruugi olla usutavad, arvestades praegust ärimudelit ja juhtkonna rakendussuutlikkust.
4	Ärimudel ja strateegia põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioonil on valitud turgudel toodete/teenuste osas väga nõrk konkurentsipositsioon ja ta osaleb väga halva perspektiiviga ärivaldkondades. Strateegiakavad suure tõenäosusega ei lahenda olukorda. • Finantsinstitutsioon saab väga väikest ja väga ebastabiilset tulu või tugineb nõuetekohase tulu saamiseks vastuvõetamatule riskivalmidusele või rahastamisstruktuurile. • Finantsinstitutsioonil on äärmuslikud varade kontsentratsioonid või jätkusuutmatud kontsentreeritud tuluallikad. • Finantsinstitutsioon on koostanud finantsproгноosid tulevase ärikeskkonna suhtes väga ebarealistlike eelduste alusel. • Finantsinstitutsioon on avatud olulistele keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidele, eelkõige keskkonnavalase üleminekule ja füüsilistele riskidele, ning ta ei käsitle strateegilist mõju oma ärimudelile. Ülemineku kavandamise protsess ei ole kooskõlas laiemal äristrateegiaga. Ülemineku planeerimise protsessis esineb tõsisid puudusi ja/või puudujääke. • Strateegiakavad ei ole usutavad, arvestades praegust ärimudelit ja juhtkonna rakendussuutlikkust.

71. Allpool esitatud tabelis on toodud mittetäielik loetelu järelevalvemeetmetest, mida pädevad asutused võivad võtta juhul, kui finantsinstitutsiooni ärimodelis tuvastatakse puudusi. Pädevad asutused peaksid järelevalvemeetme liigi üle otsustama lähtudes selle tõhususest konkreetse tuvastatud puuduse kõrvaldamisel.

72. Pädevad asutused võivad kohaldada täiendavaid järelevalvemeetmeid (sh kvantitatiivseid meetmeid vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile a) või nende kombinatsiooni, kui neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks asjakohasemaks.

Tabel 3. Ärimudeli analüüsil põhinevate järelevalvemeetmete võimalik ja mittetäielik loetelu

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidega b, d, e, f, m ja n – pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon teeb järgmist:
A. korrigeerib strateegiaga eeldatavat finantsplaani, kui seda ei toeta sisene kapitaliplaneerimine või usaldusväärsed eeldused;
B. teeb organisatsiooniliste struktuuride muudatusi, riskijuhtimise ja kontrolli funktsioonide ning korra tugevdamist, et toetada ärimudeli või strateegia rakendamist;
C. teeb IT-süsteemides muutusi ja tugevdab neid, et toetada ärimudeli või strateegia rakendamist;
D. teeb muudatusi ärimodelis või strateegias;
E. vähendab nende poolt loodud või turustatavate toodetega seotud riske, sealhulgas nõuab muudatuste tegemist teatud tootepakkumistega seotud riskides; ja/või nõuab tootearenduse ja hoolduse juhtimis- ja kontrollimehhanismide täiustamist;
F. vähendab oma süsteemidele omast riski, sealhulgas nõuab süsteemide täiustamist, suurendades investeeringute mahtu või kiirendades uute süsteemide kasutuselevõttu; ja/või nõuab süsteemide arendamise ning hooldamise juhtimis- ja kontrollimehhanismide täiustamist;

G. vähendab oma tegevusega kaasnevat riski, sealhulgas allhanke tegevuste puhul, ning nõuab teatavate tegevuste muutmist või vähendamist, et leevendada nendega kaasnevat riski; ja/või nõuab juhtimis- ja kontrollimehhanismide ning allhanke tegevuste järelvalve parandamist;

H. vähendab keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisriske, eelkõige keskkonnariske, kohandades oma äristrateegiat, mille puhul võib nõuda direktiivi 2013/36/EL artikli 76 lõike 2 kohaselt koostatavas finantsinstitutsiooni kavas sisalduvate eesmärkide, meetmete ja tegevuste tugevdamist.

Jaotis 5. Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamine

5.1. Üldised kaalutlused

73. Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas hindama, kas finantsinstitutsioon järgib lõikes 12 osutatud õigusakte, mis on eraldi avaldatud EBA veebisaidil.

74. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni sisemise juhtimiskorra piisavust, võttes arvesse ärimudelile ja finantsinstitutsiooni tegevusele omaseid riske, nende laadi, ulatust ja keerukust. Pädevad asutused peaksid kindlaks tegema, mis ulatuses täidab finantsinstitutsioon kehtivaid usaldusväärse sisejuhtimiskorra õiguslikke ja regulatiivseid nõudeid, sealhulgas eelmises lõigus loetletud nõudeid, ning tuvastama võimalikud puudused. Pädevad asutused peaksid hindama, kas halvast sisejuhtimiskorrast tulenevad olulised riskid ning kuidas need võivad mõjutada finantsinstitutsiooni riskiprofili, tegevuskerksust ja kestlikkust. Selleks tuleks kooskõlas jaotises 2 kirjeldatud proportsionaalsuse põhimõtte ja järelevalvealase tegevusega hinnata järgmisi valdkondi:

- a. organisatsioonistruktuur, juhtorgan ja selle komiteed;
- b. riskikultuur ja ärikäitumine;
- c. tasustamispoliitika ja -tavad;
- d. sisekontrolli funktsioonid;
- e. riskijuhtimise raamistik;
- f. IKT-süsteemid, riskiandmete koondamine ja riskiaruandlus;
- g. rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid ja usaldatavusnõuete täitmise probleemid;
- h. finantsseisundi taastamise kava juhtimine.

75. Pädevad asutused peaksid eelmise lõigu punktides a–f nimetatud valdkondi hinnates arvesse võtma keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimisriske, pöörates esmajärjekorras tähelepanu keskkonna alastele ülemineku- ja füüsilistele riskidele.

76. Sisejuhtimise hindamine peaks andma teavet riskijuhtimise ja kontrollide hindamiseks, mida on käsitletud jaotistes 6 ja 8, samuti sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi hindamiseks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamise raames (jaotis 7) ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse ja rahastamise hindamise raames (jaotis 8). Samamoodi peaksid

jaotise 7 alusel läbivaadatud sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste/kapitalihinnangute riskipõhine analüüs ja selle käigus tuvastatud mis tahes puudused andma teavet käesoleva jaotise alusel hinnatava sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi üldise raamistiku hindamiseks.

77. Pädevad asutused peaksid sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide üldise hindamise raames hindama finantsinstitutsiooni suutlikkust kõrvaldada tõhusalt ja õigeaegselt pädevate asutuste tuvastatud puudused ja/või järelevalveprobleemid. Selle hindamise läbiviimisel peaksid pädevad asutused kaaluma, kas finantsinstitutsiooni senine tegevus näitab selle võimet ja kavatsust tegeleda järelevalvealaste probleemide ja/või tuvastatud puudustega tõhusalt ja õigeaegselt ning kas seda on juba arvesse võetud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi muude valdkondade hindamisel. Selleks peaksid pädevad asutused tuginema järgmiste aspektide hindamisele:

- a. juhtorgani roll i) finantsinstitutsiooni juhtimiskorra tõhususe hindamisel, eelkõige seoses parandusmeetmetega, ning ii) asjakohaste meetmete võtmine järelevalveasutuse tõstatatud probleemide ja/või puuduste kõrvaldamiseks (tõhus reageerimine järelevalveasutuse tõstatatud probleemidele);
- b. finantsinstitutsiooni riskikultuur;
- c. pädevale asutusele esitatud ja temaga vahetatud teabe piisavus ja õigeaegsus;
- d. juhtorganile, kõrgemale juhtkonnale ja sisekontrolli funktsioonide täitjatele parandusmeetmete kohta esitatava asutusesisese aruandluse kvaliteet;
- e. sisekontrolli funktsioonide roll võetud parandusmeetmete piisavuse ja tõhususe läbivaatamisel.

78. Tütarettevõtjate tasandil tehtava sisejuhtimise ja kontserniüleste kontrollide hindamisel peaksid pädevad asutused lisaks selles jaotises nimetatud elementidele hindama ka seda, kas kontserniüleseid reegleid ja menetlusi rakendatakse ka tütarettevõtjate tasandil ja kas konsolideerimisgrupi ettevõtjad on võtnud asjakohaseid meetmeid, tagamaks, et nende tegevused oleksid vastavuses kõigi kohaldatavate seaduste ja õigusaktidega.

5.2. Organisatsiooni struktuur, juhtorgan ja selle komiteed

79. Finantsinstitutsiooni organisatsioonilise struktuuri, juhtorgani ja komiteede hindamisel peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon järgib direktiivi 2013/36/EL artikleid 74, 88 ja 91, EBA suuniseid sisejuhtimise kohta¹⁸ ning ESMA ja EBA ühiseid suuniseid juhtorgani liikmete ja võtmeisikute sobivuse hindamise kohta¹⁹. Finantsinstitutsiooni ning vajaduse korral ka kontserni organisatsioonilise ja tegevusstruktuuri hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas kaaluma, kas:

- a. see on asjakohaselt ja selgelt sätestatud, koos täpselt määratletud, läbipaistvate ja järjepidevate vastutusalaadega, sealhulgas juhtorgani ja selle komiteede puhul;

¹⁸ EBA/GL/2021/05

¹⁹ EBA/GL/2021/06

- b. see vastab ettevõtte ja tegevuse suurusele ning keerukusele;
- c. see on läbipaistev sidusrühmadele, sealhulgas töötajatele ja aktsionäridele.

80. Finantsinstitutsiooni juhtorgani hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas kaaluma, kas:

- a. juhtorgan teab ja mõistab finantsinstitutsiooni õiguslikku, organisatsioonilist ja tegevusstruktuuri („tunne oma struktuuri“) ning sellega seotud riske, sealhulgas asjakohast järelevalvet;
- b. konsolideeriva finantsinstitutsiooni juhtorgan mõistab nii grupi korraldust kui ka eri ettevõtjate rolle ning nende omavahelisi seoseid ja suhteid, kui see on asjakohane;
- c. juhtorganil on kollektiivselt asjakohane arusaam finantsinstitutsiooni ärimudelist ja tegevusest ning ta on regulaarsete koolituste kaudu kursis piisavate teadmiste ja oskustega asjakohaste riskide, sealhulgas IKT-riskide, keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide ning muude tekkivate riskide kohta;
- d. finantsinstitutsioonil on poliitika, mille eesmärk on edendada juhtorgani mitmekesisust ja kaasatust, ning ta hindab neid aspekte regulaarselt, sealhulgas soolist tasakaalu, samuti seda, kas juhatuse koosseis, toimimine ja koosseisu planeerimine toetavad tõhusat otsuste tegemist ning peegeldavad finantsinstitutsiooni mitmekesisuse ja kaasatuse eesmärke;
- e. juhtorgani liikmete suhtlus on tõhus, sealhulgas juhtorgani juhtimis- ja järelevalvefunktsioonide vahel;
- f. juhtorgani iga liige tegutseb sõltumatult, piisava ajavaruga ja teda teavitatakse nõuetekohaselt finantsinstitutsiooni riskide olukorrast;
- g. järelevalvefunktsiooni täitev juhtorgan on vajaduse korral moodustanud riski-, auditi-, ametisse nimetamise ja töötasukomisjonid ning kindlaks teinud, kas need komisjonid täidavad oma ülesandeid vastavalt kohaldatavale õigusraamistikule.

81. Finantsinstitutsiooni juhtorgani ja selle komiteede koosseisu ning toimimise läbivaatamisel peaksid pädevad asutused arvesse võtma ka finantsinstitutsiooni juhtorgani liikmete ja võtmeülesannete täitjate sobivuse hindamise tulemusi, mille on läbi viinud finantsinstitutsioon ise või vajaduse korral pädevad asutused. Pädevad asutused peaksid vaatama läbi finantsinstitutsiooni võtmeisikute tuvastamise protsessi tulemuse ja hindama individuaalse vastutuse taset, võttes arvesse individuaalseid avaldusi seoses juhtimisfunktsiooni täitva juhtorgani kõigi liikmete, kõrgema juhtkonna ning võtmeisikute rollide ja kohustuste kohta koos ülesannete kaardistamisega, sealhulgas aruandlusahelate ja vastutusliinide üksikasju ning finantsinstitutsiooni juhtimiskorra alla kuuluvaid isikuid ja nende kohustusi.

5.3. Riskikultuur ja ärikäitumine

82. Finantsinstitutsiooni riskikultuuri ja ärikäitumise hindamisel peaksid pädevad asutused hindama, kuidas finantsinstitutsioon järgib EBA suuniseid sisejuhtimise kohta. Sellega seoses peaksid pädevad asutused muu hulgas kaaluma, kas:

- a. finantsinstitutsioonil on järjepidevad ettevõtte väärtused ja usaldusväärne riskikultuur, mida i) toetavad tõhusad ning kindlad põhimõtted ja menetlused, kogu personali teavitamine ja

koolitamine, sealhulgas käitumisjuhend ning sobiv raamistik huvide konfliktide haldamiseks ja aruandlusmehhanismid, et edendada vastutustundlikku ja eetilist käitumist ning jälgida ja hallata seotud osapooltega seotud riske, ning ii) mis edendavad avatud suhtlemise ja tõhusa kriitika keskkonda;

- b. juhtorgan, kõrgem juhtkond ja võtmeisikud on võtnud kohustuse edendada tugevat riski- ja ettevõtluskultuuri ning vastutustundlikku ärikäitumist;
- c. kogu finantsinstitutsioonis on märgata tugevat riskiteadlikkust;
- d. finantsinstitutsioon integreerib riskiteadlikkuse oma otsustusprotsessidesse, sealhulgas asjakohasesse riskijuhtimisvastutusse.

83. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane raamistik seotud osapooltega tehtavate tehingute tuvastamiseks, dokumenteerimiseks ja haldamiseks, sealhulgas heakskiitmisprotsess, riskipositsiooni piirangud, turutingimustele vastavad tingimused ning järelevalve- ja aruandlusmehhanismid. Pädevad asutused peaksid hindama ka juhtorgani poolt teostatava järelevalve taset.

5.4. Tasustamispoliitika ja -tavad

84. Finantsinstitutsiooni tasustamispoliitika ja -tavade hindamisel peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon järgib direktiivi 2013/36/EL artikleid 74, 92 ja 94, delegeeritud määrust (EL) 2021/923 ning EBA suuniseid usaldusväärse tasustamispoliitika kohta²⁰. Sellega seoses peaksid pädevad asutused muu hulgas kaaluma, kas:

- a. finantsinstitutsioon on rakendanud kõigi töötajate jaoks asjakohased ja sooneutraalsed tasustamispõhimõtted ja -tavad, mille juhtorgan on heaks kiitnud, korrapäraselt läbi vaadanud ja mille üle ta teostab järelevalvet, ning kas need põhimõtted vastavad kohaldatavatele õiguslikele ja regulatiivsetele nõuetele;
- b. sisekontrolli funktsioonid on kaasatud tasustamispoliitika kavandamisse ning kontrollivad selle nõuetekohast läbivaatamist, seiret ja ajakohastamist;
- c. tasustamispoliitika ja -tavad edendavad usaldusväärset ja tõhusat riskijuhtimist, sh arvestades finantsinstitutsiooni riskivalmidust keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide osas, on kooskõlas finantsinstitutsiooni äri- ja riskistrateegiatega, riskikultuuri ja ettevõtte väärtustega, finantsinstitutsiooni pikaajaliste huvide ja huvide konfliktide meetmetega ega stimuleeri ülemääraste riskide võtmist;
- d. finantsinstitutsioon on kooskõlas kehtivate õigus- ja regulatiivsete nõuetega õigesti kindlaks määranud kõik oma töötajad, kelle tegevus avaldab olulist mõju asutuse riskiprofiilile;
- e. muutuva ja fikseeritud töötasu suhe on asjakohane ning muutuva töötasu osa ei ületa asjaomaste töötajate puhul 100% fikseeritud töötasu osast (või 200%, kui aktsionärid on selle heaks kiitnud);
- f. finantsinstitutsioon on nõuetekohaselt jaotanud põhi- ja muutuvtasu komponendid, kasutamata vahendeid või tavaid tasustamisnõuetest kõrvalehoidmiseks;

²⁰ EBA/GL/2021/04

- g. muutuvtasu põhineb töötulemustel (arvestades nii rahalisi- kui ka mitterahalisi kriteeriume) ning kas finantsinstitutsioon järgib seonduvaid õiguslikke ja regulatiivseid nõudeid, mis käsitlevad edasilükkamis- ja säilitamisperioode, väljamaksmist instrumentides ning tagasinõudmist ja muutuvtasu hilisemat tagasinõudmist.

5.5. Sisekontrolli funktsioonid

85. Finantsinstitutsiooni sisekontrolli funktsioonide hindamisel peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon järgib EBA suuniseid sisejuhtimise kohta ja määruse (EL) 2022/2554 (digitaalse tegevuskerksuse määrus)²¹ asjakohaseid sätteid. Sellega seoses peaksid pädevad asutused muu hulgas kaaluma, kas:

- a. finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane sisekontrolliraamistik, mis hõlmab kõiki valdkondi ning on kooskõlas „kolme kaitseliini“ mudeliga, sealhulgas hästitoimivad, tõhusad ja sõltumatud riskijuhtimise, nõuetele vastavuse ning siseauditi funktsioonid;
- b. sisekontrolli funktsioonide juhid i) on määratud asjakohasel hierarhilisel tasandil, mis tagab neile nende kohustuste täitmiseks vajaliku pädevuse ja positsiooni, ii) omavad otsest juurdepääsu juhtorganile ja saavad anda aru otse juhtorganile selle järelevalvefunktsiooni raames ning iii) omavad kõiki oma ülesannete täitmiseks vajalikke ressursse;
- c. finantsinstitutsioonil on piisavad kirjalikud sisekontrollipõhimõtted, mida rakendatakse tõhusalt, ning raamistiku rakendamise osas on selgelt jaotatud vastutus, ülesanded on selgelt eraldatud, haldus- ja raamatupidamisprotseduurid on usaldusväärsed ning aruandluskord on kindel.

86. Pädevad asutused peaksid hindama, kas riskijuhtimise funktsioon hõlmab kogu finantsinstitutsiooni, pakub terviklikku ülevaadet kõigist riskidest, osaleb aktiivselt finantsinstitutsiooni riskistrateegia väljatöötamise varases etapis ja jälgib selle tõhusat rakendamist. Pädevad asutused peaksid samuti kindlaks tegema, kas riskijuhtimise funktsioon annab juhtorganile täielikku, ajakohastatud ja asjakohast riskiteavet, mis võimaldab määrata kindlaks finantsinstitutsiooni riskivalmiduse taseme ja sellega seotud riskiliimidid. Pädevad asutused peaksid arvestama ka riskijuhtimise funktsiooni hinnangut riskistrateegia ja -valmiduse usaldusväärsuse ning kestlikkuse kohta ning selle kaasamist oluliste muudatuste või erandlike tehingute mõju hindamisse finantsinstitutsiooni ja konsolideerimisgrupi (kui see on asjakohane) üldriskile.

87. Pädevad asutused peaksid hindama, kas vastavuskontrolli funktsioon hindab ja maandab tulemuslikult vastavusriske, mis tulenevad kohaldatavate õiguslike ja regulatiivsete nõuete, lepinguliste kohustuste või sise-eeskirjade ja käitumisjuhendite, sealhulgas eetikanormide täitmata jätmisest, ning tagab, et kõigis olulistes riskijuhtimisotsustes võetakse neid riske piisavalt arvesse.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2554, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1060/2009, (EL) nr 648/2012, (EL) nr 600/2014, (EL) nr 909/2014 ja (EL) 2016/1011 (ELT L 333, 27.12.2022, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2554/oj>).

88. Pädevad asutused peaksid hindama, kas siseauditi funktsioon vaatab sõltumatult läbi ning annab kooskõlas auditikava ja üksikasjaliku tööprogrammiga objektiivse kindluse finantsinstitutsiooni põhimõtete, menetluste ja sisekontrolli asjakohasuse ning tõhususe kohta ning finantsinstitutsiooni kogu tegevuste, sealhulgas kolmandast isikust teenuseosutajate tegevuse vastavuse kohta õiguslikele ja regulatiivsetele nõuetele. Kui asjakohane, peaksid pädevad asutused hindama, kas kontserniülene siseauditi funktsioon on sõltumatu, kas sellel on kontserniülene riskipõhine auditikava, asjakohased vahendid ja staatus ning kas sellel on otsene aruandlusliin konsolideeriva finantsinstitutsiooni juhtorganile.

5.6. Riskijuhtimise raamistik

89. Finantsinstitutsiooni riskijuhtimise raamistiku hindamisel peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon järgib EBA suuniseid sisejuhtimise kohta, digitaalse tegevuskerksuse määrust ja muid EBA suuniseid, mis on välja antud vastavalt direktiivi 2013/36/EL (sisejuhtimise korra, protsesside ja mehhanismide kohta) artikli 74 lõikele 3. Sellega seoses peaksid pädevad asutused muu hulgas kaaluma, kas:

- a. finantsinstitutsioon on kehtestanud asjakohase riskijuhtimise raamistiku ja riskijuhtimisprotsessid, mis hõlmavad asjakohast ning rakendatud riskistrateegiat, riskivalmidust, sealhulgas kolmanda isiku riskijuhtimispoliitikat, sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistikke ning stressiteste läbiviimise võimekust ja tulemusi;
- b. vajaduse korral hõlmab kontserniülene riskijuhtimise raamistik kõiki olulisi riske, sõltumata sellest, kas risk tuleneb konsolideerimisele mittekuuluvatest üksustest, ning annab tervikliku ülevaate kõigist riskidest, millega finantsinstitutsioon kokku puutub või võib kokku puutuda;
- c. juhtorgan kannab lõplikku vastutust riskistrateegia, riskivalmiduse ja riskijuhtimise raamistiku eest ning tagab asjakohase suunamise ja järelevalve;
- d. finantsinstitutsioon ja (kui on asjakohane) konsolideeriv finantsinstitutsioon on dokumenteerinud ning rakendanud asjakohase riskistrateegia ja riskivalmiduse, mis hõlmab kõiki finantsinstitutsiooni olulisi riske, mis sisaldab riskilimiite ja -taluvusi ning kajastab finantsinstitutsiooni rahalisi vahendeid;
- e. riskijuhtimisraamistikuga on kehtestatud piisavad menetlused riskide tuvastamiseks, mõõtmiseks, maandamiseks ja jälgimiseks ning mis ulatuses see on lõimitud finantsinstitutsiooni üldstrateegiasse ja kuidas see seda mõjutab;
- f. otsustusprotsessid on selged, läbipaistvad ja piisavalt dokumenteeritud ning neis võetakse arvesse asjakohaseid riskikaalutlusi ning seda, kas eeskirjadest ja nende muudatustest teavitatakse nõuetekohaselt ja õigeaegselt;
- g. äristrateegia, riskistrateegia, digitaalse tegevuskerksuse strateegia, riskivalmiduse ja riskijuhtimise raamistiku ning kapitali- ja likviidsusjuhtimise raamistike ning finantsinstitutsiooni keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide käsitlemise kava vahel on asjakohased ja järjepidevad seosed vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 76 lõikele 2.

90. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on kehtestatud juhtorgani poolt heaks kiidetud, nõuetekohaselt dokumenteeritud uute toodete heakskiitmise poliitika, mis käsitleb uute turgude, toodete ja teenuste arendamist ning olemasolevate toodete ja teenuste olulisi muudatusi, sealhulgas erandlikke tehinguid. Pädevad asutused peaksid kaaluma ka seda, kas riskijuhtimis- ja vastavuskontrolli funktsioonid on asjakohaselt kaasatud uute toodete või olemasolevate toodete oluliste muudatuste hindamisse ja heakskiitmisse, kusjuures heakskiitmine on seotud vastavate kontrollimeetmete piisavusega.

Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistikud

91. Finantsinstitutsiooni sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistike hindamisel peaksid pädevad asutused hindama finantsinstitutsiooni vastavust EBA suunistele sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi teabe kohta²². Finantsinstitutsiooni sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistike hindamine peaks hõlmama sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi korrapärast läbivaatamist ning määrama kindlaks nende usaldusväärsuse, tõhususe ja terviklikkuse. Sellega seoses peaksid pädevad asutused tegema järgmist:

- a. hindama, kuidas on sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess integreeritud finantsinstitutsiooni üldistesse riskijuhtimise ja strateegilise juhtimise tavadesse, sealhulgas kapitali ja likviidsuse planeerimisse, ning nende tulevikku suunatud olemuse ulatust;
- b. kaaluma sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi asjakohasust sisemise kapitali ja likviidsuse adekvaatsuse taseme hindamiseks ja säilitamiseks, et katta finantsinstitutsioonide riske ja teha usaldusväärseid äriotsuseid (nt seoses äriplaani alusel kapitali eraldamisega), sealhulgas stressitingimustes;
- c. hindama, kas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess on kaasatud finantsinstitutsiooni kõigil tasanditel otsuste tegemise ja juhtimise protsessidesse (nt piirangute seadmine, tulemuslikkuse mõõtmine);
- d. kontrollima, kas juhtorgan teeb regulaarset järelevalvet sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistike üle, sh kiidab need raamistikud ja nende tulemused heaks;
- e. hindama, kas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi rakendatakse järjepidevalt ja proportsionaalselt finantsinstitutsiooni kõigi ärivaldkondade ja juriidiliste isikute suhtes ning kas need hõlmavad kõiki olulisi riske, millega finantsinstitutsioon kokku puutub või võib kokku puutuda;

²² Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi eesmärgil sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raames kogutava teabe kohta (EBA/GL/2016/10).

- f. hindama vastavust asjaomastele õigus- ja regulatiivsetele nõuetele ning kaaluma, kas finantsinstitutsiooni sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessis tuvastatakse tekkivaid riske ja/või madala tõenäosusega, kuid suure mõjuga riske, sealhulgas IKT-riske, keskkonnariske ja geopoliitilist ebakindlust;
- g. hindama, kas kõrvalekalded finantsinstitutsiooni standardsest sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessist või sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessist on tema ühe või mitme juriidilise isiku või ärivaldkonna puhul põhjendatud.

92. Hindamised peaksid aitama kaasa teise samba kapitalinõude arvutamisele ja kapitali adekvaatsuse hindamisele, nagu on kirjeldatud jaotises 7, ning samuti likviidsuse ja rahastamise adekvaatsuse hindamisele, nagu on kirjeldatud jaotises 8.

Finantsinstitutsiooni stressitestimise hindamine

93. Finantsinstitutsiooni stressitestimise hindamisel peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon järgib EBA suuniseid stressitestide kohta²³ ning EBA suuniseid keskkonnastenaariumide analüüsi kohta keskkonnariskide integreerimiseks. See hindamine hõlmab finantsinstitutsiooni stressitestimise programmi läbivaatamist, võttes arvesse finantsinstitutsiooni suurust ja sisemist töökorraldust ning tegevuse laadi, ulatust ja keerukust.

94. Pädevad asutused peaksid tegema finantsinstitutsiooni stressitestimise programmi kvalitatiivseid hindamisi ja ka stressitestide tulemuste kvantitatiivseid hindamisi. Pädevad asutused peaksid kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete hindamiste tulemusi kaaluma koos järelevalvealaste stressitestide tulemustega (vt jaotis 11), et hinnata kapitali ja likviidsuse adekvaatsust ning määrata asjakohane järelevalveline reageerimine tuvastatud puudustele. Kui stressitestide läbivaatamise käigus tuvastatakse puudusi finantsinstitutsiooni juhtimises ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavates kontrollimehhanismides, peaksid pädevad asutused neid puudusi arvesse võtma kõnealuste valdkondade hindamisel. Lisaks võib finantsinstitutsiooni stressitestide tulemusi kasutada finantsinstitutsiooni kapitali planeerimise hindamiseks ning likviidsuse adekvaatsuse hindamiseks vajalike likviidsusnõuete kvantifitseerimiseks.

95. Pädevad asutused peaksid hindama, mil määral on stressitestimine lõimitud finantsinstitutsiooni riskijuhtimise raamistikku, sealhulgas seda, kuidas stressitestimist võetakse arvesse finantsinstitutsiooni riskivalmiduse ja -limiitide kehtestamise protsessis. Lisaks peaksid pädevad asutused hindama finantsinstitutsiooni kõrgema juhtkonna ja juhtorgani osalemist stressitestide programmis, sealhulgas sellega seotud sisemist aruandlust, ning stressitestimise ja nende tulemuste integreerituse astet otsustusprotsessidesse.

96. Stressitestide programmi, stressitestide tulemuste ja kavandatud juhtimismeetmete hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama nii idiosünkraatilisi kui ka süsteemiüleseid perspektiive. Pädevad asutused peaksid kaaluma juhtimismeetmete teostatavust stressiolukordades, sealhulgas seda, kas meetmete rakendamise tähtajad on realistlikud, ja võtma arvesse finantsinstitutsiooni eripära. Piiriüleste konsolideerimisgruppide stressitestimise programmide

²³ EBA suunised stressitestide kohta (EBA/GL/2018/04).

läbivaatamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse võimalikke takistusi grupisisesel kapitali ja likviidsuse ülekantavusel ning mis tahes grupisisesel finantstoetuse korra toimimisel, mis võivad tekkida stressiolukorras.

97. Pädevad asutused peaksid hindama stressitestide tulemusi²⁴ ning seda, kas finantsinstitutsioon suudab ebasoodsa stsenaariumi korral säilitada kohaldatavat järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet ning kas on tuvastatud juhtimismeetmed, et käsitleda võimalikke järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõudega seotud rikkumisi. Pädevad asutused peaksid kaaluma ka stressitestide mõju finantsinstitutsioonide finantsvõimenduse määrale ning samuti nende kõlblikele kohustustele, mida hoitakse omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõuete täitmiseks, nagu on sätestatud direktiivis 2014/59/EL.

98. Stressitestide tulemuste hindamisel peaksid pädevad asutused kaaluma ka kõiki teadaolevaid tulevikus rakenduvaid regulatiivmuudatusi, mis mõjutavad finantsinstitutsiooni stressitesti tegemise ulatuses ja ajavahemikus.

5.7. IKT-süsteemid, riskiandmete koondamine ja riskiaruandlus

99. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni IKT-süsteemid on usaldusväärsed, vastupidavad ja piisavad, et mõõta ning hinnata riskipositsioonide suurust, koosseisu ja kvaliteeti finantsinstitutsiooni kõigi riskiliikide, toodete ning vastaspoolte lõikes ja esitada selle kohta aruandeid, ning toetada täielikult riskiandmete koondamise võimekust nii tavatingimustes kui ka stressiolukordades.

100. Pädevad asutused peaksid kontrollima, kas finantsinstitutsioon arendab ja säilitab asjakohast riskiandmete koondamise ning riskiaruandluse võimekust, mis vastab tema riskiprofilile ja süsteemsele olulisusele. Finantsinstitutsiooni riskiandmete koondamise ja riskiaruandluse võimekuse läbivaatamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse Baseli pangajärelevalve komitee standardi 239 põhimõtteid tõhusa riskiandmete koondamise ja riskiaruandluse kohta²⁵ järelevalve alla kuuluvate finantsinstitutsioonide puhul, kes kuuluvad nende põhimõtete kohaldamisalasse. Eelkõige peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon suudab koostada kogu finantsinstitutsiooni hõlmavaid täpseid, järjepidevaid, terviklikke ja usaldusväärsed riskianalüüsi andmeid ning aruandeid, mis hõlmavad kõiki olulisi riske ning kajastavad asjakohaselt finantsinstitutsiooni riskiprofiili ning kapitali- ja likviidsusvajadusi, ning kas neid on võimalik koondada ja teha õigeaegselt ning paindlikult kättesaadavaks juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale. Kui see on asjakohane peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon on kehtestanud tõhusa kontserniülese juhtimise teabe- ja aruandlussüsteemi, mida kohaldatakse kõigile äriüksustele ja juriidilistele isikutele, ning kas see teave on tema emaettevõtja juhtorgani jaoks õigeaegselt kättesaadav.

²⁴ Käesoleva punkti kohaldamisel ei laiene stressitestid vastupidistele stressitestidele.

²⁵ Baseli pangajärelevalve komitee, Riskiandmete tõhusa koondamise ja aruandluse põhimõtted (BCBS 239).

101. Pädevad finantsinstitutsioonid peaksid kindlaks tegema, kas finantsinstitutsiooni juhtorgan kiidab heaks finantsinstitutsiooni riskiandmete koondamise ja riskiaruandluse raamistiku ning jälgib selle tõhusat rakendamist, sealhulgas piisavate ressursside eraldamist nende meetmete toetamiseks. Pädevad asutused peaksid samuti hindama, kas finantsinstitutsiooni riskiandmete koondamise võimekust ja riskiaruandluse tavadid valideeritakse sõltumatult vastavalt finantsinstitutsiooni sisekontrolliraamistikule.

5.8. Rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid ja usaldatavusnõuete täitmise probleemid

102. Sisejuhtimise raamistiku ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide analüüsimisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste hinnanguid ning hindama, kas need tekitavad usaldatavusnõuete täitmise probleeme. Kui pädeva asutuse hinnangust seevastu selgub, et puudused finantsinstitutsiooni sisekontrolli- ja juhtimisraamistikus ning kogu finantsinstitutsiooni hõlmavates kontrollides tekitavad seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise ning sihipäraste finantssanktsioonide rakendamata jätmise ja neist kõrvalehoidmise riskiga usaldatavusnõuete täitmise probleeme, peaksid pädevad asutused jagama kõnealuse hindamise tulemusi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega.
103. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni üldine sisejuhtimise ja riskijuhtimise raamistik hõlmab ka rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide ning sihtfinantssanktsioonide rakendamata jätmise ja nendest kõrvalehoidmise riskide juhtimist.
104. Pädevad asutused peaksid usaldatavusnõuete seisukohast hindama, kas juhtorgani ülesandeid ja kohustusi seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise raamistikuga täidetakse nõuetekohaselt. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma mis tahes lisateavet, mis on saadud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt pärast nende tehtud hindamist kooskõlas EBA suunistega vastavuskontrolli juhtimise poliitikate ja menetluste ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise vastavuskontrolli eest vastutava isiku rolli ja kohustuste kohta²⁶.

5.9. Finantsseisundi taastamise kava juhtimine

105. Pädevad asutused peaksid sisejuhtimise ning kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamiseks arvestama direktiivi 2014/59/EL artiklite 6 ja 8 kohaselt korraldatud finantsseisundi taastamise kavade juhtraamistiku hindamisel tuvastatud tulemusi ja puudusi.
106. Sarnaselt tuleks finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kavade hindamise alusena kasutada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide, sealhulgas sisejuhtimise ning kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korralduse hindamisel tuvastatud tulemusi.

²⁶ EBA/GL/2022/05

5.10. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelevalvemeetmed

107. Pärast eespool nimetatud hindamist peaks pädevatel asutustel olema arusaam finantsinstitutsiooni juhtimiskorralduse ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide adekvaatsuse kohta. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 4 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud elujõulisuse skooriga.

Tabel 4. Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide skoori määramise järelevalvelased kaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmava kontrolli korralduse puudused põhjustavad väikest riski finantsinstitutsiooni elujõulisusele.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioonil on kindel ja läbipaistev organisatsioonistruktuur, milles on selged vastutusvaldkonnad ning riskide võtmine on eraldatud riskijuhtimis- ja kontrollifunktsioonidest. • Juhtorgani koosseis ja toimimine on asjakohane. • Juhtorgani liikmed pühendavad asjakohaselt aega ja täidavad juhtkonnakohtade arvu piirangut, kui asjakohane. • On olemas usaldusväärne riskikultuur ja äritegevuse korraldus, sealhulgas huvide konfliktide juhtimise ja rikkumistest teatamise protsessid. • Finantsinstitutsioon on vastu võtnud mitmekesisuspoliitika, mis edendab juhtorgani koosseisu mitmekesisust ja vastab seatud eesmärkidele. • Tasustamispoliitika on kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja pikaajaliste huvidega. • Riskijuhtimise raamistik ja riskijuhtimise protsessid, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess, uute toodete heakskiitmise poliitika, stressitestide raamistik, kapitali planeerimine ja likviidsuse planeerimine, on asjakohased. • Sisekontrolliraamistik ja sisekontrollid on asjakohased. • Riskijuhtimis-, vastavuskontrolli- ja siseauditifunktsioonid on sõltumatud, toimivad tõhusalt ja neil on piisavalt ressursse ning siseauditifunktsioon toimib kooskõlas kehtivate rahvusvaheliste standardite ja nõuetega. • IKT-süsteemid, riskiandmete koondamine ja riskiaruandlus on asjakohased. • Keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide lõimimine sisemisse juhtimissüsteemi ja riskijuhtimise raamistikku on asjakohane. • Finantsseisundi taastamise kavandamise juhtimisraamistik on asjakohane.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsioon tegeleb kiiresti tuvastatud puuduste ja/või pädevate asutuste väljendatud probleemidega ning kõrvaldab need tõhusalt lühikese aja jooksul, saavutades rahuldavad tulemused. Lisaks annab finantsinstitutsioon pädevatele asutustele ennetavalt aru ja teavitab neid kogu protsessi vältel.
2	Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korralduse puudused põhjustavad keskmist või väikest riski finantsinstitutsiooni elujõulisusele.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsioonil on üldiselt kindel ja läbipaistev organisatsioonistruktuur, milles on selged vastutusvaldkonnad ning riskide võtmine on eraldatud riskijuhtimis- ja kontrollifunktsioonidest. Juhtorgani koosseis ja toimimine on üldiselt asjakohane. Juhtorgani liikmed pühendavad suures osas asjakohaselt aega ja kui see on asjakohane, täidavad juhtkonnakohtade arvu piirangut. On olemas usaldusväärne riskikultuur ja ärikäitumine, sealhulgas huvide konfliktide juhtimise ja rikkumisest teatamise protsessid. Finantsinstitutsioon on vastu võtnud mitmekesisuspoliitika, mis edendab juhtorgani koosseisu mitmekesisust ja on üldiselt vastavuses seatud eesmärkidega või rakendab asjakohaseid meetmeid poliitikas määratletud eesmärkide saavutamiseks. Tasustamispoliitika on üldiselt kooskõlas riskistrateegiaga ja pikaajaliste huvidega. Riskijuhtimise raamistik ja riskijuhtimise protsessid, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess, stressitestimise raamistik, kapitali planeerimine ja likviidsuse planeerimine, on üldiselt asjakohased. Sisekontrolliraamistik ja sisekontrollid on üldiselt asjakohased. Riskijuhtimis-, vastavuskontrolli- ja siseauditi funktsioonid on sõltumatud ja nende tegevus on üldiselt tõhus. IKT-süsteemid, riskiandmete koondamine ja riskiaruandlus on üldiselt asjakohased. Keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide lõimimine sisemisse juhtimissüsteemi ja riskijuhtimise raamistikku on üldiselt asjakohane. Finantsseisundi taastamise kavandamise juhtimisraamistik on üldiselt asjakohane.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon suudab vastuvõetava aja jooksul nõuetekohaselt kõrvaldada enamiku pädevate asutuste tuvastatud puudustest ja/või probleemidest ning (kui asjakohane) täita pädevate asutuste kehtestatud aruandlusnõudeid seoses nende puudustega.
3	<p>Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korralduse puudused põhjustavad keskmist või suurt riski finantsinstitutsiooni elujõulisusele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni organisatsioonistruktuur ja vastutusvaldkonnad ei ole täielikult läbipaistvad ning riskide võtmine ei ole täielikult eraldatud riskijuhtimis- ja kontrollifunktsioonidest. • On kahtlusi juhtorgani koosseisu ja toimimise asjakohasuse kohta. • On kahtlusi, et juhtorgani liige ei pühenda asjakohaselt aega ega täida juhtkonnakohtade arvu piirangut, kui asjakohane. • On kahtlusi riskikultuuri ja ärikäitumise, sealhulgas huvide konfliktide juhtimise ja/või rikkumisest teatamise protsesside asjakohasuse suhtes. • Finantsinstitutsioon ei ole vastu võtnud mitmekesisuspoliitikat ega rakendanud meetmeid, et saavutada juhtorganis asjakohane mitmekesisuse tase. • On kahtlusi, et tasustamispoliitika ei pruugi olla kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja pikaajaliste huvidega. • On kahtlusi riskijuhtimise raamistiku ja riskijuhtimise protsesside, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi, uute toodete heakskiitmise poliitika, stressitestimise raamistiku, kapitali planeerimise ja likviidsuse planeerimise asjakohasuse kohta.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • On kahtlusi sisekontrolliraamistiku ja sisekontrollide asjakohasuse suhtes. • On kahtlusi riskijuhtimis-, vastavuskontrolli- ja siseauditi funktsiooni sõltumatu ja tõhusa toimimise kohta. • On kahtlusi IKT-süsteemide, riskiandmete koondamise ja riskiaruandluse asjakohasuse kohta. • On kahtlusi, kas keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide lõimimine sisemisse juhtimissüsteemi ja riskijuhtimise raamistikku on asjakohane. • Finantsseisundi taastamise kava juhtimisraamistiku hindamise põhjal võib kavas olla olulisi puudusi ja/või selle tulemuslikul rakendamisel esineb olulisi takistusi ning järelevalveküsimusi ei ole täielikult käsitletud. • Finantsinstitutsioonil on märkimisväärsed probleeme või näitab üles piiratud valmisolekut tegeleda piisavalt pädevate asutuste poolt tuvastatud puudujääkide ja/või väljendatud mureküsimumustega, seda nii parandusmeetmete kvaliteedi kui ka nende rakendamise ajakava osas, mis võib viidata vajadusele asja edasi suunata. Finantsinstitutsioonil on probleeme ka oma parandusmeetmete seisust pädevatele asutustele teatamisega.
4	<p>Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korralduse puudused põhjustavad suurt riski finantsinstitutsiooni elujõulisusele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni organisatsioonistruktuur ja vastutusvaldkonnad on läbipaistmatu ning riskide võtmine ei ole eraldatud riskijuhtimis- ja kontrollifunktsioonidest. • Juhtorgani koosseis ja toimimine ei ole asjakohane. • Juhtkonna liikmed ei pühenda piisavalt aega ega täida juhtkonnakohtade arvu piirangut, kui asjakohane. • Riskikultuur ja ärikäitumine, sealhulgas huvide konfliktide lahendamise ja/või rikkumistest teatamise protsessid ei ole asjakohased. • Finantsinstitutsioon ei ole vastu võtnud mitmekesisuspoliitikat, juhtorgan ei ole mitmekesine ja finantsinstitutsioon ei ole rakendanud meetmeid, millega saavutada asjakohast mitmekesisuse taset. • Tasustamispoliitika ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja pikaajaliste huvidega. • Riskijuhtimise raamistik ja riskijuhtimise protsessid, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess, sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsess, uute toodete heakskiitmise poliitika,

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<p>stressitestide raamistik, kapitali planeerimine ja/või likviidsuse planeerimine, ei ole asjakohased.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Riskijuhtimine, vastavuskontroll ja/või siseauditi funktsioon ei ole sõltumatud, ei tegutse tulemuslikult ja/või ei tegutse siseauditifunktsioon kooskõlas üldtunnustatud rahvusvaheliste standardite ning nõuetega. • Sisekontrolliraamistik ja sisekontrollid ei ole asjakohased. • IKT-süsteemid, riskiandmete koondamine ja riskiaruandlus ei ole asjakohased. • Keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide lõimimine sisemisse juhtimissüsteemi ja riskijuhtimise raamistikku ei ole asjakohane. • Finantsseisundi taastamise kava juhtimisraamistiku hindamise põhjal oli kavas olulisi puudusi ja/või selle tulemuslikul rakendamisel esineb olulisi takistusi ning järelevalveküsimusi ei ole täielikult käsitletud. • Finantsinstitutsioon ei suuda või ei kavatse piisavalt tegeleda pädevate asutuste poolt tuvastatud puuduste ja/või väljendatud mureküsimustega ning tal puudub võime neid vastuvõetava aja jooksul kõrvaldada pärast seda, kui pädevad asutused on asja edasi suunanud. Finantsinstitutsioonil on tõsiseid probleeme ka oma parandusmeetmete seisust pädevatele asutustele teatamisega.

108. Allpool esitatud tabelis on toodud mittetäielik loetelu järelevalvemeetmetest, mida pädevad asutused võivad võtta juhul, kui finantsinstitutsiooni sisejuhtimise ning kogu finantsinstitutsiooni hõlmavates kontrollimehhanismides tuvastatakse puudusi. Pädevad asutused peaksid otsustama järelevalvemeetme liigi üle, lähtudes selle tõhususest konkreetse tuvastatud puuduse kõrvaldamisel. Pädevad asutused võivad kohaldada täiendavaid järelevalvemeetmeid või nende kombinatsiooni allpool tabelis loetletud meetmetega, kui neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks asjakohasemaks. Digitaalse tegevuskerksuse määrase rikkumiste korral peaksid pädevad asutused kaaluma digitaalse tegevuskerksuse määrase artiklis 50 sätestatud kohaldatavaid parandusmeetmeid.

Tabel 5. Finantsinstitutsiooni sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamisest tulenevate järelevalvemeetmete võimalik ja mittetäielik loetelu

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidele b, d, e, f, g, j, l, m ja n ning määruse (EL) 2022/2554 artiklile 50 – pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon teeb järgmist:
A. tugevdab juhtorgani või selle komiteede rolli ja kaasab neid aktiivsemalt;
B. töötab välja ja rakendab puuduste kõrvaldamiseks parandusmeetmete kavad;

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidele b, d, e, f, g, j, l, m ja n ning määruse (EL) 2022/2554 artiklile 50 – pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon teeb järgmist:

C. tugevdab sisekontrolli;
D. parandab sisejuhtimise raamistikku;
E. tõhustab aruandlusmehhanisme ja järelevalvet;
F. piirab muutuvat töötasu;
G. rakendab vastavuskontrolli juhtimissüsteeme;
H. esitab täiendavaid või sagedasemaid aruandlusnõudeid;
I. tugevdab konkreetseid korraldusi, protsesse, mehhanisme ja strateegiaid;
J. viib läbi uued stressitestid, kasutades muudetud eeldusi;
K. tõhustab keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide, eelkõige keskkonnariskide suhtes kohaldatavat juhtimis- ja riskijuhtimiskorda.

Jaotis 6. Kapitalile avalduvate riskide hindamine

6.1. Üldised kaalutlused

109. Pädevad asutused peaksid hindama kapitalile avalduvaid riske, mis on tuvastatud finantsinstitutsiooni jaoks olulistena, ja määrama riskiskoori.
110. Käesoleva jaotise eesmärk on esitada ühismetoodikad, mida tuleks arvestada individuaalsete riskide hindamisel ning riskijuhtimise ja kontrollide raames. Loetelu ei ole ammendav ja annab pädevatele asutustele vabaduse arvestada muid lisakriteeriume, mida nad võivad pidada asjakohaseks oma kogemuse alusel ja finantsinstitutsiooni eriomaduste tõttu.
111. Jaotises antakse pädevatele asutustele juhendid järgmiste kapitalile avalduvate riskide hindamiseks ja nende skoori määramiseks:
- a. krediidirisk ja vastaspoole risk;
 - b. tururisk;
 - c. operatsioonirisk;
 - d. intressirisk kauplemisega mitteseotud tegevustest.
112. Jaotises tuvastatakse iga nimetatud riskikategooria alamkategooriad, mida tuleb arvestada kapitalile avalduvate riskide hindamisel. Olenevalt alamkategooriate olulisusest konkreetsele finantsinstitutsioonile võib neid hinnata ja määrata nende skoori individuaalselt. I–IV lisas on esitatud krediidiriski, tururiski, operatsiooniriski ja pangaportfelli intressiriski (IRRBB) alamkategooriate mittetäielikud loetelud, mida pädevad asutused peaksid vajaduse korral arvesse võtma.
113. Otsus olulisuse kohta tehakse järelevalvealase hinnangu alusel. Välisvaluutas laenu andmise riski korral tuleks olulisuse määramisel, arvestades Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu soovitus välisvaluutas laenu andmise kohta²⁷, arvestada järgmist künnist: välisvaluutas nomineeritud laenud riskimaanduseta laenusajatele moodustavad vähemalt 10% finantsinstitutsiooni kogu laenuportfelist (kõik laenud mittefinantsettevõtetele ja kodumajapidamistele), kui selline laenuportfell moodustab vähemalt 25% finantsinstitutsiooni koguvaredest.
114. Pädevad asutused peaksid hindama ka muid riske, mida peetakse konkreetse finantsinstitutsioon jaoks oluliseks, kuid mida ei ole eespool loetletud (nt pensionirisk,

²⁷ Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu 21. septembri 2011. aasta soovitus välisvaluutas laenude andmise kohta (ESRB/2011/1) (ELT C 342, 22.11.2011, lk 1).

strateegiline ja äririsk, sekkumisrisk, riskisisene ja -vaheline kontsentratsioon). Tuvastamisprotsessis võivad olla kasulikud järgmised tegurid:

- a. koguriskipositsiooni tegurid;
- b. finantsinstitutsiooni sisemise kapitali adekvaatsuse hindamisel tuvastatud riskid;
- c. finantsinstitutsiooni ärimudelist lähtuvad riskid (sh sarnase ärimudeli alusel tegutsevate muude finantsinstitutsioonide tuvastatud riskid);
- d. põhinäitajate jälgimisest saadud teave;
- e. sise- või välisauditi aruannete tulemused ja tähelepanekud;
- f. EBA väljastatud soovitused ja suunised ning makrotasandi usaldatavusjärelevalve asutuste või Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu väljastatud hoiatused ning soovitused.

115. Pädevad asutused peaksid arvestama eespool nimetatud elemente ka siis, kui kavandavad järelevalvetegevuse intensiivsust seoses spetsiifilise riski hindamisega.

116. Krediidi-, turu- ja operatsiooniriski korral peaksid pädevad asutused muu hulgas hindama finantsinstitutsiooni vastavust õigusaktidele, mis on avaldatud eraldi EBA veebilehel, nagu on osutatud punktis 12. Samas on hindamine käesolevate suuniste kohaselt ulatuslikum kui need miinimumnõuded, et pädevad asutused saaksid kujundada tervikliku seisukoha kapitalile avalduvate riskide kohta.

117. Kapitalile avalduvate riskide hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama ka rahastamiskulu riski võimalikku mõju kooskõlas jaotises 8 kirjeldatud metoodikaga ja nad võivad otsustada, kas on vaja meetmeid selle riski maandamiseks.

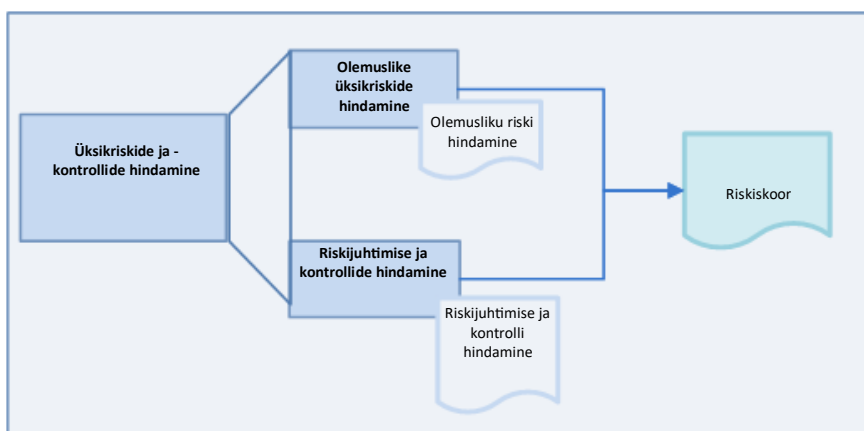
118. Pädevad asutused peaksid käesolevas jaotises kirjeldatud metoodikate rakendamisel tuvastama asjakohased kvantitatiivsed näitajad ja muud parameetrid, millega saaks jälgida põhinäitajaid, nagu on sätestatud jaotises 3, ning võtma vajaduse korral arvesse ka finantsinstitutsioonide sisemisi riskinäitajaid.

119. Iga olulise riski puhul peaksid pädevad asutused hindama riskiskoori ja väljendama selles järgmist:

- a. olemuslik risk (riskipositsioonid);
- b. riskijuhtimise ja kontrollide kvaliteet ja tõhusus.

120. Hindamiskäik on esitatud allpool joonisel 2.

Joonis 2. Kapitalile avalduvate riskide hindamine

121. Pädevad asutused peaksid hindamisi tehes kasutama kõiki saadaolevaid teabeallikaid, sealhulgas regulatiivset aruandlust, finantsinstitutsioonisiseseid parameetreid ja aruandeid (nt siseauditi aruanne, riskijuhtimise aruanded, sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessist saadud teave), kohapealse kontrolli aruandeid ja välisaruandeid (nt asutuse suhtlus investoritega, reitinguagentuuridega). Pädevad asutused peaksid kasutama sihtotstarbelist aruandlust juhul, kui see on nende järelevalveülesannete täitmiseks rangelt vajalik ja proportsionaalne ning kui teave ei ole dubleeriv ega muul viisil kättesaadav, kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artikli 104 lõike 2 teise lõiguga. Kuigi hindamine peaks keskenduma konkreetsele finantsinstitutsioonile, tuleks kaaluda konkurentidega võrdlemist, et tuvastada kapitalile avalduvate riskide võimalik riskipositsioon. Sel eesmärgil tuleks konkurendid määratleda riskipõhiselt ja need võivad erineda ärimudeli analüüsi või muude analüüside jaoks tuvastatutest.

122. Kapitalile avalduva riski hindamisel peaksid pädevad asutused hindama ka omavahendite miinimumnõuete arvutuse täpsust ja usaldusväärsust, et tuvastada olukorrad, kus minimaalsete omavahendite arvutustes võib olla alahinnatud tegelikku riskitaset. Kõnealune hindamine annaks teavet punkti 7.2.3 kohaseks teise samba kapitalinõude kindlaksmääramiseks.

123. Iga olulise riski hindamise tulemus peaks väljenduma tulemuste kokkuvõttes, kus esitatakse peamiste riskitegurite selgitused ja riskiskoor, nagu on täpsustatud järgmistes punktides.

6.2. Krediidi- ja vastaspoole riski hindamine

6.2.1. Üldised kaalutlused

124. Krediidiriski juhtimise raamistiku hindamisel peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsioon järgib lõikes 12 osutatud õigusakte, mis on eraldi avaldatud EBA veebisaidil.

125. Pädevad asutused peaksid hindama kõigist kauplemisportfellivälistest riskipositsioonidest (sh bilansivälistest kirjetest) tekkivat krediidiriski. Samuti peaksid nad hindama vastaspoole

krediidiriski ja arveldusriski, mis võib kuuluda nii panga- kui ka kauplemisportfelli alla. Sellise hindamise läbiviimiseks peaksid pädevad asutused krediidiriski hindamisel arvestama kõiki komponente, mis määravad võimalikud krediidikahjud, eelkõige järgmist:

- a. krediidisündmuse (st makseviivituse) või korrelatsiooniga krediidisündmuste tõenäosus, mis on eelkõige seotud laenuvõtjatega ja nende asjakohaste kohustuste tagasimaksmisvõimega;
- b. krediidiriskiga seotud riskipositsioonide suurus;
- c. laenuvõtjate makseviivituse korral krediidi riskipositsioonide sissenõudmise määr.

126. Pädevad asutused peaksid arvestama võimalust, et komponendid võivad aja jooksul halveneda ning anda eeldatust halvema tulemuse.

127. Pädevad asutused peaksid hindama keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide mõju sisemisele krediidiriskile ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega seotud krediidiriski kontrollide asjakohasust, pöörates erilist tähelepanu keskkonnariskidele. Eelkõige peaksid pädevad asutused võtma arvesse keskkonnaalast üleminekut ja füüsilisi riske krediidikontsentratsiooniriski ja kinnisvarariski hindamisel, samuti krediidiriski hindamisel konkreetsetes portfellides või riskipositsioonide klassides, mida peetakse oluliselt keskkonnariskidele avatuks.

128. Lisaks peaksid pädevad asutused pöörama tähelepanu ka sellele, kas rahapesu ja terrorismi rahastamise riske arvestatakse laenuandmisprotsessi raames, sealhulgas seda, kas finantsinstitutsioonil on olemas süsteemid ja kontrollimeetmed, mis tagavad, et laenu tagasimaksmiseks kasutatavad rahalised vahendid pärinevad seaduslikest allikatest.

6.2.2. Olemusliku krediidiriski hindamine

Krediidiriski oluliste allikate tuvastamine

129. Pädevad asutused peaksid hindama krediidiriski nii praegusest kui ka tulevikku suunatud perspektiivist, integreerides praeguse portfelli krediidiriski analüüsi finantsinstitutsiooni krediidiriski strateegia, riskivalmiduse ja riskipiirangute hindamisega (potentsiaalselt osana ärimudeli analüüsi raames tehtud laiemast strateegia hindamisest). Pädevad asutused peaksid samuti kaaluma, kuidas eeldatav ja stressist tingitud makromajanduslik areng võib neid elemente mõjutada.

130. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni olemusliku krediidiriski hindamiseks kõigepealt tuvastama tema krediidiriski positsiooni. Selle eesmärgi saavutamiseks ja selleks, et tagada asutuse praeguste või võimalike krediidiriski allikate järjepidev kindlakstegemine, peaksid nad arvesse võtma järgmisi teabeallikaid:

- a. regulatiivse aruandluse vormid, nagu COREP ja FINREP, võttes arvesse asjakohaseid regulatiivseid riskiklasse, lähtudes asutuse omavahendite nõuete suhtes kasutatavast lähenemisviisist (st standardmeetod või IRB-meetod);

- b. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi muude elementide (nt ärimudeli analüüs) hindamisest ning varasemast järelevalvetegevusest saadud teave;
 - c. finantsinstitutsiooni positsiooni võrdlus teiste sarnaste asutustega, kui see on võimalik. Pädevad asutused peaksid eelkõige sisereitingute meetodit kasutavate finantsinstitutsioonide korral arvestama direktiivi 2013/36/EL artikli 78 kohaselt tehtud järelevalvealase võrdlusuuringu tulemusi.
131. Pädevad asutused peaksid oma hindamisel keskenduma eelkõige tuvastatud kõige olulisematele krediidiriski allikatele, hinnates nende olulisust finantsinstitutsiooni jaoks usaldatavusnõuete seisukohast. Selle hindamise läbiviimiseks peaksid nad arvestama järgmisi aspekte:
- a. krediidiriskistrateegia ja -valmidus ning asjakohased limiidid;
 - b. kõnealuse portfelli riskipositsiooni väärtus võrreldes krediidiriskipositsioonide koguväärtusega, sealhulgas selle kasv aja jooksul;
 - c. kõnealuse portfelli krediidiriski omavahendite nõude suurus võrreldes omavahendite kogunõudega, sealhulgas selle kasv aja jooksul;
 - d. kui asjakohane, finantsinstitutsiooni poolt asjaomase portfelli krediidiriski jaoks eraldatud sisemine kapital võrreldes kogu sisemise kapitaliga;
 - e. finantsinstitutsiooni nõuetekohaselt teenindatavas portfellis (sealhulgas makseraskuste tõttu restruktureeritud nõue) ning viisiporfellis olevate bilansiliste ja bilansiväliste krediidiga seotud kirjete koosseis ning kvaliteet, sealhulgas krediidiportfelli väärtuse languse ja mahakandmise ning makseviivituse määrade tase ja muutus aja jooksul.
132. Pädevad asutused peaksid hindama riski olulisust seoses praeguse portfelliga ning samuti varasema ja tulevikku suunatud perspektiiviga (varasemad muutused nendes arvudes ja prognoosides, kui need on kättesaadavad).
133. Olulisuse hindamise täiendava teabeallikana peaksid pädevad asutused – kui see on võimalik ja asjakohane – võtma arvesse finantsinstitutsiooni poolt kasutatavaid sisemisi krediidiriski parameetreid. See hõlmab nende adekvaatsuse hindamist erinevate portfelli krediidiriski positsioonide täpseks kvantifitseerimiseks, pöörates erilist tähelepanu finantsinstitutsiooni valideerimisfunktsiooni täitja koostatud aastaaruandest saadud tõenditele, täpsemalt järeltestimise tulemustele, st võrreldes hinnangulisi parameetreid finantsinstitutsiooni täheldatud tulemustega. Pädevad asutused peaksid pöörama erilist tähelepanu portfellidele, mille puhul hinnangulised parameetrid on alahinnanud tegelikke tulemusi.
134. Pädevad asutused peaksid arvestama finantsinstitutsiooni tehtud stressitestide tulemusi, et tuvastada varem tuvastamata krediidiriski allikad, näiteks need, mis on põhjustatud krediidikvaliteedi, krediidi kontsentratsioonide, tagatise väärtuse ja krediidiriski positsiooni muutustest stressiperioodil.

135. Võttes aluseks eelmistes lõikudes läbi viidud olulisuse hindamise ning finantsinstitutsiooni krediidiriski ja krediidiportfelli mahu ning keerukuse, peaksid pädevad asutused valida hindamiseks sobiva üksikasjalikkuse taseme.

Finantsinstitutsiooni bilansiliste ja bilansiväliste kirjete olemus, suurus ning koosseis

136. Pädevad asutused peaksid hindama krediidi riskipositsiooni olemust (s.o laenuvõtjate ja riskipositsioonide tüüpe) ning analüüsima finantsinstitutsiooni krediidiportfelli koosseisu. Sellel hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama ka, kuidas krediidiriski positsiooni olemus saab mõjutada riskipositsiooni suurust (nt laenuvõtjate kasutatavad krediidiliinid/kasutamata kohustused, välisvaluutas nomineerimine), arvestades finantsinstitutsiooni õigusvõimet tühistada ühepoolset kohustuse kasutamata krediidilimiidi summad.
137. Krediidiriski olemuse hindamiseks peaksid pädevad asutused kaaluma vähemalt järgmisi krediidiriski alamkategoriaid, hinnates üksikasjalikumalt neid alamkategoriaid, mida peetakse finantsinstitutsiooni jaoks kõige asjakohasemaks²⁸:
- a. krediidi kontsentratsioonirisk;
 - b. vastaspoole krediidirisk, arveldus- ja ülekanderisk;
 - c. riigirisk;
 - d. väärtpaberistamise krediidirisk;
 - e. välisvaluutas laenu andmise risk;
 - f. kinnisvararisk ning
 - g. aktsiarisk pangaportfellis;
 - h. lahjendusrisk;
 - i. regulatiivselt heakskiidetud mudelite mudelirisk.
138. Kui eriotstarbelisi laene peetakse oluliseks, peaksid pädevad asutused hindama selliseid laene muudest laenuandmise tegevustest eraldi, arvestades, et nende riskipositsioonide risk on seotud vara või rahastatava projekti (nt kaubandusliku kinnisvara, energiatootmisjaama, transpordi, kaupade) ja mitte laenuvõtja (kes on tavaliselt eriotstarbeline ettevõtja) kasumlikkusega. Selle hindamise käigus peaksid pädevad asutused kaaluma järgmist:
- a. projektide kasumlikkus ja äriplaanide aluseelduste (sh põhiklientide krediidiriski) konservatiivsus;
 - b. õigusaktide muudatuste mõju tuleviku rahavoogudele, eelkõige subsideeritud sektorites;
 - c. kui asjakohane, rahastatava objekti muutuva turunõudluse ja võimaliku tulevase müügi turu olemasolu mõju;
 - d. sündikaadi või muude krediidiriski jagavate laenuandjate olemasolu;
 - e. sponsorite antud mis tahes vormis tagatised;

²⁸ Krediidiriski alamkategoriate mittetäielik jaotus ja nende hindamise lisateave on esitatud I lisas.

- f. nende tegevustega kaasneda võiva kontsentratsiooniriski võimalik suurenemine.

Portfelli krediitkvaliteet

139. Krediitkvaliteedi portfelli hindamisel peaksid pädevad asutused pöörama eritähelepanu krediitrisi positsioonide klassifikatsiooni adekvaatsusele ja hindama võimaliku vale klassifikatsiooni mõju ning sellele järgnevat viivitust seoses provisjoneerimise ja kahju tuvastamisega finantsinstitutsiooni poolt.
140. Pädevad asutused peaksid tegema analüüsi, et eristada nõuetekohaselt teenindatavate nõuete, viivisnõuete ja makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete kategooriaid, võttes arvesse nii võlgnike arvu kui ka asjakohaseid summasid/mahte. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni üldise krediitrisi määramiseks hindama üldist krediitkvaliteeti portfelli tasandil ja iga eespool nimetatud kategooria eri kvaliteediklasse. Selle hindamise raames peaksid pädevad asutused analüüsima makseviivituse ja reitingute muutumise riski riskipositsiooni klasside kaupa, võttes arvesse krediitkvaliteedi suundumusi aja jooksul, ning nad peaksid kaaluma, kas portfelli tegelik krediitkvaliteet on kooskõlas teatatud riskivalmidusega, ning tegema kindlaks võimalike kõrvalekallete põhjused.
141. Selle tulemuseks peaks olema üldine hinnang finantsinstitutsiooni läbivale krediititsükli alates tegevuse alustamisest kuni iga riskipositsiooni kategooria jälgimise ja juhtimiseni. Pädevad asutused peaksid selles analüüsis kasutama konkurentide võrdlemist ja võrdlusportfelle (st finantsinstitutsioonide konsolideerimisgruppide jaoks ühiste laenuvõtjate portfelle), kui see on asjakohane ja võimalik. Analüüsi tegemisel tuleks arvesse võtta järgmist:
- a. varade kvaliteedi näitajad, varasemad suundumused ja kasvumäärad laenuvõtjate liikide, sektorite ja toodete kaupa, laenuvõtjate krediitklasside jaotus, varasemad reitingute muutumise määrad krediitklasside lõikes, viivis seisundi ja makseviivituse määrad eri ajavahemike lõikes;
 - b. viivisnõuete määrad ja kattevara portfell, sektori, geograafilise asukoha ja aja jooksul toimunud muutuste kaupa, võttes arvesse ka iga asjaomase portfelli asjaomast sissevoolu/väljavoolu, riskipositsioonide jaotust viivisnõuete klasside lõikes (st tähtjaks tasumata, kahtlased), iga asjaomase teguri puhul väärtuse langust ning mahakandmise taset ja muutuseid aja jooksul, varasemaid sissenõudmismäärasid ja sissenõudmisprotsessi kestust, sundtäitmisel olevaid varasid ning muutuseid aja jooksul, samuti aega, mis kulus riskipositsioonide viivisnõueteks liigitamisest.
142. Pädevad asutused peaksid hindama, kas laenukahjumi eraldiste ja krediitväärtuse korrigeerimiste tase on asjakohane riskipositsioonide kvaliteedi ja (kui asjakohane) tagatise taseme jaoks, hinnates eelkõige seda, kas laenukahjumi eraldiste tase on kooskõlas eri portfelli riskitasemega aja jooksul ning võrreldes finantsinstitutsiooni asjaomaste konkurentidega ja asjaomaste makromajanduse suundumustega ning kas krediitväärtuse korrigeerimised tuletisinstrumentide turuväärtustes kajastavad asjaomaste vastaspoolte krediitkvaliteeti. Kui vaja, peaksid pädevad asutused hindama kohapealsete kontrollide või muude asjakohaste järelevalvemeetmetega, kas laenukahjumi eraldiste ja riskikatte tase on

adekvaatne, hinnates näiteks laenude valimit. Sellise hindamise läbiviimisel peaksid pädevad asutused arvesse võtma ka sise- ja välisaudiitorite poolt esitatud järeldusi, kui need on kättesaadavad.

143. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni olemusliku krediidiriski hindamisel arvestama ka tema tehtud stressitestide tulemusi, et tuvastada varem tuvastamata krediidiriski allikad, näiteks need, mis on põhjustatud krediidikvaliteedi, krediidi kontsentratsioonide, tagatise väärtuse ja krediidiriski positsiooni muutustest stressiperioodil.

Krediidiriski maandamise raamistiku tase ja kvaliteet

144. Pädevad asutused peaksid arvestama ka garantiide (sh krediidituletisinstrumentid) ning krediidisündmuste korral krediidikahju leevendamiseks olemasoleva tagatise taset ja kvaliteeti, sealhulgas neid, mis ei ole aktsepteeritavad kõlblike krediidiriski maandamise tehnikatena omavahendite arvutuste jaoks. Pädevad asutused peaksid hindamisel kaaluma järgmist:

- a. tagatiste ning portfelli, laenuvõtja tüübi, reitingu, majandussektori ja muude asjakohaste aspektide garantiidega tagatud kate;
- b. nõuetekohaselt teenindatavate nõuete ja viivisnõuete tagatise väärtused;
- c. varasemad sissenõudmise määrad tagatise ja garantiide tüübi ning summa alusel.

145. Pädevad asutused peaksid hindama ka jääkriski (nagu on viidatud direktiivi 2013/36/EL artiklis 80) olulisust, eelkõige tagatislepingute ja garantiide adekvaatsust ning jõustatavust, ajastust ja võimet realiseerida tagatise ning täita garantiisid riikliku õigusraamistiku alusel, tagatise varade väärtuse likviidsust ja volatiilsust ning tagatise sissenõutavat väärtust mis tahes krediidi jõustamise meetmete korral. Pädevad asutused peaksid hindama ka garantii andjate ja tagatise kontsentratsiooni ning samuti korrelatsiooni laenuvõtjate krediidikvaliteediga (st korrelatsiooniriski) ning võimalikku mõju kaitse tõhususele.

Keskkonnavalused, sotsiaalsed ja juhtimisega seotud tegurid

146. Hinnates keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide ning keskkonnariskide mõju eelkõige sisemisele krediidiriskile, peaksid pädevad asutused püüdma võtta arvesse nende riskide eriomadusi, näiteks tulevikku suunatud olemust ja erinevat mõju eri ajavahemike vältel, tunnistades pikaajaliste prognoosidega seotud ebakindlust, arendades samas oma suutlikkust arvestada neid omadusi hindamisel.

6.2.3. Krediidiriski juhtimise ja kontrolliraamistiku hindamine

147. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni krediidiriski profiili põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi finantsinstitutsiooni krediidiriski juhtimise ja kontrolliraamistiku ning selle adekvaatsuse seoses sisemiste krediidiriski positsioonidega. Hindamisel peaksid pädevad asutused tuginema ka järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide (nt ärimudeli analüüsi ja juhtimise valdkondade) hindamise tulemustele.

Finantsinstitutsioonide korral, mille suhtes kohaldatakse viivisnõuete (vähendamise) strateegiaid ning nendega seotud juhtimis- ja tegevussuuniseid peaksid pädevad asutused hindama ka seda, kas finantsinstitutsioonid täidavad asjakohastes EBA suunistes selliste strateegiate ja nende rakendamise kohta sätestatud erinõudeid, sealhulgas seoses tarbijakaitsekohustuste täitmisega.

Krediidiriskistrateegia ja -valmidus

148. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on usaldusväärne, selgelt sõnastatud ja dokumenteeritud krediidiriskivalmidus, -strateegia ja -limiidid, mille juhtorgan on heaks kiitnud. Hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas arvestama juhtorgani rolli krediidiriskistrateegia ja -valmiduse määramisel, heakskiitmisel ja läbivaatamisel, selle strateegia nõuetekohast rakendamist kõrgema juhtkonna poolt ning selle asjakohasust finantsinstitutsiooni jaoks, arvestades tema ärimudelit, üldist riskivalmidust, praegust ja tulevast turukeskkonda ning finantsseisundit.

Organisatsiooniline ja sisekontrolliraamistik

149. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane organisatsiooniline raamistik ja juhtimiskord, et võimaldada krediidiriski tõhusat võtmist, haldamist, mõõtmist ja kontrolli nõutavate ülesannete täitmiseks piisavate (nii kvalitatiivsete kui kvantitatiivsete) inim- ja tehnilised ressursidega. Eelkõige peaksid nad hindama, kas finantsinstitutsiooni juhtorgan ja kõrgem juhtkond mõistavad krediidi mõõtmise süsteemi aluseeldusi. Selle hindamise käigus peaksid pädevad asutused võtma arvesse vastutusalaade piisavust ning töötajate oskusi ja kogemusi oma ülesannete täitmisel, krediidiriski võtmisel, mõõtmisel, jälgimisel ja sellest teatamisel, sealhulgas viivisnõuete haldamisel ja eelkõige viivisnõuete restruktureerimisel, ning viimaks riskivõtjate ja riskijuhtide selget eristamist.

150. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohased põhimõtted ja menetlused krediidi andmiseks, krediidiriski kindlakstegemiseks, mõõtmiseks, aruandluseks ja kontrollimiseks ning kas need on kooskõlas asutuse krediidiriski strateegiaga ja hõlmavad kõiki peamisi tegevusvaldkondi ning protsesse. See hõlmab hindamist, kas need põhimõtted on selgelt vormistatud, neist on teavitatud ning neid rakendatakse järjepidevalt kogu finantsinstitutsioonis ja pangakontsernis, kuhu see kuulub. Selle hindamise käigus peaksid pädevad asutused võtma arvesse, kas juhtorgan kiidab need põhimõtted heaks ning arutab ja vaatab neid regulaarselt läbi kooskõlas riskistrateegiatega, samuti seda, kas kõrgem juhtkond vastutab juhtorgani poolt määratletud põhimõtete ja menetluste väljatöötamise ning rakendamise eest.

151. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane raamistik krediidiriski tuvastamiseks, mõistmiseks, mõõtmiseks, jälgimiseks ja aruandluseks kooskõlas finantsinstitutsiooni suuruse ning keerukusega. Sellega seoses peaksid pädevad asutused kaaluma, kas asutusel on piisav andmetaristu ja kas analüüsimeetodid on sobivad, et võimaldada finantsinstitutsioonil oma krediidiriski asjakohaselt hallata, täita järelevalvealaseid

aruandlusnõudeid ning tuvastada, mõõta ja regulaarselt jälgida kõigi bilansi ja bilansiväliste tegevustega seotud krediidiriski (vajaduse korral kontserni tasandil).

152. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni juhtorgan ja kõrgem juhtkond mõistavad krediidi mõõtmise süsteemi aluseeldusi ja kas nad on teadlikud asjakohase mudeliriski määra. Nad peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on teinud stressiteste, et mõista ebasoodsate sündmuste mõju tema krediidiriski positsioonidele ja krediidiriski eraldise adekvaatsusele, arvestades stressitesti sagedust, tuvastatud asjakohaseid riskitegureid, stressistsenaariumi aluseeldusi ning stressitestide tulemuste asutusesisest kasutamist kapitali planeerimiseks ja krediidiriskistrateegiateks.
153. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on määratlenud ja rakendanud krediidiriski positsioonide (sh krediidi kontsentratsiooni) pideva ja tõhusa järelevalve kogu finantsinstitutsioonis, muu hulgas konkreetsete näitajate ja asjakohaste käivitajate abil tulemuslike varajaste hoiatuste tagamiseks. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon teatab regulaarselt krediidiriski positsioone, sealhulgas regulaarselt stressitestide tulemusi juhtorganile, kõrgemale juhtkonnale ja asjaomastele krediidiriski juhtidele.
154. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tugev ja põhjalik kontrolliraamistik ning usaldusväärsed kaitsemeetmed enda krediidiriski maandamiseks kooskõlas tema krediidiriskistrateegia ja -valmidusega. Selle hindamise käigus peaksid pädevad asutused pöörama erilist tähelepanu sellele, et finantsinstitutsiooni kontrollifunktsioonid hõlmaksid piisavat ulatust (sealhulgas kõiki konsolideeritud üksusi, geograafilisi asukohti ja laenugevusi), ning sellele, kas on kehtestatud tegevuspiirangud ja muud tavad, mille eesmärk on hoida krediidiriskipositsioone finantsinstitutsioonile vastuvõetaval tasemel vastavalt selle riskivalmidusele ja piirangutele. Selleks peaksid pädevad asutused pöörama erilist tähelepanu sellele, kas finantsinstitutsioonil on asjakohased sisekontrollid ja tavad, et tagada põhimõtete, menetluste ja limiitide (või nende erandite) rikkumisest õigeaegne teatamine asjakohasele juhtkonna tasandile meetmete võtmiseks, sealhulgas kontrollid, et tuvastada, hinnata ning juhtida rahapesu ja terrorismi rahastamise riske, millele finantsinstitutsioon on avatud laenuandmistevõime tõttu.
155. Selle hindamise läbiviimisel peaksid pädevad asutused kaaluma, kas limiidisüsteem on asjakohane, arvestades finantsinstitutsiooni keerukust ning selle võimet krediidiriski mõõta ja juhtida. See hõlmab ka hindamist, kas kehtestatud limiidid on absoluutsed või kas nende rikkumisi võib esineda. Viimasel juhul peaks finantsinstitutsiooni poliitika selgelt kirjeldama ajavahemikku ja eritingimusi, mille korral on sellised limiitide rikkumised võimalikud. Lisaks peaksid pädevad asutused hindama kehtestatud menetluste asjakohasust, et hoida krediidi juhte kursis nende limiitidega, ning seda, kas sellised limiidid vaadatakse korrapäraselt läbi ja neid ajakohastatakse (nt et need oleksid kooskõlas strateegia muudatustega).
156. Pädevad asutused peaksid hindama ka siseauditi funktsiooni toimimist, pöörates tähelepanu krediidiriski juhtimise raamistiku siseauditite piisavusele, ulatusele ja sagedusele. Need auditid

peaksid hõlmama kogu finantsinstitutsiooni krediidiriski juhtimise, mõõtmise ja kontrollimehhanismide raamistiku peamiste elementide läbivaatamist, samuti sisemiste eeskirjade ja protseduuride vastavust asjakohastele välistele õigusaktidele ning kõiki kõrvalekaldeid nendest.

157. Finantsinstitutsioonide korral, kes kasutavad krediidiriski omavahendite miinimumnõuete kindlaksmääramiseks sisereitingute meetodit, peaksid pädevad asutused hindama ka seda, kas sisemine valideerimisprotsess on usaldusväärne ja tõhus mudeli eelduste kontrollimisel ning krediidiriski juhtimise süsteemiga seotud võimalike puuduste tuvastamisel. See hindamine peaks võimaluse korral põhinema tabelil, mis pärineb sisemudelitega seotud juba tehtud järelevalvetegevusest (nt kohapealsed kontrollid), ja võtma arvesse järelevalvetavasid, mida on üksikasjalikult kirjeldatud EBA järelevalvekäsiraamatus sisereitingutel põhinevate süsteemide valideerimise kohta²⁹.

6.2.4. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelevalvemeetmed

158. Pärast eespool nimetatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni krediidiriskist ja vastaspoole riskist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 6 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud riskiskooriga. Kui pädev asutus otsustab teatud riski alamkategoriate olulisuse tõttu neid hinnata ja anda neile punkte eraldi, tuleks alljärgneva tabeli juhiseid kohaldada analoogia alusel nii suures ulatuses kui võimalik.

Tabel 6. Krediidiriski ja vastaspoole riski skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk väike.	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriskipositsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on ebaoluline / väga väike. Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on ebaoluline / väga väike. Krediidi kontsentratsiooniriski tase on ebaoluline / väga madal. Restruktureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on ebaoluline / väga madal. Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on ebaoluline / väga väike. Keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide, eelkõige keskkonnaülemineku ja füüsiliste riskide mõju 	<ul style="list-style-type: none"> Riskijuhtimine ja -kontrollid on EBA asjakohastes suunistes sätestatud nõuete seisukohast adekvaatsed. Finantsinstitutsiooni krediidiriskipoliitika ja -strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. Krediidiriski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud. Krediidiriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on asjakohased. Krediidiriski siseliimidid ja kontrolliraamistik on usaldusväärsed.

²⁹ EBA/REP/2023/29.

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		<p>krediidiriskile on ebaoluline / väga väike.</p> <ul style="list-style-type: none"> Eraldiste ja kredidiväärtuse korrigeerimiste kattetase on piisav ja usaldusväärne ning tagab väga suure kindluse. Garantiide ja tagatiste kattetase ja nende kvaliteet on väga kõrge. 	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriski maandamist või piiramist võimaldavad limiidid on kooskõlas finantsinstitutsiooni krediidiriski juhtimise strateegia ja riskivalmidusega. Keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimiskeskonnariskid, eelkõige keskkonnaülemineku riskid ja füüsilised riskid, on krediidiriski juhtimisse ja kontrollimisse nõuetekohaselt integreeritud.
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on väike kuni keskmine. Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on väike kuni keskmine. Krediidi kontsentratsiooniriski tase on madal kuni keskmine. Makseraskuste tõttu restructureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on madal kuni keskmine. Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on väike kuni keskmine. Keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimiskeskonnariskide, eelkõige keskkonnaülemineku ja füüsiliste riskide mõju krediidiriskile on väike kuni keskmine. Eraldiste ja kredidiväärtuse korrigeerimiste kattetase on piisav ja usaldusväärne ning tagab kõrge kindlustaseme. Garantiide ja tagatiste kattetase ning kvaliteet on kõrge. 	
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on keskmine kuni suur. Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on keskmine kuni suur. Krediidi kontsentratsiooniriski tase on keskmine kuni kõrge. Makseraskuste tõttu restructureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on keskmine kuni kõrge. 	<ul style="list-style-type: none"> Riskijuhtimine ja kontrollimeetmed ei vasta asjaomastes EBA suunistes sätestatud nõuetele. Finantsinstitutsiooni krediidiriskipoliitika ja -strateegia ei ole kooskõlas tema üldstrateegia ja riskivalmidusega. Krediidiriski organisatsiooniline raamistik ei ole piisavalt kindel, selles puudub riskivõtjate ning juhtimis- ja

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on keskmine kuni suur ning see võib suurene da stressitingimustes. Keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide, eelkõige keskkonnaülemineku ja füüsiliste riskide mõju krediidiriskile on keskmine kuni suur. Eraldiste ja krediitiväärtuse korrigeerimiste kattetase on keskmine. Garantiide ja tagatiste kattetase ning kvaliteet on keskmine. 	<p>kontrollifunktsioonide ülesannete selge eraldatus.</p> <ul style="list-style-type: none"> Krediidiriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid ei ole asjakohased. Krediidiriski siseliimidid ja kontrolliraamistik ei ole piisavalt usaldusväärsed. Krediidiriski maandamist või piiramist võimaldavad liimidid ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni krediidiriski juhtimise strateegia ja riskivalmidusega. Keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimisriskid, eelkõige keskkonnaülemineku riskid ja füüsilised riskid, ei ole krediidiriski juhtimisse ja kontrollimisse piisavalt integreeritud.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> Krediidiriski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on suur. Keerukate toodete ja tehingute riskipositsioon on suur. Krediidi kontsentratsiooniriski tase on kõrge. Makseraskuste tõttu restruktureeritud nõuete ja viivisnõuete tase on kõrge. Nõuetekohaselt teenindatavate nõuete krediidirisk on suur. Keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide, eelkõige keskkonnaülemineku ja füüsiliste riskide mõju krediidiriskile on suur. Eraldiste ja krediitiväärtuse korrigeerimiste kattetase on madal. Garantiide ja tagatiste kattetase ning kvaliteet on madal. 	

159. Allpool esitatud tabelis on toodud mittetäielik loetelu järelevalvemeetmetest, mida pädevad asutused võivad võtta juhul, kui finantsinstitutsiooni krediidi- ja vastaspoole riski juhtimise raamistikus tuvastatakse puudusi. Pädevad asutused peaksid otsustama, mis liiki meetet kasutada, lähtudes selle tõhususest konkreetse tuvastatud puuduse kõrvaldamisel. Pädevad asutused võivad kohaldada täiendavaid järelevalvemeetmeid (sh kvantitatiivseid meetmeid vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile a) või nende kombinatsiooni, kui neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks asjakohasemaks.

Tabel 7. Krediidi- ja vastaspoole riski võimalikud ja mittetäielikud järelevalvemeetmed

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidega b, d, e, f, j, l, m ja n – pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon teeb järgmist:
A. kaasab juhtorgani või selle komiteed aktiivsemalt asjakohaste krediidiotsuste tegemisse;
B. parandab krediidiriski mõõtmise süsteeme;
C. parandab kontrolli krediidi protsesside, sealhulgas krediidi andmise, järelevalve ja sissenõudmise üle;
D. täiustab tagatisraha juhtimist, hindamist ja järelevalvet;
E. parandab juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale krediidiriskist teatamise kvaliteeti ja sagedust;
F. kohaldab konkreetset provisjonierimispoliitikat ning kui majandusarvestuse eeskirjad ja määrused seda lubavad, suurendab eraldisi;
G. korrigeerib sisemise riski parameetreid ja/või riski osakaalusid, mille alusel arvutatakse konkreetsete toodete, sektorite või võlgnike tüüpide riskipositsioonide summad;
H. kehtestab tagatise väärtusele suuremad väärtuskärped;
I. vähendab krediidi kontsentratsiooniriski suuri riskipositsioone või muid allikaid;
J. muudab kõigi või teatud toote- või võlgnike kategooriate korral krediidi andmise kriteeriume rangemaks;
K. vähendab oma riskipositsioone või hangib kaitse seoses konkreetset tüüpi vahendite (nt hüpoteegid, ekspordi rahastamine, äri kinnisvara, väärtpaberistamine), võlgnike kategooriate, sektorite, riikide jm osas;
L. rakendab asjakohast strateegiat viivisnõuete summa või osakaalu vähendamiseks;
M. tõhustab keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega, eelkõige keskkonnariskidega seotud krediidiriski juhtimist, tuginedes selleks võimaluse korral ühele või mitmele eespool loetletud meetmele.

6.3. Tururiski hindamine

6.3.1. Üldised kaalutlused

160. Tururiski juhtimise raamistiku hindamisel peaksid pädevad asutused hindama muu hulgas seda, kas finantsinstitutsioon järgib lõikes 12 osutatud õigusakte, mis on eraldi avaldatud EBA veebisaidil.
161. Käesolevates suunistes hõlmavad viited tururiskile kõiki järgmisi riske, mida pädevad asutused peaksid hindama:
- a. tururisk, mis tuleneb kõigist bilansilistest ja bilansivälistest positsioonidest, mille puhul võib tekkida kahjum turuhindade kõikumise tõttu, st riskid kauplemisportfelli positsioonides ning valuuta- ja kaubarisk pangaportfellis;
 - b. krediidi väärtuse korrigeerimise summade muutustest tulenevate kahjude risk seoses vastaspoole krediidiriski marginaalide ja/või turuhindade muutustega, mis mõjutavad tuletistehingute ja vajaduse korral väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingute õiglast väärtust;
 - c. risk, mis on seotud õiglase väärtusega instrumentide hindamisega määruse (EL) nr 575/2013 artikli 105 tähenduses.
162. Pädevad asutused võivad teha vähem detailse analüüsi finantsinstitutsioonide kohta, kes vastavad määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 94 sätestatud väikese kauplemisportfelli tingimustele. Nende asutuste puhul, kelle riskipositsioonid on ebaolulised, peaks hindamine keskenduma riskijuhtimise ja juhtimisstruktuuri piisavusele ning süsteemide ja kontrollimehhanismide kvaliteedile ja tõhususele.

163. Pädevad asutused peaksid võtma arvesse keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide mõju sisemisele tururiskile ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega seotud tururiski juhtimise raamistiku ja kontrollide adekvaatsust, pöörates erilist tähelepanu keskkonnariskidele.

6.3.2. Olemusliku tururiski hindamine

164. Pädevad asutused peaksid olemuslikku tururiski hinnates määrama finantsinstitutsiooni riskipositsiooni põhitegurid ning hindama sellest tema usaldatavusele avalduva olulise mõju riski. Sellise arusaama kujundamiseks peaksid pädevad asutused kõigepealt tuvastama tururiskid, millele finantsinstitutsioon on või võib olla avatud, ning keskenduma alamkategoriatele ja teguritele, mida peetakse finantsinstitutsiooni jaoks kõige olulisemaks.

165. Selle analüüsi toetuseks peaksid pädevad asutused võtma arvesse vähemalt finantsinstitutsiooni tooteid, tegevusi ja ärivaldkondi. Nad peaksid võrdlema tururiski ning krediidi väärtuse korrigeerimise riski omavahendite nõudeid ning finantsinstitutsiooni omavahenditest maha arvatud täiendavat väärtuse korrigeerimist omavahendite nõuete kogusummaga. Kui asjakohane, peaksid nad võrdlema finantsinstitutsiooni poolt nendele riskidele eraldatud sisemist kapitali kogu sisemise kapitaliga. Samuti võivad nad arvesse võtta tururiskipositsioonide suhtelist osakaalu koguvarade suhtes, tururiskipositsioonidest saadud netokasumi suhtelist osakaalu kogu tegevustulust ning nende näitajate ja prognooside varasemaid muutusi. Samuti tuleks arvesse võtta finantsinstitutsiooni turutegevuste strateegiat ja sellega seotud riskivalmidust. Turutegevuste kaalutlemisel peaksid pädevad asutused lähtuma lõikes 161 nimetatud riskidest, mis võivad hõlmata kauplemisportfelliga seotud ja kauplemisportfelliga seotud riske.

Finantsinstitutsiooni riski tegevuste olemus ja koosseis

166. Finantsinstitutsiooni olemusliku tururiski laadi hindamise esimene samm on teha järjepidevalt ja põhjalikult kindlaks tema tururiski positsioonid. Pädevad asutused peaksid kasutama olemasolevaid regulatiivse aruandluse vorme, nagu COREP ja FINREP, sisearuandlust, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide (nt ärimudeli analüüsi) hindamisest või varasematest järelevalvemeetmetest saadud teadmisi ning võrdlusi asjaomase asutuse sarnaste asutustega, kui need on kättesaadavad.

167. Pädevad asutused peaksid oma hindamisel lähtuma eelkõige tuvastatud kõige olulisematest riskiallikatest, hinnates nende olulisust finantsinstitutsiooni jaoks usaldatavusnõuete seisukohast. Pädevad asutused peaksid tururiski olemuse hindamiseks arvestama vähemalt järgmisi krediidiriski alamkategoriaid³⁰:

- a. intressirisk (kauplemisportfell);
- b. krediidimarginaal (väljaspool väärtpaberistamist), krediidimarginaal (väärtpaberistamine) (kauplemisportfell);

³⁰ Tururiski alamkategoriate mittetäielik jaotus on esitatud II lisas.

- c. aktsiarisk (kauplemissportfell);
- d. reitingute muutumise risk (maksejõuetusriski lisamaksuga hõlmatud ettevõtete puhul)³¹;
- e. makseviivituse risk (maksejõuetusriski lisamaksuga hõlmatud ettevõtete puhul);
- f. valuutarisk, sh ümberarvestuslik risk (nii kauplemis- kui ka pangaportfellis);
- g. kaubarisk (kauplemis- ja pangaportfell);
- h. krediitdiväärtuse korrigeerimise risk (kauplemis- ja pangaportfell);
- i. väärtuse hindamise risk (kauplemissportfelli kuuluvad ja kauplemissportfellivälised õiglase väärtusega instrumendid).

168. Pädevad asutused peaksid arvestama ka järgmist:

- a. finantstoodete keerukus (nt mudelipõhise hindamise meetodi abil hinnatud tooted, tooted, mis kannavad muid riske kui deltarisk, ja alusriskid). Pädev asutus võib seda hinnata, kasutades näitajana jääkriskidest tulenevat lisandit vastavalt määruse 575/2013/EL artiklile 325u;
- b. asutuse riskipositsiooni likviidsus. Pädev asutus saab seda teha, hinnates, kas finantsinstitutsioon on avatud suure likviidsusperioodiga alamkategoriatele vastavalt määruse 575/2013/EL artikli 325bd tabelile 2;
- c. tururiski koondumine konkreetsete nimede, sektorite, majanduste ja riskiklasside suunas;
- d. selliste konkreetsete turutoimingute kasutamine, mille riski ei pruugi tururiski omavahendite nõuded täielikult kajastada (nt välkkauplemine).

169. Kui asjakohane, peaksid pädevad asutused arvestama ka finantsinstitutsioonide siseseid riskimeetmeid. Need võivad olla sisesed riskiväärtused, mida ei kasutata omavahendite nõuete või tururiski tundlikkuse arvutustes erinevate riskitegurite ja võimalike kahjude suhtes.

170. Pädevad asutused peaksid samuti hindama finantsinstitutsiooni võimet saada terviklik ülevaade turukontsentratsiooniriski ulatusest, millele finantsinstitutsioon on avatud, olgu see seotud ühe riskiteguriga või mitme omavahel korrelatsioonis oleva riskiteguriga, pöörates sealjuures erilist tähelepanu kontsentratsioonidele keerulistes ja mittelikviidsetes toodetes. Nad peaksid vaatama läbi äriühingu enda hinnangu kontsentratsioonide ja mittelikviidsete positsioonide kohta. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsioonidelt nõudma, et nad vähendaksid liigse kontsentratsiooniriski korral riskipositsiooni konkreetse keskse vastaspoole suhtes või korrigeeriks riskipositsioone oma arvelduskontodel kooskõlas määruse (EL) nr 648/2012 artikli 7 punktiga a.

³¹ Reitingute muutumise riski käsitletakse kauplemissportfelli põhjaliku läbivaatamise raames krediidiriski marginaali osana.

171. Kui pädevad asutused määravad kooskõlas lõikega 300, kas finantsinstitutsioonile avalduva tururiski suhtes tuleks kehtestada teise samba kapitalinõue, peaksid nad kaaluma, kas esimese samba meetodika hõlmab riski piisavalt, arvestades järgmist:
- a. finantsinstitutsioonid, kes kasutavad alternatiivset standardmeetodit, peavad 1. samba kohaselt arvutama lisamäära (jääkriski lisamäära) keeruliste finantstoodete sisemiste riskide puhul, mida tundlikkusel põhinev meetod ja maksejõuetusriski lisamäär ei hõlma piisavalt;
 - b. finantsinstitutsioonid, kes kasutavad sisemudeli meetodit või alternatiivset sisemudeli meetodit, peavad võtma arvesse kõiki neis sisemudelites sisalduvaid olulisi riske;
 - c. alternatiivse standardmeetodi kohased riskikaalud, määruse 575/2013/EL artiklis 325bb osutatud eeldatava puudujäägi näitajad ja määruse 575/2013/EL artiklis 325bk osutatud stressistsenaariumi riskinäitajad alternatiivse sisemudeli meetodi korral on ette nähtud selleks, et katta positsioonide likviidsus kooskõlas määruse 575/2013/EL artikli 325bd tabelis 2 osutatud likviidsusperioodiga.
172. Pädevad asutused peaksid tururiskipositsioonide ja nendega seotud juhtimiskorra raames tuvastama ja analüüsima kõiki siirdehindade kokkuleppeid, mis on sõlmitud liidus asuvate, kolmandast riigist pärit kontserni kuuluvate asutuste ja selle kontserni teiste, väljaspool liitu asuvate ning ELi emaettevõtja poolt konsolideerimata üksuste vahel. Analüüs peaks hõlmama järgmist:
- a. kvantitatiivne komponent, mille abil määratakse kindlaks siirdehindade kokkulepete olulisus võrreldes kauplemisportfelli kogukasumi ja -kahjumiga ning asutuse omavahenditega;
 - b. kvalitatiivne komponent, mille abil hinnata, kas kõnealuste meetmete mõju on finantsinstitutsiooni juhatusele läbipaistev ja kas see kajastub asjakohaselt riskijuhtimise juhtimisstruktuuris;
 - c. kvalitatiivne komponent, mille abil hinnatakse, kuidas siirdehindade kokkulepe mõjutab finantsinstitutsiooni äriotsuseid, sealhulgas seda, kuidas siirdehindade kokkuleppe dünaamika võib mõjutada esindusosakondade otsuseid, ning võimalikke huvide konflikte, mida see kokkulepe võib tekitada.
173. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama siirdehindade olulisuse kauplemisportfelli positsioonide kontekstis, keskendudes nendele siirdehindade kokkulepetele, mis vastavad järgmistele tingimustele:
- a. need hõlmavad vähemalt ühte konsolideerimisgrupi üksust, mis on asutatud väljaspool liitu ja mille kõrgeim konsolideerimistase on väljaspool liitu;
 - b. need põhinevad tehingupõhise kasumi meetodil – või mis tahes muul majanduslikult võrdväärset meetodil –, mille kohaselt jaotatakse mitme üksuse positsioonidega seotud kasum ja kahjum nende üksuste vahel ümber, lähtudes iga üksuse marginaalsest panusest (m) hinnakujunduskokkuleppes sätestatud põhimõõtmete saavutamisse.

174. Lõike 173 alapunktis a sätestatud nõuete rikkumise korral, kui kasum ja kahjum, mis jaotatakse ümber tehingupõhise kasumi meetoditel põhinevate siirdehindade kokkulepete alusel, on oluline (nt moodustab üle 5% finantsinstitutsiooni saadud kasumist ja kahjumist) ning see risk ei ole kaetud või täielikult kaetud täiendavate esimese samba omavahendite nõudega, peaksid pädevad asutused tegema järgmist:
- a. võtma seda riski arvesse teise samba kapitalinõude määramisel;
 - b. võtma arvesse lõikes 172 loetletud komponentide tulemusi, näiteks siirdehindade kokkulepete olulisust, seoses selle portfelli tururiskikapitalinõuetega, mille kasumit ja kahjumit kasutatakse finantsinstitutsioonile ülekantava summa kindlaksmääramiseks, samuti seonduvate juhtimiskorralduste võimalikke puudusi;
 - c. määrama kindlaks teise samba kapitalinõuded, mis katavad piisavalt tururiske, mida esimese samba omavahendite nõuded ei hõlma ja mis tekivad siirdehindade kokkuleppe alusel. Selleks võivad pädevad asutused kasutada V lisas sätestatud arvutusmeetodit või alternatiivset metoodikat, mis võimaldab täpselt mõõta riski, mida esimese samba omavahendite nõuded ei hõlma, ning määrata kindlaks sellest tuleneva teise samba kapitalinõude, võttes aluseks V lisas esitatud metoodika.

Kasumlikkuse analüüs ja stressitestimine

175. Pädevad asutused peaksid hindama turutegevuste varasemat kasumlikkust, sealhulgas kasumi volatiilsust, et mõista paremini finantsinstitutsiooni turu riskiprofiili. Kõnealuse analüüsi võib teha portfelli tasandil, samuti jaotatuna ärivaldkondade, varaklasside või üksuste kaupa, sõltuvalt finantsinstitutsiooni riskipositsioonide olulisusest ja keerukusest (mis tulenevad ärimudeli analüüsist või muust järelevalvealasest teabest).
176. Pädevad asutused peaksid eristama ühelt poolt kauplemistulu ja kauplemisega mitteseotud tulu (nt vahendustasud, klientide tasud jne) ning teiselt poolt saadud ja saamata jäänud kasumit/kahjumit.
177. Märkimisväärtset kasumit või kahjumit tekitavate varaklasside ja/või riskipositsioonide korral peaksid pädevad asutused hindama kasumlikkust finantsinstitutsiooni poolt võetava riski tasemega võrreldes (nt riskiväärtus / kauplemiseks hoitavate finantsvarade ja kohustuste kaudu saadav netotulu), et tuvastada võimalikud vastuolud ja neid analüüsida. Kui võimalik, peaksid pädevad asutused võrdlema finantsinstitutsiooni näitajaid tema varasema tulemuslikkusega ja tema konkurentidega.
178. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud adekvaatsed stressitestid, mis täiendavad tema riskimõõtmisüsteemi. Selleks peaksid nad arvestama järgmisi elemente:
- a. stressitestide sagedus;
 - b. kas asjakohased riskitegurid on tuvastatud (nt mittelikkviidsus / avamis- ja sulgemishindade oluline erinevus, kontsentreeritud positsioonid, ühesuunalised turud);
 - c. stressistsenaariumi aluseeldused ning

- d. stressitestide tulemuste sisemine kasutamine kapitali planeerimiseks ja tururiskistrateegiateks.

6.3.3. Tururiski juhtimise ja kontrolliraamistiku hindamine

179. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni riskiprofilile vastava tururiski juhtimise põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi finantsinstitutsiooni riskijuhtimis- ja kontrolliraamistiku ning selle adekvaatsuse seoses olemuslike riskipositsioonide suhtes. Selle hindamise puhul peaks pädev asutus lähtuma käesolevas jaotises sätestatud lõigetest, kasutades samal ajal ära ka järgmisi vahendeid:
- a. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi muude elementide (nt ärimudeli analüüsi ja juhtimisvaldkondade) hindamise tulemus;
 - b. määruse 575/2013/EL artiklis 325c osutatud hindamise tulemus finantsinstitutsioonide puhul, kes kasutavad alternatiivset standardmeetodit, ning delegeeritud määruse (EL) 2024/1085 kohaselt tehtud hindamise tulemus, eelkõige seoses määruse 575/2013/EL artiklites 104b, 325bi ja 325bj osutatud nõuetega.
180. Pädevad asutused peaksid hindama ka finantsinstitutsioonide poliitikat ja menetlusi positsioonide määramiseks kauplemisportfellile ja pangaportfellile, nagu on kirjeldatud määruse 575/2013/EL 3. peatüki 1. jaotises.

Tururiskistrateegia ja riskivalmidus

181. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonidel on usaldusväärne, selgelt sõnastatud ja dokumenteeritud riskivalmidus, -strateegia ja -limiidid, mille nende juhtorgan on heaks kiitnud. Hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas arvestama juhtorgani rolli riskistrateegia ja -valmiduse määramisel, heakskiitmisel ja läbivaatamisel, selle strateegia nõuetekohast rakendamist juhtorgani poolt ning selle asjakohasust finantsinstitutsiooni jaoks, arvestades tema ärimudelit, üldist riskivalmidust, praegust ja tulevast turukeskkonda ning finantsseisundit.

Organisatsiooniline ja sisekontrolliraamistik

182. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on sobiv organisatsiooniraamistik, et võimaldada tururiski tõhusat tuvastamist, mõistmist, seiret ja kontrolli nõutavate ülesannete täitmiseks piisavate (nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt) töötajate ja tehniliste vahenditega. Hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse tururiski võtmise, jälgimise, aruandluse ja kontrollimise vastutusalade piisavust, nende hõlmatus kogu finantsinstitutsiooniga, ees- ja tagakontori ning riskide võtmise ja kontrollifunktsioonide selget eristamist ning kaasatud töötajate oskusi ja eksperditeadmisi.
183. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tururiski kindlakstegemiseks, juhtimiseks, mõõtmiseks ja kontrollimiseks selgelt määratletud põhimõtted ja protseduurid ning kas need on usaldusväärsed ja kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegiaga ning

hõlmavad kõiki peamisi tegevusi ja protsesse. See hõlmab hindamist, kas need põhimõtted ja menetlused on selgelt vormistatud, neist on teavitatud ning neid rakendatakse kogu finantsinstitutsioonis järjepidevalt.

184. Eelkõige peaks hindamine hõlmama regulatiivsetel eesmärkidel kauplemisportfelli lisatavaid või sellest välja arvatavaid positsioone, sisemiste riskimaanduste põhimõtteid ning uute turutegevuste ja/või toodete menetlusi.
185. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas asjakohane tururiskide tuvastamise, mõistmise ning mõõtmise raamistik kooskõlas tema suuruse ja keerukusega ning kas see raamistik vastab asjakohaste rakendusõigusaktide asjakohastele miinimumnõuetele.
186. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas adekvaatne tururiskide järelevalve- ja aruandlusraamistik, millega tagatakse rikkumiste korral kiire tegutsemine tema kõrgema juhtkonna või juhtorgani asjakohasel tasandil. Järelevalvesüsteem peaks hõlmama konkreetseid näitajaid ja asjakohaseid käivitajaid, et tagada tõhusad varajased hoiatused, ning peaks teavitama juhtorganit ja kõrgemat juhtkonda olemasolevatest riskipositsioonidest ja meetmetest võrreldes poliitikas sätestatud piirangutega.
187. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tugevad ja põhjalikud limiidisüsteemid ja kontrolliraamistik ning usaldusväärsed kaitsemeetmed enda riski maandamiseks kooskõlas oma riskistrateegia ja -valmidusega. Selle hindamise käigus peaksid pädevad asutused pöörama erilist tähelepanu sellele, et finantsinstitutsiooni kontrollifunktsioonid hõlmaksid piisavat ulatust (sealhulgas kõiki konsolideeritud üksusi, geograafilisi asukohti ja turutegevusi), ning sellele, kas on kehtestatud tegevuspiirangud (sh ametikoha või äriüksuse tasandil individuaalsed piirangud, mida tuleks iga päev jälgida) ja muud tavad, mille eesmärk on hoida tururiskipositsioone finantsinstitutsioonile vastuvõetaval tasemel vastavalt selle riskivalmidusele ja piirangutele.
188. Pädevad asutused peaksid samuti hindama, kas sisemine valideerimisprotsess on usaldusväärne ja tõhus mudeli eelduste kontrollimisel ning tururiski juhtimissüsteemiga seotud võimalike puuduste tuvastamisel. Finantsinstitutsioonide puhul, kes kasutavad tururiski omavahendite miinimumnõuete kindlaksmääramiseks sisemist lähenemisviisi, peaks see hindamine põhinema – kui see on võimalik – teabel, mis pärineb sisemudelite suhtes juba läbi viidud järelevalvemeetmetest (näiteks kohapealsetest kontrollidest).
189. Pädevad asutused peaksid hindama ka siseauditi funktsiooni toimimist, pöörates tähelepanu tururiski juhtimise raamistiku siseauditite piisavusele, ulatusele ja sagedusele. See peaks hõlmama kogu finantsinstitutsiooni riskijuhtimise, mõõtmise ja kontrollimehhanismide raamistiku peamiste elementide läbivaatamist, samuti sisemiste eeskirjade ja protseduuride vastavust asjakohastele välistele õigusaktidele ning kõiki kõrvalekaldeid nendest.

6.3.4. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelevalvemeetmed

190. Pärast eespool nimetatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni tururiskist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 8 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud riskiskooriga. Kui pädev asutus otsustab teatud riski alamkategooriate olulisuse tõttu neid hinnata ja anda neile punkte eraldi, tuleks alljärgneva tabeli juhiseid kohaldada analoogia alusel nii suures ulatuses kui võimalik.

Tabel 8. Tururiski skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk väike.	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on ebaoluline / väga väike. Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid ei ole keerukad. Tururiski kontsentratsiooni tase on ebaoluline / väga madal. Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid tekitavad mittevolatilise tootluse. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni tururiskipoliitika ja -strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. Tururiski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud.
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on väike kuni keskmine. Finantsinstitutsiooni tururiski positsiooni keerukus on väike kuni keskmine. Tururiski kontsentratsiooni tase on madal kuni keskmine. Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid tekitavad väikse kuni keskmise volatiilsusega tootluse. 	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski mõõtmis-, jälgimis- ja aruandlussüsteemid on asjakohased. Tururiski siseliimid ja kontrolliraamistik on usaldusväärsed ning kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega.
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on keskmine kuni suur. Finantsinstitutsiooni tururiski positsiooni keerukus on keskmine kuni suur. 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni tururiskipoliitika ja -strateegia ei ole täielikult kooskõlas tema üldstrateegia ja riskivalmidusega. Tururiski organisatsiooniline

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> Tururiski kontsentratsiooni tase on keskmine kuni kõrge. Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid tekitavad keskmise kuni suure volatiilsusega tootluse. 	raamistik ei lahuta teineteisest piisavalt riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide kohustusi ja ülesandeid. <ul style="list-style-type: none"> Tururiski mõõtmis-, järelevalve- ja aruandlussüsteeme ei rakendata piisava täpsuse ja sagedusega. Tururiski siseliimidid ja kontrolliraamistik ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia või riskivalmidusega.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> Tururiski positsiooni olemusest ja koosseisust tulenev risk on suur. Finantsinstitutsiooni tururiski positsiooni keerukus on suur. Tururiski kontsentratsiooni tase on kõrge. Finantsinstitutsiooni tururiski positsioonid tekitavad suure volatiilsusega tootluse. 	

191. Allpool esitatud tabelis on toodud mittetäielik loetelu järelevalvemeetmetest, mida pädevad asutused võivad võtta juhul, kui finantsinstitutsiooni tururiski juhtimise raamistikus tuvastatakse puudusi. Pädevad asutused peaksid otsustama, mis liiki meetet kasutada, lähtudes selle tõhususest konkreetse tuvastatud puuduse kõrvaldamisel. Pädevad asutused võivad kohaldada muid järelevalvemeetmeid (sh kvantitatiivseid meetmeid vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile a) või nende kombinatsiooni, kui neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks asjakohasemaks.

Tabel 9. Tururiski võimalikud ja mittetäielikud järelevalvemeetmed

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidega b, d, e, f, j, l, m ja n – pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon teeb järgmist:
A. suurendab finantsinstitutsiooni juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale tururiskist teatamise kvaliteeti ja sagedust;
B. suurendab finantsinstitutsiooni sisemeetodite tulemuslikkuse või tema järeltestimise või stressitestimise suutlikkust;
C. teostab turutegevuse kohta sagedamini ja põhjalikumaid siseauditeid;
D. piirab teatud toodetesse investeerimist, kui finantsinstitutsiooni poliitikad ja menetlused ei taga, et toodetest tekkiv risk on adekvaatselt kaetud ja reguleeritud;
E. nõuab finantstoodete investeringust väljumist, kui finantsinstitutsiooni väärtuse hindamise protsessidest ei saada määruse (EL) nr 575/2013 standarditele vastavaid konservatiivseid hinnanguid;
F. vähendab olemusliku tururiski taset (nt riskide maandamise või varade müügi või kesksete vastaspoolte kaudu arveldatavate tuletisinstrumentide suurendamise kaudu), kui finantsinstitutsiooni mõõtmis- või kontrollisüsteemides on leitud olulisi puudusi;
G. esitab kava, kuidas järk-järgult vähendada oma riskipositsioone probleemsete varade ja/või mittelikviidsete positsioonide suhtes.

6.4. Operatsiooniriski hindamine

6.4.1. Üldised kaalutlused

192. Operatsiooniriski juhtimise raamistiku hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas hindama seda, kas finantsinstitutsioon järgib lõikes 12 osutatud õigusakte, mis on eraldi avaldatud EBA veebisaidil.
193. Pädevad asutused peaksid hindama operatsiooniriski finantsinstitutsiooni kõigi ärivaldkondade ja tegevuste korral, arvestades sisejuhtimiskorda ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide hindamise tulemusi, nagu on sätestatud jaotises 5. Hindamist läbi viies peaksid pädevad asutused määrama, kuidas operatsioonirisk võib realiseeruda, arvestades ka finantsinstitutsiooni kahjuandmete kogumit ja muude seotud riskide võimalikku mõju (nt krediidi- ja turuga seotud operatsiooniriski limiidid).
194. Pädevad asutused peaksid hindama kolmandate osapoolte teenusepakkujatest tuleneva operatsiooniriski olulisust, sealhulgas kontsentratsiooni (üksuse ja vajaduse korral kontserni tasandil) ühe või mitme teenuse osas, mida osutab üks kolmas osapool (otseselt või kaudselt alltöövõtjate ahela kaudu), või piiratud arvu kolmandate osapoolte teenuseosutajate puhul, kes toetavad finantsinstitutsiooni kriitilisi või olulisi funktsioone, ning seda, kas need võivad mõjutada finantsinstitutsiooni tegevuskerksust, tulemuslikkust ja riskijuhtimist. Hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse, mil määral teised finantsinstitutsioonid kasutavad samu kolmandast isikust teenuseosutajaid, kui selline teave on neile kättesaadav.
195. Operatsiooniriski hindamisel peaksid pädevad asutused vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määrasele hindama IKT-riski ja selle võimalikku mõju finantsinstitutsiooni kriitilistele või olulistele funktsioonidele, sealhulgas võimalikku finantsilist, mainealast, regulatiivset ja strateegilist mõju finantsinstitutsioonile.
196. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on piisav tegevuskerksuse lähenemisviis, et suuta häireid taluda, nendega kohaneda ja neist taastuda, kui need tekivad, ning kas see on piisavalt ja järjepidevalt kooskõlas olemasoleva riskijuhtimise raamistikuga, talitluspidevuse kavadega ja kolmandate osapoolte haldamisega.
197. Operatsiooniriski hindamisel peaksid pädevad asutused vajaduse korral hindama, kas finantsinstitutsiooni poliitika ja menetlused võimaldavad asjakohaselt kindlaks teha, hinnata ja juhtida krüptovara tegevusest ning selle aluseks olevast tehnoloogiast tulenevaid operatsiooniriske.
198. Pädevad asutused peaksid hindama maineriski koos operatsiooniriskiga, kuna see on olemuslikult seotud operatsiooniriski juhtumitega. Maineriski hindamise tulemus ei tohiks siiski kajastuda operatsiooniriski skooris, vaid seda tuleks vajaduse korral käsitleda ärimudeli analüüsi ja/või likviidsusriski hindamise osana, sest selle peamine mõju võib kahjustada investorite, hoiustajate või pankadevaheliste turuosaliste usaldust finantsinstitutsiooni vastu.

199. Pädevad asutused peaksid hindama keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide mõju tegevus- ja maineriskidele ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega seotud operatsiooni- ja maineriskide kontrollimeetmete piisavust, pöörates erilist tähelepanu füüsilistele keskkonna- ja üleminekuriskidele. Eelkõige peaksid pädevad asutused õiguslike ja maineriskide hindamisel arvesse võtma keskkonnariske ja rohepesu riske.

6.4.2. Olemusliku operatsiooniriski hindamine

200. Pädevad asutused peaksid omandama põhjaliku arusaama finantsinstitutsiooni olemuslikest operatsiooniriskidest ning hindama selle riski olulisust finantsinstitutsiooni usaldusväärsuse seisukohalt, samuti selle mõju finantsinstitutsiooni võimele täita kriitilisi või olulisi ülesandeid häireolukorras.
201. Selle hindamise toetamiseks peaksid pädevad asutused võtma arvesse operatsiooniriski omavahendite nõuet võrreldes omavahendite kogunõudega ja vajaduse korral finantsinstitutsiooni poolt operatsiooniriskile eraldatud sisekapitali võrreldes kogu sisekapitaliga. Lisaks peaksid pädevad asutused kasutama teadmisi, mis on saadud järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi muude elementide (eelkõige 4. ja 5. jaotise) hindamisest, võrdlusest konkurentidega, mis tahes muust järelevalvetegevusest, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt ja turujärelevalveasutustelt saadud teabest ning muudest asjakohastest teabeallikatest.
202. Pädevad asutused peaksid arvestama vähemalt peamiste operatsiooniriski teguritega ja võimalike häirivate stsenaariumidega ning vajaduse korral analüüsima neid ärivaldkonna, juriidilise isiku, geograafilise piirkonna ja sündmuste tüübi kategooria kaupa (sõltuvalt andmete kättesaadavusest) ning võrdlema finantsinstitutsiooni olukorda teiste sarnaste asutustega. Need tegurid peaksid hõlmama vähemalt finantsinstitutsiooni peamist operatsiooniriski strateegiat ja operatsiooniriski riskivalmidust, ärikeskkonda (sealhulgas geograafilist kohalolekut, IKT-tegevust ja turustuskanaleid), hiljutisi olulisi ettevõtte sündmusi (nagu ühinemised, omandamised, võõrandamised ja ümberkorraldused), IKT-süsteeme ja muid IKT-ga seotud aspekte vastavalt punktile 6.4.2.3, protsessimuutusi, kolmandate osapooltega sõlmitud kokkuleppeid, regulatiivse vastavuse küsimusi, ärieesmärke ja motivatsioonisüsteeme ning muid olulisi operatsiooniriski mõjutajaid.

Operatsiooniriski positsioonide olemus ja olulisus

203. Pädevad asutused peaksid määrama kindlaks operatsiooniriski positsioonide olemuse, analüüsides operatsiooniriski peamiste allikate ja teguritega seotud riskipositsioone, et kujundada tulevikku vaatav seisukoht tulevasest operatsiooniriskist. Käesoleva analüüsi puhul peavad pädevad asutused tegema järgmist:
- a. võivad arvesse võtta asutuse jaoks olulist tegevusmudelit, ärivaldkondi, tooteid, protsesse ja geograafilisi piirkondi, sõltuvuste hindamist ning peamiste riskitegurite (nt protsessid, inimesed, süsteemid ja välised tegurid) põhjustatud operatsioonilise riski avatust ning riskitegurite vastastikmõju, kasutades selleks asutuse enda riskihindamist, võrdlusanalüüsi,

andmeid ning avalikke ja/või konsortsiumi andmebaase, kui need on kättesaadavad ja asjakohased;

- b. võtma arvesse finantsinstitutsioonile avalduvate sündmuste sagedust ja tõsidust, ja eristama neid, mis põhjustavad tõsiseid kahjusid, ja neid, mis esinevad suure sagedusega. Selle eristuse alusel peaksid pädevad asutused hindama operatsiooniriski kahjude suundumusi ja nende kontsentratsiooni; ning
- c. peaksid võimendama stsenaariumianalüüse ning kaaluma finantsinstitutsiooni kavandatavaid äritegevusi ja tulevase operatsiooniriski analüüse, kui need on kättesaadavad, võttes arvesse juba võetud ja tõhusaid parandusmeetmeid ning maandamise meetmeid.

204. Pärast operatsiooniriski peamiste allikate ja mõjutegurite kindlakstegemist ja analüüsimist peaksid pädevad asutused keskenduma nendele, millel on finantsinstitutsioonile kõige olulisem potentsiaalne mõju.

205. Peamine teabeallikas, mida pädevad asutused peaksid arvesse võtma, on finantsinstitutsiooni kahju- ja sündmuste andmekogum, kuna see võib anda väärtuslikku teavet finantsinstitutsiooni operatsiooniriskiprofiili muutumise kohta. Pädevad asutused peaksid perioodiliselt hindama kahjuandmete terviklikkust, täpsust ja kvaliteeti. Teine teabeallikas peaks olema finantsinstitutsiooni andmed kõigi IKT-intsidentide ja oluliste küberohtude kohta (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 17 lõikele 2) ning tuvastatud IKT-riski allikate kohta (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 8 lõikele 2).

Operatsiooniriski alamkategoriate hindamine

206. Pädevad asutused peaksid keskenduma operatsiooniriski alamkategoriate hindamisel nendele, mida peetakse finantsinstitutsiooni jaoks oluliseks. Pädevad asutused peaksid kohaldama oma eksperdi hinnangut ka selleks, et tuvastada olulised alamkategoriad, tuginedes kõigile kättesaadavatele sise- ja välisteabeallikatele. Hindamist tehes peaksid pädevad asutused pöörama alati tähelepanu operatsiooniriski järgmistele aspektidele³²:

- a. õiguslik risk;
- b. mudelirisk;
- c. IKT-risk.

6.4.2.1. Õiguslik risk

207. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni õiguslikust riskist tulenevate riskipositsioonide asjakohasuse ja olulisuse hindamisel arvestama järgmist:

- a. ebasobivate toodete või teenuste müük;
- b. äritegevusega seotud huvide konfliktid;

³² Operatsiooniriski alamkategoriate mittetäielik jaotus on esitatud III lisas.

- c. intressibaasmääradega, valuutavahetuskurssidega või muude finantsinstrumentidega või indeksitega manipuleerimine;
- d. finantsinstrumentide eluaja jooksul nende vahetamise ja/või finantsteenuste osutajate vahetamise piirangud;
- e. toodete automaatne uuendamine või väljumistrahvid ning/või
- f. kliendikaebuste menetlemine;
- g. riiklike ja rahvusvaheliste eeskirjade ja määruste rikkumine (maksueeskirjad, sisene pettus või sisene vargus, rahapesuvastased eeskirjad, terrorismivastased eeskirjad ja majanduslikud sanktsioonid);
- h. keskkonnavalasid, sotsiaalsed ja juhtimisega seotud riskipositsioonid, eelkõige keskkonna ja rohepesuga seotud kohtuvaidluse riskipositsioonid.

208. Pädevad asutused peaksid kaaluma, kas finantsinstitutsioonile võivad kohtumenetluste tulemusel tekkida kulud, trahvid, karistused või karistuslikud kahjuhüvitised, ning võtma arvesse kaebuste arvu ja sisu. Lisaks stimuleerimispoliitika kontrollimisele tuleks kasutada ka jaotise 4 hindamise tulemusi, et saada põhjalikku teavet võimaliku väärkäitumise allikate kohta. Selles kontekstis peaksid pädevad asutused kaaluma ka seda, kas finantsinstitutsioonil on olemas piisavad ja tõhusad süsteemid ning protsessid piiravate meetmete (nt sanktsioonide) rakendamiseks ja järgimiseks, sealhulgas hindama asutuse vastavust EBA suunistele sise-eeskirjadele, menetluste ja kontrollide kohta³³.

209. Pädevad asutused peaksid siiski kohaldama tulevikku suunatud meetodit, arvestades ka regulatiivnõuete muutuste ja asjaomaste ametiasutuste tegevuse võimalikku mõju seoses tarbijakaitsega ning finantsteenuste üldise osutamisega.

6.4.2.2. Mudelirisk

210. Operatsiooniriski korral peaksid pädevad asutused hindama mudeliriski, pöörates erilist tähelepanu asutusesisestele mitteregulatiivsetele mudelitele (nt tehisintellektimudelid, toote hinnakujundus, riski piirmäärade kehtestamine ja seire, sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi mudelid, finantsseisundi taastamise võimalused).

211. Mudeliriski hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. mis ulatuses ja mis eesmärgil kasutab finantsinstitutsioon otsuste tegemisel mudeleid ja selliste otsuste ärilise olulisus. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama äritegevuse/tegevuse, mille jaoks finantsinstitutsioon kasutab mudeleid olulisel määral, ning hindama mudeliriski võimalikku mõju muu hulgas tundlikkuse ja stsenaariumi analüüside või stressitestimise kaudu; ning

³³ EBA suunist sise-eeskirjade, menetluste ja kontrollide kohta, millega tagatakse liidu ja riiklike piiravate meetmete rakendamine (EBA/GL/2024/14)

- b. kontrollimehhanismide usaldusväärsus (meetodite, sageduse, järelkontrolli jms seisukohalt), sealhulgas mudeli heakskiitmise protsess, läbiviidavad regulaarsed läbivaatamised ning asutuse teadlikkus mudeli puudustest või turu- ja ärisuundumustest.

212. Kui mudeleid kasutatakse otsuste tegemiseks (nt toote hinnakujundus, tehisintellektimudelid, finantsinstrumentide hindamine, kliendiprofiili koostamine), peaksid pädevad asutused hindama, kas mudeliriski tuvastamiseks ja maandamiseks on olemas usaldusväärne sisemine valideerimisprotsess ja/või mudeli läbivaatamise protsess (v.a regulatiivsed mudelid).

213. Pädevad asutused peaksid mudeli riskihindamist tehes arvestama kapitalile ning likviidsusele ja rahastamisele avalduvate muude riskide hinnanguid, eelkõige seoses riski mõõtmiseks, hinnakujunduseks ning varade ja/või kohustuste hindamiseks kasutatavate meetodikate adekvaatsusega. Sellise hindamise tulemused peaksid andma teavet operatsiooniriski tulemuste kohta.

6.4.2.3. IKT-risk – olemusliku IKT-riski hindamine

Oluliste IKT-riskide tuvastamine

214. Kooskõlas digitaalse tegevuskerksuse määrusega peaksid pädevad asutused läbi vaatama finantsinstitutsiooni kõigi IKT-toega ärifunktsioonide, rollide ja kohustuste, neid funktsioone toetavate infovarade³⁴ ja IKT-varade³⁵ ning nende IKT-riskiga seotud rollide ja sõltuvuste tuvastamise, liigitamise ja dokumenteerimise. Käesolev läbivaatamine peaks aitama pädevatel asutustel saada põhjalik ülevaade finantsinstitutsiooni olemuslikust IKT-riskipositsioonist (IKT-riskiprofiil), tuvastada selle olulised sisemised IKT-riskid ning kujundada arvamus nende mõju kohta usaldatavusnõuete täitmisele. Selleks peaksid pädevad asutused kaaluma vähemalt järgmist, kui see on asjakohane ja kohaldatav:

- a. IKT-riskide juhtimise raamistiku läbivaatamise aruanne (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 6 lõike 5 kohaselt);
- b. digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 8 lõike 2 alusel finantsinstitutsiooni tuvastatud IKT-riski allikad, eelkõige riskipositsioon teiste finantsüksuste suhtes ja nende riskipositsioonid;
- c. teatatud suured IKT-intsidendid (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 19 lõikele 1), sealhulgas suurte IKT-intsidentide tekitatud aasta kogukulu ja -kahju suundumus (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 11 lõikele 10);
- d. digitaalse tegevuskerksuse testimise programmis kavandatud testide tulemused (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artiklile 24), sealhulgas ohuteabel põhineva läbistustestimise tulemuste ja seotud paranduskavade kokkuvõte (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 26 lõikele 6);
- e. teaberegister (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 28 lõike 3 kohaselt), sealhulgas IKT kolmandatest isikutest teenuseosutajatega, sealhulgas IKT grupisiseste

³⁴ Määruse (EL) 2022/2554 artikli 3 lõike 6

³⁵ Määruse (EL) 2022/2554 artikli 3 lõike 7

teenuseosutajatega seotud kontsentreerituse määr IKT teenuste ja/või IKT-süsteemide liikide kaupa;

- f. juhtivate järelevaatamisasutuste soovitusel ja arvamused (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 40 lõikele 3 ja artikli 42 lõikele 7) ning nendega seotud vastused, aruanded ja teave kriitilise tähtsusega kolmandast isikust IKT-teenuste osutajatelt (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 35 lõike 1 punktile c, artikli 42 lõikele 1 ja artikli 48 lõikele 2);
- g. IKT-süsteemide keerukuse tase ja vanade IKT-süsteemide IKT-riskide hindamise tulemused (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 8 lõike 7 kohaselt);
- h. oluliste muudatuste riskihindamine (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 8 lõike 3 kohaselt);
- i. uuenduslike IKT-lahenduste kasutuselevõtu ja integreerimise tase;
- j. andmekeskuste ja tundlike määratud valdkondade asukohad (nimelt piirkonnad või riigid), sealhulgas juhul, kui IKT kolmandast isikust teenuseosutajad osutavad lepingulisi IKT-teenuseid, hõlmates ka andmete töötlemise ja salvestamise asukohta;
- k. jaotise 5 alusel kindlaks tehtud mis tahes seotud olulised puudused või nõrkused;
- l. IKT-riskide ja -kontrollimeetmete enesehinnangud (kui need on sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi teabes esitatud);
- m. asutuse juhtorganile esitatud IKT-riskidega seotud juhtimisteave;
- n. IKTga seotud sise- ja välisauditite tulemused;
- o. väline ohukeskkond, sealhulgas teave ohtude ja haavatavuste kohta.

IKT-süsteemide ja IKT-teenuste ülevaade

215. Pädevad asutused peaksid vaatama läbi finantsinstitutsiooni asjakohase dokumentatsiooni, meetodika ja protsessid ning kujundama arvamuse selle kohta, kas finantsinstitutsioon on nõuetekohaselt tuvastanud IKT-süsteemid ja -teenused, mis toetavad kriitilisi või olulisi funktsioone. Selleks peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. kriitilisi või olulisi funktsioone toetavad IKT-süsteemid ning finantsinstitutsiooni tuvastatud kriitilise tähtsusega infovarad ja IKT-varad (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 8 kohaselt);
- b. peamised protsessid, mis sõltuvad IKT kolmandast isikust teenuseosutajatest, sealhulgas seosed IKT kolmandast isikust teenuseosutajatega, kes toetavad finantsinstitutsiooni tuvastatud kriitilisi või olulisi funktsioone (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 8 lõike 5 kohaselt).

Kriitilisi või olulisi funktsioone toetavate IKT-süsteemide ja IKT-teenustega seotud oluliste IKT-riskide kindlaksmääramine ja kaardistamine

216. Pärast seda, kui on läbi vaadatud finantsinstitutsiooni sõltuvus teabevaradest ja IKT-varadest, IKT-riskiprofilist, IKT-süsteemidest ja IKT-teenustest, peaksid pädevad asutused kujundama arvamuse oluliste IKT-riskide kohta, millel võib olla märkimisväärne usaldatavusega seotud

mõju finantsinstitutsiooni IKT-süsteemidele ja -teenustele, mis toetavad kriitilise tähtsusega või olulisi funktsioone, ning oluline mõju finantsinstitutsiooni võimele tegutseda häirete korral. Selleks peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. rahaline kahju, sealhulgas võimalikud hüvitised klientidele, õigus- ja parandusmeetmetest tingitud kulud, lepingulised kahjud, kulud ja saamata jäänud tulu;
- b. äritegevuse katkemise võimalus, võttes arvesse (kuid mitte ainult) mõjutatud teenuste kriitilist tähtsust, sealhulgas finantsinstitutsiooni tehinguid ja toiminguid (sealhulgas sõltuvust kolmandatest osapooltest), potentsiaalselt mõjutatud klientide ja/või finantspartnerite ja/või filiaalide ning töötajate arvu;
- c. võimalik andmekadu;
- d. võimalik mõju mainele;
- e. võimalik regulatiivne mõju, sealhulgas võimalik avalik umbusaldus, trahvid või isegi tegevuslubade muutmine;
- f. võimalik strateegiline mõju asutusele;
- g. võimalik geograafiline ulatus.

217. Pädevad asutused peaksid seejärel liigitama tuvastatud olulised IKT-riskid III lisas sätestatud IKT-riskikategooriatesse. Finantsinstitutsioonilt eeldatakse pigem oma riskiklassifikatsiooni kui lisas esitatud IKT-riskide klassifikatsiooni kasutamist.

6.4.3. Operatsiooniriski juhtimise ja kontrolliraamistiku hindamine

218. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni operatsiooniriski juhtimiseks ja kontrollimiseks kehtestatud raamistikku ning meetmeid, võttes arvesse jaotises 5 käsitletud üldise riskijuhtimise ja sisekontrolliraamistiku analüüsi tulemusi, kuna see mõjutab finantsinstitutsiooni operatsiooniriski positsioone. Rahapesu ja terrorismi rahastamise riski osas peaks pädev asutus võtma arvesse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuse esitatud hinnanguid.

Operatsiooniriski strateegia ja -valmidus

219. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on juhtorgani poolt heaks kiidetud usaldusväärne, selgelt sõnastatud ja dokumenteeritud operatsiooniriski strateegia ning riskitaluvuse tase, milles on kirjeldatud operatsiooniriski olemust, liike ja tasemeid, mida finantsinstitutsioon on valmis võtma. Selle hindamise puhul peaksid pädevad asutused muu hulgas võtma arvesse juhtorgani rolli operatsiooniriski strateegia ja valmiduse (sealhulgas IKT-riskivalmiduse ja digitaalse tegevuskerksuse strateegia) kehtestamisel, heakskiitmisel, rakendamisel ja läbivaatamisel, strateegia piisavat katvust ja asjakohasust seoses finantsinstitutsiooni operatsiooniriski profiili laadi ja olulisusega.

Organisatsiooniline ja sisekontrolliraamistik

220. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon järgib määruse (EL) nr 575/2013 artiklit 323. Selle hindamise käigus peaksid pädevad asutused hindama organisatsioonilise raamistiku ja juhtimiskorra usaldusväärsust ja tõhusust, et võimaldada tõhusat operatsiooniriski juhtimist, mõõtmist ja kontrolli, millel on nõutavate ülesannete täitmiseks piisavad inim- ja tehnilised ressursid. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma, kas operatsiooniriski tuvastamiseks, hindamiseks, leevendamiseks, jälgimiseks ja sellest teatamiseks on kehtestatud selged vastutusalad ning kas järgitakse kolme kaitseliini mudelit.
221. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tugev kontrolliraamistik ja usaldusväärsed kaitsemeetmed operatsiooniriski leevendamiseks, sealhulgas asjakohased põhimõtted ja menetlused, mis hõlmavad ka jääkriski, ning kas need on kooskõlas finantsinstitutsiooni operatsiooniriski juhtimise riskivalmiduse ja strateegiaga ning hõlmavad kõiki olulisi tegevusi ja protsesse. See hõlmab muu hulgas hindamist, kas need põhimõtted ja menetlused on selgelt vormistatud, neist on teavitatud ning neid rakendatakse kogu finantsinstitutsioonis järjepidevalt.
222. Pädevad asutused peaksid hindama ka siseauditi funktsiooni toimimist, pöörates tähelepanu operatsiooniriski juhtimise raamistiku siseauditite piisavusele, ulatusele ja sagedusele.

Talitluspidevus, reageerimine ja taastamine

223. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni vastavust i) EBA sisejuhtimise suunistele seoses talitluspidevuse üldise juhtimisega ja ii) digitaalse tegevuskerksuse määrusele seoses IKT talitluspidevuse poliitika ning IKT reageerimis- ja taastekavadega. Sellega seoses peaksid pädevad asutused määrama, kas IKT talitluspidevuse poliitika ning IKT reageerimis- ja taastekavad on finantsinstitutsiooni üldise talitluspidevuse poliitika ning reageerimis- ja taastekava lahutamatu osa.
224. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on kehtestanud tõhusa talitluspidevuse juhtimise koos testitud talitluspidevuse, reageerimis- ja taastekavadega, mis hõlmavad vähemalt tema kriitilisi või olulisi funktsioone, sealhulgas neid, mille jaoks on sõlmitud leping kolmandast isikust teenuseosutajatega, ning kas neis võetakse arvesse mitmesuguseid tõsiseid, kuid realistlikke stsenaariume, mille suhtes finantsinstitutsioon võib olla haavatav. Pädevad asutused peaksid samuti hindama, kas asutuse tegevuse järjepidevuse poliitika võimaldab võtta asjakohaseid reageerimis- ja taastamismeetmeid mis tahes tüüpi intsidendi korral.
225. Pädevad asutused peaksid kindlaks tegema, kas finantsinstitutsiooni talitluspidevuse juhtimine hõlmab järgmist:
- a. talitlismõju analüüs;

- b. asjakohased finantsseisundi taastamise strateegiad, mis hõlmavad peamisi sise- ja välissõltuvusi ning finantsseisundi taastamise selgelt määratletud prioriteete ja vastupanuvõime taset;
- c. põhjalikud ja paindlikud plaanid usutavate häireolukordade lahendamiseks, mis koostatakse talitlusemõju analüüsi alusel ning kooskõlas sise- ja väliste sidusrühmadega;
- d. kavad, millega kehtestatakse erandolukorra strateegiad ning reageerimis- ja taastamismenetlused;;
- e. kavade koostamise ja toimimise tõhususe tõhus testimine;
- f. talitluspidevuse juhtimise teadvustamis- ja koolitusprogrammid;
- g. teabevahetuskavad juhtkonna ja kõigi asjaomaste sidusrühmade teavitamiseks ning kriisiohje dokumendid, meetmed ja vajaduse korral kriisiohjefunktsioon (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 11 lõikele 7).

226. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni talitluspidevuse, reageerimis- ja taastamiskavad:

- a. määratlevad rollid ja vastutusalad, sealhulgas annavad selged suunised võimaliku järeltulija määramise kohta, ning sätestavad sisemise otsustusprotsessi koos selle käivitamise tingimuste määratlemisega;
- b. vaadatakse läbi, et tagada erandolukorra strateegiate jätkuv kooskõla praeguste tegevuste, riskide ja ohtude, vastupanuvõime tasemete ning taaste eesmärkide ja prioriteetidega;
- c. prioriseerivad talitluspidevuse meetmeid, kasutades riskipõhist lähenemisviisi;
- d. läbivad korrapärase testimise, et tagada finantsseisundi taastamise eesmärkide ja tähtaegade täitmine, ning
- e. hõlmavad vajaduse korral kolmandatest isikutest teenuseosutajate osutatavate teenuste testimist;

227. Pädevad asutused peaksid samuti hindama, kas katsetulemused on dokumenteeritud ja neist on teatatud juhtorganile.

IKT-riski juhtimise raamistiku hindamine

228. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni vastavust digitaalse tegevuskerksuse määrusele ja EBA suunistele sisejuhtimise kohta seoses IKT-riski juhtimise sisejuhtimise ja korraldusega. Pädevad asutused peaksid kindlaks tegema, kas finantsinstitutsiooni juhtorgan vastutab üldiselt IKT-riski juhtimise eest ning kas juhtorgan määratleb asjakohaselt kõik IKT-ga seotud korraldused, kiidab need heaks ja teeb nende rakendamise järelevalvet. Pädevad asutused peaksid kaaluma, kas juhtorgani liikmetel on piisavad teadmised ja oskused, et mõista ja hinnata IKT-riske ning nende mõju finantsinstitutsiooni tegevusele.

229. Pädevad asutused peaksid hindama, kuidas on kõikide IKT-ga seotud ülesannete rollid ja vastutus ning kehtestatud juhtimiskorraldus integreeritud finantsinstitutsiooni sisekontrolli- ja juhtimisraamistikku IKT-riskide haldamiseks. Selleks peaksid pädevad asutused kaaluma, kas

finantsinstitutsioon on IKT-riskide juhtimise ja järelevalve vastutuse tõhusalt delegeerinud sõltumatule kontrollifunktsioonile, millel on otsene juurdepääs ja kes saab anda aru otse järelevalvefunktsiooni täitvale juhtorganile, ning hindama, kas finantsinstitutsioon suudab tõendada järgmist:

- a. selge suhtlus, rollide ja vastutusalade jaotamine ning integreerimine kõigis IKT-ga seotud funktsioonides, sealhulgas IKT-toega ärifunktsioonides ja protsessides;
- b. piisav ja asjakohane eelarve digitaalse tegevuskerksuse täitmiseks igat liiki ressursside, sealhulgas kõigi töötajate asjakohaste teadlikkuse suurendamise programmide, koolituste ja IKT-oskuste kaudu (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 5 lõike 2 punktile g);
- c. juhtorgani piisavad järelmeetmed ja reageerimine digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 13 lõike 5 kohaselt teatatud kriitilise tähtsusega IKT-auditi järeldustele ja tähelepanekutele.

230. Pädevad asutused peaksid kujundama põhjaliku arusaama finantsinstitutsiooni IKT-riski juhtimise raamistikust ning hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas piisavad ja asjakohased strateegiad, põhimõtted, menetlused, IKT-protokollid ja -vahendid, sealhulgas taluvuspiirid, et tõhusalt, tulemuslikult ja põhjalikult käsitleda olulist IKT-riski kooskõlas digitaalse tegevuskerksuse määrusega. Selleks peaksid pädevad asutused vajaduse korral arvestama järgmist:

- a. asutuse IKT-riskijuhtimise põhimõtete³⁶, protsesside ja menetluste asjakohasus ja tõhusus, mis hõlmavad muu hulgas IKT-alast kolmandate osapoolte haldamist, IKT-ga seotud intsidentide avastamist ja nendele reageerimist, IKT-varade haldamist, krüpteerimist ja krüptograafiat, IKT-operatsioonide turvalisust, võrguturvalisust, juurdepääsukontrolli ning seda, kas need on juhtorgani poolt heaks kiidetud ja kõigile asjaomastele sidusrühmadele teatavaks tehtud (vastavalt digitaalse tegevuskerksuse määruse artiklile 14);
- b. finantsinstitutsiooni IKT-riski riskitaluvuse taseme ja IKT-häirete mõju taluvuse asjakohasus (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 6 lõike 8 punkti b kohaselt);
- c. finantsinstitutsiooni digitaalse tegevuskerksuse strateegia asjakohasus ja rakendamine, sealhulgas selle kooskõla äristrateegiaga;
- d. IKT-alaste kolmandate osapooltega seotud riskide strateegia, sealhulgas IKT-alase mitme tarnija strateegia (kui see on olemas), kooskõla üldise äristrateegia ja IKT-riskijuhtimise raamistikuga;
- e. kriitilisi või olulisi funktsioone toetavate IKT-teenuste kasutamist käsitlevate lepinguliste kokkulepete puhul finantsinstitutsiooni kindlaksmääratud riskidest tulenev jääkrisk;

³⁶ Digitaalse tegevuskerksuse määruse kohaselt peaksid need hõlmama vähemalt infoturbe poliitikat, varundamispõhimõtteid, IKT-varade haldamise poliitikat, krüpteerimise ja krüptograafiliste kontrollide poliitikat, krüptovõtmete haldamise poliitikat, IKT-projektide juhtimise poliitikat, IKT-süsteemide poliitika omandamist, arendamist ja haldamist, personalipoliitikat, füüsilise ja keskkonna turvalisuse poliitikat, IKT-intsidentide haldamise poliitikat, IKT-kolmandatest isikutest teenuseosutajate pakutavate kriitilise tähtsusega või olulisi funktsioone toetavate IKT-teenuste kasutamise poliitikat.

- f. jääkrisk, mis tuleneb finantsinstitutsiooni tuvastatud riskidest, mis on seotud juhtorganile teatatud kriitilise tähtsusega või olulisi funktsioone mõjutavate IKT-projektidega, samuti IKT-süsteemide soetamise, arendamise ja hoolduse ning IKT-muudatustega;
- g. digitaalse tegevuskerksuse testimise programmi usaldusvärsus ja terviklikkus;
- h. digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 17 lõike 3 punkti e ja artikli 13 lõike 5 kohaselt juhtorganile teatatud oluliste IKTga seotud intsidentide ja leidude suundumus ning ulatus;
- i. kohaldatavad IKT-riskide kontrollimeetmed, mis on seotud tuvastatud oluliste IKT-riskidega;
- j. IKT-riski juhtimise aspektide õigeaegne aruandlus juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale;
- k. siseauditi hõlmavus ja järeldused.

231. IKT-riskide juhtimise hindamisel peaksid pädevad asutused pöörama erilist tähelepanu IKT-valdkonna kolmandate osapooltega seotud riskide juhtimisele, sealhulgas finantsinstitutsiooni sõltuvuse tasemele IKT-valdkonna kolmandatest teenuseosutajatest. Selleks peaksid pädevad asutused tagama tiheda koostöö kriitilise tähtsusega kolmandast isikust IKT-teenuste osutajate juhtivate järelevalveasutustega kooskõlas Euroopa järelevalveasutuste ühiste suunistega³⁷, kui hinnatav finantsinstitutsioon saab kolmandast isikust IKT-teenuste osutajalt IKT-teenuseid. Pädevad asutused peaksid samuti hindama, kui tõhusalt täidab finantsinstitutsiooni poolt loodud spetsiaalne ametikoht või määratud juhtkonna liige IKT-alaste kolmandate osapooltega sõlmitud kokkulepete järelevalve ülesandeid.

232. Pädevad asutused peaksid hindama, kas siseauditi funktsioon on tõhus ning kas sellel on piisavad teadmised, oskused ja asjatundlikkus finantsinstitutsiooni IKT-riskijuhtimise raamistiku auditeerimiseks, kontrollides järgmisi asjaolusid:

- a. IKT-riski juhtimise raamistikku auditeeritakse vajaliku kvaliteedi, fookuse ja sagedusega ning see vastab finantsinstitutsiooni IKT-riski profiilile;
- b. auditikava sisaldab finantsinstitutsiooni tuvastatud oluliste IKT-riskide auditeid, sealhulgas IKT reageerimis- ja taastekavade sõltumatuid läbivaatamisi;
- c. IKT-auditite olulised tulemused kontrollitakse ja kõrvaldatakse õigel ajal, sealhulgas esitatakse aruanded juhtorganile;
- d. IKT-auditi järelduste, sealhulgas kokkulepitud tegevuste osas rakendatakse ametlikult järeelmeetmeid ning kõrgem juhtkond ja/või auditikomitee vaatab eduaruandeid regulaarselt läbi.

6.4.4. Maineriski hindamine

233. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni maineriski positsiooni, lähtudes jaotistest 4–6.2 saadud arusaamast. Selline hindamine peaks keskenduma ka maineriski üldraamistikule, tagades finantsinstitutsiooni võime tõhusalt hallata mis tahes mainet mõjutavaid sündmusi. Selle hindamise puhul peaksid pädevad asutused vältima nende

³⁷ Euroopa järelevalveasutuste ühised suunised määruse (EL) 2022/2554 kohase Euroopa järelevalveasutuste ja pädevate asutuste vahelise järelevalvekoostöö ja teabevahetuse kohta (JC/2024/36).

aspektide topeltarvestamist, mida on juba õigusliku riski hindamise raames arvesse võetud (punkt 6.4.2.1).

234. Mainehoju olulisuse hindamisel peaksid pädevad asutused arvesse võtma finantsinstitutsiooni suurust ning samuti selle teenuste, tegevuste ja operatsioonide laadi, ulatust ja keerukust (näiteks börsil noteeritud aktsiad või võlakirjad või osalemine pankadevahelistel turgudel).
235. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma nii sisemisi kui ka väliseid tegureid või sündmusi, mis võivad tekitada maineprobleeme, välja arvatud sündmused, mille tulemuseks on kohtumenetlus. 1. ja 2. kategooria finantsinstitutsioonide korral peaksid pädevad asutused hindamisel arvestama kõiki järgmisi näitajaid:
- a. negatiivne meediakajastus / sotsiaalmeedia ja tarbijate ühenduste algatused, mis võivad halvendada üldsuse arusaama finantsinstitutsioonist ning kahjustada selle mainet;
 - b. klientide kaebuste arv ja muutused selles või klientide või investorite ootamatu kaotus;
 - c. finantsinstitutsiooni sarnaste asutustega seotud negatiivsed sündmused, mida avalikkus võiks seostada kogu finantssektori või teatava finantsinstitutsiooni rühmaga;
 - d. finantsinstitutsiooni juhtimises osalevate või olulist osalust omavate isikute maine;
 - e. osalemine või tegevus sektorites või jurisdiktsioonides, kus rahapesu ja terrorismi rahastamise risk on suur, või seoses isikutega, keda seostatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise seisukohast suure riskiga;
 - f. osalemine või tegevus sektorites või jurisdiktsioonides ja/või vastaspooltega, kes on väga avatud keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisteguritega seotud olulistele probleemidele või avalikele vastuoludele, sealhulgas, kuid mitte tingimata ainult keskkonnateguritele;
 - g. IKT-ga seotud intsidentide mõju finantsinstitutsiooni mainele, nagu finantsinstitutsioon on need registreerinud vastavalt komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2024/1772³⁸;
 - h. muud turunäitajad, kui need on olemas (nt reitingu langetamised või aktsiahinna muutused aasta jooksul).
236. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni maineriski positsiooni olulisust ja seda, kuidas see on seotud teiste riskidega, kasutades asjakohaseid riskihindamisi (sh teistelt järelevalveasutustelt), et teha kindlaks võimalikud teisesed mõjud kummaski suunas.
237. Seoses operatsiooniriski analüüsiga peaksid pädevad asutused võtma arvesse finantsinstitutsiooni rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga seotud riskipositsioonide asjakohasust ja olulisust usaldatavusnõuete usaldatavuse seisukohast operatsiooniriski raames. Sellega seoses peaksid pädevad asutused kasutama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt saadud asjakohast teavet, et täiendada oma

³⁸ Komisjoni 13. märtsi 2024. aasta delegeeritud määrus (EL) 2024/1772, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2022/2554 regulatiivsete tehniliste standarditega, millega määratakse kindlaks IKT intsidentide ja küberohtude liigitamise kriteeriumid, kehtestatakse olulisuse läved ja täpsustatakse tõsiste intsidentide kohta esitatavate raportite üksikasju, C/2024/1519 (ELT L, 2024/1772, 25.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2024/1772/oj).

käimasoleva järelevalve tulemusi ja hinnata, kas need tekitavad seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga usaldatavusnõuete täitmise probleeme.

238. Pädevad asutused peaksid meeles pidama, et mis tahes finantsinstitutsioon võib olla avatud rahapesu ja terrorismi rahastamise riskile, olenemata finantsinstitutsiooni suurusest või rahalisest usaldusväärsusest. Seetõttu tuleks piisavalt tähelepanu pöörata ka finantsinstitutsioonidele, mida peetakse rahaliselt usaldusväärseks ja millel võib olla hea maine, arvestades, et just neid finantsinstitutsioone võidakse ära kasutada rahapesu ja terrorismi rahastamise eesmärgil. Tähelepanu tuleks pöörata ka finantsinstitutsioonidele, mis on väga edukad uute klientide ligimeelitamisel või turuosa suurendamisel – eelkõige mittetraditsioonilisi turustuskanaleid kasutades –, kuna see võib olla seotud kliendi suhtes rakendatavate nõrkade hoolsusmeetmetega kliendisuhete loomise etapis.
239. Pädevad asutused peaksid jagama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega asjakohast teavet tuvastatud operatsiooniriski probleemide kohta, mis võivad põhjustada rahapesu ja terrorismi rahastamise riske, sihipäraste finantssanktsioonide rakendamata jätmise ja neist kõrvalehoidmise riske ning selliseid probleeme nagu puudused finantsinstitutsioonide IKT-süsteemis või sisekontrolliraamistikus.
240. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud adekvaatsed korrad, strateegiad, protsessid ja mehhanismid maineriski juhtimiseks. Pädevad asutused peaksid eelkõige arvestama järgmist:
- kas finantsinstitutsioon on sõnastanud selle riski tuvastamise, juhtimise ja järelevalve poliitika ja protsessid, sh kindel käitumisjuhend, ning kas need poliitika ja protsessid on proportsionaalsed tema suuruse ja asjakohasusega süsteemis;
 - finantsinstitutsioon käsitleb seda riski ettevaatlikult, sealhulgas kehtestades asjakohased mõõdikud ja järelevalvevahendid, hõlmates võimalikke maineprobleeme hädaolukorrakavades, korraldades asjakohaseid koolitusi ja teadlikkuse tõstmise üritusi ning kasutades ära saadud kogemusi;
 - kas finantsinstitutsioon hindab maineriski mis tahes teiseseid mõjusid (nt likviidsus- ja rahastamiskulud, väärtpaperistamise tehing, juurdepääs korrespondentpanga teenusele) stressitestide või stsenaariumianalüüsiga;
 - kas finantsinstitutsioon kaitseb oma tootemarki meedia-/sotsiaalmeedia seire vahendite, väärteabe ja kahjuliku reklaami käsitlemise protokollide ning kiirete teabekampaaniate kaudu;
 - kas finantsinstitutsioon arvestab oma strateegia ja äriplaanide ning üldisemalt oma käitumise võimalikku mõju oma mainele.

6.4.5. Tegevuskerksus

241. Pädevad asutused peaksid kujundama tervikliku ülevaate finantsinstitutsiooni suutlikkusest täita kriitilise tähtsusega või olulisi funktsioone häirete kaudu (tegevuskerksuse tase), mis on operatsiooniriski tõhusa juhtimise tulemus, võttes arvesse finantsinstitutsiooni suurust,

ärimudelit ja üldist riskiprofiili. Selleks peaksid pädevad asutused tuginema olemasolevatele hinnangutele operatsiooniriski juhtimise, talitluspidevuse, muutuste juhtimise suutlikkuse, kolmandate isikute teenuste ja IKT kohta, millele finantsinstitutsioon tugineb, et terviklikult hinnata, kas need elemendid toetavad ühiselt finantsinstitutsiooni tegevuskerksust. Pädevad asutused peaksid kaaluma ka seda, kas finantsinstitutsioon rakendab oma riskijuhtimisraamistikku, talitluspidevuse kavasid, kolmanda isiku poolset juhtimist (mida on juba hinnatud direktiivi 2013/36/EL artikli 74 lõike 3 kohaselt välja antud digitaalse tegevuskerksuse määruse ja EBA suuniste (sisejuhtimise korra, protsesside ja mehhanismide kohta) kontekstis) ning finantsseisundi taastamise ja kriisilahenduse raamistikke järjepidevalt ja koordineeritult. Lisaks peaksid pädevad asutused kaaluma, kas finantsinstitutsioon on piisavalt kaardistanud sisemised ja välised seosed ning vastastikused sõltuvused, mis on vajalikud selle kriitiliste või oluliste funktsioonide täitmiseks.

242. Pädevad asutused peaksid võtma arvesse seda, kui palju tähelepanu pööravad juhtorgan ja kõrgem juhtkond finantsinstitutsiooni võimele reageerida häiretele ja neist taastuda, lähtudes eeldusest, et häired toimuvad. Pädevad asutused peaksid hindamisel arvestama järgmist:

- juhtorgan võtab aktiivse rolli, et luua ulatuslik arusaam tegevuskerksuse lähenemisviisist kogu finantsinstitutsioonis ning jälgida finantsinstitutsiooni tegevuskerksuse lähenemisviisi tõhusust;
- juhtorgani järelevalve toetamiseks esitatakse õigeaegne aruandlus finantsinstitutsiooni jätkuva tegevuskerksuse kohta, eelkõige juhul, kui suured tuvastatud puudused võivad mõjutada finantsinstitutsiooni kriitiliste või oluliste funktsioonide täitmist.

6.4.6. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelevalvemeetmed

243. Pärast eespool nimetatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni operatsiooniriskist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 10 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud riskiskooriga. Kui pädev asutus otsustab teatud riski alamkategoriate olulisuse tõttu neid hinnata ja anda neile punkte eraldi, tuleks alljärgneva tabeli juhiseid kohaldada analoogia alusel nii suures ulatuses kui võimalik.

Tabel 10. Operatsiooniriski skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju	<ul style="list-style-type: none"> Operatsiooniriski positsioonid piirduvad mõne suure sageduse ja väikse mõjuga kategooriaga. Operatsiooniriski positsioon on ebaoluline / väga väike, mis nähtub stsenaariumianalüüsist ja võrdlusest konkurentide kahjuga. Finantsinstitutsiooni viimastel aastatel tekkinud brutokahju (enne sissenõudmisi ja sealhulgas krediidiportfelli 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski poliitika ja strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. Operatsiooniriski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud.

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
	avaldumise risk väike.	<p>kahju, mis tuleneb operatsiooniriskist) on olnud vähe oluline / väga väike või on vähenenud kõrgemalt tasemelt.</p> <ul style="list-style-type: none"> Puuduvad märkimisväärsed IKT-riskid, IKT-arhitektuur on lihtne, vastupidav ja paindlik ning IKT-riskid on olematud või väga madalad. Kolmandatest isikutest teenuseosutajate kontsentratsiooniriski tase on madal ja hõlmab lihtsaid alltöövõtuhelaid. Kriitiliste või oluliste funktsioonide olulist talitlushäiret (sealhulgas IKT-intsidente) põhjustada võiva ohu intensiivsus on väike. 	<ul style="list-style-type: none"> Operatsiooniriski raamistik katab kõiki asjakohaseid riske. Operatsiooniriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on asjakohased. Operatsiooniriski kontrolliraamistik on usaldusväärne. IKT-riskide juhtimine ja kontrollid on digitaalse tegevuskerksuse määruises sätestatud nõuete kohaselt piisavad. Kolmandate osapooltega seotud riskide juhtimise raamistik on usaldusväärne ja tõhus ning sellega kaasnevad asjakohased lepingulised kokkulepped.
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> Operatsiooniriski positsioonid piirduvad peamiselt suure sageduse ja väikse mõjuga kategooriatega. Operatsiooniriski positsiooni olulisus on väike kuni keskmine, mis nähtub stsenaariumianalüüsist ja võrdlusest konkurentide kahjuga. Finantsinstitutsiooni viimaste aastate brutokahju tase on olnud madal kuni keskmine või eeldatavasti suureneb varasemalt madalamalt tasemelt või väheneb varasemalt kõrgemalt tasemelt. Väike IKT-risk, mõõdukalt keerukas/osaliselt piiratud IKT-arhitektuur ja väike/keskmine IKT-risk. Kolmandatest isikutest teenuseosutajate kontsentratsiooniriski tase on keskmine ja hõlmab mõõdukaid alltöövõtuhelaid. Kriitiliste või oluliste funktsioonide olulist talitlushäiret (sealhulgas IKT-intsidente) põhjustada võiva ohu intensiivsus on keskmine. 	<ul style="list-style-type: none"> Tõhus ja usaldusväärne talitluspidevuse juhtimine, sealhulgas testitud talitluspidevuse, reageerimise ja taastekavad.
3	Arvestades olemusliku riski	<ul style="list-style-type: none"> Operatsiooniriski positsioonid piirduvad mõne harvaesineva / 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni operatsiooniriski poliitika ja

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
	ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<p>olulise tõsidusega mõjukategooriaga.</p> <ul style="list-style-type: none"> Operatsiooniriski positsiooni olulisus on keskmine kuni suur, mis nähtub stsenaariumianalüüsist ja võrdlusest konkurentide kahjuga. Finantsinstitutsiooni viimaste aastate brutokahju tase on olnud keskmine kuni kõrge või eeldatavasti suureneb varasemalt madalamalt tasemelt või väheneb varasemalt kõrgemalt tasemelt. Märgid võimalikest olulistest IKT-riskidest, keerulisest/jäigast/killustatud IKT-arhitektuurist ja keskmisest/suurest IKT-riskist. Kolmandatest isikutest teenuseosutajate kontsentratsiooniriski tase on kõrge ning alltöövõtu ahelad on keskmise pikkusega kuni pikad ja keerukad. Kriitiliste või oluliste funktsioonide olulist talitlushäiret (sealhulgas IKT-intsidente) põhjustada võiva ohu intensiivsus on kõrge. 	<p>strateegia ning tema üldise strateegia ja riskivalmiduse vaheline kooskõla ei ole piisavalt arendatud või on isegi ebapiisav.</p> <ul style="list-style-type: none"> Operatsiooniriski organisatsiooniline raamistik ei ole piisavalt kindel. Operatsiooniriski raamistik ei kata kõiki asjakohaseid riske. Operatsiooniriski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on ei ole asjakohased. Operatsiooniriski kontrolliraamistik on nõrk. IKT-riski juhtimine ja kontrollid ei vasta digitaalse tegevuskerksuse määrukses sätestatud nõuetele. Kolmandate osapooltega seotud riskide juhtimise raamistik on puudulik/nõrk ning lepingulised kokkulepped on ebapiisavad. Ebapiisav talitluspidevuse juhtimine, sealhulgas ebausaldusväärsed/ebatõhusad /mittetäielikud talitluspidevuse, reageerimis- ja taastamiskavad.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> Operatsiooniriski positsioonid ulatuvad kõikidesse põhikategooriatesse. Operatsiooniriski positsiooni olulisus on suur ja suureneb, mis nähtub stsenaariumianalüüsist ja võrdlusest konkurentide kahjuga. Finantsinstitutsiooni viimase mõne aasta brutokahju tase on olnud suur või risk on oluliselt suurenenud. Mitmed märgid olulistest IKT-riskidest, väga keerulisest/ebakindlast IKT-arhitektuurist ja suurtest IKT-riskidest. Kolmandatest isikutest teenuseosutajate kontsentratsiooniriski tase on 	

Riskiskoor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		võõa kõõge/tõõsine, pikkade/keerukate alltõõvõtuaahelatega. <ul style="list-style-type: none"> Kriitiliste võõi oluliste funktsioonide olulist talitlushäiret (sealhulgas IKT-intsidente) põhjustada võõiva ohu intensiivsus on võõa suur/tõõsine. 	

244. Järgmises tabelis on esitatud mittetäielik loetelu järelevalvemeetmetest, mida pädevad asutused võivad võtta finantsinstitutsiooni operatsiooniriski juhtimise raamistikus ja tegevuskerksuses tuvastatud puuduste korral (võttes arvesse tegevuskerksuse ja operatsiooniriski juhtimise tihedat seotust). Pädevad asutused peaksid otsustama, mis liiki meetet kasutada, lähtudes selle tõhususest konkreetse tuvastatud puuduse kõrvaldamisel. Pädevad asutused võivad kohaldada täiendavaid järelevalvemeetmeid (sh kvantitatiivseid meetmeid vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile a) võõi nende kombinatsiooni allpool esitatud tabelis, kui neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks asjakohasemaks. Digitaalse tegevuskerksuse määõruse rikkumiste korral peaksid pädevad asutused kaaluma digitaalse tegevuskerksuse määõruse artiklis 50 sätestatud kohaldatavaid parandusmeetmeid.

Tabel 11. Operatsiooniriski ja tegevuskerksuse hindamisest tulenevate järelevalvemeetmete võõimalik ja mittetäielik loetelu

Pädevate asutuste võõimalikud järelevalvemeetmed kooskõõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidele b, d, e, f, g, j, l, m ja n ning määõruse (EL) 2022/2554 artiklile 50 – pädevad asutused võõivad nõõuda, et finantsinstitutsioon teeb jäõrgmist:
A. kaasab juhtorgani võõi selle komiteed aktiivsemalt operatsiooniriski juhtimisotsustesse;
B. täiustab operatsiooniriski mõõõtmissüsteeme;
C. tugevdab tõõõprotsesside kontrolli, sealhulgas ohu tuvastamist, jäõlgimist, reageerimist ja taastamist;
D. täiustab operatiivjuhtimise raamistikku;
E. tõõõhustab operatsiooniriski aruandlust juhtorganile ja kõõõrgemale juhtkonnale;
F. tõõõtab vääõõla ja rakendab puuduste kõõõrvaldamiseks parandusmeetmete kavad;
G. piirab teatavaid kolmandate isikutega sõõõlmitud kokkuleppeid, eelkõõõige kriitiliste võõi oluliste funktsioonide puhul;
H. tõõõhustab operatsiooniriski stressitestide ja stsenaariumianalüüõõsi läbiviimist;
I. rakendab rangemaid operatiivmeetmeid;
J. tõõõhustab talitluspidevust, reageerimis- ja taastamiskavasid;
K. tõõõhustab keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega, eelkõõõige keskkonnariskidega seotud operatsiooniriski juhtimist, tuginedes potentsiaalselt üõõhele võõi mitmele eespool loetletud meetmele.

6.5. Kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva intressiriski ja krediidimarginaali riski hindamine

6.5.1. Üldised kaalutlused

245. Hinnates olemuslikku intressiriski, mis tuleneb kauplemisportfellivälisest ja bilansivälisest tegevusest tulenevatest intressimääratundlikest positsioonidest (mida tavaliselt nimetatakse pangaportfelli intressiriskiks (IRRBB)) ja kauplemisportfellivälisest positsioonidest tulenevast krediidimarginaali riskist (mida tavaliselt nimetatakse CSRBBks), ning sisekontrolliraamistiku asjakohasust, peaksid pädevad asutused muu hulgas hindama seda, kas finantsinstitutsioon järgib lõikes 12 osutatud õigusakte, mis on eraldi avaldatud EBA veebisaidil.
246. Pädevad asutused peaksid raamatupidamisarvestuse eesmärgil hindama pangaportfelli intressiriski, sealhulgas nende positsioonide riskimaandust, olenemata nende kajastamisest ja mõõtmisest ning olenemata kahjumi ja kasumi kajastamisest ning mõõtmisest.
247. Pädevad asutused peaksid pangaportfelli intressiriski hindamisel arvestama vähemalt järgmiste alamkategoriate³⁹ asjakohasust ja olulisust: intressilõhe risk, alusrisk ja optsoonirisk.
248. Pangaportfelli intressiriski hindamist tuleks eristada kauplemisportfellivälisest tegevusest tuleneva krediidimarginaali riski hindamisest, mida pädevad asutused peaksid samuti läbi viima vastavalt punktile 6.5.3. Eelkõige peaksid pädevad asutused võtma arvesse, kas finantsinstitutsioonide sisesüsteemid hindavad ja jälgivad asjakohaselt CSRBBd majandusliku väärtuse ja netointressitulu (sealhulgas turuväärtuse muutuste) seisukohast ning määratlevad asjakohaselt CSRBB ning määravad kindlaks selle ulatuse⁴⁰.
249. Pädevad asutused peaksid pangaportfelli intressiriski olemusliku riski ning kõnealuse intressiriski ja krediidimarginaali riski juhtimise ning kontrolli üldise hindamise põhjal kujundama seisukoha pangaportfelli intressiriski ja krediidimarginaali riski kohta, mille tulemuseks on kombineeritud skoor, kasutades tabelis 12 esitatud kriteeriume. Iga individuaalse riski hindamise tulemus peaks väljenduma tulemuste kokkuvõttes, kus esitatakse peamiste riskitegurite selgitus.

6.5.2. Pangaportfelli intressirisk

6.5.2.1. Pangaportfelli olemusliku intressiriski hindamine

250. Pädevad asutused peaksid pangaportfelli intressiriski olemuslikku taset hinnates määrama finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski positsiooni põhitegurid ning hindama selle riski võimalikku mõju finantsinstitutsiooni usaldatavusele.

³⁹ Pangaportfelli intressiriski alamkategoriate mittetäielik jaotus on esitatud IV lisas.

⁴⁰ Võttes arvesse ka dokumendis EBA/2022/14 esitatud suuniseid.

Esialgne hindamine

251. Pädevad asutused peaksid pangaportfelli intressiriski hindamise ulatuse määramiseks kõigepealt tuvastama pangaportfelli intressiriski allikad, millega finantsinstitutsioon kokku puutub või võib kokku puutuda, ning kas on toimunud olulisi muutusi. Selleks peaksid pädevad asutused kasutama teadmisi, mille nad on saanud sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi käigus, pangaportfelli intressiriski aruandlusest, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teiste elementide hindamisest, finantsinstitutsiooni ja konkurentide positsioonide võrdlusest ning mis tahes muudest järelevalvetegevustest. Selle raames peaksid pädevad asutused võtma arvesse finantsinstitutsiooni intressimäärariski juhtimist, sealhulgas selle peamist pangaportfelli intressiriski strateegiat ja riskivalmidust seoses pangaportfelli intressiriskiga, ning sisemise kapitali mahtu, mille asutus on pangaportfelli intressiriskile eraldanud.

Finantsinstitutsiooni intressiriski profiili olemus ja koosseis

252. Pädevad asutused peaksid kujundama selge vaate selle kohta, millist negatiivset mõju võivad intressimäärad avaldada finantsinstitutsiooni netointressitulule (ja, kui asjakohane, tema tuludele) ja majanduslikule väärtusele (eeldatavate rahavoogude nüüdisväärtus), et saada nii lühi- kui ka pikemaajaline ülevaade võimalikust ohust kapitali adekvaatsusele.

253. Selleks peaksid pädevad asutused analüüsima finantsinstitutsiooni varade, kohustuste ja bilansiväliste riskipositsioonide struktuuri ja omadusi, sealhulgas nende tundlikkust intressimäärade, lõpptähtaegade ja ümberhindamise kuupäevade muutuste suhtes, ebakindlate lõpptähtaegade (nt optsiooni tunnustega või ettemakse tunnustega) toodete ja positsioonide osakaalu ning nendega seotud käitumuslike eeldusi, ning kujundama neist selge ülevaate.

254. Lisaks peaksid pädevad asutused vaatama läbi finantsinstitutsiooni riskimaandamisstrateegia ja selle, mil määral võib kohaldada loomulikke riskimaandust (võttes arvesse ka määratlemata lõpptähtajaga kirjade ümberhindamise lõpptähtaegade modelleerimise usaldusväärsust), riskimaanduseks kasutatavate tuletisinstrumentide summa ning selle, kas tuletisinstrumentid võivad leevendada tundlikkust omakapitali majanduslikus väärtuses, netointressitulul või muudes parameetrites, mida finantsinstitutsioon asutusesiseselt kasutab.

255. Pädevad asutused peaksid pöörama tähelepanu ka mis tahes kontsentreerumisele (nt laenu- või võlakirjaportfellides) seoses ümberhindamise tähtajaga või automaatse või käitumusliku valikulisusega toodetes, viivisnõuetele ning õiglase väärtuse instrumentides, sealhulgas vähem likviidsetes instrumentides, nagu 3. tasandi varad ja kohustused, sisalduva kauplemisega mitteseotud tegevustest tuleneva intressiriski laadile.

256. Analüüsides mõju finantsinstitutsiooni tulule peaksid pädevad asutused olema teadlikud sellest, mil määral sõltub finantsinstitutsiooni tulu intressimääratundlikest positsioonidest, ja nad peaksid kindlaks tegema, kuidas intressimäärade erinevad muutused mõjutavad

finantsinstitutsiooni netointressitulu, lisaks tegema kindlaks ka instrumentide turuväärtuse muutumise mõju – sõltuvalt arvestuslikust käsitlusest – näidatuna kas kasumi ja kahjumi kontrol või otse omakapitalis (nt muu koondkasumi kaudu).

257. Analüüsides mõju finantsinstitutsiooni majanduslikule väärtusele ja tuludele, peaksid pädevad asutused kõigepealt arvesse võtma direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 sätestatud ja delegeeritud määruses (EL) 2024/856 täpsustatud järelevalvealase võõrväärtustestide tulemusi, et saada esialgne võrdlusalus, millega võrrelda, kuidas intressimäära muutused mõjutavad finantsinstitutsiooni. Selle hindamise puhul peaksid pädevad asutused pöörama erilist tähelepanu rahavoogude tundlikkusele ümberhindamise suhtes (nii ajastuse kui ka suuruse poolest), põhieelduste muutustele (eelkõige konkreetsete ümberhindamise kuupäevadeta ja/või omakapitalita kliendikontode, kliendi optsiooni tunnustega ja/või omakapitaliga kliendikontode korral).
258. Kui netointressitulu järelevalvealase võõrväärtustesti tulemusel tuvastatakse, et finantsinstitutsioon on erandlik asutus, peaksid pädevad asutused vajaduse korral (nt arvestades finantsinstitutsiooni ärimudelit) kaaluma täiendavate aspektide analüüsimist, et hindamist täiendada. Lisamõõtmel, mida tuleb arvesse võtta, võivad hõlmata õiglase väärtuse instrumentide turuväärtuse muutusi, halvimate netointressitulu prognooside hindamist võrreldes praeguse realiseeritud netointressitulu ning halduskulude/üldkulude ja netovahendustasude/-tasudega varjatud kahju/kasu hõlmamiseks intressimäärade ja turutingimuste täheldatud muutuste tõttu.
259. Pädevad asutused peaksid pöörama tähelepanu rahavoogude tundlikkusele kauplemisportfelliväliste õiglase väärtusega instrumentide hindamise muutuste suhtes, sealhulgas kauplemisportfelliväliste instrumentide riskimaandamiseks kasutatavate intressimäära tuletisinstrumentide suhtes (nt õiglase väärtuse instrumentide turuväärtuse muutuste mõju kasumiaruandele, riskimaandamiskonto tõhusus).
260. Lisaks direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõikes 5 sätestatud ja delegeeritud määruses (EL) 2024/856 täpsustatud järelevalvealase võõrväärtustesti kasutamisele võivad pädevad asutused nõuda, et finantsinstitutsioonid võtaksid arvesse muid intressimäära šokistsenaariume.
261. Pädevad asutused peaksid kvantitatiivsel hindamisel arvestama ka finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski mõõtmise sise- või standardmeetodi tulemusi, mille seas peaksid pädevad asutused hindama ka eri valuutades tegutsevate finantsinstitutsioonide mõju eri valuutadest tulenevatele majandusliku väärtuse ja tulu näitajatele ning – kui kohaldatakse sisemist metoodikat – metoodikatele, mida finantsinstitutsioonid kasutavad nende valuutade summeerimiseks. Pädevad asutused peaksid nende metoodikate analüüsi kaudu mõistma paremini finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski profiili aluseks olevaid riski põhitegureid.

262. Pädevad asutused peaksid nii järelevalvealaste võõrväärtustestide kui ka finantsinstitutsiooni sise- või standardmetoodikate mõju tulemusi analüüsides arvestama nii hetkeväärtusi kui ka varasemaid suundumusi. Neid suhtarve tuleks võrrelda konkurentidega ja analüüsida ülemaailmse turuolukorra kontekstis.

Šokistsenaariumid ja stressitestimine

263. Pädevad asutused peaksid hindama ja arvestama toimuva juhtimise intressimäära šokistsenaariumi ja stressitestide tulemusi ning pangaportfelli intressiriski stressiteste, mille finantsinstitutsioon on teinud oma toimuva sisejuhtimise protsessi osana. Selles kontekstis peaksid pädevad asutused olema teadlikud finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski peamistest allikatest ning eelkõige käitumise eelduste muutuste mõjust, näiteks tähtajata hoiumisele.

264. Kui finantsinstitutsiooni šokistsenaariumide ja stressitestide tulemuste läbivaatamisel leitakse ümberhindluse/tähtaegade oluline koondumine kõvera eri punktides või kahtlustatakse selle olemasolu, võivad pädevad asutused teha lisaanalüüse.

6.5.2.2 Pangaportfelli intressiriski juhtimis- ja kontrolliraamistiku hindamine

265. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni kauplemisportfelliga seotud intressiriski profiili põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi asutuse intressimäära riskipositsioonidega seotud juhtimiskorralduse ja raamistiku.

Pangaportfelli intressiriski strateegia ja valmidus

266. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on usaldusväärne, selgelt sõnastatud ja dokumenteeritud pangaportfelli intressiriski strateegia ning riskivalmidus, mille juhtorgan on heaks kiitnud. Hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas arvestama juhtorgani rolli pangaportfelli intressiriski strateegia ja riskivalmiduse määramisel, heakskiitmisel ja läbivaatamisel, selle strateegia nõuetekohast rakendamist kõrgema juhtkonna poolt ning selle asjakohasust finantsinstitutsiooni jaoks, arvestades tema ärimudelit, turukeskkonda ja rolli finantssüsteemis ning kapitali adekvaatsust.

Organisatsiooniline ja sisekontrolliraamistik

267. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on nõuetekohane organisatsiooniline raamistik ja selgelt määratletud vastutusvaldkonnad pangaportfelli intressiriski juhtimiseks, mõõtmiseks, jälgimiseks ja kontrollifunktsioonideks koos piisavate inim- ja tehniliste ressurssidega. Hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse pangaportfelli intressiriski üldise juhtimise ning sellise intressiriski võtmise, jälgimise, kontrollimise ja aruandluse eest vastutuse jaotuse adekvaatsust, sealhulgas pangaportfelli intressiriski kontrollipiirkonna sõltumatust.

268. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on pangaportfelli intressiriski juhtimiseks selgelt määratletud poliitika ja menetlused, mis on kooskõlas pangaportfelli

intressiriski strateegia ja valmidusega, mille juhtorgan on heaks kiitnud ja korrapäraselt läbi vaadanud. Poliitika peaksid olema selgelt sõnastatud ning neist tuleks teatada ja neid tuleks kohaldada järjepidevalt nii kogu finantsinstitutsioonis kui ka pangandusgruppides. Pädevad asutused peaksid kontrollima, et tegevuspõhimõtetes oleksid määratletud uute toodete arendamise, oluliste riskide maandamise või riskijuhtimise algatuste menetlused, tagades, et enne nende elluviimist kohaldatakse nende suhtes asjakohaseid menetlusi ja kontrollimeetmeid ning et finantsinstitutsioon on analüüsinud nende võimalikku mõju oma üldisele riskiprofiilile.

269. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane pangaportfelli intressiriski tuvastamise, mõistmise, mõõtmise ja jälgimise raamistik kooskõlas tema kauplemisportfelliväliste positsioonide taseme, keerukuse ja riskiga ning finantsinstitutsiooni suuruse ja keerukusega. Hindamine peaks hõlmama sisemudeleid, näiteks selliseid, mis on seotud kliendikäitumisega (nt deposiidi stabiilsusmudelite või laenu enneaegse tagasimaksega). Selle hindamise käigus peaksid pädevad asutused hindama, kas riskijuhid ja finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond mõistavad mõõtmissüsteemide aluseks olevaid eeldusi ning kas nad on teadlikud mudeliriski ulatusest, mis iseloomustab asutuse riskimõõtmismeetodeid.
270. Lisaks peaksid nad arvestama kas infosüsteemid ja mõõtmistehnikad võimaldavad juhtkonnal mõõta pangaportfelli olemuslikku intressiriski kõigi selle oluliste bilansi- ja bilansivälistel riskipositsioonide puhul tähtaegade ja vastaspoolte kontsentratsioonides kauplemisportfellivälistes portfellides (kui need on grupi tasandil asjakohased), sealhulgas sisemist riskimaandust. Pangaportfelli intressiriski raamistik tuleks korrapäraselt läbi vaadata ja selle tulemuslikkust hinnata. Pädevad asutused peaksid võrdlema asutusesiseseid läbivaatamisi ja hindamisi COREPist saadud teabega.
271. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni lähenemisviisi tähtajata hoiuste käitumise modelleerimisele, sealhulgas seda, kas selles võetakse arvesse asjakohaseid riskitegureid, mis mõjutavad tähtajata hoiuste ümberhindamiskäitumist. Pädevad asutused peaksid selle hindamiseks kasutama asjakohaseid analüüsivahendeid, võttes arvesse asutuse ärimudelit. Asjakohaste lähenemisviiside hulka kuuluvad muu hulgas hinnang sellele, kuidas finantsinstitutsioon segmenteerib tähtajata hoiuseid, kasutades selleks kliendi, finantsinstitutsiooni või turuprofiiliga seotud riskitegureid, ning võrdlus sarnase riskiprofiiliga sarnaste asutustega. Lisaks peaksid pädevad asutused kaaluma, kuidas finantsinstitutsioon võrdleb varasemaid andmeid tulevikku suunatud lähenemisviiside ja eksperdihinnanguga ning vaatama läbi mõju netointressitulule ja omakapitali majanduslikule väärtusele, kui käitumuslikke eeldusi korrigeeritakse.
272. Pädevad asutused peaksid kaaluma, kas finantsinstitutsiooni sisemistes riskimõõtmissüsteemides arvestatakse finantsinstitutsioonile avalduvaid intressiriski olulisi vorme (nt intressilõhe riski, alusriski ja optsiooniriski). Integreeritud juhtimissüsteeme tuleks nõuetekohaselt kalibreerida, sõltumatult valideerida, järeltestida ja sobiva sagedusega läbi vaadata. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma, kas sisemisi riskimõõtmissüsteeme

toetavad dokumendid, milles võetakse arvesse ärimudelile ja finantsinstitutsiooni tegevusele omase pangaportfelli intressiriski laadi, ulatust ja keerukust.

273. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas pangaportfelli intressiriski nõuetekohane järelevalve- ja sisearuandluse raamistik, millega tagatakse vajaduse korral kiire tegutsemine asutuse kõrgema juhtkonna või juhtorgani asjakohasel tasandil. Järelevalve süsteem peaks hõlmama konkreetseid näitajaid ja asjakohaseid käivitajaid tulemuslike varajaste hoiatuste andmiseks (nt. pangaportfelli intressiriski piirmäärade rikkumise korral). Pädevad asutused peaksid arvesse võtma, kas juhtimis- ja kontrolli valdkond edastab järelevalve tulemused regulaarselt juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale, tehes seda pangaportfelli intressiriskide positsioonide ulatusest, keerukusest ja tasemest sõltuva sobiva sagedusega.
274. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on usaldusväärne ja põhjalik kontrolliraamistik ning kindlad kaitsemeetmed pangaportfelli intressiriski positsioonide maandamiseks kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega, sealhulgas asjakohane pangaportfelli intressiriski mõlema näitaja limiidisüsteem. Sisekontrolli funktsioon peaks hõlmama kõiki konsolideeritud ettevõtjaid, kõiki geograafilisi asukohti ja kõiki finantstegevusi. Pädevad asutused peaksid hindama siseauditi funktsiooni toimimist, sealhulgas seda, kas siseauditi kontrollid viiakse läbi piisava sagedusega ja kas need hõlmavad pangaportfelli intressiriski raamistiku peamisi elemente.

6.5.3. Kauplemisportfellivälistest positsioonidest tulenev krediidiriski marginaali

6.5.3.1. Kauplemisportfellivälistest positsioonidest tuleneva olemusliku krediidiriski marginaali hindamine

275. Pädevad asutused peaksid krediidiriski marginaali olemuslikku taset hinnates mõistma finantsinstitutsiooni krediidiriski marginaali positsiooni põhitegureid ning hindama selle riski võimalikku mõju finantsinstitutsiooni usaldatavusele.
276. Pädevad asutused peaksid krediidiriski marginaali hindamise ulatuse määramiseks kõigepealt tuvastama krediidiriski marginaali allikad, millega finantsinstitutsioon kokku puutub või võib kokku puutuda, ning kas on toimunud olulisi muutusi. Selle raames peaksid pädevad asutused võtma arvesse finantsinstitutsiooni krediidimarginaali riski juhtimist, sealhulgas tema krediidiriski marginaali strateegiat ja tema riskivalmidust seoses krediidiriski marginaaliga ning krediidiriski marginaali käsitlemist sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi kontekstis.
277. Pädevad asutused peaksid kujundama selge seisukoha selle kohta, kuidas krediidimarginaalide muutused võivad avaldada negatiivset mõju finantsinstitutsiooni netointressitulule (ja asjakohasel juhul tulule) ning majanduslikule väärtusele, et saada nii lühi- kui ka pikaajaline ülevaade võimalikust ohust kapitali adekvaatsusele. Selleks peaksid pädevad asutused kaaluma lähenemisviisi, mida finantsinstitutsioon kohaldab, et saada selge ülevaade tema

varade, kohustuste ja bilansivälise riskipositsioonide struktuurist ja omadustest ning sellest, kuidas need mõjutavad krediidiriski marginaali riski taset ja suunda.

278. Analüüsides mõju finantsinstitutsiooni tulule peaksid pädevad asutused arvestama krediidimarginaali riski suhtes tundlike positsioonide mõju finantsinstitutsiooni tootlusele, krediidimarginaalide muutuste mõju finantsinstitutsiooni netointressitulule ning instrumentide turuväärtuse muutuste mõju – sõltuvalt arvestuslikust käsitlusest – näidatuna kas kasumi ja kahjumi kontrol või otse omakapitalis (näiteks muu koondkasumi kaudu).

279. Pädevad asutused peaksid vajaduse korral arvestama finantsinstitutsiooni krediidimarginaali riski mõõtmise meetodikate tulemusi. Pädevad asutused peaksid nende meetodikate analüüsi kaudu mõistma paremini finantsinstitutsiooni krediidiriski marginaali riski profiili aluseks olevaid riski põhitegureid.

6.5.3.2. Kauplemisportfellivälistest positsioonidest tuleneva krediidiriski marginaali juhtimis- ja kontrolliraamistiku hindamine

280. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni kauplemisportfellivälise krediidimarginaali profiili põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi asutuse intressimäära riskipositsioonidega seotud juhtimiskorralduse ja raamistiku.

281. Finantsinstitutsiooni kauplemisportfellivälistest positsioonidest tuleneva krediidiriski marginaali juhtimise läbivaatamine peaks sisaldama järgmisi elemente:

- a. finantsinstitutsiooni krediidiriski marginaali strateegia ja riskivalmidus;
- b. finantsinstitutsiooni organisatsiooniline raamistik ning krediidiriski marginaali juhtimise, mõõtmise, jälgimise ja kontrolli funktsioonidega seotud kohustuste jaotus;
- c. finantsinstitutsiooni krediidiriski marginaali juhtimise põhimõtted ja protseduurid;

282. Nende valdkondade hindamiseks peaksid pädevad asutused lähtuma punktist 6.5.2.2, milles käsitletakse pangaportfelli intressiriski juhtimis- ja kontrolliraamistiku hindamist koos selles olevate põhimõtetega, mida kohaldatakse ka kauplemisportfellivälistest positsioonidest tuleneva krediidiriski marginaali juhtimise hindamisele.

283. Krediidiriski marginaali hindamisega hõlmatud varade ja kohustuste ulatuse analüüsimisel, mida arvestatakse ka finantsinstitutsiooni meetodites, peaksid pädevad asutused hindama, kas instrumentide võimalik väljajätmine asjaomasest ulatusest toimub ainult siis, kui puudub tundlikkus krediidimarginaali riski suhtes, ning kas see on nõuetekohaselt dokumenteeritud ja põhjendatud, nagu on nõutud EBA pangaportfelli intressiriski ja krediidiriski marginaali suuniste punktis 124⁴¹. Arvesse võetavad tegurid on järgmised:

- a. kas finantsinstitutsioon hõlmab kõiki õiglaselt väärtuses kajastatud varasid ja kohustusi;

⁴¹ Direktiivi 2013/36/EL artikli 84 lõike 6 alusel väljastatud suunised, milles täpsustatakse finantsinstitutsioonide kauplemisportfelliväliste tegevuste intressimäära võimalikest muutustest tulenevate riskide tuvastamise, hindamise, juhtimise ja maandamise ning krediidimarginaali riski hindamise ja jälgimise kriteeriumid (EBA/GL/2022/14).

- b. kas finantsinstitutsioon hõlmab kõiki varasid ja kohustusi, mille krediitmarginaali riski saab tuletada otsest/kaudsest või isegi modelleeritud turuhinnast, olenemata nende raamatupidamislikust käsitlest;
 - c. krediitmarginaalide võimalik tähtsus finantsinstitutsiooni erinevate varade ja kohustuste hinnakujunduses (näiteks otseste viidete kaudu täheldatud turuhindadele või kaudsemal viisil);
 - d. võimalikud erinevused, mida finantsinstitutsioon kohaldab omakapitali majandusliku väärtuse ja netointressitulu näitajate vahel krediidiriski marginaali mõõtmisel (nt netointressitulu ajahorisondi tõttu või muudel põhjustel).
284. Finantsinstitutsiooni krediidiriski marginaali mõõtmise analüüsimiseks peaksid pädevad asutused kaaluma vajaduse korral läbivaatamist, milliseid šokistsenaariume finantsinstitutsioon kaalub ning kuidas ja miks võivad šokid bilansikirjetel erineda.
285. Pädevad asutused peaksid kontrollima idiosünkraatilise marginaali välistamist finantsinstitutsiooni krediidiriski marginaali mõõtmisel või selle kaasamist ainult proportsionaalsuse huvides ja olenemata finantsinstitutsiooni järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi liigitusest, kui on tagatud, et meetmed annavad konservatiivsemaid tulemusi.
286. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane krediidiriski marginaali tuvastamise, mõistmise, mõõtmise ja jälgimise raamistik kooskõlas tema kauplemisportfelliväliste positsioonide taseme, keerukuse ja riskiga ning finantsinstitutsiooni suuruse ja keerukusega. Nad peaksid kaaluma kas infosüsteemid ja mõõtmistehnikad võimaldavad juhtkonnal mõõta olemuslikku krediidiriski marginaali kõigi selle oluliste bilansi- ja bilansivälistel riskipositsioonide puhul kauplemisportfellivälistes portfellides (kui need on grupi tasandil asjakohased). Krediidiriski marginaali raamistik tuleks korrapäraselt läbi vaadata ja selle tulemuslikkust hinnata. Selles kontekstis peaksid pädevad asutused hindama, kas olulisi mõõtmise eeldusi vaadatakse läbi vähemalt kord aastas ning kiiresti muutuvates turutingimustes sagedamini.
287. Pädevad asutused peaksid kaaluma, kas finantsinstitutsiooni sisemised mõõtesüsteemid arvestavad kõiki krediidiriski marginaali allikaid, mis on finantsinstitutsiooni ärimudeli seisukohast olulised. Integreeritud juhtimissüsteeme tuleks nõuetekohaselt kalibreerida, sõltumatult valideerida, järeltestida ja sobiva sagedusega läbi vaadata. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma, kas sisemisi riskimõõtmisüsteeme toetavad dokumendid, milles võetakse arvesse ärimudelile ja finantsinstitutsiooni tegevusele omase krediidiriski marginaali laadi, ulatust ja keerukust.
288. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on olemas krediidiriski marginaali nõuetekohane järelevalve- ja sisearuandluse raamistik, millega tagatakse vajaduse korral kiire tegutsemise asutuse kõrgema juhtkonna või juhtorgani asjakohasel tasandil. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma, kas juhtimis- ja kontrolli valdkond edastab järelevalve tulemused regulaarselt juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale, tehes seda

krediidiriski marginaali positsioonide ulatusest, keerukusest ja tasemest sõltuva sobiva sagedusega.

289. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on usaldusväärne ja põhjalik kontrolliraamistik ning kindlad kaitsemeetmed krediidiriski marginaali oluliste riskipositsioonide maandamiseks kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega. Sisekontrolli funktsioon peaks hõlmama kõiki konsolideeritud ettevõtjaid, kõiki geograafilisi asukohti ja kõiki finantstegevusi. Pädevad asutused peaksid hindama siseauditi funktsiooni toimimist, sealhulgas seda, kas siseauditi kontrollid viiakse läbi piisava sagedusega ja kas need hõlmavad krediidiriski marginaali raamistiku peamisi elemente.

6.5.4. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelevalvemeetmed

290. Kirjeldatud hindamiste tulemusel peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriskist ja krediidiriski marginaalist. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 12 loetletud kaalutluste alusel määratud skooriga. Kui pädev asutus otsustab teatud riski alamkategoriate olulisuse tõttu neid hinnata ja anda neile punkte eraldi, tuleks alljärgneva tabeli juhiseid kohaldada analoogia alusel nii suures ulatuses kui võimalik.

Tabel 12. Pangaportfelli intressiriski ja krediidiriski marginaali skoori määramise järelevalvealased kaalutlused

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk väike.	Pangaportfelli intressiriski puhul: <ul style="list-style-type: none"> Majandusväärtuse tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on ebaoluline / väga väike. Tulu tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on ebaoluline / väga väike. Majandusväärtuse ja tulu tundlikkus aluseelduste (nt kliendi optiooni tunnustega tooted) muutuste suhtes on ebaoluline / väga väike. 	Pangaportfelli intressiriski ja krediidiriski marginaali puhul: <ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni intressimäärade ja krediitmarginaali riski põhimõtted ja strateegia ning nende üldine strateegia ja riskivalmidus on omavahel kooskõlas. Intressiriski ja krediitmarginaali riski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud. Intressiriski ja krediitmarginaali riski mõõtmise, järelevalve ja aruandluse süsteemid on asjakohased. On kehtestatud selgelt määratletud sisemised poliitilised piirangud koos nendega seotud riskide maandamismeetmetega ning intressimäärade ja krediitmarginaali riski (kui see on oluline) kontrolliraamistik, mis on usaldusväärsed ja kooskõlas
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	Pangaportfelli intressiriski puhul: <ul style="list-style-type: none"> Majandusväärtuse tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on väike kuni keskmine. Tulu tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on väike kuni keskmine. Majandusväärtuse ja tulu tundlikkus aluseelduste (nt kliendi optiooni tunnustega tooted) muutuste suhtes on väike kuni keskmine. 	

Riskis koor	Järelevalveline arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
			finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja riskivalmidusega.
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	Pangaportfelli intressiriski puhul: <ul style="list-style-type: none"> • Majandusväärtuse tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on keskmine kuni suur. • Tulu tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on keskmine kuni suur. • Majandusväärtuse ja tulu tundlikkus aluseelduste (nt kliendi optsiooni tunnustega tooted) muutuste suhtes on keskmine kuni suur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni intressimäärade ja krediitmarginaali riski põhimõtete ja strateegia ning nende üldise strateegia ja riskivalmiduse vahel esineb vastuolusid. • Intressimäärade ja krediitmarginaali riski organisatsiooniline raamistik ei lahuta teineteisest piisavalt riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide kohustusi ja ülesandeid. • Intressimäärade ja krediitmarginaali riski mõõtmis-, järelevalve- ja aruandlussüsteeme ei rakendata piisava täpsuse ja sagedusega. • Sisemised poliitilised piirangud, riskide maandamismeetmed ning/või intressimäärade ja krediitmarginaali riski (kui see on oluline) kontrolliraamistik ei ole omavahel kooskõlas või ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja riskivalmidusega.
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusele olulise mõju avaldumise risk suur.	Pangaportfelli intressiriski puhul: <ul style="list-style-type: none"> • Majandusväärtuse tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on suur. • Tulu tundlikkus intressimäärade muutuste suhtes on suur. • Majandusväärtuse ja tulu tundlikkus aluseelduste (nt kliendi optsiooni tunnustega tooted) muutuste suhtes on suur. 	<ul style="list-style-type: none"> • Intressimäärade ja krediitmarginaali riski mõõtmis-, järelevalve- ja aruandlussüsteeme ei rakendata piisava täpsuse ja sagedusega. • Sisemised poliitilised piirangud, riskide maandamismeetmed ning/või intressimäärade ja krediitmarginaali riski (kui see on oluline) kontrolliraamistik ei ole omavahel kooskõlas või ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni riskistrateegia ja riskivalmidusega.

291. Allpool esitatud tabelis on toodud mittetäielik loetelu järelevalvemeetmetest, mida pädevad asutused võivad võtta juhul, kui finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski ja krediidiriski marginaali juhtimise raamistikus tuvastatakse puudusi. Pädevad asutused peaksid otsustama, mis liiki meetet kasutada, lähtudes selle tõhususest konkreetse tuvastatud puuduse kõrvaldamisel. Pädevad asutused võivad kohaldada täiendavaid järelevalvemeetmeid (sh kvantitatiivseid meetmeid vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile a) või nende kombinatsiooni, kui neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks asjakohasemaks.

Tabel 13. Pangaportfelli intressiriski ja kauplemisportfelli vahelistest positsioonidest tuleneva krediidiriski marginaali võimalikud ja mittetäielikud järelevalvemeetmed

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidega b, d, e, f, j ja l, ning artikli 84 lõikega 3 – pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon teeb järgmist:
A. suurendab oma stressitestimise suutlikkust;
B. parandab pangaportfelli intressiriski juhtimise teabe esitamist finantsinstitutsiooni juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale;

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidega b, d, e, f, j ja l, ning artikli 84 lõikega 3 – pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon teeb järgmist:

C. kohaldab asutusesiseste piirmäärade erisusi, et vähendada tegevuste, toodete ja süsteemide olemuslikku riski;

D. esitab täiendavaid või sagedasemaid aruandeid finantsinstitutsiooni pangaportfelli intressiriski positsioonide kohta;

E. kasutab pangaportfelli intressiriski standardmetoodikat;

F. täpsustab modelleerimise ja parameetrite eeldused, mida ei ole nimetatud EBA regulatiivsetes tehnilistes standardites (kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõike 5 viimase lõiguga).

Jaotis 7. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamine

7.1. Üldised kaalutlused

292. Pädevad asutused peaksid määrama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitali hindamise kaudu, kas finantsinstitutsiooni hoitavad omavahendid katavad usaldusväärselt talle avalduvaid või avalduda võivaid kapitaliriske, kui need hinnatakse olulisteks finantsinstitutsiooni jaoks.
293. Pädevad asutused peaksid seda tegema, määraes kindlaks ja kehtestades selliste täiendavate omavahendite koguse (summa) ja kvaliteedi (koosseis), mida finantsinstitutsioon peab hoidma, et katta finantsinstitutsioonipõhiseid riske ja riskielemente, mis ei ole kaetud või ei ole piisavalt kaetud täiendavate esimese samba kapitalinõuetega, ning vajaduse korral omavahendite nõuded, et kõrvaldada puudused mudelites, kontrollides, juhtimises või muud puudused, samuti finantsinstitutsiooni ärimudelist tulenevad riskid (teise samba kapitalinõuded muude riskide kui ülemäärase finantsvõimenduse riski korral ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad teise samba kapitalinõuded ülemäärase finantsvõimenduse riski korral).
294. Kui oluline mõju finantsinstitutsiooni kapitaliprofilile on või võib olla eeldatav seoses oluliste muudatustega esimese samba omavahendite nõude määramise regulatiivraamistikus (nt koguriskipositsiooni suurenemine või vähenemine) või selle rakendamises konkreetsele finantsinstitutsioonile (nt väljundi alammäär), peaksid pädevad asutused hindama sellist mõju seoses selle vastastikmõjuga teise samba kapitalinõudega. Selline hindamine võib kaasa tuua teise samba kapitalinõuete taseme või koosseisu ümberhindamise (kas ülespoole või allapoole), tagamaks, et finantsinstitutsiooni üldised omavahendite nõuded on kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõikega 1, eelkõige et teise samba kapitalinõuded hõlmavad riske või riskielemente, mis ei ole kaetud või ei ole piisavalt kaetud esimese samba omavahendite nõudega. Sellise hindamise tegemiseks võivad pädevad asutused suurendada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise sagedust, nagu on sätestatud punktis 2.4 esitatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kaasamise mudelis, või selle konkreetsete elementide sagedust.
295. Et käsitleda muu hulgas stressitingimustes tekkiva võimaliku kapitalipuudujääki, peaksid pädevad asutused võtma asjakohaseid järelevalvemeetmeid, sealhulgas, kui asjakohane, koostama teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised ning teatama, mis on finantsinstitutsioonide omavahendite

kvantiteet (summa) ja kvaliteet (koosseis), mis peaks ületama nende üldist kapitalinõuet või üldist finantsvõimenduse määra nõuet.

296. Teise samba kapitalinõude ja vajadusel teise samba kapitalisuuniste kehtestamisel peaksid pädevad asutused tegema järgmist:

- a. võtma arvesse kõiki järelevalvemeetmeid, mida nad on finantsinstitutsiooni suhtes rakendanud või kavatsevad rakendada;
- b. selgelt põhjendama kõiki teise samba kapitalisuuniste ja ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate teise samba kapitalinõude täiendavate omavahendite nõuete ning teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste elemente;
- c. kohaldama teise samba kapitalinõuet ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid, samuti teise samba kapitalisuuniseid ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid järjepideval viisil, et tagada usaldatavustulemuste üldine järjepidevus finantsinstitutsioonide lõikes.

297. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni omavahendite adekvaatsust ja neile avalduva majandusliku stressi mõju, kui ka liigsest finantsvõimendusest tulenevaid riske kui asutuse elujõulisuse peamist määravat tegurit. See otsus tuleks kokku võtta punktisummana, võttes arvesse käesoleva jaotise lõpus esitatud kaalutlusi.

7.2. Teise samba nõude kindlaksmääramine muude riskide kui ülemäärase finantsvõimenduse riski korral (teise samba kapitalinõue)

298. Pädevad asutused peaksid määrama teise samba kapitalinõude muude riskide kui ülemäärase finantsvõimenduse riski jaoks, kui nad tuvastavad seoses finantsinstitutsiooniga mõne direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõikes 1 loetletud olukordadest, sealhulgas eelkõige järgmised:

- a. ootamatute kahjude risk ja eraldistega ebapiisavalt kaetud oodatavate kahjude risk 12 kuu jooksul (v.a kui määruses (EL) nr 575/2013 on sätestatud omavahendite nõuded teistsuguse perioodi kohta, mis avaldub üksikutele finantsinstitutsioonidele nende tegevuse tõttu, sealhulgas need, mis kajastavad teatud majanduslike ja turusuundumuste mõju;
- b. omavahendite nõuete arvutamise sisemeetodite mudeli puudused (edaspidi „regulatiivse mudeli puudused“), mida hinnatakse direktiivi 2013/36/EL artikli 101 kontekstis, v.a need, mis on juba hõlmatud asjaoluga, et määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 kohaselt on finantsinstitutsiooni jaoks muutunud väljundi alammäär siduvaks;
- c. puudused sisejuhtimise korras, sealhulgas sisekontrolli korras ja muud puudused, samuti finantsinstitutsiooni ärimudelist tulenevad riskid, mis on tuvastatud pärast jaotistes 4–6 kirjeldatud riskihindamist, kui muud järelevalvemeetmed ei ole osutunud tõhusaks või neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks ebapiisavaks.

7.2.1. Täiendavate omavahendite kindlaksmääramine ootamatu kahju katmiseks

299. Pädevad asutused peaksid teise samba kapitalinõude kehtestamisel ootamatu kahju riski suhtes vastavalt järgmise punkti alapunktile a arvestama iga riskiliiki, mis võib ohustada finantsinstitutsiooni kapitalipositsiooni. Pädevad asutused peaksid kehtestama teise samba kapitalinõude, et katta ootamatute kahjude riski, määraes riskiliigi katmiseks piisavaks peetava kapitali ja lahutades sellest esimeses samba kapitalinõude asjakohase osa.
300. Pädevad asutused peaksid määrama riskipõhiselt adekvaatsed kapitalisummad, tuvastades, hinnates ja kvantifitseerides riskid, millele finantsinstitutsioon on avatud, võttes arvesse tema täielikku riskiprofili. Adekvaatseks peetavate kapitalisummade kindlaksmääramine peaks hõlmama järgmist:
- finantsinstitutsioonipõhised riskid või riskielemendid, mis ei ole kaetud täiendavate esimese samba omavahendite nõudega;
 - finantsinstitutsioonipõhised riskid või selliste riskide elemendid, mis ei ole kaetud täiendavate esimese samba omavahendite nõudega.
301. Pädevad asutused peaksid tagama, et kapitali summa, mida peetakse adekvaatseks iga direktiivi 2013/36/EL artiklite 79–85 ja 87a kohaselt tuvastatud riski katmiseks, ei ole väiksem, kui seda riski katva kohaldatava esimese samba omavahendite nõude asjakohane osa. Erandjuhtudel, kui eelkõige väikeste finantsinstitutsioonide jaoks on liiga koormav lahutada riskipõhiselt piisavaks peetava kapitali summa, peaksid pädevad asutused järgima käesoleva lõike esimest lauset parimal võimalikul viisil, kasutades sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutusi, järelevalvealast hinnangut ja muid teabeallikaid.
302. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsioonile avalduvate riskide tuvastamisel, hindamisel ja kvantifitseerimisel tuginema järgmistele teabeallikatele:
- sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsess ja pädeva asutuse hinnangu tulemused, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutused, kui neid peetakse usaldusväärseks või osaliselt usaldusväärseks vastavalt punktidele 306–308;
 - järelevalveline aruandlus;
 - järelevalvelase hindamise tulemused, sealhulgas mis tahes asjakohased varasemad järelevalvetegevused ja võrdlusuuringud, samuti muud asjakohased sisendid, sealhulgas need, mis tulenevad suhtlusest ja dialoogist finantsinstitutsiooniga.
303. Pädevad asutused peaksid võtma finantsinstitutsiooni jaoks oluliste riskide tuvastamisel ja hindamisel ühe peamise sisendina arvesse sisemise kapitali adekvaatsuse hindamist ja selle tulemusi. Piisavaks peetavate kapitalisummade ja teise samba kapitalinõude kindlaks määramisel riskipõhiselt tuleks arvesse võtta sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise arvutusi, kui neid peetakse usaldusväärseks või osaliselt usaldusväärseks, samuti järelevalvelase võrdlusuuringu tulemusi ja vajaduse korral muid asjakohaseid sisendeid, sealhulgas järelevalvelaseid hinnanguid.

304. Direktiivi 2013/36/EL artikli 98 lõike 1 punkti f kohaldamisel ja teise samba kapitalinõue kindlaks määramise eesmärgil peaksid pädevad asutused hindama ja võtma arvesse geograafilistest, sektoripõhistest või mis tahes muudest asjakohastest teguritest põhjustatud hajutamise mõju igas olulises riskikategoorias (riskisisene hajutamine). Määrusega (EL) nr 575/2013 hõlmatud kapitali iga riski korral ei tohiks kõnealune hajutamise mõju vähendada omavahendite miinimumnõudeid, mis on arvutatud kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 92.

305. Samas ei tohiks eri kategooriate riskide vahelist hajutamist, sealhulgas määrusega (EL) nr 575/2013 hõlmatud riskid (riskidevaheline hajutamine) pidada teise samba kapitalinõude kindlaksmääramise osaks.

Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutused

306. Pädevad asutused peaksid hindama sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste usaldusväärsust, hinnates järgmist:

- a. detailsus: arvutused/metoodikad peaksid võimaldama jaotada arvutusi riskiliigi alusel ja mitte esitama kõiki riske hõlmavat ühist (majanduskapitali) arvutust;
- b. usaldusväärsus: arvutused/metoodikad, mida kasutatakse tõendatult selle riski katmiseks, mida nendega soovitakse käsitleda (nt krediidi kontsentratsiooniriski arvutamisel tuleks kasutada asjakohaseid sektorite jaotusi, mis kajastavad tegelikke korrelatsioone ja portfelli struktuuri) ning need peaksid olema piisavalt robustsed, stabiilsed, riskitundlikud ja konservatiivsed, et adekvaatselt kvantifitseerida riskidega seotud kahjusid. Sellised arvutused/meetodid peaksid olema kooskõlas finantsinstitutsioonide strateegiliste protsessidega, sealhulgas finantsinstitutsioonide riskivalmidusega;
- c. arusaadavus: arvutuste/metoodikate alustegurid ja põhieeldused peaksid olema selgelt määratud. Nn musta kasti arvutust ei tohiks aktsepteerida. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantsinstitutsioon esitab selgituse kasutatud põhieelduste kohta, sealhulgas vähemalt ajavahemiku, usaldatavustasemete, korrelatsioonieelduste, põhiparameetrite, kasutatud mudelite kõige vearohkemate valdkondade kohta ning selle kohta, kuidas neid võetakse arvesse ja korrigeeritakse sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi lõplikus arvutuses;
- d. võrreldavus: arvutustes/meetodites tuleks selgelt märkida peamised eeldused konservatiivsuse üldise taseme, hoidmisperioodide/riskiperioodide ja usaldustasemete (või samaväärsete mõõtmiste) kohta, et võimaldada teha korrigeerimisi, mida pädevad asutused võivad nõuda või kehtestada, et hõlbustada võrreldavust konkurentidega ja järelevalvealast võrdlusanalüüsi.

307. Pädevad asutused peaksid hindama ka sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste usaldusväärsust, võrreldes neid samade riskide ja muude asjakohaste sisendite järelevalve võrdlusaluste tulemustega.

308. Sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutust tuleks pidada osaliselt usaldusväärseks, kui vaatamata sellele, et osa punkti 306 kriteeriumidest on täitmata, näib arvutus olevat siiski väga usaldusväärne, kuigi see peaks olema erandlik ja sellega peaksid kaasnema meetmed, millega kõrvaldatakse sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutamisel tuvastatud puudused.

Järelevalvealased võrdlusalused ja muud asjakohased andmed

309. Pädevad asutused peaksid välja töötama riskipõhised järelevalve võrdlusalused ja neid kohaldama, et kontrollida nende abil sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutusi selliste oluliste riskide või nende riskide elementide korral, mis ei ole hõlmatud või ei ole piisavalt hõlmatud määrusega (EL) nr 575/2013, või toetada täiendavalt riskipõhist teise samba kapitalinõude määramist, eriti juhul, kui oluliste riskide või nende elementide sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutusi peetakse ebausaldusväärseks või need ei ole kättesaadavad.

310. Tuleks välja töötada järelevalve võrdlusalused, et tagada usaldusväärne, järjepidev (st nagu asjakohane, kalibreeritud ekvivalentsete hoidmise perioodidega / riskiperioodidega ja usaldatavustasemetega, nagu on nõutud määruses (EL) nr 575/2013), läbipaistev ja võrreldav meede, mille abil arvutada ja võrrelda finantsinstitutsioonide kapitali, mida peetakse adekvaatseks konkreetse riski jaoks.

311. Järelevalvealaste võrdlusaluste kohaldamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse finantsinstitutsioonide ärimudeleid ning vajaduse korral täiendama neid järelevalvealase otsustusvõime rakendamisega, et arvestada ärimudelile ja finantsinstitutsioonile omaseid asjaolusid.

312. Pädevad asutused peaksid kasutama teise samba kapitalinõude riskipõhise määramise toetamiseks muid asjakohaseid sisendeid. Muud asjakohased andmed võivad hõlmata riskianalüüside tulemusi (vastavalt jaotises 6 sätestatud kriteeriumidele), võrdlusi sarnaste rühmade vahel, sealhulgas EBA avaldatud aruandeid ja võrdlusaluseid.

313. Muud asjakohased sisendid peaksid ajendama pädevat asutust uuesti hindama sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi/järelevalve võrdlusaluse asjakohasust/usaldusväärsust konkreetse riski korral ja/või korrigeerima tulemust, kui nad kahtlevad selle täpsuses.

314. Teise samba kapitalinõude määramisel järjepidevuse tagamiseks peaksid pädevad asutused kasutama samu näidisrühpe kui kapitalile avalduva riski analüüsimiseks, mida on kirjeldatud jaotises 6.

315. Kui pädevad asutused võtavad teise samba kapitalinõude määramisel arvesse järelevalve võrdlusaluseid ja muid asjakohaseid sisendeid, peaksid nad dialoogis finantsinstitutsiooniga selgitama kasutatud sisendite põhjusi ja aluspõhimõtteid.

7.2.2. Omavahendite või muude meetmete määramine, et katta regulatiivse mudeli puudused, mida ei hõlma asjaolu, et finantsinstitutsioon on muutunud väljundi alammääraga seotuks

316. Kui omavahendite nõuete arvutamise sisemeetodite käimasoleva läbivaatamise käigus tuvastavad pädevad asutused mudeli puudused, mis võivad põhjustada esimese samba omavahendite nõude alahindamist, peaksid nad kehtestama teise samba kapitalinõude ainult siis, kui seda peetakse muudest järelevalvemeetmetest asjakohasemaks. Pädevad asutused peaksid kehtestama teise samba kapitalinõude ainult nende puuduste kõrvaldamiseks:

- a. kui neid ei ole võimalik lahendada täiendavate järelevalvemeetmete abil, näiteks nõudes, et finantsinstitutsioonid kohandaksid oma mudeleid või kohaldaksid oma hinnangute suhtes asjakohast konservatiivsuse marginaali;
- b. võttes arvesse seda, kas finantsinstitutsioon on seotud väljundi alammääraga vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artiklile 92, ning kui see on nii, jätkake, nagu on selgitatud järgmises punktis.

Selline teise samba kapitalinõue tuleks kehtestada üksnes ajutise meetmena kuni puuduste kõrvaldamiseni.

317. Kui finantsinstitutsioonile hakkab kehtima määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõikes 3 sätestatud väljundi alammäär, peaksid pädevad asutused tegema järgmist:

- a. tagama, et teise samba kapitalinõude nimiväärtus ei suurene automaatselt, sest finantsinstitutsioon on direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõike 6 punkti a kohaselt seotud väljundi alammääraga („ajutine ülempiir“). Selleks kohaldatakse finantsinstitutsiooni alusega koguriskipositsioonile (nagu on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõikes 4) sellist protsendimäära teise samba kapitalinõudest, mille pädev asutus on finantsinstitutsioonile pärast viimast järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tsüklit varem edastanud. See lähenemisviis jääb kehtima kuni punktis b kirjeldatud läbivaatamise tulemuste selgumiseni;
- b. vaatama viivitamata ja hiljemalt järgmise järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi lõppkuupäevaks läbi finantsinstitutsiooni suhtes kehtestatud teise samba kapitalinõude vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile a. Kõnealuse läbivaatamise käigus peaksid pädevad asutused:
 - i. kõrvaldama teise samba kapitalinõude mis tahes osa, mis võib hõlmata regulatiivmudeli puudusi omavahendite nõuete arvutamisel, mis on juba hõlmatud väljundi alammääraga, et kõrvaldada võimalikud topeltarvestamise mõjud;
 - ii. kaaluma, kas esineb aritmeetilist mõju (st kui teise samba kapitalinõude nimiväärtuse suurenemine ei ole tingitud riski suurenemisest, vaid sellest, et teise samba kapitalinõue on väljendatud protsendina koguriskipositsioonist) teise samba kapitalinõude nominaalsummale, mis tuleneb koguriskipositsiooni automaatsest suurenemisest tulenevalt asjaolust, et finantsinstitutsioon on seotud väljundi alammääraga, ning vajaduse korral eemaldama selle;

c. teatama finantsinstitutsioonidele pärast punkti b kohast läbivaatamist kohaldatavad omavahendite nõuded, rõhutades eelkõige topeltarvestuse elementidega seotud mis tahes järeldusi. Pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioonid avalikustaksid kolmanda samba aruandluse raames ajutise ülemmäära või topeltarvestuse läbivaatamise mõju – olenevalt sellest, kumb on võrdluskuupäeval kohaldatav – esitatud teise samba kapitalinõudele.

318. Eelmise punkti kohaldamisel peaksid pädevad asutused julgustama finantsinstitutsioone teavitama neid varases etapis, kui nad (hinnangute alusel) prognoosivad, et nad võivad hakata järgima väljundi alammäära. Selle eesmärk on nii palju kui võimalik hõlbustada eelmises punktis kirjeldatud topeltarvestuse elementide läbivaatamist.

319. Pädevad asutused peaksid tegema punktis 317 kirjeldatud läbivaatamise ajal, kui finantsinstitutsiooni jaoks on väljundi alammäär esimest korda siduv. Pärast käesoleva läbivaatamise lõppemist ei kehti teise samba kapitalinõudele kehtestatud ajutine ülempiir ning pädevate asutuste poolt teatatud teise samba kapitalinõue kehtib miinimumtasemega koguriskipositsiooni suhtes. Pädevad asutused peaksid arvestama, et seni, kuni finantsinstitutsioon on seotud väljundi alammääraga, ei kehtestata täiendavaid omavahendite nõudeid, mis tähendaksid selliste riskide topeltarvestust, mis on juba täielikult kaetud asjaoluga, et finantsinstitutsioon on seotud väljundi alammääraga vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõikele 8 ja kooskõlas punktiga 294.

7.2.3. Omavahendite või muude meetmete määramine muude puuduste kõrvaldamiseks

320. Pädevad asutused peaksid kehtestama teise samba kapitalinõude, et kõrvaldada puudused – mis on kindlaks tehtud 4.–6. jaotises kirjeldatud riskianalüüsi tulemusel –, kui muud järelevalvemeetmed ei ole osutunud tõhusaks või neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks ebapiisavaks. Pädevad asutused peaksid kehtestama sellise teise samba kapitalinõude üksnes ajutise meetmena kuni puuduste kõrvaldamiseni.

321. Pädevad asutused peaksid kehtestama jaotises 8 kirjeldatud riskihindamise käigus tuvastatud rahastamise riski katmiseks teise samba kapitalinõude üksnes juhul, kui seda peetakse teistest järelevalvemeetmetest asjakohasemaks.

322. Kui finantsinstitutsioon ei suuda korduvalt kehtestada või säilitada teise samba kapitalisuuniste katmiseks piisavat omavahendite taset, peaksid pädevad asutused kehtestama täiendava riski katmiseks teise samba kapitalinõude hiljemalt kaks aastat pärast suuniste rikkumist. Pädevad asutused võivad selle otsuse tegemise edasi lükata, kui nad lubavad finantsinstitutsioonidel tegutseda majandus- või turutingimuste või finantsinstitutsioonipõhiste asjaolude tõttu allpool suuniste taset kooskõlas punktidega 452 ja 453.

7.2.4. Teise samba nõuete koosseisu kindlaksmääramine

323. Vajaduse korral ja arvestades finantsinstitutsiooni konkreetseid asjaolusid, võivad pädevad asutused otsustada nõuda, et finantsinstitutsioon kataks teise samba kapitalinõuded kvaliteetsema kapitaliga, kui on osutatud direktiivi 2013/36/EL⁴² artikli 104a lõikes 4. See otsus peaks olema selgelt põhjendatud, tuues esile konkreetsed asjaolud, mis viisid otsuseni. Oma põhjendustes peaksid pädevad asutused viitama järgmistele elementidele:

- a. finantsinstitutsiooni eripära, selle aktsionäride struktuur ja, kui asjakohane, konsolideerimisgrupi struktuur, mis võib mõjutada kapitali kaasamise võimalust;
- b. finantsinstitutsiooni riskide eripära, mis võib põhjustada esimese taseme põhiomavahendite eriti kiiret ammendumist.

7.3. Teise samba kapitalinõue ülemääraste finantsvõimenduse riski kohta (teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalinõuded)

324. Kui pädevad asutused määravad ülemääraste finantsvõimenduse riski hindamise tulemusel kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 104a lõigetega 3 ja 4 selle riski käsitlemiseks kindlaks teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalinõuded, peaksid nad lisama selle nõude määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud finantsvõimenduse määral põhinevale omavahendite nõudele, mitte artikli 92 lõike 1 punktides a–c sätestatud koguriskipositsioonil põhinevale esimese samba omavahendite nõudele. Pädevad asutused peaksid kaaluma finantsvõimenduse määra nõuet ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid kui eraldi kogumit riskipositsiooni kogusummal põhinevatest nõuetest ja täiendavatest omavahendite nõuetest kõigi muude riskiliikide puhul (st olemasolevaid omavahendeid saab samaaegselt kasutada nii riskipositsiooni kogusumma põhises kogumis olevate nõuete täitmiseks kui finantsvõimenduse määral põhinevate omavahendite nõuete kogumi nõuete täitmiseks).

7.3.1. Ülemääraste finantsvõimenduse riski hindamine

325. Kooskõlas finantsvõimenduse määra (ja selle nõuete kogumi) kui koguriskipositsioonil põhinevate omavahendite nõuete kaitsemeetmega peaksid pädevad asutused ülemääraste finantsvõimenduse riski hindamisel keskenduma võimalikele olulistele puudustele, mis ei ole hõlmatud või ei ole piisavalt kaetud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud omavahendite nõuetega, mis võivad nõuda parandusmeetmete võtmist finantsinstitutsiooni äritegevuse suhtes, mida ei ole ette nähtud tema äriplaanis.

⁴² Vähemalt 56,25% esimese taseme põhiomavahendid ja vähemalt 75% 1. taseme kapitali.

326. Ülemäärase finantsvõimenduse riski hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse kõiki järgmisi aspekte ning kohandama iga aspekti hindamise põhjalikkust vastavalt selle olulisusele finantsinstitutsiooni jaoks:

- a. ülemäärase finantsvõimenduse riski elemendid, mida loetakse olevat määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud finantsvõimenduse määra omavahendite nõudega hõlmamata või piisavalt hõlmamata, eelkõige järgmistel põhjustel:
 - i. finantsvõimenduse määra regulatiivne arbitraaž/optimeerimine, vahetades finantsvõimenduse määras arvesse võetud riskipositsioonid majanduslikult sarnaste riskipositsioonide vastu, mida võib finantsvõimenduse määra riskipositsiooni arvutamisel vähem arvesse võtta;
 - ii. regulatiivne arbitraaž/optimeerimine, minimeerides finantsvõimenduse määra riskipositsiooni, vähendades tehingumahtu peamistel finantsturgudel (eelkõige rahaturul, teatud tegevustes, nt väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingutes, kuid ka tuletisinstrumentide turul) aruandekuupäevade ümber, mille tulemusena teatatakse ja avalikustatakse kõrged finantsvõimenduse määrad (olukorra ilustamise tegevused);
 - iii. ärimudeli, äritegevuse või muud panga iseärasused, mis kas suurendavad või vähendavad finantsinstitutsiooni ülemäärase finantsvõimenduse riski ulatust, kuid mida finantsvõimenduse määra arvutamisel ei käsitleta või ei ole piisavalt käsitletud. Pädevad asutused peaksid vajaduse korral kaaluma kõrgeid riskipositsioone seoses aktsiate või lühikeste positsioonide kirjutatud optsioonidega krediitituletisinstrumentide kaudu, millel võib olla suurem riskipositsioon maksimaalse kahju suhtes, kuna need positsioonid ei ole finantsvõimenduse määra riskipositsioonis täielikult arvesse võetud (erinevalt näiteks väljakirjutatud krediitituletisinstrumentidest) ja kontsentreerumist teatud bilansiväliste kirjete korral, kus finantsinstitutsiooni äritegevusele omane eripära võib põhjustada väljamaksete suurema volatiilsuse;
- b. ülemäärase finantsvõimenduse riski elemendid, mis on finantsvõimenduse määra omavahendite nõudest sõnaselgelt välja jäetud või mida ei ole sõnaselgelt käsitletud, sealhulgas määruse (EL) nr 575/2013 artiklis 429a loetletud väljajätmiste tõttu, eelkõige juhul, kui on kahtlusi seoses nende väljajätmise tingimuste jätkuva täitmise hindamisega ja kui tuginemine ühele väljajätmisele on finantsinstitutsiooni jaoks väga oluline ja väljajäetud summa on põhjendamatult volatiilne;
- c. finantsinstitutsiooni finantsvõimenduse määra ja selle komponentide muutused, sealhulgas praeguse ja tulevase eeldatava kahju prognoositav mõju finantsvõimenduse määrale, võttes arvesse finantsinstitutsiooni ärimudelit.

7.3.2. Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalinõuete määramine

327. Pädevad asutused peaksid määrama teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalinõuded kindlaks ülemäärase finantsvõimenduse riski katmiseks piisavaks peetava kapitali ja finantsvõimenduse määra omavahendite nõuete vahena, nagu on

sätetatud määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d. See summa ei või olla negatiivne.

328. Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kehtestamisel peaksid pädevad asutused eelkõige arvestama järgmist:

- a) ülemäärase finantsvõimenduse riskielemendid, mida ei peeta määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktis d sätestatud finantsvõimenduse määra omavahendite nõudega kaetuks või piisavalt kaetuks, eelkõige juhul, kui punktides 325 ja 326 kirjeldatud aspektide hindamine viitab suurele haavatavusele võrreldes finantsvõimenduse määra riskipositsiooniga;
- b) ülemäärase finantsvõimenduse riski elemendid, mis on finantsvõimenduse määra omavahendite nõudest sõnaselgelt välja jäetud või mida ei ole sõnaselgelt käsitletud, sealhulgas määruse (EL) nr 575/2013 artikli 429a lõikes 1 loetletud väljajätmiste tõttu, mida hinnatakse vastavalt lõike 326 punktile b. Pädevad asutused peaksid kehtestama teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalinõuded ainult juhul, kui teatava väljajätmise eriti laialdane kasutamine toob kaasa finantsvõimenduse määra taseme, mis ei kajasta asjakohaselt finantsinstitutsiooni riski.

329. Pädevad asutused peaksid kindlaks tegema, hindama ja kvantifitseerima ülemäärase finantsvõimenduse riski, kasutades punktides 302 ja 303 sätestatud teabeallikaid ja meetodeid ulatuses, milles need on asjakohased riski suhtes.

7.3.3. Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste koosseis

330. Pädevad asutused peaksid lisama teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalinõuded esimese taseme omavahendite miinimumnõudele. Selle lisanõude täitmiseks peaks finantsinstitutsioonidel olema võimalik kasutada ka mis tahes esimese taseme omavahendeid.

331. Vajaduse korral ja arvestades finantsinstitutsioonide konkreetseid asjaolusid, võivad pädevad asutused otsustada nõuda, et finantsinstitutsioonid kataks teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalinõuded kvaliteetsema kapitaliga kui see, mis on täpsustatud eelmises punktis. See otsus peaks olema selgelt põhjendatud, tuues esile selleni viinud konkreetsed asjaolud, võttes arvesse finantsinstitutsiooni individuaalset riskiolukorda ja arvestades olukordi, kus ülemäärase finantsvõimenduse riski realiseerumine võib vajada kvaliteetsemat kapitali, et katta võimalikke kahjusid.

7.4. Kooskõlastav võrdlemine kapitalipuhvritega ja makrotasandi usaldatavusnõuetega

332. Pädevad asutused peaksid teise samba nõuete (või teiste kapitalimeetmete) määramisel kooskõlastavalt võrdlema teise samba nõudeid mis tahes olemasolevate kapitalipuhvri nõuetega, mis katavad samu riske või nende riskide samu elemente. Pädevad asutused ei

tohiks kehtestada teise samba nõudeid ega muid kapitalimeetmeid (sh teise samba kapitalisuuniseid), kui sama risk on juba kaetud kapitalipuhvri nõuetega. Kõik teise samba nõuded või muud kapitalimeetmed peaksid olema finantsinstitutsioonipõhised ega tohiks hõlmata makrotasandi usaldatavusnõudeid või süsteemseid riske.

7.5. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude ja üldise kapitalinõude, üldise finantsvõimenduse määra nõude kindlaksmääramine

333. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama ja väljendama kogukapitalinõuet esimese taseme põhiomavahendite, esimese taseme omavahendite ja omavahendite kogusumma suhtes vastavalt allpool esitatud tabelile 14:

Tabel 14. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude määramine esimese taseme põhiomavahendite, esimese taseme omavahendite ja omavahendite kogusumma alusel

Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue		=	
		(a) + (b)	
	Komponent a	Komponent b	
Esimese taseme põhiomavahendid	Omavahendite nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktile a	Teise samba kapitalinõue tuleb vastavalt punktile 7.2 hoida esimese taseme põhiomavahendites	
Esimese taseme omavahendid	Omavahendite nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktile b	Teise samba kapitalinõue tuleb vastavalt punktile 7.2 hoida esimese taseme omavahendites	
Omavahendite kogusumma	Omavahendite nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktile c	Punkti 7.2 kohaselt kehtestatud teise samba kapitalinõuded kokku	

334. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude (esimese taseme omavahendite osas) järgmiste elementide summana:

- finantsvõimenduse määra omavahendite nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõike 1 punktile d;
- täiendavad omavahendid, mis on vajalikud ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlemiseks (määratud vastavalt punktis 7.3 sätestatud kriteeriumidele).

335. Kui pädevad asutused nõuavad, et finantsinstitutsioonid kataksid teise samba kapitalisuuniste ülemäärase finantsvõimenduse riski kvaliteetsema kapitaliga kooskõlas punktiga 331, peaksid nad määrama kindlaks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude (esimese taseme põhiomavahendite osas) osana eelmise punkt alapunktis b osutatud täiendavatest omavahenditest, mida pädev asutus nõuab hoitavana esimese taseme põhiomavahendite kujul.

336. Kui pädevad asutused kaaluvad võimalust nõuda kvaliteetsemat kapitali, peaksid nad püüdma vältida kattumist muude olemasolevate nõuetega asjaomase koguriskipositsioonil põhineva või finantsvõimenduse määral põhineva nõuete kogumi raames ning omavahendite ja kõlblike kohustuste miinimumnõudega.

337. Pädevad asutused peaksid määrama üldise kapitalinõude järgmiste elementide summana:

- järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue ning
- kombineeritud kapitalipuhvri nõuded.

338. Pädevad asutused peaksid määrama üldise finantsvõimenduse määra nõude järgmiste elementide summana:

- kogu järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra nõue;

- b. globaalse süsteemselt olulise ettevõtja finantsvõimenduse määra puhvri nõue vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõikele 1a.

339. Pädevad asutused ei tohiks arvestada muid kirjeid ja instrumente kui need, mille puhul võib omavahendeid kogu järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude, finantsvõimenduse määra kogunõude ja üldise kapitalinõude või üldise finantsvõimenduse määra nõude hindamisel/arvutamisel kindlaks määrata (nagu on määratletud määruse (EL) nr 575/2013 II osas).

7.6. Nõuete täitmine pingelistes tingimustes – teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kasutamine stressitestide kvantitatiivsete tulemuste analüüsimiseks

340. Pädevad asutused peaksid stressitestimise abil määrama kindlaks finantsinstitutsiooni omavahendite (kvantiteedi ja koosseisu) adekvaatsuse stressitingimustes ja selle, kas järelevalvemeetmeid, sealhulgas teise samba kapitalisuuniseid, teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid, muudetud kapitali planeerimist või muid meetmeid on vaja võtta võimalike puuduste käsitlemiseks. Kapitali adekvaatsuse hindamiseks stressitingimustes peaksid pädevad asutused kaaluma järgmist:

- a. krediidasutuste või investeerimisühingute stressitestide ja järelevalvelise stressitestimise kvalitatiivsete tulemuste kasutamist (näiteks riskijuhtimises ja kontrollis tuvastatud puudused);
- b. finantsinstitutsioonide stressitestide (kui sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi peetakse usaldusväärseks) ning järelevalveliste stressitestide kvantitatiivsete tulemuste kasutamine vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 100, nagu on täpsustatud jaotises 11, sealhulgas näiteks:
 - i. finantsinstitutsioonide rakendatavate konkreetsete n-ö ankrustsenaariumide/-eelduste määramine;
 - ii. süsteemiüleste stressitestide tegemine, kasutades finantsinstitutsioonide või järelevalveasutuste rakendatavaid järjepidevaid meetodikaid.

341. Pädevad asutused peaksid hindama stressitestide asjakohaseid kvantitatiivseid tulemusi seoses krediidasutuste või investeerimisühingute omavahendite adekvaatsuse ja kvaliteediga ning kindlaks määrama, kas omavahendite adekvaatsus ja kvaliteet on piisav, et katta kohandatavaid kapitalinõudeid ning eelkõige järgmist:

- a. üldine kapitalinõue koos baasstsenaariumi kombineeritud puhvrinõuetega vähemalt kaheaastase tulevikku suunatud ajavahemiku jooksul;
- b. järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue ebasoodsa stsenaariumi korral vähemalt kaheaastase tulevikku suunatud ajavahemiku jooksul.

342. Pädevad asutused peaksid kindlaks määrama teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised, ja kui tulemuseks on positiivne väärtus, peaksid nad kehtestama teise samba kapitalisuunised või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised, et käsitleda järelevalveküsimusi, mis tulenevad finantsinstitutsiooni tundlikkusest järelevalvelistes stressitestides kasutatud ebasoodsate stsenaariumide suhtes. Teise samba kapitalisuuniseid ei tohiks kasutada nende riskide või riskielementide katmiseks, mis on juba kaetud teise samba kapitalinõudega vastavalt punktile 7.2. Sarnaselt ei tohiks teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid kasutada nende ülemäärase finantsvõimenduse riski aspektide katmiseks, mis on juba kaetud teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuunistega kooskõlas punktiga 7.3.
343. Teise samba kapitalisuuniste tase peaks kaitsma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude võimaliku rikkumise eest ebasoodsa stsenaariumi korral. Sarnaselt peaksteise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste tase ebasoodsa stsenaariumi korral kaitsma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude rikkumise eest. Kui järelevalvealaste stressitestide kvantitatiivsed tulemused viitavad sellele, et finantsinstitutsioon tõenäoliselt ei riku oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet, võivad pädevad asutused otsustada teise samba kapitalisuuniseid mitte kehtestada. Samuti võivad pädevad asutused otsustada mitte kehtestada teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid, kui stressitesti ebasoodsa stsenaariumi korral ei eeldata järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõude rikkumist.
344. Pädevad asutused peaksid kehtestama teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised vastavalt asjakohaste järelevalveliste stressitestide ebasoodsate stsenaariumide tulemustele, sealhulgas EBA tehtud ELi-ülestele stressitestidele või muudele asjakohastele järelevalvelistele stressitestidele, mis tehti süsteemiüleselt vähemalt kaheaastase tulevikku suunatud ajavahemiku jooksul.
345. Tuginedes proportsionaalse lähenemisviisi kehtestamisele muude kui 1. kategooria finantsinstitutsioonide ning piiriüleste konsolideerimisgruppide tütarettevõtjate suhtes, võivad pädevad asutused teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kehtestamisel ja ajakohastamisel arvestada järelevalveliste stressitestide lihtsustatud vormide tulemusi (nt kasutades järelevalves ettenähtud ankurstsenaariume, tundlikkusanalüüse, määratud asutuste tehtud ülalt-allapoole stressiteste, konsolideeritud tasandi stressitestide mõju portfelli tasandil), varasemaid järelevalvelisi stressiteste või finantsinstitutsioonide stressiteste vastavalt punktile 340. Järelevalveliste stressitestide lihtsustatud vorme võib kasutada individuaalselt, mitte kogu süsteemi hõlmava tegevuse osana.
346. Pädevad asutused peaksid määrama teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised kooskõlas punktis 2.4 sätestatud

minimaalse sekkumise mudeliga. Eelkõige peaks minimaalne sagedus, millega määratakse kindlaks ja kehtestatakse teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised, olema kapitali adekvaatsuse hindamise sagedus vastavalt järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi minimaalse sekkumise mudelile.

347. Olenemata eelmisest lõikest, pädevad asutused

- a. peaksid hindama, kas olemasolevad teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised on endiselt asjakohased, kui uute järelevalveliste stressitestide tulemused on kättesaadavad, ning vajadusel neid muutma;
- b. võivad määrata teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised iga aasta asemel ainult iga kahe aasta tagant, sealhulgas järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi 1. kategooria finantsinstitutsioonide korral. Teise samba kapitalisuuniste määramise aastale järgneval aastal peaksid pädevad asutused hindama, kas teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised on endiselt asjakohased või vajavad ajakohastamist kogu asjakohase teabe, sealhulgas varasemate järelevalveliste stressitestide tulemuste ja täiendava tundlikkusanalüüsi alusel (st järelevalveliste stressitestide lihtsustatud vormid).

348. Teise samba kapitalisuuniste kohandamisel peaksid pädevad asutused tagama, et see määratakse tasemel, mis on asjakohane vähemalt eeldatava maksimaalse stressimõju katmiseks, mille arvutamisel tuleks kasutada esimese taseme põhiomavahendite suhtarvu muutusi (st arvestada tuleb liikumisi nii esimese taseme põhiomavahendites kui ka koguriskipositsioonis) stressi kõige raskemal aastal ja arvestades kohaldatavate kapitalinõuete taset. Maksimaalset stressimõju teise samba kapitalisuuniste määramisel tuleks mõista kui erinevust stressitestiaegse ebasoodsa stsenaariumi esimese taseme põhiomavahendite vähima suhtarvu ja tegeliku esimese taseme põhiomavahendite suhtarvu vahel lähtepunktis.

349. Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kohandamisel tuleks maksimaalne stressimõju arvutada esimese taseme omavahendite muutuste põhjal halvimal stressiaastal ja võttes arvesse kohaldatava finantsvõimendusemäära kapitalinõudeid. Teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramise eesmärgil tuleks maksimaalset stressimõju mõista kui stressitestiaegse ebasoodsa stsenaariumi vähima finantsvõimendusemäära ja lähtepunkti tegeliku finantsvõimendusemäära vahet.

350. Pädevad asutused peaksid saama igale finantsinstitutsioonile konkreetse teise samba kapitalisuuniste lähtepunkti, tasaarvestades elemendid, mis juba katavad maksimaalses stressimõjus kajastatud riske. Eelkõige peaksid pädevad asutused tasaarvestama asjakohaseid meetmeid, eelkõige kapitali säilitamise puhvrit, kooskõlas punktiga **Error! Reference source not found.** Lisaks võivad pädevad asutused teise samba kapitalisuuniste ja teise samba

ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste lähtepunktide kindlaksmääramisel kaaluda vajaduse korral muid maksimaalse stressimõju korrigeerimisi, mis on seotud staatilise bilansi eeldusega või stressitesti ja lähtepunkti vahelise erineva ajavahemikuga.

351. Teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramisel peaksid pädevad asutused tagama piisava seose nende vastavate lähtepunktide ja lõppväärtuste vahel. Selleks võivad nad otsustada kasutada tähtajaklassimeetodit, et klassifitseerida finantsinstitutsioone vastavalt teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste lähtepunktidele, tuginedes punktis 344 sätestatud asjakohastele järelevalvelistele stressitestidele või muudele punktis 345 sätestatud meetoditele. Sellest tulenevalt võivad pädevad asutused määrata kindlaksmääratud teise samba kapitalisuuniste või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste taseme vahemiku igale klassile ning määrata lõplikud teise samba kapitalisuuniste või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuuniste määratud klassi vahemikus või erandkorras väljaspool asjakohase klassi vahemikku, lähtudes finantsinstitutsioonipõhistest kaalutlustest. Pädevad asutused peaksid püüdma vältida nn kaljuefekti klasse vahel, näiteks võimaldades osalist kattumist naaberklassi teise samba kapitalisuuniste või teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste tasemetega, ning nad peaksid tagama, et tulenevad lõplikud teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuuniste on finantsinstitutsioonipõhised.

352. Lõplike teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramisel peaksid pädevad asutused, kui on asjakohane ja kättesaadav, arvestama järgmisi tegureid:

- a. aasta, mil ilmneb stressi maksimaalne mõju seoses stressitestides kasutatud stressistsenaariumide lähtepunkti ja ajavahemikuga;
- b. finantsinstitutsiooni usaldusväärse stressitesti tulemus, võttes arvesse konkreetse stsenaariumi määratlusi ja eeldusi, eelkõige juhul, kui neid peetakse finantsinstitutsiooni ärimudeli või riskiprofiili jaoks asjakohasemaks või kui sisestsenaariumid on tõsisemad kui järelevalvelised stsenaariumid;
- c. muutused, mis toimuvad pärast stressitesti lõppkuupäeva ja millel on oluline mõju finantsinstitutsiooni riskiprofiilile või kapitalipositsioonile (nt viivislaenude müük). Need muutused võivad hõlmata riskiprofiili vahepealseid muutusi, sealhulgas finantsinstitutsiooni tegevuse või bilansi struktuurimuutusi;
- d. finantsinstitutsiooni juhtkonna asjakohaseid tegevused, mis on järelevalvealase hindamise järel tunnistanud väga usaldusväärseks ja kindlaks;
- e. teave järelevalvealase arvamus kohta seoses järelevalvelise stressitestimise asjakohasusega finantsinstitutsiooni strateegia, finantsplaanide ja ärimudeli suhtes;
- f. finantsinstitutsiooni tegeliku tundlikkuse vähenemine ebasoodsate stsenaariumide suhtes;

- g. võimalikud kattumised teise samba kapitalinõude ja ülemäärase finantsvõimenduse riski käsitlevate teise samba kapitalisuunistega;
- h. finantsinstitutsiooni üldine finantsseisundi taastamise suutlikkus, nagu on sätestatud EBA suunistes finantsseisundi taastamise üldise suutlikkuse kohta finantsseisundi taastamise kavandamisel⁴³;
- i. finantsinstitutsiooni olemasolevate omavahendite kvaliteet (koosseis), sealhulgas stressistsenaariumi kõige halvemal aastal;
- j. kas finantsinstitutsioon on restruktureerimise või kriisilahenduse objektiks või mitte.

353. Teise samba kapitalisuuniste määramisel peaksid pädevad asutused kaaluma ka seda, mil määral katavad stressistsenaariumid kõiki olulisi riske, mis avaldavad mõju kogu järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitalinõude täiendavate omavahendite nõuetele. Pädevad asutused peaksid eelkõige võtma arvesse asjaolu, et makromajanduslikud langusstsenaariumid ei pruugi kõiki riske katta, näiteks pensionirisk või mõned krediidi kontsentratsiooniriski elemendid (nt ühest allikast lähtuv kontsentratsioonirisk), mis võivad kordistada võimalikke kahjusid testitavates ebasoodsates stsenaariumides.

354. Lisaks peaksid pädevad asutused kaaluma, mil määral olemasolevad puhvrinõuded ja teised kohaldatavad makrotasandi usaldatavusmeetmed katavad stressitestimisel ilmnunud riske. Sellega seoses pädevad asutused:

- a. peaksid tasaarvestama teise samba kapitalisuunistes kapitalisäilitamise puhvri suhtes, sest teise samba kapitalisuunistes ja kapitalisäilitamise puhver kattuvad olemuslikult;
- b. peaksid erandkorras tasaarvestama teise samba kapitalisuunistes juhtumipõhiselt vastutsüklilise kapitalipuhvri suhtes – kuigi põhimõtteliselt ei eeldata nende kattumist –, tuginedes puhvriga kaetud ja stressitestides kasutatavate stsenaariumide kavandamisel arvesse võetud alusriskidele pärast konsulteerimist makrotasandi usaldatavusjärelvalvet teostava asutusega;
- c. teise samba kapitalisuunisteid ei tohiks süsteemse riski puhvritega tasaarvestada (globaalse süsteemselt olulise ettevõtja / muu süsteemselt olulise ettevõtja puhver ja süsteemse riski puhver), kuna need on mõeldud katma riske, mida finantsinstitutsioon finantssüsteemile tekitab;
- d. ei tohiks tasaarvestada teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuunisteid määruse (EL) nr 575/2013 artikli 92 lõikes 1a sätestatud globaalse süsteemselt olulise ettevõtja finantsvõimenduse määra puhvri nõude suhtes;
- e. võib läbi vaadata asjaomasele asutusele edastatud teise samba kapitalisuunisteid, et tagada selle kohandamise asjakohasus juhul, kui finantsinstitutsioonile hakkab kehtima väljundi alammäär vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104b lõikele 4a.

⁴³ EBA suunistes taastamiskava koostamisel arvestatava üldise taastamisvõime kohta (EBA/GL/2023/06) – II jagu. Üldise taastamissuutlikkuse hindamine – korrigeeritud üldine taastamissuutlikkus.

355. Kui pädevad asutused määravad teise samba kapitalisuunised, peaksid nad lisama need suunised üldisele kapitalinõudele. Kui pädevad asutused määravad teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised, peaksid nad lisama need suunised üldise finantsvõimenduse määra nõudele. Pädevad asutused peaksid käsitlema üldist kapitalinõuet ja üldise finantsvõimenduse määra nõuet kui kahte eraldiseisvat nõuet kogumit. Sellest tulenevalt võib olemasolevaid omavahendeid kasutada samaaegselt teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste täitmiseks.

7.7. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelvalvemeetmed

356. Pärast eespool kirjeldatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha, kas olemasolevad omavahendite ressursid tagavad usaldusväärse katte riskidele, millele finantsinstitutsioon on avatud või võib olla avatud. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 15 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud elujõulisuse skooriga.

357. Kapitali adekvaatsuse skoori määramisel, kui asjakohane, peaksid pädevad asutused arvestama kapitali üldise taastamissuutlikkuse skoori (nõrk, adekvaatne, võib-olla täiustamisvõimeline, või rahuldav), nagu on täpsustatud EBA suuniste (finantsseisundi taastamise kavandamise üldise taastamissuutlikkuse kohta)⁴⁴ punktides 41–43. Üldise tagasimaksevõime skoori arvessevõtmine kapitali piisavuse kontekstis on eriti oluline juhul, kui kapitali üldine tagasimaksevõime hinnang on „nõrk“.

Tabel 15. Kapitali adekvaatsuse punktiarvu andmise järelvalvekaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Hoitavate omavahendite kogus ja koosseis põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsioon suudab raskusteta täita oma teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised. Finantsinstitutsiooni omavahendid on tunduvalt suuremad kui tema üldine kapitalinõue ja üldise finantsvõimenduse määra nõue ja seda eeldatavasti ka tulevikus. Stressitestimisest ei nähtu märgatavat riski seoses tõsise, kuid usutava majanduslanguse mõjuga omavahendite finantsvõimendusele. Kapitali vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel ei ole piiratud (kui asjakohane) või kõik ettevõtjad on järelevalvenõudeid ületaval määral hästi kapitaliseeritud. Finantsinstitutsioonil on usutav ja usaldusväärne kapitaliplaan, mis võib olla vajaduse korral tõhus.

⁴⁴ EBA/GL/2023/06

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> Järelevalvehindamise tulemusel on finantsinstitutsiooni üldine taastumisvõime kapitali osas „rahuldav“. Ülemäärase finantsvõimenduse risk ei ole oluline / on väga väike.
2	Hoitavate omavahendite kogus ja koosseis põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsioonil on raskusi oma teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste täitmisel. Juhtkonna olukorra leevendamise meetmed on hinnatud usaldusväärseteks. Finantsinstitutsioon on lähedal oma mõne kapitalipuhvri rikkumisele, kuid ületab siiski selgelt oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet ja järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõuet. Stressitestimisest ilmneb väike risk seoses tõsise, kuid usutava majanduslanguse mõjuga omavahenditele või finantsvõimendusele, aga selle käsitlemiseks võetavad juhtimismeetmed tunduvad usaldusväärsed. Kapitali vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on või võib olla vähesel määral piiratud. Finantsinstitutsioonil on usutav ja usaldusväärne kapitaliplaan, mis ei ole riskivaba, kuid võib olla vajaduse korral tõhus. Järelevalvehindamise tulemusel on finantsinstitutsiooni üldine taastumisvõime kapitali osas „rahuldav“ või „piisav, kuid parandamisruumi on“. Ülemäärase finantsvõimenduse risk on väike.
3	Hoitavate omavahendite kogus ja koosseis põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsioon ei täida oma teise samba kapitalisuuniseid ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid. Juhtkonna leevendusmeetmete usaldusväärsus on küsitav. Finantsinstitutsioon kasutab osaliselt oma kapitalipuhvreid. Kui olukord halveneb, siis võib finantsinstitutsioon rikkuda oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet ja järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõuet. Stressitestimisest ilmneb keskmine risk seoses tõsise, kuid usutava majanduslanguse mõjuga omavahenditele või finantsvõimendusele. Juhtimismeetmed ei pruugi seda usaldusväärselt käsitleda. Kapitali vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on piiratud.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioonil on kapitaliplaan, mis ei ole tõenäoliselt tõhus. • Järelevalvehindamise tulemusel on asutuse üldine taastumisvõime kapitali osas „piisav, kuid parandamisruumi on“ või „nõrk“. • Ülemäärase finantsvõimenduse risk on keskmine.
4	Hoitavate omavahendite kogus ja koosseis põhjustab finantsinstitutsiooni elujõulisusele suure riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsioon ei täida oma teise samba kapitalisuuniseid ja teise samba ülemäära finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid (või ei ole tahtlikult kehtestanud teise samba kapitalisuuniseid või teise samba ülemäära finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid) ja ei suuda seda teha ka lähitulevikus. Juhtkonna leevendusmeetmed selle käsitlemiseks on hinnatud ebausaldusväärseteks. • Finantsinstitutsioon on lähedal oma järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude või järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra nõude kogurikkumisele. • Stressitestidest ilmneb, et järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet või järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõuet rikutaks tõsise, kuid usutava majanduslanguse alguses. Juhtimismeetmed ei käsitle seda usaldusväärset. • Kapitali vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on piiratud. • Finantsinstitutsioonil ei ole kapitaliplaani või see on ilmselgelt ebaadekvaatne. • Järelevalvehindamise tulemusel on finantsinstitutsiooni üldine taastumisvõime kapitali osas „nõrk“. • Ülemäärasse finantsvõimenduse risk on suur.

358. Allpool esitatud tabelis on toodud mittetäielik loetelu järelevalvemeetmetest, mida pädevad asutused võivad rakendada juhul, kui finantsinstitutsiooni kapitali piisavuses, sealhulgas stressitingimustes, tuvastatakse puudujääke. Pädevad asutused peaksid järelevalvemeetme liigi üle otsustama, lähtudes selle tõhususest konkreetse tuvastatud puuduse kõrvaldamisel. Pädevad asutused võivad kohaldada täiendavaid järelevalvemeetmeid või nende kombinatsiooni, kui neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks asjakohasemaks.

Tabel 16. Kapitali adekvaatsuse võimalikud ja mittetäielikud järelevalvemeetmed

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punktidele a, c, h, i ja j – pädevad asutused võivad nõuda, et finantsinstitutsioon teeb järgmist:
A. omab täiendavate omavahendite nõudeid, kehtestades kogu järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitalinõude ning määrab kindlaks teise samba kapitalisuunised, kui asjakohane;
B. esitab usaldusväärse kapitaliplaani, mis käsitleb kohaldatavate kapitalinõuete täitmata jätmise riski, kui stressitestide kvantitatiivsed tulemused näitavad, et finantsinstitutsioon ei suuda antud stressistsenaariumide korral nõudeid täita, ja määrab selle rakendamise tähtsaja;
C. teeb vajaduse korral muudatusi kapitalikavades, sealhulgas kavandatud juhtimismeetmetes, või võtta täiendavaid leevendusmeetmeid, mis muutuksid asjakohaseks, arvestades stsenaariume ja praeguseid makromajanduslikke tingimusi;
D. piirab muutuvat tasu protsendina netotuludest, kui see ei ole kooskõlas tugeva kapitalibaasi säilitamisega;
E. piirab oma äritegevust või operatsioone või loovutab tegevusi, mis põhjustavad ülemääraseid riske tema usaldusväärsusele;
F. vähendab institutsioonide teatavate tegevuste, toodete ja süsteemidega seotud riske, sealhulgas kolmandate osapoolte poolt osutatavate teenustega seotud riske;
G. kasutab netokasumit omavahendite tugevdamiseks;
H. piirab või keelab väljamaksed või intressimaksed aktsionäridele, osanikele või täiendavate esimese taseme omavahenditesse kuuluvate instrumentide omanikele, kui selline keeld ei ole makseviivitus;
I. kehtestab täiendava või sagedasema aruandluse nõuded, sealhulgas aruandluse omavahendite, likviidsuse ja finantsvõimenduse kohta;

359. Kui pädevad asutused hindavad kapitaliplaani või läbivaadatud kapitaliplaani usaldusväärsust kooskõlas tabeli 16 punktidega B ja C, peaksid nad arvestama järgmisi kriteeriume:

- see hõlmab kogu eeldatavat stressitestimise ajavahemikku;
- selles esitatakse rida usaldusväärseid leevendus- ja juhtimismeetmeid, nagu näiteks dividendimaksete piiramine jne;
- finantsinstitutsioon soovib ja suudab neid tegevusi teostada, et käsitleda kapitalinõuete rikkumisi süsteemiülestes stressitestides;
- kas neid leevendus- ja juhtimistegevusi mõjutavad õiguslikud või maineriskid, näiteks varasemate avalike teadetega (nt seoses dividendipoliitika, äriplaanide ja riskivalmidusega) vastandumise või vastuollu minemise tõttu;
- tõenäosus, et leevendus- ja juhtimistegevused võimaldavad finantsinstitutsioonil kohaldatavaid kapitalinõudeid asjakohase aja jooksul täielikult täita;
- esitatud tegevused vastavad üldjoontes makromajanduslikele kaalutlustele ja teadaolevatele tulevikus rakenduvatele õiguslikele muutustele, mis mõjutavad finantsinstitutsiooni eeldatud ebasoodsa stressistsenaariumi ulatuses ja ajaperioodi jooksul;
- finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kavas kirjeldatud taastumisvõimalused ja nende analüüs.

360. Pädevad asutused peaksid eeldama, et finantsinstitutsioonid rakendavad muudetud kapitaliplaani, sealhulgas muudatusi, mis põhinevad järelevalvealase hindamise tulemustel ja finantsinstitutsiooniga peetud dialoogil.

Jaotis 8. Likviidsuse ja rahastamisega seotud riskide hindamine ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsuse ja rahastamise hindamine

8.1. Üldised kaalutlused

361. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni olulisi likviidsus- ja rahastamisriske ning seda, kas finantsinstitutsiooni likviidsus ja rahastamine tagavad hinnatud riskide piisava katmise. Käesoleva jaotise eesmärk on esitada meetodikad, mida tuleks arvestada üksikriskide hindamisel ning riskijuhtimise ja kontrolli raames. Loetelu ei ole ammendav ja annab pädevatele asutustele vabaduse võttes finantsinstitutsiooni likviidsuse ja rahastamise hindamisel arvesse muid lisakriteeriume, mida nad võivad pidada asjakohaseks lähtudes oma kogemusest ja finantsinstitutsiooni eripärast.

362. Olemusliku likviidsus- ja rahastamisriski ning likviidsus- ja rahastamisriski sisekontrolliraamistiku adekvaatsuse hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas hindama finantsinstitutsiooni üldist vastavust õigusaktidele, mis on avaldatud eraldi EBA veebilehel, nagu on osutatud punktis 12.

363. Meetodika koosneb kuuest põhikomponendist:

- a. olemusliku likviidsusriski hindamine (punkt 8.2);
- b. olemusliku rahastamisriski hindamine (punkt 8.3);
- c. likviidsus- ja rahastamisriski juhtimis- ja kontrolliraamistiku hindamine (punkt 8.4);
- d. kokkuvõtte likviidsuse ja rahastamise piisavuse kohta tehtud järeldustest ja hindamistulemustest (punkt 8.5);
- e. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi võimalike likviidsus- ja rahastamisriski meetmete määramine (punkt 8.6);
- f. kvantitatiivsete likviidsus- ja rahastamisnõuete võrdlus ja määramine (punkt 8.7).

364. Hindamiskäik on graafiliselt esitatud joonisel 3.

Joonis 3. Likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamise elemendid

365. Likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas läbi vaatama finantsinstitutsiooni likviidsuskattekindaja, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61⁴⁴, ja stabiilse netorahastamise kindaja, mis on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 VI osa IV jaotises, ning finantsinstitutsiooni sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi. EBA väljastatud aruannetele, mis käsitlevad likviidsuskattekindaja ja stabiilse netorahastamise kindaja rakendamist, lisatud soovitusel, suunised ja juhised, samuti makrotasandi usaldatavusjärelvalve asutuste või Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu hoiatused ja soovitusel. Samas on hindamine käesolevate suuniste kohaselt ulatuslikum kui need miinimumnõuded, et pädevad asutused saaksid kujundada tervikliku seisukoha riskide kohta.
366. Pädevad asutused peaksid tagama, et hindamisel pöörataks tähelepanu sellele, kuidas finantsinstitutsiooni ärimudel mõjutab selle likviidsus- ja rahastamisriskiprofili, võttes arvesse jaotise 4 alusel läbi viidud ärimudeli analüüsi tulemusi. Seda tehes peaksid nad pöörama tähelepanu sellele, kuidas finantsinstitutsiooni ärimudel on aja jooksul muutunud ja kas see on kaasa toonud suuremaid riske. Pädevad asutused peaksid jälgima kvantitatiivseid põhinäitajaid, et kajastada suundumusi ja anda teavet selle analüüsi jaoks.
367. Finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamisriskide ning adekvaatsuse kvantitatiivsel hindamisel peaksid pädevad asutused lähtuma punktis 8.7 esitatud lisasuunistest, mis käsitlevad võrdlusuuringuid ning kvantitatiivsete likviidsus- ja rahastamisnõuete kehtestamist.
368. Pädevad asutused hindavad ka kõiki andmeid, mis võivad mõjutada likviidsust ja rahastamisolukorda (nt rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse pädevate asutuste poolt edastatud andmeid).

369. Finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamisriski juhtimiseks kehtestatud organisatsiooniliste ja riskijuhtimise korra kvaliteeti läbivaatamisel peaksid pädevad asutused tagama, et need hõlmaksid kõiki finantsinstitutsiooni olulisi juriidilisi isikuid, filiaale ja tütarettevõtteid.
370. Pädevad asutused peaksid võtma arvesse keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide mõju olemuslikele likviidsus- ja rahastamisriskidele ning keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskidega seotud likviidsus- ja rahastamisriski juhtimis- ja kontrolliraamistiku piisavust, seades esikohale keskkonnariskid.
371. Iga üksiku riski hindamise tulemus peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes ning peamistes riskitegurite selgitustes ja skooris, nagu on selgitatud järgmistes punktides.

8.2. Olemusliku likviidsusriski hindamine

372. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni lühiajalist ja keskpikka likviidsusriski asjakohaste ajavahemike, sealhulgas päevasiseste ajavahemike jooksul, et tagada, et ta säilitab likviidsuspuhvrile adekvaatsed tasemed nii tava- kui ka stressitingimustes. See hindamine hõlmab järgmisi elemente:
- a. lühiajalise ja keskpika perspektiivi likviidsusvajaduste hindamine;
 - b. päevasisese likviidsusriski hindamine;
 - c. likviidsuspuhvri ja likviidsuse tagamise suutlikkuse hindamine;
 - d. järelevalvelised likviidsuse stressitestid.
373. Likviidsusvajaduste, puhvrile ja tasakaalustamissuutlikkuse hindamiseks tavatingimustes peaksid pädevad asutused esitama koos analüüsiga tõendid täiendava järelevalve parameetrite aruandlusvormidelt, nagu on sätestatud rakenduslikus tehnilises standardis järelevalvelise aruandluse kohta. Likviidsusvajaduste hindamisel stressitingimustes peaksid pädevad asutused arvestama ka meetmeid, mida finantsinstitutsioonid võivad võtta oma maine/frantsiisi säilitamiseks. Seejuures tuleks arvesse võtta mainemõju suurtele hulgi- ja jaekaubanduse vastaspooltele, sealhulgas neile, mis võivad tekkida sotsiaalsete või muude kanalite kaudu. Pädevad asutused võivad teha vähem detailse päevasisese likviidsusriski hindamise ja likviidsuse stressitestimise, kui see on põhjendatud nende riskiallikate väiksema olulisusega, eelkõige 3. ja 4. kategooria finantsinstitutsioonide korral, ning võttes arvesse sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi tulemusi.

Lühiajalise ja keskpika perspektiivi likviidsusvajaduste hindamine

374. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni likviidsusvajadusi lühiajalises ja keskpikas perspektiivis nii tavatingimustes kui ka stressitingimustes. Nad peaksid arvesse võtma mõju finantsinstitutsiooni likviidsusvajadustele stressiolukorras enne 30 päeva, näiteks 30 päeva ja 3 kuu vahelisel ajavahemikul ning pärast näiteks kolme kuni kaheistkümnepäevase möödumist tõsisest, kuid tõenäolistest stressiolukordadest, mis hõlmavad finantsinstitutsioonile omaseid, kogu turgu mõjutavaid ja kombineeritud šokke. Pädevad asutused peaksid analüüsima ka likviidsusvajaduste mahtu, asukohta ja valuutat ning

erinevates olulistes valuutades esinevate šokkide eraldi mõjusid, et võtta arvesse valuuta konverteeritavuse riski ja riski, et juurdepääs valuutaturgudele võib häiruda (sealhulgas eripärad, nagu näiteks juurdepääsu kaotamine välisvaluutas nomineeritud korrespondentpangakontole).

375. Pädevad asutused peaksid toetama lühiajalise likviidsusriski hindamist, analüüsides komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61 sätestatud likviidsuskattekindajad, sealhulgas seda, kas likviidsuskattekindaja on õigesti mõõdetud ja esitatud ning kas see kajastab piisavalt finantsinstitutsiooni likviidsusvajaduste katmist. Pädevad asutused peaksid hindama ka seda, kas finantsinstitutsioonid testivad korrapäraselt oma suutlikkust esitada likviidsuskattekindajat iga päev, et tagada, et finantsinstitutsioonid suudavad vajaduse korral esitada usaldusväärseid andmeid kooskõlas määruse (EL) nr 575/2013 artikliga 414.
376. Šokkidest finantsinstitutsiooni likviidsuse vajadustele avalduva mõju hindamisel peaksid pädevad asutused võtma arvesse finantsinstitutsiooni likviidsusriski kõiki olulisi allikaid, eelkõige järgmist:
- a. võimalus, et mis tahes kohaldatav ELi regulatiivne nõue ei määra piisavalt kindlaks finantsinstitutsiooni likviidsusvajadusi nõude puhul kasutatava stressistsenaariumi tüübi korral, sealhulgas juhul, kui tähtajad on lühemad kui 30 päeva;
 - b. hulgmüügi vastaspooltega seotud riskid, mis tulenevad bilansis kajastatud kirjetest ja rahastamise kontsentratsioonidest. Pädevad asutused peaksid võtma arvesse nende vastaspoolte pakutava rahastamise volatiilsust, kes kõik kuuluvad kõige olulisemasse teenindatavasse sektorisse, ning võimalikke negatiivse mõju ülekandumise riske. Sellega seoses tuleks erilist tähelepanu pöörata rahastamisele, mis on saadud uute ärivaldkondade ja turustuskanalite kaudu, samuti klientidelt, kelle tegevusega kaasneb kõrgem riskitase (krüptovara emitendid ja teenusepakkujad);
 - c. tingimuslikest rahavoogudest / bilansivälistest kirjetest (näiteks krediidiiliinid, lisatagatise nõuded) ja tegevustest (näiteks konsolideerimata eriotstarbeliste ettevõtjate lepingulisi kohustusi ületava toetamise likviidsus) tekkivad riskid;
 - d. neto- ja brutosissevool ning -väljavool: kui sissevool ja väljavool on väga suur, peaksid pädevad asutused pöörama eritähelepanu krediidasutusele või investeerimisühingule sissevoolu eeldatud ajal mittelaekumisest tulenevale riskile, isegi kui väljavool on piiratud;
 - e. jaeklientidest vastaspooltega seoses tekkivad riskid, sealhulgas rahastamise kontsentratsioonid. Selleks peaksid pädevad asutused kasutama jaehoiuste eri riskiklassidesse liigitamise meetodikat vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artiklitele 24 ja 25.
 - f. Risk, et keskpika kuni pika perspektiivi rahastamisprofiili liigsed riskid mõjutavad kahjulikult vastaspoolte käitumist, mis on seotud lühiajalise likviidsuspositsiooniga, ning
 - g. anonüümsete hoiuste kontekstis tekkiv risk⁴⁵.

⁴⁵ Parimad tavad on esitatud EBA aruandes: „Likviidsuskattekindaja rakendamise järelevalve ELis – teine aruanne“ (EBA/REP/2021/07).

377. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantsinstitutsiooni lühiajaliste likviidsusvajaduste hindamisel võetaks arvesse digitaliseerimise mõju (sealhulgas näiteks välmaksed) ning seda, kuidas teabe levik sotsiaalmeedias võib stressistsenaariumi korral kiirendada raha väljavõtmist.

Päevasisese likviidsusriski hindamine

378. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni päevasisese likviidsusriski positsiooni valitud ajavahemiku jooksul. See hinnang peaks hõlmama vähemalt päevasisese likviidsuse hindamist, mis on kättesaadav või juurdepääsetav tavapärastel tingimustel või finants- või tegevusstressi all (nt infotehnoloogia tõrked, õiguslikud piirangud rahaliste vahendite ülekandmisel, korrespondentpanga teenustele ja/või finantsinstitutsiooni jaoks oluliste valuutade, kaupade või instrumentide arveldusteenustele juurdepääsu peatamine/lõpetamine). Selle puhul tuleks eelkõige arvesse võtta, kuidas stressiolukorras võib finantsinstitutsiooni suurenenud päevasisene tagatisvajadus piirata tema võimet kasutada vajaduse korral likviidsuspuhvrit, et katta stressiolukorras tekkivaid väljavoolusid.

379. Jurisdiktsioonides, kus päevasisese riski teatamine ei ole veel võimalik, võivad pädevad asutused tugineda finantsinstitutsiooni enda päevasisese likviidsusriski analüüsile.

Likviidsuspuhvri ja likviidsuse tagamise suutlikkuse hindamine

380. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni likviidsuspuhvri ja tasakaalustamissuutlikkuse asjakohasust seoses eri stressistsenaariumides arvesse võetavate varade omadustega ühe kuu jooksul ja eri ajavahemike jooksul, mis võivad olla kuni üks aasta, sealhulgas üleöö. Hindamisel tuleks arvestada likviidsete varade liigitamist ja kvaliteeti (nagu on sätestatud komisjoni delegeeritud määruses (EL) 2015/61), nende vastavust kvaliteetsete likviidsete varade üld- ja tegevusnõuetele ning seda, kas likviidsuspuhver ja likviidsuse tagamise suutlikkus on kooskõlas finantsinstitutsiooni riskivalmidusega.

381. Pädevad asutused peaksid arvestama tegureid, mis võivad vähendada finantsinstitutsiooni võimet muuta oma likviidsed varad stressiperioodil õigeaegselt rahaks, sealhulgas näiteks suured kontsentratsioonid üksikute vastaspooltega või varade liik, puhvris olevad varad, mis on koormatud või laenuks võetud, ning likviidsete varade nomineerimine muus valuutas kui finantsinstitutsiooni likviidsusvajadused. Pädevad asutused peaksid arvestama ka likviidsuse tagamise suutlikkuse hulka kuuluda võivate kokkulepitud likviidsuse tagamise tehingute tõenäolist väärtust.

382. Pädevad asutused peaksid (kui asjakohane) läbi vaatama finantsinstitutsiooni nende eelduste asjakohasuse, mis on seotud tema võimega pääseda stressiperioodil juurde repoturgudele ja keskpanga rahastamisele, sealhulgas seoses tagatisena kasutatavate varade sobivuse ja kättesaadavusega. Nad peaksid arvestama, kas finantsinstitutsioon testib oma turulepääsu, tehes regulaarselt müügi- või repotehinguid. Samuti peaksid nad läbi vaatama finantsinstitutsiooni eeldused likviidsuse saavutamise aja kohta stressiolukorras.

Järelevalvelised likviidsuse stressitestid

383. Pädevad asutused peaksid tegema oma likviidsuse stressitestid, et hinnata sõltumatult lühiajalisi ja keskpika perioodi likviidsusriske. Stressistsenaariumid peaksid olema seotud 30 päeva likviidsuskattekindajaga stressi eeldustega, kuid pädevad asutused võivad laiendada oma hindamise ulatust, uurides riske 30 päeva jooksul ja ka rohkem kui 30 päeva jooksul ning muutes likviidsuskattekindajaga eeldusi, et kajastada likviidsuskattekindajaga adekvaatselt katmata riske. See peaks hõlmama järelevalve stressitesti, milles on kombineeritud finantsinstitutsioonipõhine ja turuülene stress.

8.3. Olemusliku rahastamisriski hindamine

384. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni rahastamisriski ning kas keskpikad ja pikaajalised varad ja bilansivälised kohustused on asjakohaselt ja piisavalt täidetud mitmesuguste stabiilsete rahastamisvahendite abil nii tava- kui ka stressitingimustes. See hindamine hõlmab järgmisi elemente:

- a. finantsinstitutsiooni rahastamisprofili hindamine;
- b. rahastamisprofili stabiilsusele avalduvate riskide hindamine;
- c. tegeliku turulepääsu hindamine ning
- d. rahastamisriskide eeldatavate muutuste hindamine lähtuvalt krediidasutuse või investeerimisühingu rahastamiskavast.

Finantsinstitutsiooni rahastamisprofili hindamine

385. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni rahastamisprofili asjakohasust, sealhulgas keskpikka ja pikaajalist lepingulist ning käitumuslikku mittevastavust lähtuvalt tema ärimudelidest, strateegiast ja riskivalmidusest. Nad peaksid võtma arvesse, kas finantsinstitutsiooni keskmise tähtajaga ja pikaajalised varad ning bilansivälised kirjed on nõuetekohaselt täidetud mitmesuguste stabiilse rahastamise instrumentidega vastavalt määruse (EL) nr 575/2013 artiklile 413. Pädevad asutused peaksid seda hindamist toetama, analüüsides stabiilse netorahastamise kordajat, nagu on sätestatud määruse (EL) nr 575/2013 VI osa IV jaotises, ja hindama, kas sellest on õigesti teatatud.

386. Pädevad asutused peaksid kaaluma mis tahes (kohalike) regulatiivsete ja lepinguliste tegurite mõju finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilile, mis mõjutavad rahastamise pakkujate käitumuslikke omadusi (nt kliirimist, kohustuste ja nõudeõiguste teisendamist, hoiuste tagamise skeeme käsitlevad eeskirjad, kuna need võivad mõjutada rahastamise pakkujate käitumist).

387. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist tekkivad võimalikud puudused, näiteks vastuvõetavaid piire rikkuvad lõpptähtaegade mittevastavused, rahastamisallikate liigsed kontsentratsioonid, varade koormatuse liigsed tasemed või pikaajaliste varade asjakohatu või ebastabiilne rahastamine, võivad põhjustada finantsinstitutsiooni rahastamise kulu vastuvõetamatut suurenemist ja finantsinstitutsiooni

juurdepääsu kaotamist rahastamisele. Eelkõige tuleb stressistsenaariumide kavandamisel hoolikalt hinnata finantstehnoloogiale tuginevate või vähem traditsiooniliste kanalite nt veebipõhiste hoiuplatvormide kaudu meelitatud rahastamise sidususe eeldusi.

Rahastamisprofili stabiilsusele avalduvate riskide hindamine

388. Pädevad asutused peaksid arvestama tegureid, mis võivad vähendada rahastamisprofili stabiilsust varade, bilansiväliste kohustuste ning kohustuste tüübi ja omaduste tõttu. Nad peaksid võtma arvesse varade ja kohustuste struktuurilist lõpptähtaegade mittevastavust (sh mis tahes valuutade mittevastavuse mõju), asjakohaseid struktuurseid rahastamisparameetreid (nt laenude ja hoiuste suhtarv, kliendi rahastamispuudujääk ja käitumuslikult kohandatud lõpptähtaegade jaotus) ning rahastamisomadusi, mis võivad viidata rahapesu ja terrorismi rahastamise suurenenud riskidele ja probleemidele usaldatavusnõuete seisukohast. Pädevad asutused peaksid arvestama ka kahjude mõju rahastamise stabiilsusele, pidades silmas, et rahastajad võivad reageerida tundlikult isegi palju väiksematele kahjudele kui need, mis ohustaksid kapitali suhtarve.

389. Pädevad asutused peaksid hindama rahastamisprofili kestlikkusele avalduvaid riske, mis tulenevad rahastamisallikate kontsentratsioonidest (eelkõige kasutatavate rahastamisvahendite liigist, konkreetsetest rahastamisturgudest, üksikutest või seotud vastaspooltest). Näiteks peaksid nad arvestama finantsinstitutsiooni poolt teenindatavate olulisemate sektorite eripäradega ning sellega, kuidas see mõjutab finantsinstitutsiooni rahastamisriskiprofiili, pöörates erilist tähelepanu riskipositsioonidele tsüklilistes või volatiilsetes sektorites.

390. Pädevad asutused peaksid samuti hindama riski, et vara koormatus võib kahjustada turu huvi finantsinstitutsiooni tagatiseta võla vastu (tema tegutsemisturu/-turgude eriomaduste kontekstis ja tema ärimudeli kontekstis).

Tegeliku turulepääsu hindamine

391. Pädevad asutused peaksid olema teadlikud finantsinstitutsiooni tegelikust turulepääsust ning turulepääsu praegustest ja tulevastest ohtudest, sealhulgas valuutaturgudele juurdepääsu häiretest (sealhulgas idiosünkraatilistest). Hindamisel tuleks arvesse võtta seda, mil määral finantsinstitutsioon esitab konkreetsetele turgudele või vastaspooltele (sealhulgas keskpankadele) kõrgeid nõudmisi võrreldes nende turgude/vastaspoolte võimekusega, võlakirjade emiteerimises toimunud olulisi või ootamatuid muutusi, riski, et finantsinstitutsiooni puudutavad uudised võivad negatiivselt mõjutada turgu (arvamust/usaldust) ja seeläbi turulepääsu, ning märke sellest, et lühiajalised likviidsusriskid võivad piirata finantsinstitutsiooni juurdepääsu peamistele rahastamisturgudele.

Rahastamisriskide eeldatavate muutuste hindamine lähtuvalt finantsinstitutsiooni rahastamiskavast

392. Pädevad asutused peaksid hindama rahastamisriskide eeldatavaid muutusi lähtuvalt finantsinstitutsiooni rahastamiskavast ning kujundama arvamuse kava teostatavuse kohta (nt tagantjärele testimise teel, võttes arvesse alternatiivseid stsenaariume).

8.4. Likviidsus- ja rahastamisriski juhtimis- ja kontrolliraamistiku hindamine

393. Pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamisriski profiili ning nende omavahelisest seotuse põhjalikuks mõistmiseks vaatama läbi ka tema likviidsus- ja rahastamisriski aluseks oleva juhtimiskorralduse ja riskijuhtimise raamistiku. Selleks peaksid pädevad asutused hindama järgmist:

- a. likviidsusrisk ja rahastamisstrateegia ning likviidsus- ja rahastamisriskivalmidus;
- b. organisatsiooniline raamistik, poliitikad ja menetlused;
- c. riski tuvastamine, mõõtmine, juhtimine, järelevalve ja aruandlus;
- d. asutuse likviidsus- ja rahastamispõhised stressitestid;
- e. likviidsusriski ja rahastamisriski juhtimise sisekontrolliraamistik;
- f. likviidsuse hädaolukorrad ja finantsseisundi taastamise kavad;
- g. finantsinstitutsiooni rahastamiskavad.

Likviidsus- ja rahastamisriski strateegia ja riskivalmidus

394. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on usaldusväärne, selgelt sõnastatud, dokumenteeritud ja edastatud likviidsus-/rahastamisriski strateegia ja huvi, mille juhtorgan on heaks kiitnud. Selle hindamise puhul peaksid pädevad asutused muu hulgas võtma arvesse juhtorgani rolli likviidsus-/rahastamisriski strateegia ja valmiduse (sealhulgas selle aluseks olevate peamiste eelduste) kehtestamisel, heakskiitmisel ja läbivaatamisel, selle strateegia nõuetekohast rakendamist juhtorgani poolt ning selle asjakohasust finantsinstitutsiooni jaoks, arvestades tema ärimudelit, üldist riskitaluvust, rolli finantssüsteemis, finantsseisundit ja rahastamissuutlikkust.

Organisatsiooniline raamistik, poliitikad ja menetlused

395. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on likviidsus- ja rahastamisriski juhtimiseks asjakohane organisatsiooniline raamistik ja juhtimiskord, sealhulgas usaldusväärne sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi raamistik kooskõlas käesolevate suuniste jaotise 5 punktiga 91. Lisaks peaksid nad hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud asjakohaseid mõõtmis- ja kontrollifunktsioone koos piisavate inim- ja tehniliste ressurssidega nende funktsioonide väljatöötamiseks ja rakendamiseks ning nõutavate seireülesannete täitmiseks. Likviidsusriski juhtimist ning süsteemide ja protsesside järelevalvet peaks teostama sõltumatu üksus.

396. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on likviidsus- ja rahastamisriski juhtimiseks asjakohased põhimõtted ja menetlused ning kas need on kooskõlas finantsinstitutsiooni likviidsusriski taluvusega. See hõlmab hinnangut, kas poliitika ja menetlused on nõuetekohaselt määratletud ja sõnastatud ning neist teavitatakse tõhusalt kogu finantsinstitutsioonis. Juhtorgan peaks põhimõtted ja menetlused heaks kiitma ja korrapäraselt läbi vaatama ning neid peaks rakendama kõrgem juhtkond.
397. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni lähenemisviis turulepääsu säilitamiseks olulistel rahastamisturgudel on asjakohane, sealhulgas turulepääsu testimine, finantsinstitutsiooni lähenemisviis jätkuva kohaloleku säilitamiseks turgudel (konkreetsete väikeste finantsinstitutsiooni või spetsialiseerunud ärimudelite puhul ei pruugi turulepääsu testimine olla asjakohane), finantsinstitutsiooni lähenemisviis tugevate suhete arendamiseks rahastajatega ning mis tahes tõendid selle kohta, et finantsinstitutsioonil oleks stressiolukorras jätkuvalt juurdepääs turule.

Riski tuvastamine, mõõtmine, juhtimine, järelevalve ja aruandlus

398. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on asjakohane raamistik ja IT-süsteemid likviidsus- ja rahastamisriski tuvastamiseks ning mõõtmiseks kooskõlas tema suuruse, keerukuse, riskivalmiduse ja riskide võtmise suutlikkusega. Nad peaksid arvestama järgmisi tegureid:
- a. kas finantsinstitutsioon on rakendanud asjakohased meetodid asjakohaste ajavahemike vältel oma rahavoogude prognoosimiseks tava- ja stressiolukordades ning hõlmates kõiki olulisi riskitegureid;
 - b. kas finantsinstitutsioon kasutab asjakohaseid peamisi eeldusi ja metoodikaid, mida vaadatakse regulaarselt läbi, arvestades mitmesuguste riskide (krediidi-, tururisk, pangaportfelli intressirisk jm) vastastikmõju, mis tekib nii bilansi- kui ka bilansivälistest kirjetest;
 - c. kas finantsinstitutsioon mõistab oma võimet saada juurdepääs finantsinstrumentidele nende hoidmiskohast olenemata, arvestades mis tahes õigus-, regulatiiv- ja tegevuspiiranguid nende kasutamisele, sealhulgas näiteks juurdepääsu puudumist varadele koormatiste tõttu eri ajavahemike jooksul.
399. Pädevad asutused peaksid hindama, kas asutustel on likviidsus- ja rahastamisriski jaoks asjakohane aruandlusraamistik, mille on heaks kiitnud kõrgem juhtkond. Nad peaksid arvesse võtma aruandluse koostamiseks kasutatavate infosüsteemide ja sisemiste teabevoogude kvaliteeti ning seda, kas aruanded on sihtrühmale arusaadavad, täpsed ja kasutatavad (nt õigeaegsed, mitte liiga keerulised, õige ulatusega). Aruandeid tuleks esitada regulaarselt asjakohastele saajatele (näiteks juhtorganile, kõrgemale juhtkonnale või varade ja kohustuste komiteele).
400. Pädevad asutused peaksid hindama päevasisese likviidsusriski mõõtmise protsessi adekvaatsust, eelkõige nende finantsinstitutsioonide korral, mis osalevad maksete, arveldamise ja kliiringu süsteemides. Nad peaksid arvestama, kas finantsinstitutsioon jälgib ja

kontrollib piisavalt päevasiseste nõuete täitmiseks kättesaadavaid rahavooge ja likviidseid vahendeid ning prognoosib, millal rahavood päeva jooksul tekivad, ja kas ta teeb päevasiseste toimingute jaoks adekvaatseid konkreetseid stressiteste, arvestades ka äritegevuse arengut (nt väikmaksete võimalust).

401. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on piisav likviidsus- ja rahastamisnäitajate kogum. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:

- a. kas näitajad kajastavad piisavalt finantsinstitutsiooni likviidsusriskiprofili, sealhulgas likviidsuspuhvril olevate varade diversifitseerituse astet ning likviidsete varade vääringute ja likviidsusväljavoolude vääringulise jaotuse vahelist kooskõla;
- b. kas näitajad katavad piisavalt peamisi likviidsusriski aspekte, mis on seotud võimalike kaljuefekti riskidega, näiteks väljavoolu tähtaegade kontsentratsioon (võttes arvesse ka kohustuste võimalikku ennetähtaegset sissenõudmist) ja keskpankade toetusprogrammid;
- c. kas näitajad võimaldavad tuvastada finantsinstitutsiooni struktuurse rahastamise haavatavused, sealhulgas mis tahes kontsentratsioonid konkreetsetel turgudel, valuutades, vastaspooltes ja lõpptähtaegades;
- d. kas näitajad annavad ülevaate finantsinstitutsiooni rahastamise „püsivusest“ (sõltumata sellest, milliseid eeldusi kasutatakse likviidsuskattekindluse või stabiilse netorahastamise kindluse puhul), sealhulgas jaotuse homogeensusesse kategooriatesse vastavalt nende riskitunnustele ning tagatis- või kindlustusskeemi kohaldamisalast välja jäävate hoiuste osakaalu.

402. Finantsinstitutsioon peaks suutma tõendada, kas näitajaid dokumenteeritakse adekvaatselt ja vaadatakse regulaarselt läbi, kas neid kasutatakse sisenditena finantsinstitutsiooni riskivalmiduse määramisel, juhtimisaruandluses ja tegevuspiirangute kehtestamisel.

Finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamispõhised stressitestid

403. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud adekvaatse likviidsuspõhise stressitestimise kooskõlas EBA suunistega finantseerimisasutuste stressitestide kohta⁴⁶:

- a. et mõista kõrvalekallete mõju oma riskipositsioonile ning suuta hinnata oma likviidsete varade, tasakaalustamisvõime ja rahastamisstruktuuri piisavust;
- b. eri tüüpi stressistsenaariumide korral avalduda võivate riskide hõlmamiseks ja/või kontrolli, juhtimise või muudest puudustest tulenevate riskide käsitlemiseks.

404. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma, kas raamistik võimaldab asutusel:

- a. määrata finantsinstitutsiooni üleelamise ajavahemiku, arvestades tema olemasolevat likviidsuspuhvril ja stabiilseid rahastamisallikaid ning arvestades finantsinstitutsiooni riskivalmidust tõsise, kuid usutava likviidsusstressi perioodi vältel;

⁴⁶ EBA/GL/2018/04

- b. analüüsida stressistsenaariumidest tema konsolideeritud grupiülesele likviidsuspositsioonile ning konkreetsete ettevõtjate ja ärivaldkondade likviidsuspositsioonile avalduvat mõju;
 - c. mõista riskide tekkevaldkondi olenemata tema organisatsioonilisest struktuurist ja likviidsusriski tsentraalse juhtimise määrast.
405. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantsinstitutsioon esitab eri liiki stressistsenaariumide modelleeritud mõju (nagu on selgitatud EBA suunistes finantsinstitutsioonide stressitestimise kohta) ning mitu tundlikkustesti (proportsionaalsuse alusel). Simuleeritavad stressistsenaariumid ja nendes kajastatud šokid ei peaks põhinema ainult minevikul, vaid neis tuleks kasutada ka eksperthinnangutel põhinevaid hüpoteetilisi stressistsenaariume. Pädevad asutused peaksid analüüsima, kas on arvestatud vähemalt järgmisi stsenaariume:
- a. lühiajaline ja pikaajaline;
 - b. finantsinstitutsioonipõhine ja turuülene (toimub samal ajal mitmel turul);
 - c. punktide a ja b kombinatsioon.
406. Tähtis asjaolu, mida pädevad asutused peaksid finantsinstitutsiooni stressitestimise raamistiku hindamisel arvestama, on hüpoteetilis(t)est stressistsenaariumi(de)st tema rahavoogudele ja likviidsuse tagamise suutlikkusele ning üleelamise ajavahemikule avalduva mõju modelleerimine ning kas modelleerimine kajastab eri mõju, mida majandusstress võib avaldada nii tema varadele kui ka sisse- ja väljavooludele.
407. Pädevad asutused peaksid hindama ka, kas finantsinstitutsiooni lähenemisviis stressitestimise eelduste määramisel on konservatiivne. Olenevalt stsenaariumi tüübist ja tõsidusest peaksid pädevad asutused vajadusel arvestama paljude eelduste, eelkõige järgmiste asjakohasust:
- a. jaerahastamise ammendumine;
 - b. tagatud ja tagamata hulgimüügi rahastamise vähenemine;
 - c. rahastamisturgude ja eri turgude vahelise hajutamise korrelatsioon;
 - d. täiendavad tingimuslikud bilansivälised riskipositsioonid;
 - e. rahastamistähtjad (nt kui rahastamise pakkujal on tagasiostu võimalus);
 - f. finantsinstitutsiooni krediidireitingu mis tahes halvenemise mõju;
 - g. välisvaluuta konverteeritavus ja juurdepääs valuutaturgudele ning korrespondentpanga kontodele;
 - h. võime kanda likviidsust üle ettevõtjate, sektorite ja riikide vahel;
 - i. tuleviku bilansikasvu hinnangud ning
 - j. maineriskidest põhjustatud kaudne nõue, et finantsinstitutsioon uuendaks varasid ja pikendaks või säilitaks muid likviidsuse toetamise vorme.

408. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni likviidsuspõhise stressitestimise juhtimisraamistik on asjakohane ja kas see on nõuetekohaselt lõimitud üldisesse riskijuhtimisstrateegiasse. Nad peaksid võtma arvesse järgmist:
- a. kas stressitestide ulatus ning sagedus on asjakohane seoses finantsinstitutsiooni olemuse ja keerukuse, tema likviidsusriski positsioonide ning suhtelise tähtsusega finantssüsteemis;
 - b. kas stressitestide tulemused on integreeritud finantsinstitutsiooni likviidsuse ja rahastamise strateegiakavade koostamise protsessidesse ning kas neid kasutatakse kriisiolukorras likviidsuse juhtimise tõhususe suurendamiseks, sealhulgas finantsinstitutsiooni likviidsuse, talitluspidevuse ja taastamise kavas;
 - c. kas finantsinstitutsioonil on olemas adekvaatne protsess stressitestimiseks sobivate riskitegurite tuvastamiseks, arvestades kõiki olulisi haavatavusi, mis võivad halvendada tema likviidsuspositsiooni;
 - d. kas eeldusi ja stsenaariume vaadatakse läbi ning ajakohastatakse piisava sagedusega;
 - e. kui hinnatakse grupi likviidsuse juhtimist, kas finantsinstitutsioon pöörab piisavalt tähelepanu grupi piires likviidsuse ülekandmise mis tahes võimalikele takistustele.

Likviidsus- ja rahastamisriski sisekontrolliraamistik

409. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on tugev ja terviklik sisepiir ja kontrolliraamistik ning usaldusväärsed kaitsemeetmed, et maandada oma likviidsus- ja rahastamisriski kooskõlas oma riskivalmidusega ning tagada mitmekesise rahastamisstruktuuri kättesaadavus. Nad peaksid arvestama, kas piirangute ja kontrollimehhanismide raamistik on finantsinstitutsiooni keerukusele, suurusele ja ärimudelile piisav ning kajastab likviidsusriski erinevaid olulisi mõjutegureid ja likviidsuse stressitestide tulemusi.
410. Pädevad asutused peaksid kaaluma, kas finantsinstitutsioonil on kehtestatud limiidid, et tagada kooskõla nende likviidsete varade vääringu nimiväärtuse ja likviidsete vahendite netoväljavoolu valuutade kaupa jaotamise vahel, vastavalt komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artikli 8 lõikele 6.
411. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni pädevad organid on riskilimiidid heaks kiitnud ja vaatavad neid regulaarselt läbi ning teatavad need selgelt kõigile asjakohastele ärivaldkondadele. See protsess, samuti finantsinstitutsiooni poolt piirangute järgimise jälgimise viis ja rikkumiste edastamise kord, peaks olema selgelt dokumenteeritud finantsinstitutsiooni protseduurides.
412. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioon on rakendanud oma likviidsusriski kontrolliraamistiku osana adekvaatse ülekande hinnakujunduse süsteemi, mis hõlmab kõiki asjakohaseid likviidsuskulusid, -tuluseid ja -riske. Pädevad asutused peaksid arvesse võtma, kas siirdehindade mehhanism võimaldab juhtkonnal pakkuda asjakohaseid stiimuleid likviidsusriski juhtimiseks ning kas süsteemi ja selle kalibreerimist vaadatakse läbi ja ajakohastatakse asjakohaselt, arvestades finantsinstitutsiooni suurust ja keerukust. Lisaks peaksid pädevad asutused hindama, kas finantsinstitutsiooni poliitikat vahendite ülekande

hinnakujunduse metoodika lõimimiseks hinnakujunduse siseraamistikku kasutatakse klientidega tehtavate tehingute hindamiseks ja nende üle otsustamiseks (see hõlmab bilansi mõlemat poolt, st laenude andmist ja hoiuste võtmist).

413. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsioonil on likviidsete varade puhvri suhtes piisavad kontrollimeetmed, sealhulgas kontsentratsioonipiirangud ning puhvri piisavuse ja turutingimuste muutuste asjakohane pidev jälgimine, mis võivad mõjutada finantsinstitutsiooni võimet oma varasid kiiresti likvideerida.

Likviidsuse hädaolukorrakavad

414. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni likviidsuse hädaolukorrakavas on piisavalt täpsustatud põhimõtted, menetlused ja tegevuskavad, et reageerida tõsistele võimalikele häiretele finantsinstitutsiooni suutlikkuses rahuldada oma likviidsusvajadusi ja end ise rahastada. Nad peaksid arvestama likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavasse lisatud hädaolukorra rahastamise meetmete sisu ja ulatust ning eelkõige järgmisi tegureid:

- a. kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise plaan selgitab adekvaatselt selle käivitamiseks ja teostamiseks vajalikku juhtimiskorraldust;
- b. kas likviidsuse hädaolukorrakava kajastab asjakohaselt finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamispõhist ning laiemat riskiprofiili;
- c. kas finantsinstitutsioonil on likviidsuse varajase hoiatuse indikaatorite raamistik, sealhulgas need, mis on EBA suunistes finantsseisundi taastamise kava näitajate kohta kehtestatud likviidsusnäitajatena ja mis tõenäoliselt võimaldavad finantsinstitutsioonil õigeaegselt tuvastada halvenevaid turutingimusi ja määrata kiiresti kindlaks, mis meetmeid tuleb võtta;
- d. kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava kirjeldab selgelt, et likviidsuskattekindaja likviidsuspuhvrit kasutatakse stressiolukorras, isegi kui selle tulemusena on likviidsuskattekindaja väärtus alla 100%, sealhulgas, et stressi korral on see osa eeldatavast likviidsusriski juhtimisest, et kehtestatud väiksemate likviidsuskattekindaja väärtuste saavutamise järel toimub teabevahetus kõrgema juhtkonnaga. Likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava peaks selgelt kajastama ja kirjeldama, kuidas likviidsusriski tuleks stressiolukorras juhtida, et saavutada likviidsuskattekindaja sihttasemele võimalikult lähedased tasemed;
- e. kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise plaanis on selgesti märgitud kõik olulised (võimalikud) rahastamisallikad, sealhulgas likviidsuse eri allikate jaoks saada olevad hinnangulised summad ning nendest vahendite saamiseks vajalik hinnanguline aeg;
- f. kas meetmed on kooskõlas finantsinstitutsiooni üldise riskistrateegia ja likviidsusriskide valmidusega;
- g. keskpanga rahastamise rolli eelduste asjakohasus finantsinstitutsiooni likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavas. Näited teguritest, mida pädevad asutused võivad arvestada, võivad hõlmata finantsinstitutsiooni arvamust järgmisest:
 - i. keskpanga laenuandmise programmidega seotud võimalike alternatiivsete rahastamisallikate praegune ja tulevane kättesaadavus;

- II. laenuvõimaluste tüübid, aktsepteeritav tagatis ja tegevusmenetlused keskpanga vahenditele juurdepääsu saamiseks;
- III. tingimused, mille korral oleks vaja keskpanga rahastust, nõutav summa ja ajavahemik, mille vältel oleks sellist keskpanga rahastust tõenäoliselt vaja.

415. Pädevad asutused peaksid hindama, kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavas kirjeldatud meetmed on teostatavad seoses nende stressistsenaariumidega, mille rakendamiseks need on ette nähtud. Nad peaksid arvestama näiteks järgmisi tegureid:

- a. finantsinstitutsiooni likviidsusega seotud stressitestide, tema likviidsuse hädaolukorra lahendamise plaani, likviidsuse varajase hoiatuse näitajate ja (kui asjakohane) likviidsusega seotud finantsseisundi taastamise kava järjepidevuse ja koostoime tase;
- b. kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise plaanis määratletud meetmed võimaldavad finantsinstitutsioonil tõenäoliselt adekvaatselt reageerida erinevatele raske likviidsusstressi võimalikele stsenaariumidele, sealhulgas finantsinstitutsioonile omase ja turuülesele stressile ning nende võimalikule vastastikmõjule, ning kas likviidsuse hädaolukorra lahendamise plaanis määratletud meetmed on usaldusväärselt kvantifitseeritud seoses likviidsuse tekitamise suutlikkusega stressitingimustes ja nende rakendamiseks vajaliku ajaga, arvestades tegevusnõudeid, näiteks tagatise pantimist keskpangas.

416. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsiooni juhtimisraamistiku asjakohasust seoses tema likviidsuse hädaolukorra lahendamise kavaga. Nad peaksid arvestama näiteks järgmisi tegureid:

- a. eskaleerimis- ja prioriseerimismenetluste asjakohasus, millega määratakse iga meetme võtmise aeg ja viis;
- b. kas finantsinstitutsioonil on adekvaatsed poliitikad ja menetlused seoses tema sise- ja välissuhtlusega;
- c. likviidsuse hädaolukorra lahendamise kava⁴⁷ ja finantsinstitutsiooni talitluspidevuse kava kooskõla.

Rahastamiskavad

417. Pädevad asutused peaksid hindama, kas rahastamiskava on teostatav ja asjakohane seoses finantsinstitutsiooni olemuse, mastaabi ja keerukuse, tema praeguste ja tulevaste tegevuste ning tema likviidsuse ja rahastamisprofiiliga. Nad peaksid arvestama näiteks järgmisi tegureid:

- a. kas rahastamiskavas on arvestatud alternatiivseid stsenaariume. Pädevad asutused peaksid pöörama erilist tähelepanu sellele, et kava, millega toetatakse kavandatavat äritegevust ebasoodsate stsenaariumite korral, oleks piisavalt kindel;

⁴⁷ Kui likviidsuse hädaolukorra lahendamise plaan on finantsseisundi taastamise kavasse täielikult integreeritud, lisatakse see likviidsuse üldise taastamissuutlikkuse skoori. Kui likviidsuse hädaolukorra lahendamise plaan ei ole finantsseisundi taastamise kavasse lisatud ja need kaks dokumenti on eraldi, tuleb likviidsuse hädaolukorra lahendamise plaani analüüsida eraldi.

- b. rahastamiskava täitmisest põhjustatud eeldatav muutus finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilis ning kas see on sobiv, arvestades tema tegevusi ja ärimudelit;
- c. kas rahastamiskava toetab mis tahes nõutavaid või soovitud parandusi finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilis;
- d. nende enda arusaam oma jurisdiktsioonis planeeritud finantsinstitutsioonide turutegevusest (ja selle muutustest) agregeeritud tasandil ning sellest, mida see tähendab individuaalsete rahastamiskavade teostatavusele, ning
- e. kas rahastamiskava on
 - I. lõimitud finantsinstitutsiooni üldisesse strateegiakavasse;
 - II. kooskõlas tema ärimudeliga;
 - III. kooskõlas tema likviidsusriski valmidusega;

418. Lisaks sellele võivad pädevad asutused arvestada järgmist:

- a. kas finantsinstitutsioon analüüsib adekvaatselt rahastamiskava asjakohasust ja adekvaatsust ning on sellest teadlik, arvestades finantsinstitutsiooni praegusi likviidsuse ja rahastamise positsioone ja nende prognoositavaid muutusi. Selle osana võivad pädevad asutused kaaluda, kas finantsinstitutsiooni kõrgem juhtkond suudab põhjendada rahastamiskava teostatavust ja selgitada selle puudusi;
- b. finantsinstitutsiooni poliitika selle määramisel, mis rahastamismõõdmed ja mis turud on tema jaoks asjakohased (ja kas see on adekvaatne);
- c. finantsinstitutsiooni poolt ette nähtud ajavahemik üleminekuks teistsugusele rahastamisprofiilile, kui seda on vaja või seda soovitakse, arvestades, et lõppolukorrani liiga kiire või aeglase liikumise korral võivad tekkida riskid;
- d. kas rahastamiskava sisaldab eri strateegiaid ja selgeid juhtimismenetlusi strateegiamuudatuste õigeaegseks rakendamiseks.

419. Pädevad asutused peaksid hindama, kas finantsinstitutsiooni rahastamiskava on asjakohaselt rakendatud. Nad peaksid arvestama vähemalt järgmist:

- a. kas rahastamiskava on nõuetekohaselt dokumenteeritud ja teatatud kõigile asjaomastele töötajatele;
- b. kas rahastamiskava hõlmab finantsinstitutsiooni igapäevast tegevust, eelkõige rahastamisotsuste tegemise protsessi.

420. Lisaks sellele võivad pädevad asutused arvestada, kas finantsinstitutsioon suudab kooskõlastada rahastamiskava andmetega, mida esitatakse pädevatele asutustele rahastamiskava vormiga.

421. Pädevad asutused peaksid arvestama finantsinstitutsiooni rahastamiskava rakendamise järelevalve protsesside kvaliteeti ja tema suutlikkust kõrvalekalletele õigeaegselt reageerida. Hindamisel peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:

- a. (kõrgemale) juhtkonnale esitatavate uuenduste kvaliteet seoses rahastamiskava praeguse täitmise olekuga;
- b. kas rahastamiskavaga nähakse ette alternatiivsed asendusmeetmed, mis rakendatakse turutingimuste muutumise korral;
- c. finantsinstitutsiooni poliitika ja tavad seoses rahastamiskava regulaarse läbivaatamise, järeltestimise ja ajakohastamisega, kui saadud tegelik rahastamine erineb oluliselt rahastamiskavast.

8.5. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelevalvemeetmed

422. Pärast eespool nimetatud hindamist peaksid pädevad asutused kujundama seisukoha finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamisriskide ning tema likviidsusressursside suutlikkuse kohta neid riske katta/maandada. See seisukoht peaks kajastuma tulemuste kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 17 kirjeldatud kaalutluste alusel määratud likviidsuse ja rahastamise piisavuse skooriga. Likviidsuse ja rahastamise piisavuse skoor peaks kajastama pädevate asutuste seisukoha selle kohta, kas olemasolevad likviidsusressursid tagavad likviidsus- ja rahastamisriskide asjakohase katmise. Pädevad asutused võivad vajaduse korral kaaluda vahepunktide kasutamist likviidsus- ja rahastamisriski hindamisel.

423. Likviidsuse ja rahastamise piisavuse skoori määramisel peaksid pädevad asutused vajaduse korral võtma arvesse likviidsuse üldise finantsseisundi taastamise suutlikkuse skoori finantsseisundi taastamise kavades (nõrk, piisav koos võimaliku parandamisruumiga, rahuldav), nagu on täpsustatud EBA suuniste (üldise finantsseisundi taastamise suutlikkuse kohta finantsseisundi taastamise kavades) punktides 41–43⁴⁸. Üldise tagasimaksevõime skoori arvessevõtmine likviidsuse piisavuse kontekstis on eriti oluline juhul, kui likviidsuse üldine tagasimaksevõime hinnang on „nõrk“.

Tabel 17. Likviidsusriski ja rahastamise piisavuse skoori määramise järelevalvekaalutlused

Riskiskoor	Järelevalveline aramus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
1	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusel olulise mõju avaldumise risk väike.	<ul style="list-style-type: none"> Mittevastavustest (nt tähtaegade, valuutade vahel) tekkiv risk on ebaoluline või väga väike. Likviidsuspuhvri suurus ja koosseis on adekvaatne ja asjakohane. Likviidsusriski muude tegurite (nt mainerisk, võimetus grupi sees likviidsust üle kanda) tase on ebaoluline või väga väike. Finantsinstitutsiooni likviidsuse tagamise suutlikkus ja likviidsuspuhvid on tunduvalt suuremad kui kvantitatiivsed 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni likviidsus-/rahastamisriski poliitika ja strateegia on kooskõlas asutuse üldstrateegia ja riskivalmidusega. Likviidsus- ja rahastamisriski organisatsiooniline raamistik on kindel, selles on selged vastutusvaldkonnad ja riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide ülesanded on selgelt eraldatud. Likviidsus- ja rahastamisriski mõõtmise, järelevalve ja

⁴⁸ EBA/GL/2023/06

Riskiskoor	Järelevalvelin e arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		<p>järelevalvenõuded ja on seda eeldatavasti ka tulevikus.</p> <ul style="list-style-type: none"> Likviidsuse vaba liikumine grupi ettevõtjate vahel on piiratud, kui asjakohane, või kõigil ettevõtjatel on järelevalvenõudeid ületav likviidsuse tagamise suutlikkus ja neid ületavad likviidsuspuhvrid. Finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist või kestlikkusest tekkiv risk on ebaoluline või väga väike. Rahastamise stabiilsusest põhjustatud risk ei ole oluline. Rahastamisriski muud tegurid (nt mainerisk, juurdepääs rahastamisturgudele) ei ole olulised/on väga väikesed. Pikemaajalise rahastamise (> 1 aasta) koosseis ja stabiilsus põhjustavad finantsinstitutsiooni tegevusele ja ärimudelile ebaolulist / väga väikest riski. Järelevalvehindamise tulemusel on finantsinstitutsiooni üldine taastumisvõime likviidsuse osas „rahuldav“. 	<p>aruandluse süsteemid on asjakohased.</p> <ul style="list-style-type: none"> Rahastamisriski sisemised piirmäärad ja kontrolliraamistik on usaldusväärsed ning kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega/-taluvusega. Finantsinstitutsioonil on usutav ja usaldusväärne likviidsuse hädalukorrakava, mis võib olla vajaduse korral tõhus.
2	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusel e olulise mõju avaldumise risk keskmine või väike.	<ul style="list-style-type: none"> Mittevastavused (nt tähtaegade, valuutade vahel) põhjustavad väikest kuni keskmist riski. Likviidsuspuhvri suurusel ja koosseisust põhjustatud risk on väike kuni keskmine. Likviidsusriski muude tegurite (nt mainerisk, võimetus grupisiseselt likviidsust üle kanda) tase on väike kuni keskmine. Finantsinstitutsiooni likviidsuse tagamise suutlikkus ja likviidsuspuhvrid on suuremad kui kvantitatiivsed järelevalvenõuded, kuid on risk, et nad ei ole seda tulevikus. Likviidsuse vaba liikumine konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on või võib olla vähesel määral piiratud. Finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist ja selle kestlikkusest põhjustatud risk on väike kuni keskmine. 	

Riskiskoor	Järelevalvelin e arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		<ul style="list-style-type: none"> Rahastamise stabiilsusest põhjustatud risk on väike kuni keskmine. Rahastamisriski muud tegurid (nt mainerisk, juurdepääs rahastamisturgudele) on väiksed kuni keskmised. Pikemaajalise rahastamise (> 1 aasta) koosseis ja stabiilsus põhjustavad finantsinstitutsiooni tegevusele ja ärimudelile väikest riski. Järelevalve hindamise tulemusel on finantsinstitutsiooni üldine likviidsuse taastumisvõime „rahuldav“ või „piisav, kuid parandamisruumi on“. 	
3	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavusel olulise mõju avaldumise risk keskmine või suur.	<ul style="list-style-type: none"> Mittevastavused (nt tähtaegade, valuutade vahel) põhjustavad keskmist kuni suurt riski. Likviidsuspuhvri suurusest ja koosseisust põhjustatud risk on suur. Likviidsusriski muude tegurite (nt mainerisk, võimetus grupisiselt likviidsust üle kanda) tase on keskmine kuni suur. Finantsinstitutsiooni likviidsuse tagamise suutlikkus ja likviidsuspuhvid vähenevad ja/või on väiksemad kui kvantitatiivsed järelevalvenõuded ning finantsinstitutsiooni võime taastada õigeaegselt vastavus nendele nõuetele on küsitav. Likviidsuse vaba liikumine konsolideerimisgruppi kuuluvate ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on piiratud. Finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist ja selle kestlikkusest põhjustatud risk on keskmine kuni suur. Rahastamise stabiilsusest põhjustatud risk on keskmine kuni suur. Rahastamisriski muud tegurid (nt mainerisk, juurdepääs rahastamisturgudele) on keskmised kuni suured. Pikemaajalise rahastamise (> 1 aasta) koosseis ja stabiilsus 	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni likviidsus- ja rahastamisriski poliitika ja strateegia ei ole täielikult kooskõlas tema üldstrateegia ja riskivalmidusega. Likviidsus- ja rahastamisriski organisatsiooniline raamistik ei lahuta teineteisest piisavalt riskivõtjate ning juhtimis- ja kontrollifunktsioonide kohustusi ja ülesandeid. Likviidsus- ja rahastamisriski mõõtmis-, järelevalve- ja aruandlussüsteeme ei rakendata piisava täpsuse ja sagedusega. Likviidsus- ja rahastamisriski sisemised piirmäärad ja kontrolliraamistik on ei ole kooskõlas finantsinstitutsiooni riskijuhtimise strateegia ja riskivalmidusega. Finantsinstitutsioonil on likviidsuse hädaolukorrakava, mis ei ole tõenäoliselt tõhus, või finantsinstitutsioonil puudub likviidsuse hädaolukorrakava või see on ilmselgelt ebapiisav.

Riskiskoor	Järelevalvelin e arvamus	Olemusliku riskiga seotud kaalutlused	Adekvaatse juhtimise ja kontrollidega seotud kaalutlused
		<p>põhjustavad finantsinstitutsiooni tegevusele ja ärimudelile keskmist riski.</p> <ul style="list-style-type: none"> Järelevalvehindamise tulemusel on asutuse üldine taastumisvõime likviidsuse osas „piisav, kuid parandamisruumi on“ või „nõrk“. 	
4	Arvestades olemusliku riski ning juhtimise ja kontrolli taset, on finantsinstitutsiooni usaldatavuse olulise mõju avaldumise risk suur.	<ul style="list-style-type: none"> Mittevastavused (nt tähtaegade, valuutade vahel) põhjustavad suurt riski. Likviidsuspuhvri suurusel ja koosseisust põhjustatud risk on suur. Likviidsusrisi muude tegurite (nt mainerisk, võimetus grupisisest likviidsust üle kanda) tase on suur. Finantsinstitutsiooni likviidsuse tagamise suutlikkus ja likviidsuspuhvrid vähenevad kiiresti ja/või on väiksemad kui kvantitatiivsed järelevalvenõuded ning asutuse võime taastada õigeaegselt vastavus nendele nõuetele on küsitav. Likviidsuse vaba liikumine konsolideerimisgrupi ettevõtjate vahel, kui asjakohane, on oluliselt piiratud. Finantsinstitutsiooni rahastamisprofiilist ja selle kestlikkusest põhjustatud risk on suur. Rahastamise stabiilsusest põhjustatud risk on suur. Rahastamisrisi muud tegurid (nt mainerisk, juurdepääs rahastamisturgudele) on suured. Pikemaajalise rahastamise (> 1 aasta) koosseis ja stabiilsus põhjustavad finantsinstitutsiooni tegevusele ja ärimudelile suurt riski. Järelevalvehindamise tulemusel on finantsinstitutsiooni üldine taastumisvõime likviidsuse osas „nõrk“. 	

424. Pärast punktis 8.5 kirjeldatud likviidsuse ja rahastamise piisavuse hindamist peaksid pädevad asutused kindlaks tegema, kas on vaja kehtestada konkreetsed likviidsus- ja rahastamisnõuded, et katta likviidsus- ja rahastamisriske, millega finantsinstitutsioon on kokku puutunud või võib kokku puutuda.

425. Järgmises tabelis on esitatud mittetäielik loetelu kvalitatiivsetest ja kvantitatiivsetest järelevõimeetmetest, mida pädevad asutused võivad kasutada konkreetse puuduse tuvastamisel. Pädevad asutused võivad kohaldada täiendavaid järelevõimeetmeid (sh kvantitatiivseid meetmeid vastavalt direktiivi 2014/36/EL artikli 104 lõike 1 punktile a) või nende kombinatsiooni, kui neid peetakse tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks asjakohasemaks.
426. Kui pädevad asutused leiavad, et kvantitatiivsed meetmed võivad osutada vajalikuks, peaksid nad tutvuma järgmises jaotises esitatud täiendavate juhistega, mis käsitlevad võrdlusanalüüsi ning kvantitatiivsete likviidsus- ja rahastamise meetmete kehtestamist.
427. Oluline on märkida, et osa tabelis 18 nimetatud meetmetest on kvalitatiivsed. Kui ilmnevad olulised puudused, eriti likviidsuse ja rahastamise haldamise valdkonnas, tuleks võimaluse korral eelistada kvalitatiivseid meetmeid.

Tabel 18. Likviidsus- ja rahastamisriski võimalikud ja mittetäielikud järelevõimeetmed

Pädevate asutuste võimalikud järelevõimeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikliga 102, artikli 104 lõike 1 punktidega b, e, f, j, k, i ja n ning artikliga 105, komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artikliga 8 ja määruse (EL) nr 575/2013 artikli 428b lõikega 5
A. nõuda, et finantsinstitutsioonidel on regulatiivsest miinimumist suuremat likviidsuskattekindajad, mis on nii suur, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt;
B. nõuda, et finantsinstitutsioonid kohaldaksid sellise kestusega minimaalset üleelamisperioodi, mille tulemusena leevendatakse tuvastatud puudusi piisavalt;
C. nõuda, et finantsinstitutsioonidel oleks minimaalne likviidsuse varade kogusumma või likviidsuse tagamise suutlikkus, mis on sellise suurusega, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt;
D. nõuda, et finantsinstitutsioonidel oleks regulatiivsest miinimumist suurem stabiilse netorahastamise kordaja, mis on nii suur, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt;
E. nõuda finantsinstitutsioonidelt, et neil oleks olemas minimaalne kättesaadava stabiilse rahastamise kogusumma, mis on piisavalt suur, et tuvastatud puudujääke piisavalt leevendada;
F. õigus kohaldada konkreetseid likviidsusnõudeid, sealhulgas piirangud varade ja kohustuste lõpptähtaegade erinevusele;
G. määrata halduskaristusi või muid haldusmeetmeid, sealhulgas usaldatavusnõuete täitmise tasusid;
H. kehtestada hoitavate likviidsuse varade kontsentratsiooni nõudeid, sealhulgas: - finantsinstitutsiooni likviidsuse varade profiili nõuded seoses vastaspooltega, valuuta ja/või - rahastamise kontsentratsioonide piirmäärad, limiidid või piirangud;
I. kehtestada piiranguid lühiajalistele lepingulistele või käitumuslikele tähtaegade mittevastavustele varade ja kohustuste vahel, sealhulgas järgmisi: - varade ja kohustuste tähtaegade mittevastavuste limiidid (konkreetsetes tähtajaklassides); - minimaalsetele üleelamisperioodide limiidid ja/või - teatud lühiajalistest rahastamisallikatest (nt rahaturult pärit rahastamine) sõltuvuse limiidid;
J. kehtestada likviidsuspositsioonide suhtes täiendavad või sagedasemad aruandlusnõuded, sealhulgas: - regulatiivse aruandluse sagedus likviidsuskattekindaja kohta ja/või - teiste likviidsusaruannete sagedus ja detailsus, näiteks täiendavad likviidsuse seire parameetrid;
K. nõuda meetmete võtmist, et kõrvaldada puudused, mis on kindlaks tehtud seoses finantsinstitutsiooni suutlikkusega tuvastada, mõõta, jälgida ja kontrollida likviidsusriski, sealhulgas järgmiste vahendite abil: - täiustades stressiteste suutlikkust, et parandada võimet tuvastada ja kvantifitseerida finantsinstitutsioonile avalduva likviidsusriski olulised allikad; - täiustades likviidsuse varade rahaks muutmise võimekust; - täiustades likviidsuse erandolukorra plaani ja likviidsuse varajase hoiatuse näitajate raamistikku ja/või - tõhustades likviidsusriski juhtimise teabe esitamist asutuse juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale;

Pädevate asutuste võimalikud järelevalvemeetmed kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikliga 102, artikli 104 lõike 1 punktidega b, e, f, j, k, i ja n ning artikliga 105, komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/61 artikliga 8 ja määruse (EL) nr 575/2013 artikli 428b lõikega 5

<p>L. nõuda, et võetaks meetmeid asutuse rahastamisprofiili muutmiseks, sealhulgas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vähendades sõltuvust teatud (potentsiaalselt volatiilsetest) rahastamisturgudest, näiteks hulgirahastamisest; - vähendades rahastamisprofiili kontsentreerumist vastaspoolte, pikaajalise tähtaja profiili tippväärtuste, valuutade (mittevastavused) jm osas ning/või - vähendades koormatud vara määra, potentsiaalselt eristades kogu koormatust ja ületagatust (nt pandikirjad, lisatagatise nõuded);
<p>M. nõuda finantsinstitutsioonide rahastamispositsioonide kohta täiendavat või sagedamat aruandlust, sealhulgas järgmist:</p> <ul style="list-style-type: none"> - järelevalve regulatiivaruandluse suurem sagedus seoses rahastamisprofiiliga (nt stabiilse netorahastamise kordaja aruanne ja täiendavad likviidsuse seire parameetrid) ning/või - sagedam aruandlus järelevalveasutustele seoses finantsinstitutsiooni rahastamiskavaga;
<p>N. nõuda meetmete võtmist, et lahendada finantsinstitutsiooni rahastamisriski kontrolliga seoses tuvastatud puudusi, sealhulgas järgmiselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tõhustades finantsinstitutsiooni rahastamisriski teabe esitamist asutuse juhtorganile ja kõrgemale juhtkonnale; - sõnastades uuesti või tõhustades rahastamiskava ja/või - kehtestades riskivalmiduse limiidid; - tõhustades finantsinstitutsiooni stressitestimise suutlikkust, nõudes muu hulgas finantsinstitutsioonilt pikema stressiperioodi katmist.

428. Struktuursete pikaajaliste järelevalvenõuete kehtestamisel peaksid pädevad asutused arvestama täiendavate lühiajaliste/keskpikkade likviidsus- ja/või omavahendite nõuete vajadust ajutise meetmena, et leevendada riske ajani, mil struktuursed nõuded annavad soovitud tulemused.

429. Kui pädevad asutused jõuavad järeldusele, et on olemas suur risk, et finantsinstitutsiooni rahastamiskulud tõusevad märkimisväärselt, peaksid nad kaaluma rahastamisstruktuuri muutmise nõudmist, et leevendada rahastamiskulude riski, või isegi omavahenditega seotud meetmete rakendamist (nagu on sätestatud jaotises 7), et kompenseerida mõju kasumiaruandele, juhul kui finantsinstitutsioon ei saa suurenenud rahastamiskulusid oma klientidele edasi kanda.

8.6. Kvantitatiivsete likviidsuse ja rahastamise nõuete võrdlus ja määramine

Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsus- ja rahastamisnõuete määramine

430. Likviidsuse ja rahastamise piisavuse hindamise toetamiseks ning konkreetsete kvantitatiivsete nõuete kalibreerimiseks, kui seda peetakse potentsiaalselt vajalikuks (nt mis tahes eespool tabelis 18 nimetatud kvantitatiivsed näitajad), peaksid pädevad asutused käsitlema järelevalvealaseid likviidsuse ja rahastamise võrdlusaluseid kvantitatiivsete vahenditena. Neid tuleks kasutada, et tagada usaldusväärne, järjepidev, läbipaistev ja võrreldav võrdlusalus sarnaste ärimudelite ja riskiprofiilidega finantsinstitutsioonide konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete arvutamiseks ja võrdlemiseks. Järelevalve võrdlusaluste väljatöötamisel

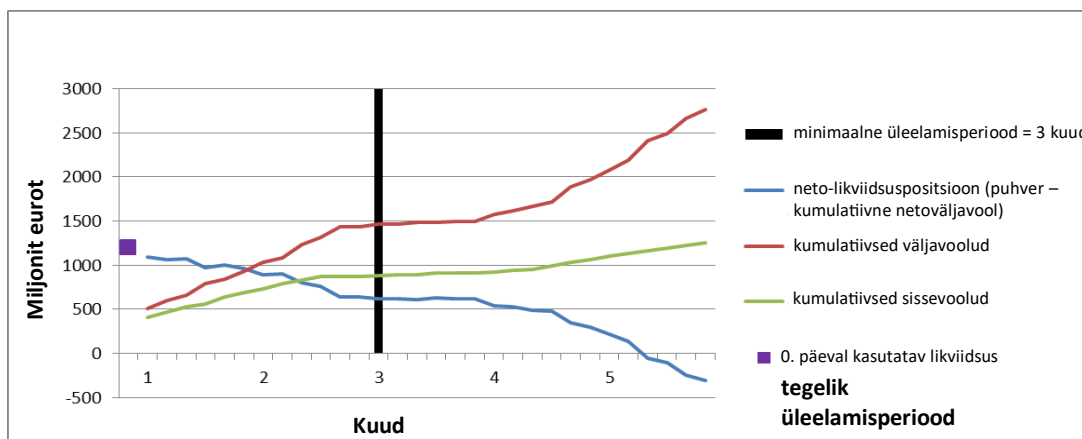
peaksid pädevad asutused kasutama likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide järelevalvealast hindamist ning järelevalveliste likviidsuse stressitestide tulemusi.

431. Pädevad asutused peaksid kasutama finantsinstitutsiooni ärimudeli jaoks kõige sobivamat võrdlusalust, kohaldades vajaduse korral võrdlusaluse tulemuse suhtes hinnangut, et võtta arvesse ärimudelipõhiseid kaalutlusi. Kui pädevad asutused arvestavad konkreetsete likviidsusnõuete määramisel järelevalve võrdlusaluseid, peaksid nad põhjendama finantsinstitutsioonile võrdlusaluste loogikat ja põhimõtteid.
432. Pädevad asutused peaksid hindama finantsinstitutsioonidele kohaldatud mis tahes võrdlusaluste sobivust, vaatama neid pidevalt läbi ja neid ajakohastama, arvestades nende kasutamisel saadud kogemusi.
433. Pädeva asutuse konkreetsete kvantitatiivsete likviidsus- ja rahastamisnõuete kvantifitseerimise võrdlusaluse põhisisend on määruse (EL) nr 575/2013 artikli 415 kohase järelevalvelise aruandluse raames kogutud andmed likviidsuse ja stabiilse rahastamise kohta individuaalsel ning konsolideeritud alusel ning täiendavate likviidsuse seire parameetrite kohta.
434. Võimalike lähenemisviiside näited on järgmised.
- a. Näide 1. Finantsinstitutsioon, mille esialgne likviidsuspuhver on 1200 miljonit eurot. Kumulatiivne sissevool ja stressiolukorras hinnatud kumulatiivne vahendite väljavool prognoositakse ajahorisondil viis kuud. Selle ajavahemiku vältel kasutab finantsinstitutsioon likviidsuspuhvrit alati, kui sissevoolud on väljavooludest väiksemad. Selle tulemusena suudaks finantsinstitutsioon määratletud stressitingimustes üle elada 4,5 kuud, mis on pikem kui järelevalveasutuste määratud minimaalne üleelamisperiood (siin näites kolm kuud).

Tabel 19. Likviidsuse kvantifitseerimise võrdlusaluse näide

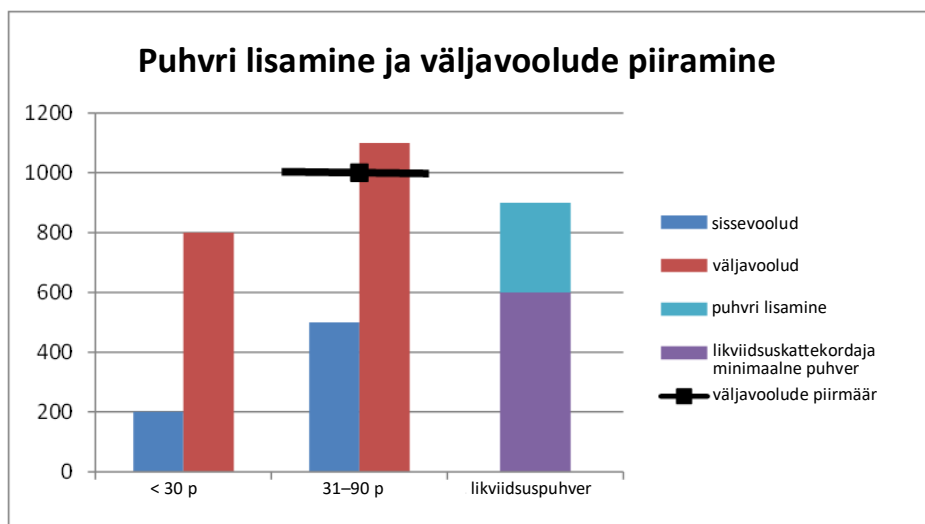
Ajavahemik kuudes	kumulatiivsed väljavoolud	kumulatiivsed sissevoolud	kumulatiivsed neto väljavoolud	neto-likviidsuspositsioon (puhver – kumulatiivne netoväljavool)	0. päeval kasutatav likviidsus
					1200
1	511	405	106	1094	
	598	465	133	1067	
	659	531	128	1072	
	787	563	224	976	
	841	642	199	1001	
	933	693	240	960	
2	1037	731	306	894	
	1084	788	295	905	
	1230	833	397	803	
	1311	875	435	765	
	1433	875	558	642	
	1440	876	564	636	
3	1465	882	583	617	
	1471	889	582	618	
	1485	891	594	606	
	1485	911	574	626	
	1492	916	576	624	
	1493	916	577	623	
4	1581	918	663	537	
	1618	945	673	527	
	1666	956	710	490	
	1719	993	726	474	
	1885	1030	856	344	
	1965	1065	900	300	
5	2078	1099	980	220	
	2192	1131	1061	139	Üleelamisperiood
	2415	1163	1252	-52	
	2496	1194	1302	-102	
	2669	1224	1445	-245	
	2764	1253	1511	-311	

Joonis 4: Konkreetse kvantitatiivse likviidsusnõude määramise näide

- b. Näide 2. Järelevalveliseks minimaalseks üleelamisperioodiks on määratud kolm kuud. Minimaalse üleelamisperioodi määramise alternatiivne meede, mis võib samuti lahendada järelevalveprobleemi, et sissevoolude ja väljavoolude vahe on liiga suur, on määrata väljavooludele piirmäär. Järgmisel joonisel on kujutatud väljavooludele piirmäära kehtestamise mehhanism musta rõhtjoonena. Finantsinstitutsioon peab vähendama oma väljavoolu piirmäärast väiksemaks. Piirmäära saab kehtestada ühele või mitmele ajaklassile ja netoväljavooludele (pärast sissevoolude korrigeerimist) või brutoväljavooludele. Selle asemel puhvri nõude lisamise alternatiiv on esitatud kolmandas tulbas.

Joonis 5. Konkreetsete kvantitatiivsete nõuete määramise näide

435. Kui pädevad asutused ei ole konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete kvantifitseerimiseks välja töötanud oma võrdlusalust, võivad nad kohaldada võrdlusalust, kasutades järgmisi etappe, eelkõige likviidsusriski korral:

- a. tegema stressitingimustes raha netoväljavoolu ja aktsepteeritava likviidse vara võrdleva analüüsi mitme ajavahemiku vältel: kuni üks kuu (sh üleöö), üks kuu kuni kolm kuud ja kolm

kuud kuni üks aasta; selleks peaksid pädevad asutused prognoosima netoväljavoolu (brutoväljavoolu ja sissevoolu);

- b. tasakaalustama likviidsuse tagamise suutlikkuse mitmesuguste tähtajaklasside korral, võttes arvesse stressitingimusi (nt likviidsete varade väärtuse usaldusväärne hinnang stressi eeldustel võrreldes praeguse hinnanguga tavatingimustes ja pärast väärtuskärbet), koostades stressitingimustes tähtaegade astmestiku aastaks ette;
- c. hindama finantsinstitutsiooni üleelamisperioodi, tuginedes stressiolukorra lõpptähtaegade jaotuse hindamisele;
- d. määrama soovitava/järelevalvelise minimaalse üleelamisperioodi, arvestades finantsinstitutsiooni riskiprofili ning turu- ja makromajandustingimusi;
- e. kui soovitav/järelevalveline minimaalne üleelamisperiood on pikem kui finantsinstitutsiooni praegune üleelamisperiood, võivad pädevad asutused hinnata likviidse vara täiendavaid summasid (täiendavad likviidsuspuhvid), mida finantsinstitutsioon peab hoidma oma üleelamisperioodi pikendamiseks nõutava miinimumini.

Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsus- ja rahastamisnõuete väljendamine

436. Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete väljendamiseks peaksid pädevad asutused kasutama ühte järgmistest meetoditest, v.a kui konkreetsetel asjaoludel peetakse asjakohasemaks muud meetodit:

- a. 1. lähenemisviis – nõuda regulatiivsest miinimumist suuremat likviidsuskattekindajat, mis on nii suur, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt.
- b. 2. lähenemisviis – nõuda sellise pikkusega minimaalset üleelamisperioodi, mille tulemusena leevendatakse piisavalt tuvastatud puudusi; üleelamisperioodi võib kehtestada kas otseselt nõudena või kaudselt, kehtestades piirmäära käsitletud asjakohaste tähtajaklasside vältel väljavoolude summale; pädevad asutused võivad nõuda mitmesugust tüüpi likviidseid varasid (näiteks keskpangadele aktsepteeritavaid varasid), et katta likviidsuskattekindajaga (adekvaatselt) katmata riskid.
- c. 3. lähenemisviis – nõuda likviidse vara minimaalse kogusumma või likviidsuse tagamise suutlikkust kas minimaalse kogusummana või kohaldatavat regulatiivmiinimumi ületava minimaalse summana, mille suurus võimaldab piisavalt leevendada tuvastatud puudusi; pädevad asutused võivad kehtestada likviidse vara koosseisu nõudeid, sealhulgas tegevusnõudeid (näiteks sularahasse otsene konverteeritavus või likviidse vara hoiustamine keskpangas).

437. Konkreetsete kvantitatiivsete stabiilsete rahastamisnõuete asjakohaseks väljendamiseks peaksid pädevad asutused kasutama ühte järgmistest meetoditest, v.a kui konkreetsetel asjaoludel peetakse asjakohasemaks muud meetodit:

- a. 4. lähenemisviis – nõuda regulatiivsest miinimumist suuremat stabiilse netorahastamise kindajat, mis on nii suur, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt.

- b. 5. lähenemisviis – nõuda kättesaadava stabiilse rahastamise minimaalset kogusummat, kas minimaalse kogusummana või minimaalse summana, mis ületab kohaldatavat regulatiivset miinimumi, sellises suurus, et tuvastatud puudusi leevendatakse piisavalt.

438. Pädevad asutused peaksid struktureerima kvantitatiivsed likviidsus- või rahastamisnõuded nii, et saavutada eri finantsinstitutsioonides üldiselt ühetaolised usaldatavustulemused, arvestades et sätestatud nõuete tüübid võivad olla erinevad iga finantsinstitutsiooni konkreetse olukorra tõttu. Lisaks kogusele tuleks struktuuriga määratleda nõude eeldatav koosseis ja olemus. Alati tuleb määratleda järelevalvenõue ja mis tahes kohaldatavad direktiivi 2013/36/EL nõuded. Järelevalvenõuete täitmiseks peaksid finantsinstitutsiooni likviidsuspuhvid ja likviidsuse tagamise suutlikkus olema talle stressiolukorras kasutamiseks kättesaadavad.

439. Pädevad asutused peaksid tagama, et finantsinstitutsioon teavitaks neid viivitamatult, kui ta ei täida nõudeid või ei näe võimalust neid lühiajalises perspektiivis täita. Teatisele tuleks lisada finantsinstitutsiooni koostatud kava, milles on sätestatud, kuidas nõuetele vastavus õigeaegselt taastatakse. Pädevad asutused peaksid hindama, kas kava on teostatav, ning võtma vastasel juhul asjakohaseid järelevalvemeetmeid. Kui plaani peetakse otstarbekaks, siis peaksid pädevad asutused määrama finantsinstitutsiooni olukorra alusel kindlaks mis tahes ajutised järelevalvemeetmed; tegema taastamise kava rakendamise järelevalvet ning jälgima täpselt finantsinstitutsiooni likviidsuse positsiooni, nõudes vajaduse korral, et finantsinstitutsiooni suurendaks oma teatamissagedust.

440. Olenemata eespool märgitust võivad pädevad asutused kehtestada ka kvalitatiivseid nõudeid mittevastavuste, kontsentratsioonide, riskivalmiduse, hüpoteeklaenude väljastamise kvantitatiivsete piirangute jt keeldude/piirangute/limiitidena kooskõlas suuniste jaotises 9 sätestatud kriteeriumidega.

441. Konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete struktuuri eri lähenemisviiside näited on järgmised.

Konkreetsete nõuete väljendamise näide

Seisuga 1. jaanuar 2025 ja kuni ei ole määratud teisiti, nõutakse pangalt X järgmist.

- a. 1. lähenemisviis – tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on alati vähemalt 125% tema likviidsuse netoväljavooludest, mis on mõõdetud likviidsuskattekordaja alusel.
- b. 2. lähenemisviis – tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkusest tuleneb alati vähemalt kolmekuuline üleelamisperiood, mõõdetuna sisemise likviidsuse stressitesti / lõpptähtaegadel põhineva meetodi / järelevalveasutuse väljatöötatud konkreetsete parameetrite alusel.
- c. 3. lähenemisviis –
 - tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on alati vähemalt X miljardit eurot, või
 - tagada, et tema tasakaalustamissuutlikkus on alati vähemalt X miljardit eurot üle likviidsuskattekordaja kohast miinimumnõuet;

- d. 4. lähenemisviis – tagada, et tema stabiilne rahastamine on näiteks alati vähemalt 125% nõutavast stabiilsest rahastamisest, mis on mõõdetud stabiilse netorahastamise kordaja alusel.
- e. 5. lähenemisviis –
- tagada, et tema stabiilne rahastamine on alati vähemalt X miljardit eurot, või
 - tagada, et tema stabiilne rahastamine on alati vähemalt X miljardit eurot, mis ületab stabiilse netorahastamise kordaja alusel kehtestatud miinimumnõuet.

Jaotis 9. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnang ning teabevahetus

9.1. Üldised kaalutlused

442. Käesolevas jaotises käsitletakse seda, kuidas järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi iga elemendi hindamisel tehtud järeldused ühendatakse järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnanguga ning kuidas teavitatakse vastavast tulemusest, sealhulgas omavahendite nõuete ja suuniste sõnastamine ja põhjendus. Selles käsitletakse ka seda, kuidas käesolevate suuniste iga asjakohase jao lõpus loetletud mittetäielikud järelevalvemeetmed toimivad koos muude asjakohaste raamistikega (st varajase sekkumise meetmed, kriisilahendusametuste hinnangud, makrotasandi usaldatavusmeetmed ning rahapesu ja terrorismi rahastamise vastane võitlus).

9.2. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamine

443. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnangu määramisel peaksid pädevad asutused arvestama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamiste tulemusi, eelkõige järgmist:

- a. riskid, millele finantsinstitutsioon on avatud või võib olla avatud;
- b. tõenäosus, et finantsinstitutsiooni juhtimiskorraldus, kontrolli puudused ja/või ärimudel või strateegia süvendavad või maandavad tõenäoliselt neid riske või põhjustavad tema jaoks uusi riskiallikaid;
- c. kas finantsinstitutsiooni omavahendid ja likviidsed vahendid tagavad nende riskide usaldusväärse katte;
- d. elementide positiivse ja negatiivse vastastikmõju võimaluse (nt võivad pädevad asutused käsitada tugevat kapitalipositsiooni likviidsuse ja rahastamise valdkonnas tuvastatud teatud probleeme potentsiaalselt leevendava tegurina või, vastupidi, nõrka kapitalipositsiooni probleeme süvendavana).

444. Pädevad asutused peaksid nende kaalutluste alusel määrama finantsinstitutsiooni elujõulisuse, mis on määratletud kui tema lähedus mitteelujõulisuse punktile lähtudes tema omavahendite adekvaatsusest ja likviidsetest ressurssidest, juhtimiskorraldusest, kontrollist ja/või ärimudelist või strateegiast talle avalduvate või avalduda võivate riskide

leevendamiseks. Nimetatud määramise tulemusena peaksid pädevad asutused tegema järgmist:

- a. võtma mis tahes järelevalvemeetmed, mis on vajalikud probleemide lahendamiseks;
- b. määrama kindlaks finantsinstitutsiooni tulevased järelevalvealased ressursid ja planeerimise, sealhulgas selle, kas finantsinstitutsiooni jaoks tuleks järelevalvealase kontrolliprogrammi osana kavandada mis tahes konkreetseid järelevalvetegevusi;
- c. kindlaks määrama direktiivi 2014/59/EL artiklis 27 sätestatud varajase sekkumise meetmete vajaduse ning
- d. kindlaks määrama, kas finantsinstitutsiooni võib pidada direktiivi 2014/59/EL artikli 32 tähenduses maksejõuetuse ohus olevaks või tõenäoliselt maksejõuetusse sattuvaks.

445. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnang peaks kajastuma tabelis 20 esitatud kaalutlustel põhineval elujõulisuse skooril ja see peaks olema selgesti dokumenteeritud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise aastakokkuvõttes. See aastakokkuvõtte peaks sisaldama ka järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori ning elementide skoori, samuti eelmise 12 kuu jooksul saadud mis tahes järelevalvelisi tulemusi.

Tabel 20. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori määramise järelevalvekaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Tuvastatud riskid põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni ärimudel ja strateegia ei tekita küsitavusi. Sisejuhtimise ja kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korraldus ei tekita küsitavusi. Risk, et finantsinstitutsiooni kapitalile ja likviidsusele avalduvad riskid mõjutavad oluliselt usaldatavust, on ebaoluline või väga väike. Hoitavate omavahendite koosseis ja kogus ei tekita küsitavusi. Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioon ja rahastamisprofiil ei tekita küsitavusi. Puuduvad olulised kahtlused finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kava usaldusväärsuse ja teostatavuse suhtes.
2	Tuvastatud riskid põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni ärimudelis ja strateegias on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. Finantsinstitutsiooni juhtimiskorras või kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korras on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. Risk, et kapitalile ja likviidsusele avalduvad riskid mõjutavad oluliselt usaldatavusnõuete täitmist, on väike kuni keskmine. Hoitavate omavahendite koosseisus ja summas on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioonis ja/või rahastamisprofiilis on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. Kahtlused finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kava usaldusväärsuse ja teostatavuse suhtes on väikesed kuni keskmised.
3	Tuvastatud riskid põhjustavad	<ul style="list-style-type: none"> Finantsinstitutsiooni ärimudelis ja strateegias on küsitavusi keskmiselt kuni palju.

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
	finantsinstitutsiooni elujõulisusele keskmist või suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni juhtimiskorras või kogu asutust hõlmavate kontrollide korras on küsitavusi keskmiselt kuni palju. • Risk, et kapitalile ja likviidsusele avalduvad riskid mõjutavad oluliselt usaldatavusnõuete täitmist, on keskmine kuni suur. • Finantsinstitutsiooni hoitavate omavahendite koosseisus ja summas on küsitavusi keskmiselt kuni palju. • Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioonis ja/või rahastamisprofiilis on küsitavusi keskmiselt kuni palju. • Kahtlused finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kava usaldusväärsuse ja teostatavuse suhtes on keskmised kuni suured.
4	Tuvastatud riskid põhjustavad finantsinstitutsiooni elujõulisusele suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni ärimudelil ja strateegias on palju küsitavusi. • Finantsinstitutsiooni juhtimiskorralduses või kogu finantsinstitutsiooni hõlmavate kontrollide korras on palju küsitavusi. • Risk, et kapitalile ja likviidsusele avalduvad riskid mõjutavad oluliselt usaldatavust, on suur. • Finantsinstitutsiooni hoitavate omavahendite koosseisus ja koguses on palju küsitavusi. • Finantsinstitutsiooni likviidsuspositsioonis ja/või rahastamisprofiilis on palju küsitavusi. • Kahtlused finantsinstitutsiooni finantsseisundi taastamise kava usaldusväärsuse ja teostatavuse suhtes on suured.

446. Kui pädevad asutused leiavad, et finantsinstitutsioon on maksejõuetuse ohus või satub tõenäoliselt maksejõuetusse, mida väljendab järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor „F“, peaksid pädevad asutused võtma ühendust kriisilahendusasutustega, et konsulteerida saadud tulemuste üle direktiivi 2014/59/EL artiklis 32 sätestatud menetluse alusel.

9.3. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise tulemuste teatis

447. Pädevad asutused peaksid vastavalt punktis 2.4 sätestatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi sekkumise mudelile edastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise tulemuse finantsinstitutsioonile kirjalikult. Teatis tuleks adresseerida asutuse juhtorganile.

448. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise tulemuste edastamine finantsinstitutsioonile ning vajaduse korral teistele pädevatele asutustele või kriisilahendusasutustele peaks sisaldama vähemalt järgmisi elemente:

- a. asjaomane kohaldamistasand, järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise kuupäev ja kohaldamiskuupäev, samuti selle koostamisel kasutatud teabe võrdlusküüpäevad vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 710/2014 artiklile 10;

- b. järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi tulemuste kirjeldus, sealhulgas hindamise kokkuvõtte, olulised järelevalvetulemused ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoor. Kui asutuselt nõutakse parandusmeetmete võtmist seoses konkreetsete järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide või alamelementidega, peaksid pädevad asutused kaaluma asjakohase tähtja kehtestamist parandusmeetmete võtmiseks ning vajaduse korral nende elementide ja alamelementide hindamistulemuste avaldamist;
- c. teise samba kapitalinõuete nõutav tase ja kvaliteet kooskõlas jaotises 7 sätestatud protsessi ja kriteeriumidega, sealhulgas finantsinstitutsioonile omane põhjendus nõuete kehtestamiseks, eraldi ülemäärase finantsvõimenduse riski ja muude riskiliikide kohta. Põhjenduses tuleks selgelt välja tuua olulised riskitegurid, mis mõjutavad teise samba kapitalinõuet. Kui asjaomase finantsinstitutsiooni suhtes kohaldatava esimese samba omavahendite nõude kindlaksmääramise regulatiivraamistikus tehakse olulisi muudatusi, peaks teatis sisaldama jaotise 7 punkti 294 kohaselt läbi viidud hindamise tulemusi. Teise samba kapitalinõude põhjendamisel peaksid pädevad asutused tegema järgmist:
- viitama võimalikult suures ulatuses jaotises 6 ning punktides 7.2 ja 7.3 kirjeldatud riskikategooriatele ja alamkategooriatele/elementidele, võttes arvesse kohaldatavates õigusaktides olevaid konkreetsete riskitüüpide määratlusi, et tagada finantsinstitutsioonide üldine võrreldavus;
 - teha kindlaks peamised puudused, mida need nõuded peavad hõlmama, kuni need on kõrvaldatud kooskõlas punktiga 320.
- d. Teise samba nõuete nõutava kapitalitaseme ja kvaliteedi teabe edastamisel eelmise punkti kohaselt peaksid pädevad asutused tegema järgmist:
- teatama finantsinstitutsiooni järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue osakaaluna (suhtena) koguriskipositsioonist, mis on jaotatud nõude koosseisu alusel. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue tuleks väljendada järgmise valemiga:

$$= \frac{\text{Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue}}{\text{Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue}} \text{ KOGURISKIPOSITSIOON}$$
 - teatama finantsinstitutsiooni järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõue osakaaluna (suhtena) finantsvõimenduse määra koguriskipositsioonist, mis on jaotatud nõude koosseisu alusel. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra kogunõuet tuleks väljendada järgmise valemiga:

$$= \frac{\text{kogu järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra nõue suhtarv}}{\text{kogu järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi finantsvõimenduse määra nõue}} \text{ finantsvõimenduse määra koguriskipositsioon}$$
 - teatama finantsinstitutsiooni üldise kapitalinõude ja selle komponendid – esimese samba omavahendite nõuded, teise samba kapitalinõuded ja puhvri nõuded – koguriskipositsiooni osakaaluna (suhtena), mis on liigendatud nõude koosseisu järgi;

- iv. teatama finantsinstitutsiooni üldise finantsvõimenduse määra nõude ja selle komponendid – finantsvõimenduse määra omavahendite nõue, teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalinõuded ja globaalse süsteemselt olulise ettevõtja finantsvõimenduse määra puhvri nõue – osakaaluna (suhtarvuna) finantsvõimenduse määra koguriskipositsioonist, jaotatuna nõude koosseisu järgi.
- e. Teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste eeldatav tase ja kvaliteet kooskõlas punktis 7.6 kirjeldatud protsessi ja kriteeriumidega, kui nende kindlaksmääramise tulemus on positiivne väärtus, sealhulgas:
 - i. kõik kohaldatavad omavahendite suhtarvud, mida mõjutavad teise samba kapitalisuunised (esimese taseme põhiomavahendid, esimese taseme omavahendid ja omavahendid kokku), ning finantsvõimenduse määra nõue, mida mõjutavad teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised, ning seda, et teise samba kapitalisuuniste eesmärgil hoitavaid omavahendeid ei saa kasutada üldise kapitalinõude ühegi elemendi täitmiseks ning teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuuniseid ei saa kasutada üldise finantsvõimenduse määra nõude ühegi elemendi täitmiseks;
 - ii. selle kehtestamise asjakohased tähtajad;
 - iii. finantsinstitutsioonile omane põhjendus suuniste kehtestamiseks ning kasutatud meetodika peamised elemendid;
 - iv. võimalik järelevalveasutuse reaktsioon olukordades, kus teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste tingimused ei ole täidetud.
- f. aruanne hoitava likviidsuse kohta ning pädeva asutuse kehtestatud mis tahes konkreetsete likviidsusnõuete kohta, välja arvatud need, mis on sätestatud komisjoni delegeeritud määruse 2015/61 artikli 4 lõikes 2 ja määruse nr 575/2013 artikli 428b lõikes 2, sealhulgas finantsinstitutsioonile omased põhjendused nende nõuete kehtestamiseks;
- g. vajadusel aruanne muude kvalitatiivsete või kvantitatiivsete järelevalvemeetmete kohta, sealhulgas mis tahes varajase sekkumise meetmete kohta, mida pädev asutus kavatseb võtta.

9.4. Järelevalvealane reageerimine olukorras, kus järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet või üldist kapitalinõuet ei täideta

449. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue, mis on määratud kooskõlas käesolevate suunistega ja edastatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamisel, on õiguslikult siduv nõue, mida finantsinstitutsioonid peavad alati täitma, sealhulgas stressitingimustes. Kui järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet enam ei täideta, peaksid pädevad asutused kaaluma täiendavaid sekkumisvõimalusi vastavalt direktiividele 2013/36/EL ja 2014/59/EL, sh tegevusloa tagasivõtmine vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 18 punktile d, varajaste

sekkumismeetmete rakendamine vastavalt direktiivi 2014/59/EL artiklile 27, finantsinstitutsiooni maksejõuetuse või tõenäoliselt maksejõuetuks jäämise kindlakstegemine vastavalt direktiivi 2014/59/EL artikli 32 lõike 4 punktile a ja asjakohastele suunistele ja sama direktiivi kohased kriisilahendusmeetmed. Nende võimaluste teostamisel peaksid pädevad asutused kaaluma, kas meetmed vastavad olukorrale ja nende hinnangule olukorra edasise arengu kohta.

450. Pädevad asutused peaksid jälgima ka seda, kas finantsinstitutsioonid järgivad üldist kapitalinõuet. Vajaduse korral peaksid pädevad asutused võtma meetmeid tagamaks, et finantsinstitutsioonid täidavad direktiivi 2013/36/EL artiklites 141–142 sätestatud nõudeid.

9.5. Järelevalvealane reageerimine olukorras, kus teise samba kapitalisuunist ei täideta

451. Pädevad asutused peaksid jälgima, kas finantsinstitutsioon suudab teise samba kapitalisuunistega kooskõlas eeldatavat omavahendite summat saavutada ja aja jooksul hoida. Kui finantsinstitutsiooni omakapital väheneb või on tõenäosus, et see väheneb, alla teise samba kapitalisuunistes määratud taset, eeldab pädev asutus, et finantsinstitutsioon teatab sellest ja koostab korrigeeritud kapitaliplaani. Oma teates peaks finantsinstitutsioon tõhustatud järelevalvelise dialoogi osana selgitama, mis kahjulikud tagajärjed sunnivad teda tõenäoliselt nii toimima ning mis meetmeid kavandatakse, et taastada vastavus teise samba kapitalisuuniste nõuetele.
452. Pädev asutus kaalub tavaliselt kolme olukorda, mille korral ei pruugi finantsinstitutsioon oma teise samba kapitalisuuniseid täita.
- Olukorras, kus omavahendite tase langeb alla teise samba kapitalisuuniste taset (püsides samas ülalpool üldist kapitalinõuet) finantsinstitutsioonile omaste või väliste asjaolude tõttu, kus realiseerusid riskid, mida teise samba kapitalisuunised pidid katma, võib pädev asutus lubada finantsinstitutsioonil ajutiselt tegutseda teise samba kapitalisuuniste tasemest allpool eeldusel, et muudetud kapitaliplaani peetakse usaldusväärseks vastavalt punktis 7.7 esitatud kriteeriumidele. Pädev asutus võib kaaluda ka teise samba kapitalisuunise taseme korrigeerimist, kui see on asjakohane.
 - Olukorras, kus omavahendite tase langeb allapoole teise samba kapitalisuuniste taset (püsides samas ülalpool üldist kapitalinõuet) finantsinstitutsioonile omaste või väliste asjaolude tõttu, kus materialiseerusid riskid, mida teise samba kapitalisuunised ei pidanud katma, eeldavad pädevad asutused, et finantsinstitutsioon suurendab asjakohase ajaperioodi jooksul omakapitali taset teise samba kapitalisuuniste tasemeni.
 - Kui finantsinstitutsioon eirab teise samba kapitalisuuniseid, ei lisa neid oma riskijuhtimise raamistikku või ei määra pädeva asutuse sätestatud tähtaja jooksul kindlaks omakapitali, millega teise samba kapitalisuuniseid täita, võib pädev asutus rakendada täiendavaid järelevalvemeetmeid, nagu on sätestatud tabelis 16.

Kui ei ole antud luba tegutseda allpool punktis a osutatud teise samba kapitalisuuniste taset ja finantsinstitutsiooni omavahendid on korduvalt väiksemad kui teise samba kapitalisuuniste tase, peaks pädev asutus kehtestama teise samba kapitalinõude vastavalt jaotisele 7.

453. Arvestamata eelmise lõiguga kirjeldatud konkreetseid järelevalvealaseid meetmeid võivad pädevad asutused kaaluda ka jaotises 7 kirjeldatud kapitali- ja täiendavate järelevalvemeetmete rakendamist, kui neid peetakse sobilikuks, et kõrvaldada olukorra põhjused, kus omakapital langeb teise samba kapitalisuunisega määratud tasemest allapoole.

9.6. Järelevalvemeetmete, varajase sekkumise meetmete ja kriisilahendusasutuste hindamise koostoime

454. Lisaks järelevalvemeetmetele võivad pädevad asutused kohaldada direktiivi 2014/59/EL artiklis 27 sätestatud varajase sekkumise meetmeid, mille eesmärk on täiendada direktiivi 2013/36/EL artiklites 104 ja 105 sätestatud järelevalvemeetmete komplekti.
455. Pädevad asutused peaksid kohaldama varajase sekkumise meetmeid, ilma et see piiraks mis tahes järelevalvemeetmete kohaldamist, ning nad peaksid varajase sekkumise meetmeid kohaldades valima kõige asjakohasema(d) meetme(d), et tagada proportsionaalne reageerimine konkreetsele olukorrale.
456. Järelevalve- või varase sekkumise meetmete kehtestamisel peaksid pädevad asutused lisaks jaotises 2 sätestatud eskalatsiooniraamistikule arvesse võtma ka kriisilahendusasutuse läbiviidud kriisilahendatavuse hindamise tulemusi, sealhulgas sellega seotud tööprogrammi, et tagada järelevalvemeetmete järjepidevus.

9.7. Järelevalvemeetmete ja makrotasandi usaldatavusmeetmete vastasmõju

457. Kui finantsinstitutsiooni suhtes kohaldatakse makrotasandi usaldatavusmeetmeid ja järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamisel tehakse kindlaks, et need makrotasandi usaldatavusmeetmed ei käsitle piisavalt finantsinstitutsiooni spetsiifilist riskiprofiili või finantsinstitutsioonis esinevaid puudusi (st finantsinstitutsioon on avatud suuremale riskile või põhjustab suuremat riskitaset kui see, millele makrotasandi usaldatavusmeede on suunatud, või kui tuvastatud puudused on olulisemad kui need, millele meede on suunatud), peaksid pädevad asutused kaaluma makrotasandi usaldatavusmeetmete täiendamist täiendavate finantsinstitutsioonile omaste meetmetega.

9.8. Järelevalvemeetmete ja rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete vastastikmõju

458. Kui pädevad asutused kohaldavad rahapesu ja terrorismi rahastamise riskiga seotud usaldatavusnõuete täitmise puuduste kõrvaldamiseks järelevalvemeetmeid, peaksid pädevad asutused tegema koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise

järelevalveasutustega, nii aluseks olevaid puudusi/haavatavusi käsitletaks adekvaatselt rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste ja pädevate asutuste vastavates pädevusvaldkondades ning lähtudes nende vastavatest perspektiividest⁴⁹.

459. Kui pädevatel asutustel on oma järelevalvetegevuse käigus piisavalt viiteid puudustele finantsinstitutsiooni süsteemides ja kontrolliraamistikus või sisejuhtimise raamistikus, mis on seotud rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega, või kui neil on põhjendatud alus kahtlustada, et finantsinstitutsioon on suurendanud avatust rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidele, peaksid nad:

- a. teavitama rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutust nendest puudustest ja riskidest kohe, kui need on tuvastatud, ning tegema nendega koostööd kooskõlas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö suunistega;
- b. hindama mõju, mida sellised puudused ja riskid võivad avaldada finantsinstitutsiooni usaldatavusolukorrale;
- c. tegema koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega ning kooskõlas asjaomaste asutuste volituste ja ülesannetega kaaluma lisaks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste võetud meetmetele kõige asjakohasemaid usaldatavusnõuete täitmise järelevalve meetmeid nende puuduste ja riskide kõrvaldamiseks.

460. Kui pädevaid asutusi teavitatakse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste kavandatavatest või kehtestatud järelevalvemeetmetest või sanktsioonidest või nad saavad neist teada, peaksid nad kaaluma, kas ja kuidas tuleb maandada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste tuvastatud puuduste ja häirete võimalikku mõju usaldatavusolukorrale.

⁴⁹ Kooskõlas EBA suunistega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

Jaotis 10. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamine piiriülestele gruppidele

461. Jaotis käsitleb käesolevates suunistes sätestatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi menetluste ja -metoodika kohaldamist seoses piiriüleste konsolideerimisgruppide ja nende ettevõtjatega. Selles esitatakse ka seosed ühise hindamise ja otsustamise protsessiga, mis tuleb teha vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 113 ning komisjoni rakendusmäärusele (EL) nr 710/2014.
462. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessis peaksid pädevad asutused arvesse võtma ka võimalikke rahapesu ja terrorismi rahastamise riske ning sihipäraste finantssanktsioonide rakendamata jätmise ja neist kõrvalehoidmise riske, arvestades sisendit, mis on saadud emaettevõtja asukohaliikmesriigi rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise pädevalt asutuselt ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustelt, kes vastutavad grupi üksuste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalve eest eri jurisdiktsioonides, eelkõige rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide, oluliste puuduste ja rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise õigusaktide rikkumiste hindamise eest, mis on seotud piiriülese pangandusgrupi struktuuriga.
463. Hinnates piiriülese konsolideerimisgrupile avalduvate rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide ning sihipäraste finantssanktsioonide rakendamata jätmise ja neist kõrvalehoidmise riskide mõju usaldatavusele järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames, peaksid pädevad asutused kasutama teavet, mis on saadud asjaomaste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise pädevate asutustega sõlmitud kahepoolsete kokkulepete kaudu kooskõlas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöösuunistega ning nende osalemisega rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumides⁵⁰ ja usaldatavuse järelevalvekolleegiumides.

10.1. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamine piiriülestele gruppidele

464. Piiriülestele konsolideerimisgruppidele järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning käesolevate suuniste kohaldamisel peaksid pädevad asutused hindama grupi kui terviku ja selle individuaalsete ettevõtjate elujõulisust. Konsolideeritud järelevalve asutused peaksid

⁵⁰ Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumid, nagu on määratletud ühissuunistes, mis käsitlevad krediidi- ja finantseerimisasutuste üle järelevalvet tegevate pädevate asutuste vahelist koostööd ja teabevahetust direktiivi (EL) 2015/849 tähenduses („rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kolleegiumide suunised“) ja direktiivi (EL) 2024/1640 artikli 2 punktis 8.

tegema emaettevõtja ja finantsinstitutsioonide grupi esialgse hindamise konsolideeritud tasandil, teised pädevad asutused peaksid aga tegema nende järelevalve alla kuuluvate ettevõtjate esialgse hindamise (individaalne või allkonsolideeritud, kui asjakohane).

465. Kui neid suuniseid kohaldatakse piiriülese kontserni tütarettevõtjate suhtes, peaksid tütarettevõtjate eest vastutavad pädevad asutused esialgse hindamise käigus käsitlema finantsinstitutsioone eelkõige individuaalselt, nagu nad teeksid seda iseseisva asutuse puhul. Selliste esialgsete hindamiste tulemused peaksid vajaduse korral hõlmama ka piiriülese või kontserni kontekstis esinevate peamiste nõrkade kohtade kindlakstegemist ning kajastama tugevaid külgi ja leevendavaid tegureid, mis on seotud asjaomase üksuse kuulumisega kontserni.
466. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide esialgse hindamise tulemusi, sealhulgas seisukohti peamiste sõltuvuste kohta emaettevõtjast/konsolideerimisgrupist (kui need on tuvastatud), tuleks kasutada sisendina ühise hindamise ja otsuse tegemise protsessis vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 113 nõuetele. Seepärast peaksid pädevad asutused neid tulemusi arutama direktiivi 2013/36/EL artikli 116 kohaselt asutatud järelevalvekolleegiumide raamistikus.
467. Vastavalt komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 710/2014 artiklile 3 peavad konsolideeriv järelevalveasutus ja asjaomased pädevad asutused enne ühise otsuse tegemise protsessi algust leppima kokku ühise otsuse tegemise ajakavas, milles sätestatakse protsessi käigus järgitavad sammud, ning järgima kogu protsessi vältel kokkulepitud ajakava.
468. Pärast arutelusid järelevalvekolleegiumide raamistikus ja ühishindamise protsessi tulemuste alusel peaksid pädevad asutused viima lõpule oma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamised, tehes vajalikud korrigeerimised kolleegiumi arutelude tulemuste alusel.
469. Kui pädeva asutuse hinnangust nähtuvad grupisiseste positsioonidega seotud konkreetsed puudused, mis mõjutavad negatiivselt ettevõtja individuaalset üldist elujõulisust, peaksid pädevad asutused arutama järelevalvekolleegiumides, kas ettevõtja lõpphinnangut tuleks muuta, arvestades grupi üldmöödet, sealhulgas konsolideerimisgrupi ärimudelit, strateegiat ning grupisisese finantstoetuse korra olemasolu ja eriomadusi.
470. Pädevad asutused peaksid arutama ja kooskõlastama järelevalvekolleegiumides järgmist:
 - a. konsolideeritud kontserni ja selle üksuste erinevate järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamise kavandamine, sealhulgas hindamiste sagedus ja ajakava, et hõlbustada direktiivi 2013/36/EL artiklis 113 ja komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 710/2014 artiklis 3 sätestatud ühiste otsuste tegemiseks vajalike kontserni riskide ja likviidsusriski aruannete koostamist, võttes arvesse jaotises 2 sätestatud proportsionaalsust ja järelevalvealast kaasatust;
 - b. üksikasjalikud andmed järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamiseks kasutatud võrdlusaluste kohaldamise kohta;

- c. lähenemisviis riskide alamkategoriate individuaalsele hindamisele ja nende skoori määramisele, kui on tuvastatud selliste alamkategoriate olulisus;
 - d. sisendid, mida nõutakse finantsinstitutsioonilt järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamiseks konsolideeritud ja ettevõtja tasandil, sealhulgas sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi sisendid;
 - e. hindamise tulemused, sealhulgas erinevatele elementidele määratud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi skoorid ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnang ja üldskoor konsolideeritud ning ettevõtja tasandil. Kui arutatakse kapitalile ja likviidsusele avalduvate individuaalsete riskide hindamist, peaksid pädevad asutused keskenduma riskidele, mis on tuvastatud olulistena vastavate ettevõtjate jaoks;
 - f. rahapesu ja terrorismi rahastamise riskide piiriülene mõju usaldusnormatiividele, sihtotstarbeliste finantssanktsioonide rakendamata jätmise ja nendest kõrvalehoidmise riskid ning sellega seotud mured; ning
 - g. planeeritud järelevalve- ja varajase sekkumise meetmed, kui asjakohane.
471. Pädevad asutused peaksid piiriülese konsolideerimisgrupi ja selle ettevõtjate jaoks järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhindamise kokkuvõtte koostamisel struktureerima selle viisil, mis lihtsustab järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi aruande, grupi riski aruande, likviidsusriski hindamise ja grupi likviidsusriski hindamise aruande vormide täitmist, mida on vaja direktiivi 2013/36/EL artikli 113 kohase ühisotsuse jaoks, nagu on sätestatud komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 710/2014.

10.2. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitalihinnang ning finantsinstitutsioonile omased usaldatavusnõuded

472. Kapitali adekvaatsuse ning sellega seotud nõuete ja suuniste kindlaksmääramine vastavalt jaotises 7 kirjeldatud menetlusele piiriüleste konsolideerimisgruppide korral on osa pädevate asutuste ühisotsuste tegemise protsessist vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 113.
473. Piiriülese konsolideerimisgrupi emaettevõtjast või tütarettevõtjast finantsinstitutsioonide korral tuleks direktiivi 2013/36/EL artikli 104 lõike 1 punkti a kohaste teise samba kapitalinõuded ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevaid kapitalisuunised kohaldada kooskõlas sama direktiivi artikli 113 lõike 1 punktis a kirjeldatud ühisotsuseprotsessiga.

474. Omavahendite taseme adekvaatsuse ning teise samba kapitalinõuete ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramise arutelude kontekstis peaksid pädevad asutused arvestama järgmist:
- a. nii konsolideeritud kui ka individuaalse ettevõtja tasandil tuvastatud riskide ja puuduste olulisuse hinnang (st mis riskid on olulised grupile tervikuna ja mis on olulised ainult ühele ettevõtjale) ning nende riskide katmiseks vajalike omavahendite taseme hinnang;
 - b. kui tuvastatud puudused on kõigi ettevõtjate korral samad (nt kõigi ettevõtjate korral esinevad samad juhtimiskorra puudused või mitme ettevõtja mudelite korral esinevad samad puudused), siis hindamise ja järelevalve reageerimise koordineerimine ning eelkõige otsustamine, kas meetmed tuleks kehtestada konsolideeritud tasandil või proportsionaalselt ettevõtja tasandil nende ettevõtjatele, kellel esinevad samad puudused;
 - c. sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi hindamise tulemused ja seisukohad sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi arvutuste usaldusväärsusest ning nende võimalikus kasutamisest teise samba kapitalinõude määramise sisendina;
 - d. grupi kõigi ettevõtjate ja konsolideeritud tasandil teise samba kapitalinõude määramisel kasutatud järelevalve võrdlusaluste arvutuste tulemused;
 - e. ettevõtjatele ja konsolideeritud tasandil kehtestatud teise samba kapitalinõue, mille eesmärk on tagada lõplike omavahendite nõuete järjepidevus, ja kas on vaja kanda omavahendeid üle konsolideeritud tasandilt ettevõtja tasandile.
475. Jaotises 7 määratletud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude määramiseks peaksid pädevad asutused kaaluma sama kohaldamise taset kui direktiivi 2013/36/EL artikli 113 lõike 1 punkti a kohastes ühisotsuse nõuetes. Eelkõige tuleks määrata kogu järelevalvelise läbivaatamise ja hindamise protsessi kapitalinõue ja teised kapitalimeetmed, kui asjakohane, konsolideeritud ning individuaalsel tasandil teistes liikmesriikides tegutsevatele ettevõtjatele. Allkonsolideeritud tasandil peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõue ning muud kapitalimeetmed hõlmama ainult allkonsolideerimisgrupi emaettevõtjat, et vältida pädevate asutuste poolt kaalutavate teise samba kapitalinõude topelt arvestamist teiste liikmesriikide tütarettvõtjate korral.
476. Kui piiriülese konsolideerimisgrupi emaettevõtjast või tütarettvõtjast finantsinstitutsioonide ülemäärast finantsvõimenduse riski järelevalvealase hindamise tulemus on, et ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlemiseks tuleks kehtestada teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalinõuded (P2R-LP), tuleks see läbi viia kooskõlas kapitalinõuete direktiivi artikli 113 lõike 1 punktis a sätestatud ühisotsuse tegemise protsessiga ja kajastada finantsvõimenduse määral põhinevate omavahendite nõuete eraldi kogumit.
477. Seoses aruteludega omavahendite taseme piisavuse üle ülemäärast finantsvõimenduse riski katmiseks ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramiseks, peaksid pädevad asutused kaaluma järgmist:
- a. punktis 326 esitatud aspekte;

- b. teise samba nõuded, mis on kehtestatud ettevõtjatele ülemäärase finantsvõimenduse riski katmiseks ja konsolideeritud tasandil, et tagada lõplike omavahendite nõuete järjepidevus ja vajadus kanda omavahendid konsolideeritud tasandilt ettevõtja tasandile.

478. Kogu asjakohast teavet piiriülesesse konsolideerimisgruppi kuuluvatele emaettevõtjast või tütarettevõtjast finantsinstitutsioonidele teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramise kohta tuleks jagada pädevate asutuste vahel ja teise samba kapitalisuuniste ning teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste määramine tuleks teha kooskõlas ühisotsuste tegemise protsessiga vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 113 lõike 1 punktile c. Eelkõige peaksid pädevad asutused arutama teise samba kapitalisuuniste ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste kehtestamise võimalust üksiktasandil olukorras, kus üksiktasandil puuduvad järelevalveliste stressitestide andmed, või, kui asjakohane, leppima kokku teise samba kapitalisuuniste ning teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevate kapitalisuuniste rakendamises üksnes konsolideeritud tasandil. Teise samba kapitalisuunised ja teise samba ülemäärast finantsvõimenduse riski käsitlevad kapitalisuunised peaksid nõuetekohaselt kajastuma ühisotsuse dokumendis, mis on koostatud kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikliga 113.

10.3. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi likviidsushinnang ning finantsinstitutsioonile omased usaldatavusnõuded

479. Meetmete määramine likviidsuse järelevalvega seotud oluliste küsimuste ja oluliste järelduste ning finantsinstitutsioonile omaste likviidsusnõuete vajadusega seotud oluliste küsimuste ja järelduste käsitlemiseks peaks toimuma kooskõlas ühisotsuste tegemise protsessiga vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 113.
480. Direktiivi 2013/36/EL artikli 113 lõike 1 punktis b nimetatud küsimusi ja järeldusi peaksid pädevad asutused käsitlema olulisena vähemalt siis,
- a. kui pädevad asutused teevad konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete ettepaneku ning/või
 - b. kui pädevad asutused esitavad muude meetmete kui konkreetsete kvantitatiivsete likviidsusnõuete ettepaneku ning likviidsusriski ja/või rahastamisriski piisavuse skoor on 3 või 4.

10.4. Muude järelevalvemeetmete kohaldamine

481. Piiriüleste konsolideerimisgruppide ja nende ettevõtjate järelevalve eest vastutavad pädevad asutused peaksid võimaluse korral arutama ja kooskõlastama kõigi järelevalve- ning varajase sekkumise meetmete kohaldamist grupiga ja/või selle oluliste ettevõtjatega, et tagada kõige asjakohasemate meetmete järjepidev kohaldamine tuvastatud haavatavuste suhtes,

arvestades grupi mõõdet, sealhulgas omavahelisi sõltuvusi ja grupisiseseid korraldusi, nagu on käsitletud eespool.

482. Piiriülesesse konsolideerimisgruppi kuuluvate üksuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalve eest vastutavad pädevad asutused peaksid järelevalve- või haldusmeetmete, sealhulgas finantsinstitutsioonide suhtes kohaldatavate sanktsioonide kehtestamisel rahapesu ja terrorismi rahastamise riskidega seotud puuduste nõuetekohases kõrvaldamiseks tegema koostööd asjaomaste rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutustega kooskõlas rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö suuniste 8. jaoga⁵¹, ning kooskõlas vastavate asutuste volituste ja ülesannetega kaaluma lisaks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise järelevalveasutuste võetud meetmetele kõige asjakohasemaid usaldatavusnõuete täitmise järelevalve meetmeid nende puuduste ja riskide kõrvaldamiseks.

⁵¹ EBA suunised rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise koostöö kohta (EBA/GL/2021/15).

Jaotis 11. Järelevalveline stressitestimine

11.1. Järelevalvelise stressitestimise kasutamine pädevate asutuste poolt

483. Pädevad asutused peaksid samuti direktiivi 2013/36/EL artikli 100 alusel kasutama järelevalvelist stressitestimist järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hõlbustamiseks ja eelkõige selle põhielementide järelevalvealaseks hindamiseks, nagu on kirjeldatud jaotistes 4–8. Keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimistegurite integreerimine järelevalvelistesse stressitestidesse peaks toimuma kooskõlas ühiste suunistega keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide integreerimise kohta järelevalvelistesse stressitestidesse, pöörates esmajärjekorras tähelepanu keskkonnariskidele. Eelkõige peaks järelevalveline stressitestimine aitama pädevaid asutusi, kui asjakohane, seoses järgmisega:

- a. finantsinstitutsioone mõjutavate käesolevate suuniste jaotises 6 osutatud kapitalile avalduvate individuaalsete riskide hindamine või suuniste jaotises 8 osutatud likviidsusele ja rahastamisele avalduvate riskide hindamine;
- b. finantsinstitutsioonide stressitestimise programmide usaldusväärsuse hindamine ning sisemise kapitali adekvaatsuse hindamise protsessi ja sisemise likviidsuse adekvaatsuse hindamise protsessi eesmärgil kasutatavate finantsinstitutsioonide oma stressitestide stsenaariumide asjakohasuse, mõju ja usutavuse hindamine. See võib hõlmata finantsinstitutsioonide peamiste eelduste ja riskitegurite vaidlustamist;
- c. finantsinstitutsioonide võimekuse täita järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõuet ja üldist kapitalinõuet hindamine kapitali adekvaatsuse hindamise kontekstis, nagu on sätestatud punktis 7.7. Olenevalt järelevalvealase stressitesti ulatusest ja tüübist võib see hindamine piirduda vaid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kogukapitalinõude teatud elementidega, mis tulenevad järelevalvealase stressitestimise eripärast (nt individuaalsete riskikategooriate teise samba kapitalinõue, kui stressitest hõlmab üksnes selliseid riskikategooriaid);
- d. teise samba kapitalisuuniste määramine finantsinstitutsioonidele;
- e. finantsinstitutsioonide individuaalsete riskivaldkondade riskijuhtimise ja kontrollide võimalike haavatavuste või puuduste tuvastamine;
- f. jaotises 5 osutatud võimalike puuduste tuvastamine üldises juhtimiskorras või kogu finantsinstitutsiooni hõlmavates kontrollides. Näiteks kui pädev asutus tuvastab järelevalvelise stressitestimise abil puudusi finantsinstitutsiooni stressitestimise programmides või toetavate riskiandmete infrastruktuuris, tuleks neid arvesse võtta selle finantsinstitutsiooni üldise ja riskijuhtimise raamistiku hindamisel;

- g. konkreetsete kvantitatiivsete likviidsuse nõuete määramine likviidsuse adekvaatsuse hindamise kontekstis, eriti olukorras, kus pädev asutus ei ole koostanud konkreetset järelevalve võrdlusalust likviidsusnõuetele. Likviidsuse järelevalveliste stressitestide teatud elemente tuleks vajaduse korral kasutada sisenditena finantsinstitutsioonidele konkreetsete likviidsusnõuete kehtestamisel, nagu on sätestatud punktis 8.6.

484. Lisaks peaks järelevalveline stressitestimine aitama pädevatel asutustel hinnata järelevalvelisi organisatsioonilisi menetlusi ja kavandada järelevalvelisi ressursse, arvestades ka muud asjakohast teavet, eelkõige muude kui 1. kategooria finantsinstitutsioonide sagedama ja põhjalikuma järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi teatud elementide hindamisel ning direktiivis 2013/36/EL artiklis 99 nõutud järelevalvealase kontrolliprogrammi ulatuse määramisel.

485. Pädevad asutused peaksid vajaduse korral kasutama järelevalveliste stressitestide tulemusi ka järgmistel eesmärkidel:

- a. määruses (EL) nr 575/2013 või direktiivis 2013/36/EL nõutavate mitmesuguste lubade andmiseks vajalike analüüside toetamiseks, näiteks seoses osaluste, ühinemiste ja omandamiste ning aktsiate tagasiostmisega;
- b. sarnase riskiprofiiliga finantsinstitutsiooni grupi võimalike haavatavuste temaatilise analüüsi toetamiseks;
- c. keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimistegurite võimaliku mõju analüüsi toetamine finantsinstitutsioonide ärimudelile, tuginedes keskpika ja pikaajalise stsenaariumi analüüsile, mis on tehtud kooskõlas ühissuunistega keskkonna-, sotsiaalsete ja juhtimisriskide integreerimise kohta järelevalvelistesse stressitestidesse;
- d. finantsinstitutsioonide motiveerimine, et suurenda oma sisemist stressitestimise ja riskijuhtimise suutlikkust; eelkõige võiks alt-ülespoole komponendiga järelevalveline stressitest motiveerida finantsinstitutsioone arendama ja parandama oma andmete agregeerimist, riskide modelleerimist ja IT-vahendeid stressitestimise ja riskijuhtimise eesmärgil.

11.2. Järelevalvelise stressitestimise põhielemendid

486. Järelevalvelise stressitestimise põhielementide üle otsustamisel peaksid pädevad asutused muu hulgas kaaluma järgmist:

- a. kaetus, seoses teatud riskitegurite või mitmikriskitegurite, teatud individuaalsete portfelli või tegevuste või sektorite / geograafiliste asukohtade, kõigi või mitme portfelli katmisega;
- b. kavandamine järgmistes valdkondades: ühe teguri või lihtne mitme teguri tundlikkuse analüüs, maksevõime või likviidsuse stressitestid, pöördstressitestid või keskpika kuni pikaajalise stsenaariumi analüüs. Pädevad asutused peaksid valima struktuuri, mis on stressitestiga taotletava eesmärgi saavutamiseks kõige asjakohasem;

- c. reguleerimisala, mis hõlmab piiriüleseid konsolideerimisgruppe tervikuna, tagades, et arvesse võetakse kõiki asjakohaseid konsolideerimisgrupi ettevõtjaid;
- d. stressitestidega hõlmatud finantsinstitutsioonide valim: järelevalvelise stressitestimise kavandamisel peaksid pädevad asutused kaaluma stressitestimise jaoks asjakohase valimi koostamist, eelkõige juhul, kui järelevalvelist stressitestimist kasutatakse kindlate ärivaldkondade/-mudelite või mõju-uuringute/-hinnangute temaatiliseks hindamiseks;
- e. lähenemisviis, nimelt ülalt-allapoole stressitest, alt-ülespoole stressitest, mõlema kombinatsioon, finantsinstitutsioonidele konkreetsete ankrustsenaariumide määramine.

487. Järelevalvelase läbivaatamise ja hindamise protsessi jaoks stressitestide koostamisel ja läbiviimisel peaksid pädevad asutused kaaluma vara kvaliteedi läbivaatamise tulemusi, kui need on kättesaadavad, asjakohased ja neid ei ole veel lisatud finantsinstitutsiooni finantsaruannetesse. Järelevalvelise stressitestimise kombineerimine vara kvaliteedi läbivaatamisega võib osutuda kasulikuks juhul, kui on vaja olla kindel, et stressitestidega kaetud finantsinstitutsioonide bilansilisi positsioone kajastatakse õigesti, võttes arvesse kõikide osalevate finantsinstitutsioonide parandatud ja võrdlemist võimaldavaid alguspunkte.

11.3. Pädevate asutuste organisatsiooniline ja juhtimiskord

488. Pädevad asutused peaksid kehtestama tõhusa järelevalvelise stressitestimise programmi. Programmi peaks toetama asjakohane organisatsiooniline, juhtimis- ja IT-kord, tagades, et järelevalvelist stressitestimist tehakse asjakohase sagedusega. Järelevalvelise stressitestimise programm peaks toetama järelevalvelase kontrolliprogrammi tõhusat kohaldamist individuaalsetele finantsinstitutsioonidele. Programm peaks kajastama ka seda, kuidas pädev asutus valib järelevalvelise stressitestimise vorme vastavalt iga testimise eesmärkidele.

489. Järelevalvelist stressitestimise programmi toetav juhtimis-, organisatsiooniline ja IT-kord peaksid hõlmama vähemalt järgmist:

- a. järelevalveliste stressitestide koostamiseks ja läbiviimiseks piisavad inim- ja materiaalsed ressursid, andmed ja IT-taristu. Eelkõige peaks järelevalvelise stressitestimise programmi toetama piisavad andmed ja asjakohane metoodiline lähenemisviis, mis katab kõiki aspekte, sealhulgas stsenaariume ja eeldusi (nt vormid, juhised, dokumentatsioon), ning tagab kvaliteedi ja kontrollide paindlikkuse ja asjakohase taseme;
- b. kvaliteeditagamise protsess, mis hõlmab stressitestimise koostamist, arendamist ja tegemist ning finantsinstitutsioonide tulemuste võrdlemist;
- c. järelevalvelise stressitestimise lõimimine teistesse asjakohastesse järelevalveprotsessidesse. Seega, kui see on nõutud ja õigusliku piiranguga sätestatud, peaks organisatsioon toetama teabe sisemist jagamist ja kasutamist kõigis stressitestimise programmi aspektides.

490. Pädevad asutused peaksid tagama, et juhtimiskorra osana vaadataks järelevalvelist stressitestimise programmi regulaarselt läbi nii kvalitatiivselt kui kvantitatiivselt, et tagada selle jätkuv adekvaatsus.

491. Pädevad asutused peaksid tagama, et oleks kehtestatud protsessid ja korrad finantsinstitutsioonidega tõhusa dialoogi pidamiseks seoses järelevalveliste stressitestide ja nende tulemustega. See dialoog peaks peegeldama soovitud eesmärke ja selle toimumine on eriti oluline siis, kui finantsinstitutsioonide üldise kapitali adekvaatsuse hindamise eesmärgil korraldatakse järelevalvelisi stressitestimisi ning see tuleks korraldada käesolevates suunistes kirjeldatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi laiemas kontekstis. Sellise dialoogi pidamiseks nii tehnilisel kui juhtimise tasandil, kui asjakohane, peaksid pädevad asutused tagama järgmist:

- a. finantsinstitutsioonidele antakse adekvaatsed, piisavalt üksikasjalikud ja täpsed selgitused ja juhised alt-ülespoole stressitestides kasutatavate meetodikate ja eelduste rakendamise kohta;
- b. finantsinstitutsioonidele antakse adekvaatsed, piisavalt üksikasjalikud ja täpsed juhised seoses tugiteabega, mida nad peavad koos stressitestimise tulemustega esitama pädevatele asutustele;
- c. finantsinstitutsioonidele selgitatakse pärast arutelusid, kui asjakohane, järelevalveliste stressitestide tulemusi, mis tingisid järelevalvemeetmete kohaldamise. Seda peaksid pädevad asutused kaaluma eelkõige süsteemiüleste stressitestide korral, mis tingisid järelevalvemeetmete rakendamise.

492. Järelevalveliste stressitestide kohaldamisel piiriülestele konsolideerimisgruppidele peaksid pädevad asutused teavet vahetama ja (kui see on teostatav) arutama protsessi järelevalvekolleegiumides. Eelkõige peaksid pädevad asutused tagama, et avalikustatakse ja arutletakse asjakohaste üksikasjade ja meetodikate, stsenaariumide ja peamiste eelduste üle, samuti järelevalveliste stressitestide tulemuste, eelkõige nende tulemuste üle, mille eesmärgiks on kapitali või likviidsuse adekvaatsuse hindamine.

493. Pädevad asutused peaksid tuvastama, mis teavet järelevalveliste stressitestide ja nende tulemuste kohta võib avalikustada, arvestades järelevalveliste stressitestide eesmärki. Järelevalveliste stressitestide tulemuste ja meetodikate avalikustamise üle otsustamisel peaksid pädevad asutused kaaluma oma rolli testimises ja valitud lähenemisviisis ning avalikustatud tulemustele lisatava pädeva asutuse analüüsi ulatust.

Jaotis 12. Kolmandate riikide filiaalide hindamine

494. Käesolevas jaotises käsitletakse käesolevates suunistes täpsustatud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi menetluste ja metoodika kohaldamist seoses kolmandate riikide filiaalidega, nagu on määratletud direktiivi 2013/36/EL artikli 47 lõikes 3. Samuti käsitletakse selles seda, kuidas pädevad asutused kohaldavad järelevalvemeetmeid, et kõrvaldada järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi raames kolmandate riikide filiaalide hindamisel tuvastatud puudused.
495. Kolmandate riikide filiaalide järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamist läbi viies peaksid pädevad asutused hindama muu hulgas seda, kas asutus järgib lõikes 12 osutatud, EBA veebisaidil eraldi avaldatud õigusakte.
496. Kolmandate riikide filiaali järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamine peaks hõlmama filiaali ärimudeli, sisemise juhtimiskorra ja kontrollimehhanismide, kapitali ja likviidsusressursside ning arvestuskorra (kolmandate riikide filiaalide järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elemendid) hindamist. Kooskõlas krediidiastutuste järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessiga tuleks neid valdkondi hinnata pidevalt ning sellega peaks kaasnema põhinäitajate pidev jälgimine.
497. Läbivaatamine peaks toimuma sellise sageduse ja intensiivsusega, mis on proportsionaalne kolmandate riikide filiaali liigitamisega 1. või 2. klassi vastavalt direktiivi 2013/36/EL artiklile 48a ning kolmandate riikide filiaalide tegevuse laadi, ulatuse ja keerukusega. 1. klassi kolmandate riikide filiaalide puhul peaksid pädevad asutused kohaldama vähemalt 3. kategooria asutuste suhtes kehtivat järelevalve taset, nagu on sätestatud jaotise 2.4 tabelis 1. 2. klassi kolmandate riikide filiaalide puhul peaksid pädevad asutused kohaldama vähemalt 4. kategooria asutuste suhtes kehtivat järelevalve taset, nagu on sätestatud jaotise 2.4 tabelis 1.
498. Lisaks kolmandate riikide filiaalide järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi põhielementide hindamisele peaksid pädevad asutused tagama, et nad mõistavad filiaali muid olulisi riske ja seda, kuidas neid leevendatakse. See hõlmab kõiki olulisi krediidiriski, tururiski, operatsiooniriski ja pangaportfelli intressiriski positsioone. Pädevad asutused võivad pidada asjakohaseks teha ühe või mitme nimetatud valdkonna põhjalikuma hindamise, lähtudes riski asjakohasusest ja olulisusest kolmandate riikide filiaali jaoks. Sellistel juhtudel peaksid pädevad asutused hindamise alusena kasutama käesolevate suuniste asjaomastes peatükkides esitatud juhiseid ning püüdma neis sisalduvaid põhimõtteid kohaldada kolmandate riikide filiaalile proportsionaalsel viisil.

499. Kui pädevad asutused kasutavad direktiivi 2013/36/EL artikli 48a kohaselt oma õigust kohaldada kolmandate riikide filiaali suhtes direktiivis sätestatud krediitiasutustele kehtivaid nõudeid, käsitledes kolmandate riikide filiaale sisuliselt tütarettevõtjana, peaksid pädevad asutused kohaldama kõnealuse kolmanda riigi filiaali suhtes krediitiasutustele mõeldud järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning viitama käesolevate suuniste asjakohastele peatükkidele (jaotised 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ja 11, samuti käesoleva jaotise punkt 12.1.2, mis käsitleb ärimudeli analüüsi).

500. Pädevad asutused peaksid igale valdkonnale punktide andmiseks kasutama kolmandate riikide filiaalide järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üksikelementide hindamise tulemusi. Pädev asutus peaks selle analüüsi alusel koostama kolmandate riikide filiaali kohta üldise hinnangu ja andma sellele skoori, kasutades selleks juhendina tabelis 21 esitatud kaalutlusi. Üldises hindamises ja skooris tuleks arvesse võtta ka kolmandate riikide filiaali muude oluliste riskide hindamist ja punktisüsteemi (kui see on asjakohane). Pädevad asutused peaksid järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnangu ning järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üksikelementide hindamise alusel võtma käesoleva jaotise punktis 12.2 nimetatud järelevalvemeetmeid tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks.

12.1. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi kohaldamine kolmandate riikide filiaalidele

12.1.1. Üldised kaalutlused

501. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamisel tuleks keskenduda kolmandate riikide filiaali olulistele riskidele ja sellele, kuidas need sõltuvad äritegevusest, ülejäänud grupi riskiprofilist ja kuidas neid juhitakse. Arvestades filiaali staatust ja sõltuvust kolmanda riigi emaettevõtjast, peaks hindamine keskenduma ka sellele, kas filiaal on oma juhtimises ja riskijuhtimises piisavalt sõltumatu, et tegutseda filiaali parimates huvides, tagades filiaali turvalisuse, usaldusväärsuse ja elujõulisuse ning suutlikkuse täita oma kohustusi klientide ja vastaspoolte ees liikmesriigis, kus neil on tegevusluba tegutsemiseks.

502. Hindamise aluseks võtmiseks peaksid pädevad asutused arvesse võtma filiaali sõltumatu kolmanda osapoolte poolt läbi viidud hindamise tulemusi ning sõltumatut arvamust raamatupidamisnõuete täitmise kohta, nagu on sätestatud vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 48g lõikes 8 ja artikli 48h lõikes 3. Samuti peaksid nad tegema koostööd emaettevõtja järelevalve eest vastutava asutusega („päritoluriigi asutus“) vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 48c lõikes 2 sätestatud haldus- või muudele kokkulepetele ning võtma arvesse päritoluriigi asutuse poolt filiaali suhtes läbi viidud järelevalvehinnangute tulemusi, kui need on kättesaadavad.

503. Pädevad asutused peaksid tagama, et hindamise ulatus sisaldab meetmeid süsteemse tähtsusega või finantsstabiilsuse riske põhjustavate kolmandate riikide filiaalide tuvastamiseks. Lisaks peaks hindamine võimaldama tuvastada kolmandate riikide filiaale, mille

puhul võib olla asjakohane direktiivi 2013/36/EL III jaotise 1. peatüki kohane tegevusluba (tütarettevõtjana). Sellega seoses kaalutavate kriteeriumide korral peaksid pädevad asutused lähtuma artiklist 48i.

504. Kui kolmandate riikide filiaali juhtimise, ärimudeli või tegevuse läbivaatamine annab pädevatele asutustele mõistliku aluse kahtlustada, et seoses kolmandate riikide filiaaliga toimub või on toimunud rahapesu või terrorismi rahastamine või selle katsed või et selle oht on suurenenud, on pädev asutus kohustatud sellest viivitamatult teavitama Euroopa Pangandusjärelevalvet ja kolmandate riikide filiaali rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse järelevalveasutust vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 48n lõikele 4.

12.1.2. Ärimudeli analüüs

505. Pädevad asutused peaksid analüüsima kolmandate riikide filiaali ärimudelit ja strateegiat, et mõista selle riskide peamisi tegureid. Nad peaksid hindamise alusena kasutama jaotises 4 esitatud juhiseid ning püüdma rakendada seal sisalduvaid põhimõtteid kolmandate riikide filiaalile proportsionaalsel viisil. Pädevad asutused peaksid kontrollima, et kolmanda riigi filiaali strateegia ja sellega seotud riskide eraldi hindamine oleksid nõuetekohaselt dokumenteeritud koos tõenditega selle kohta, et filiaali juhtkond on need läbi vaadanud ja neid kontrollinud.

506. Pädevad asutused peaksid pöörama erilist tähelepanu kolmanda riigi filiaali tegevuse ulatusele, et hinnata, kas see vastab kolmanda riigi filiaali asukohajärgse pädeva asutuse antud tegevusloa territoriaalsele ulatusele. Tähelepanu tuleks pöörata ka igasugusele piiriülesele äritegevusele pöördpakkumise korral.

507. Pädevad asutused peaksid kaaluma, kuidas peaettevõtja strateegilised prioriteedid seoses kolmandate riikide filiaaliga mõjutavad tema riskiprofiili. Nad peaksid pöörama tähelepanu kolmandate riikide filiaalile seatud tulueesmärkidele ja strateegilistele eesmärkidele ning sellele, kas neid toetavad kolmandate riikide filiaali ressursid ja riskijuhtimise võimekus. Samuti peaksid nad hindama kolmandate riikide filiaali poolt pakutavate teenuste ja tegevuste laadi ning seda, kuidas – kui üldse – need erinevad laiemas kontsernis pakutavatest teenustest ja tegevustest, ning kas see toob kaasa suuremaid riske või ületab kolmandate riikide filiaali tegevusloaga lubatud teenuste ja tegevuste ulatust, mis ei tohi olla laiem kui kolmandas riigis asuva otsese emaettevõtja oma.

12.1.3. Juhtimiskorralduse ja kontrollide hindamine

508. Pädevad asutused peaksid hindama kolmandate riikide filiaali juhtimiskorra piisavust, kasutades juhendina EBA sisejuhtimist käsitlevate suuniste 5. jaotist ja 7. jaotist vastavalt direktiivile 2013/36/EL⁵² ning allpool esitatud kolmandate riikide filiaalile omaseid kaalutlusi. Hindamine peaks hõlmama üldist raamistikku, riskikultuuri ja riskikäitumist, tasustamispõhimõtteid ja -tavasid ning sisekontrolli- ja riskijuhtimise raamistikku, sealhulgas IKT-riskide ja kolmandate osapooltega seotud riskide juhtimist.

⁵² EBA/GL/2021/05

509. Sisemise juhtimise hindamisel peaksid pädevad asutused kaaluma, kas kolmandate riikide filiaal säilitab liikmesriigis piisava tegevuse ulatuse vastavalt EBA sisejuhtimist käsitlevate suuniste lõike 90 punktis g sätestatud nõuetele.

Organisatsiooniline raamistik

510. Pädevad asutused peaksid hindama, kas kolmandate riikide filiaali juhid:

- a. omavad piisavat arusaama filiaali tegevusest ja riskidest ning teadmisi kohalikust turust, samuti ELi ja liikmesriigi siseriiklikest õigusaktidest;
- b. omavad piisavat volitust, mõjuvõimu ja sõltumatust, võttes arvesse seda, mil määral neil on õigus kaasa rääkida peakontserni poolt filiaali puudutavate otsuste tegemisel;
- c. pühendavad oma ülesannete tulemuslikuks täitmiseks piisavalt aega oma liikmesriigis ja filiaali ruumides.

511. Kui kolmandate riikide filiaal on moodustanud juhtimiskomitee, peaksid pädevad asutused vaatama läbi tema rolli asjakohase juhtimise tagamisel. Kui sellist organit ei ole, peaksid pädevad asutused hindama, kas on kehtestatud asjakohane ja proportsionaalne alternatiivne raamistik, mis tagab juhtkonna poolt kolmandate riikide filiaali tegevuse ja riskide järelevalve.

Suhted emaettevõtjaga

512. Pädevad asutused peaksid hindama kolmandate riikide filiaali suhteid emaettevõtjaga, sealhulgas seda, kas filiaal on tõhusalt integreeritud konsolideerimisgrupi juhtimis- ja riskijuhtimisraamistikku. Nad peaksid arvestama järgmist:

- a. filiaali aruandlus emaettevõtjale tagab filiaali oluliste riskide piisava nähtavuse;
- d. kolmandate riikide filiaali suhtes kohaldatav riskiraamistik käsitleb piisavalt ELi finantsteenuste eeskirju.

513. Kui kolmandate riikide filiaal tegeleb vastastikuste või kontsernisestest tehingutega, peaksid pädevad asutused kontrollima, et filiaalil oleks olemas asjakohane raamistik vastaspoole krediidiriski juhtimiseks.

Sisekontrolliraamistik ja kolmandate osapooltega seotud riskide juhtimine

514. Pädevad asutused peaksid hindama, kas kolmandate riikide filiaalil on asjakohane sisekontrolliraamistik. Klassi 1 (ja klassi 2, kui see on asjakohane, kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 48g lõikega 3) kolmandate riikide filiaalide korral peaksid pädevad asutused hindama, kas on määratud sobivad sisekontrollifunktsioonide juhid, kes on sõltumatud ja kellel on direktiivi 2013/36/EL artikli 76 lõikes 6 sätestatud funktsiooni täitmiseks piisav suutlikkus.

515. Pädevad asutused peaksid hindama, kas kolmandate riikide filiaal teostab kolmandate osapoolte teenusepakkujate poolt osutatavate funktsioonide suhtes asjakohast hoolsuskohustust ja pidevat järelevalvet. Nad peaksid veenduma, et kolmandate osapooltega

sõlmitud kokkulepped, sealhulgas kontserniseseid kokkuleppeid, reguleeritakse dokumenteeritud lepingutega ning et kolmandate riikide filiaalil on juurdepääs kogu teabele, mis on vajalik tema järelevalvekohustuste täitmiseks, sealhulgas allhankijate kasutamise korral. Pädevad asutused peaksid hindama kolmandate riikide filiaali infotehnoloogiariskide juhtimist, sealhulgas seda, kas kolmandate riikide filiaal peab asjakohast registrit oma kolmandate osapoolte teenusepakkujate kohta, kaasa arvatud juhul, kui kasutatakse alltöövõtjaid, kes täidavad kriitilisi või olulisi ülesandeid.

12.1.4. Kapitali eraldise ja likviidsusressursside hindamine

516. Pädevad asutused peaksid hindama järgmist:

- a. kas kolmandate riikide filiaal vastab direktiivi 2013/36/EL artikli 48e lõikes 1 sätestatud miinimumkapitali nõudele;
- b. kas kapitali eraldise koondumine teatud liiki instrumentidesse või teatud geograafilisest piirkonnast pärit instrumentidesse või kapitaliinstrumentide valuuta ebakõla kolmandate riikide filiaali kohustustega, eriti hoiustega, põhjustaks instrumentide väärtuse suuremat volatiilsust ja miinimumnõude võimalikku rikkumist;
- c. kas kapitali eraldist hoitakse selle liikmesriigi aktsepteeritaval tinghoiukontol, kus kolmanda riigi filiaal on saanud tegevusloa, ning kas kapitali kaasamise instrumendid vastavad direktiivi 2013/36/EL artikli 48e lõikes 2 sätestatud kriteeriumidele ja tingimustele, mis on sätestatud EBA suunistes instrumentide kohta, mis on kolmandate riikide filiaalidele kättesaadavad piiramatuks ja koheseks kasutamiseks riskide või kahjude katmiseks⁵³.

517. Pädevad asutused peaksid hindama, kas asutusel on piisavalt likviidseid ja koormamata varasid oma likviidsusriskide maandamiseks ning eelkõige seda, kas filiaali likviidsed varad on piisavad, et katta likviidsusväljavoolu vähemalt 30 päeva jooksul kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 48f lõikega 1. 1. klassi kuuluvate kolmandate riikide filiaalide puhul peaks hindamine hõlmama filiaali vastavust samas artiklis kirjeldatud likviidsuskatte nõudele.

518. Kapitali eraldise ja likviidsuse hindamisel peaksid pädevad asutused kaaluma, kas kolmandate riikide filiaal säilitab dokumente, mis on piisavad selleks, et kiiresti ja täpselt kontrollida, kas filiaal täidab minimaalseid kapitali- ja likviidsusnõudeid.

519. Pädevad asutused peaksid hindama järgmist:

- a. kolmandate riikide filiaalide ja emaettevõtja vahelise koostöö kvaliteeti kapitali- ja likviidsusjuhtimise otsuste osas – sealhulgas seda, kuidas filiaali arvestatakse kontserni kapitali- ja likviidsusplaneerimise protsessides, järelevalves ja stressitestides, ning asjakohaste eskalatsioonimehhanismide olemasolu, mis võimaldavad filiaalil viivitamatult teavitada emaettevõtjat võimalikest või tegelikest kapitali- või likviidsusprobleemidest;

⁵³ EBA/GL/2026/03

- b. kas piiriülene grupisisene rahastamiskord jääb direktiivi 2013/36/EL artikli 48c lõike 4 punkti d kohaselt lubatud erandi piiridesse ega varja piiriülest äritegevust, rikkudes tegevusloa territoriaalset kohaldamisala – näiteks kui grupisisene rahastamine anti teises liikmesriigis asutatud kolmandate riikide filiaalile vastutasuks (täielikult või osaliselt) majandusriskide ja konkreetse vara tootluse eest.

12.1.5. Kirjendamiskorra hindamine

520. Pädevad asutused peaksid hindama, kas kolmandate riikide filiaalil on piisav raamistik liikmesriigis kirjendatud või väljastatud varade ja kohustuste, sealhulgas bilansiväliste kirjade haldamiseks ja registreerimiseks. Pädevad asutused kontrollivad, kas kolmandate riikide filiaali raamistik sisaldab registriraamatut, milles on nõuetekohaselt dokumenteeritud kõik filiaali raamatupidamises kajastatud või filiaali tekitatud varad ja kohustused kooskõlas regulatiivsete tehniliste standarditega vastavalt direktiivi 2013/36/EL artikli 48h lõikele 4 ja direktiivi 2013/36/EL artikli 48h kohaste põhimõtetega.
521. Pädevad asutused peaksid hindama, kas kolmandate riikide filiaali tegevus, tema kirjendatud või tekkinud varad ja kohustused või muud registriraamatus määratletud riskimaandamismeetmed on kooskõlas kolmandate riikide filiaali kirjendamispõhimõtete ja äristrateegiaga.
522. Kui kolmandate riikide filiaal tegeleb vastastikuse kirjendamisega, peaksid pädevad asutused hindama, kas kolmandate riikide filiaal haldab asjakohaselt vastastikuse- ja kaugkirjendamisega seotud riske, sealhulgas vastaspoole krediidiriski, kredidiväärtuse korrigeerimise riski ja arveldusriski.
523. Pädevad asutused peaksid hindama, kas kolmandate riikide filiaal haldab varasid ja kohustusi autonoomselt. Nad peaksid kaaluma, kas kolmandate riikide filiaal näitab sõltumatust uute tegevuste vastuvõtmisel, sealhulgas filiaali juhtkonna poolt kokkulepitud riskivalmiduse rakendamise kaudu. Nad peaksid kaaluma, kas kolmandate riikide filiaalil on piisavad kontrollid ja aruandlus, et sõltumatult mõista tegeliku või tulevase tegevuse riske ja neile reageerida. Nad peaksid arvestama, kas kolmandate riikide filiaali raamistik käsitleb piisavalt nii registreeritud tegevuste usaldusnormatiivseid riske – niivõrd, kuivõrd need mõjutavad filiaali kapitali- ja likviidsusriskiprofiili –, kui ka rahapesu ja terrorismi rahastamise vastaseid riske.
524. Kui kolmandate riikide filiaal tekitab varasid ja kohustusi sama kontserni teiste filiaalide või tütarettevõtjate jaoks, peaksid pädevad asutused hindama, kas sellistest kokkulepetest tuleneb mingeid konkreetseid riske, sealhulgas operatsioonilisi nõrkusi ja õiguslikke piiranguid.

12.2. Tulemuste kokkuvõte, skoori määramine ja järelevalvemeetmed

525. Eespool esitatud hindamise tulemusel peaksid pädevad asutused koostama kolmandate riikide filiaali peamiste riskide kohta üldise seisukoha. See seisukoht peaks kajastuma järelevalvealase

läbivaatamise ja hindamise protsessi üldhinnangu kokkuvõttes, mis esitatakse koos tabelis 21 esitatud kaalutluste alusel määratud elujõulisuse skooriga. Iga-aastane kokkuvõte peaks sisaldama ka eelneva 12 kuu jooksul tehtud järelevalvealaseid järeldusi.

Tabel 21. Järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi üldskoori määramise järelevalvekaalutlused

Skoor	Järelevalveline arvamus	Kaalutlused
1	Tuvastatud riskid põhjustavad kolmandate riikide filiaali elujõulisusele väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> Kolmandate riikide filiaali ärimudel ja strateegia ei tekita küsitavusi. Kolmandate riikide filiaali sisejuhtimine ja kontrollikord ei tekita küsitavusi. Kolmandate riikide filiaali riskid ei ole olulised või riskijuhtimine ja -kontrollid on tuvastatud oluliste riskide maandamiseks piisavad. Kolmandate riikide filiaali kapitali eraldis ja likviidsuspositsioon ei tekita muret. Kolmandate riikide filiaali kirjendamiskord ei tekita probleeme.
2	Tuvastatud riskid põhjustavad kolmandate riikide filiaali elujõulisusele keskmist või väikest riski.	<ul style="list-style-type: none"> Kolmandate riikide filiaali ärimudelis ja strateegias on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. Kolmandate riikide filiaali juhtimiskorras või kogu filiaali hõlmavate kontrollide korras on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. Kolmandate riikide filiaalide oluliste riskide ning nende juhtimise ja kontrolli suhtes on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. Kolmandate riikide filiaali kapitali eraldises ja/või likviidsuspositsioonis on küsitavusi vähe kuni keskmiselt. Kolmandate riikide filiaali kirjendamiskorras on vähe või keskmiselt küsitavusi.
3	Tuvastatud riskid põhjustavad kolmandate riikide filiaali elujõulisusele keskmist või suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> Kolmandate riikide filiaali ärimudelis ja strateegias on küsitavusi keskmiselt kuni palju. Kolmandate riikide filiaali juhtimises või kontrollide korras on küsitavusi keskmiselt kuni palju. Kolmandate riikide filiaali oluliste riskide ning nende juhtimise ja kontrolli suhtes on küsitavusi keskmisest kuni palju. Kolmandate riikide filiaali kapitali eraldises ja/või likviidsuspositsioonis on küsitavusi keskmiselt kuni palju. Kolmandate riikide filiaali kirjendamiskorras on keskmiselt või palju küsitavusi.
4	Tuvastatud riskid põhjustavad kolmandate riikide filiaali elujõulisusele suurt riski.	<ul style="list-style-type: none"> Kolmandate riikide filiaali ärimudelis ja strateegias on palju küsitavusi. Kolmandate riikide filiaali juhtimiskorralduses või kontrollide korras on palju küsitavusi. Esineb palju küsitavusi kolmandate riikide filiaali oluliste riskide ning nende juhtimise ja kontrolli suhtes. Kolmandate riikide filiaali kapitali eraldise ja/või likviidsuspositsiooni kohta on palju küsitavusi. Kolmandate riikide filiaali kirjendamiskorras on palju küsitavusi.

526. Pädevad asutused võivad järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi elementide hindamisel tuvastatud haavatavuste ja puuduste alusel kehtestada järelevalvemeetmeid, millega nõutakse, et kolmandate riikide filiaalid peavad tegema järgmist:

- a. omama kapitali, mis ületab direktiivi 2013/36/EL artiklis 48e sätestatud miinimumnõudeid;

- b. piirama lubatud instrumentide liike kooskõlas EBA suunistega, mis käsitlevad kolmandate riikide filiaalide käsutuses olevaid instrumente, mida võib direktiivi 2013/36/EL artikli 48e lõike 2 punkti c kohaselt piiranguteta ja viivitamatult kasutada riskide või kahjude katmiseks, piirates neid teatud jurisdiktsioonist pärinevate instrumentidega või teatud vääringus nomineeritud instrumentidega;
- c. kehtestama kooskõlas EBA suunistega kolmandate riikide filiaalidele piiranguteta ja viivitamatu kasutamise eesmärgil riskide või kahju katmiseks kättesaadavate instrumentide kohta täiendavad tegevustingimused kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 48e lõike 2 punktiga c;
- d. täitma muid konkreetseid likviidsusnõudeid lisaks direktiivi 2013/36/EL artiklis 48f sätestatud nõuetele;
- e. tugevdama oma juhtimis-, riskijuhtimis- või raamatupidamise korda;
- f. piirama oma äritegevuse ja nende poolt teostatava tegevuse ulatust ning sellise tegevuse vastaspooli;
- g. vähendama oma tegevuse, toodete ja süsteemidega seonduvaid riske, sealhulgas edasi antud tegevuste puhul, ning lõpetama sellise tegevuse või selliste toodete pakkumise;
- h. täitma artikli 48k lõike 3 kohaseid täiendavaid aruandlusnõudeid või esitama aruandeid sagedamini;
- i. avalikustama teatavat infot;
- j. Pädevad asutused võivad iga juhtumi puhul eraldi ja võttes arvesse direktiivi 2013/36/EL artikli 48i lõikes 1 sätestatud kriteeriume nõuda, et kolmandate riikide filiaal taotleks tütarettevõtjana tegevusluba vastavalt kõnealuse direktiivi III jaotise 1. peatükile. See hõlmab juhtusid, kui pädeva asutuse hinnangul on kolmandate riikide filiaal süsteemselt oluline või tekitab olulisi finantsstabiilsuse riske kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikliga 48j.

527. Süsteemse tähtsusega kolmandate riikide filiaalide puhul võivad pädevad asutused kaaluda ka järgmist:

- a) nõuda, et kolmandate riikide filiaali korraldaks oma varad või tegevuse selliselt, et see ei vastaks enam süsteemselt olulise asutuse kriteeriumidele või ei kujutaks enam põhjendamatut ohtu liidu või selle asutamisriigi finantsstabiilsusele;
- b) kehtestada kolmandate riikide filiaalile täiendavad usaldatavusnõuded, sealhulgas juhtimisalased nõuded.

Pädevad asutused peaksid edastama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise tulemused kolmanda riigi filiaali juhtkonnale ning teavitama neid mis tahes meetmetest, mida kolmanda riigi filiaal peab võtma tulemuste põhjal kohaldatavate järelevalvemeetmete järgimiseks. Pädevad asutused peaksid teatama järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi hindamise tulemused, sealhulgas mis tahes järelevalvemeetmed, mida kohaldatakse emaettevõtja järelevalve eest vastutavale asutusele kooskõlas direktiivi 2013/36/EL artikli 48c lõike 2 kohaselt sõlmitud halduskokkulepete või muude kokkulepetega.

I lisa. Krediidiriski alamkategoriad

Järgmises tabelis on mittetäielik loetelu krediidiriski alamkategoriatest, mida pädevad asutused peaksid vajaduse korral arvesse võtma.

Krediidiriski alamkategoriad	Õiguslikud viited/mõisted	Hindamisvaldkonnad	Hindamisvaldkondadega seotud õiguslikud viited
Krediidi kontsentratsioonirisk	<i>Risk, et finantsinstitutsioonile tekib oluline krediidikahju, mis tuleneb riskipositsioonide kontsentreerumisest väiksele laenuvõtjate grupile, sarnase makseviivituse käitumisega laenuvõtjate grupile või suure korrelatsiooniga finantsvaradele ning krediidiriski kontsentreeritud maandamisest</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Ühe alusvaraga kontsentratsioonid (sh klient või omavahel seotud klientide grupp, nagu on määratletud suurte riskipositsioonide korral) • Sektoripõhised kontsentratsioonid • Geograafilised kontsentratsioonid • Toote kontsentratsioon • Tagatise ja garantiide kontsentratsioon • Varjatud kontsentratsiooniallikad, mis võivad realiseeruda stressitingimustes, kui krediidiriski korrelatsiooni tase võib tavatingimustega võrreldes suurened 	Määrus (EL) 575/2013: artiklid 129, 170, 171, 184, 207, 209, 395, 400–401 Direktiiv 2013/36/EL: artiklid 81, 98
Vastaspole krediidirisk	<i>Risk, et tehingu vastaspool võib jääda maksejõuetuks enne tehingu rahavoogude lõplikku arveldamist</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tehingupartnerite kvaliteet, asjakohased kredidiväärtuste korrigeerimised ja tehingute keerukus • Korrelatsioonirisk, mis tekib siis, kui vastaspolega seotud riskipositsioon on ebasoodsalt korrelatsioonis tema krediitkvaliteediga • Vastaspole krediidiriski ja arveldusriski riskipositsioon seoses praeguste turuväärtuste ja nominaalsummaga, võrreldes krediidi üldise riskipositsiooni ja omavahenditega • Ülekannete arveldamise eest makseid tagavate finantsturgude taristute kaudu töödeldud tehingute osakaal • Kesksete vastaspoolte asjakohaste tehingute osakaal ning nende kahjumi kaitse mehhanismi tõhusus • Kolmandates riikides asuvate keskse vastaspolega sõlmitud tehingute osakaal, nende puhul kahjude vastu kaitsvate mehhanismide tõhusus ning kuidas vähendatakse liigset riskipositsiooni ELi-väliste keskse vastaspolega 	Määrus (EL) 575/2013: artiklid 181 ja 246, III osa, II jaotis, 6. peatükk Direktiiv 2013/36/EL: artikkel 79

Krediidiriski alamkategoriad	Õiguslikud viited/mõisted	Hindamisvaldkonnad	Hindamisvaldkondadega seotud õiguslikud viited
		<ul style="list-style-type: none"> • Mittekeskselt kliiritavate börsiväliste tehingute osakaal ja nende kahjukaitsemehhanismide tõhusus • Tasaarvestuslepingute olemasolu, olulisus, tõhusus ja jõustatavus 	
Arveldus ja ülekanerisk	Võlainstrumentide, aktsiate, välisvaluuta ja kaupadega tehtavate tehingute (v.a repotehingud ja väärtpaberite või kaupade laenuks andmine ja väärtpaberite või kaupade laenuks võtmine) risk jääb pärast ettenähtud ülekandekuupäeva arveldamata		Määrus (EL) 575/2013: artiklid 1 ja 92, III osa, V jaotis
Riigirisk	Risk, et finantsinstitutsioon kannab konkreetses riigis toimuva äritegevusega seotud krediidikahju, mis tuleneb konkreetses riigis valitsevatest ebasoodsatest asjaoludest ja/või sündmustest, sealhulgas geopolitiiliste sündmuste mõjust	<ul style="list-style-type: none"> • Risk, et finantsinstitutsiooni riskipositsioonide kvaliteet teatavas riigis halveneb (sealhulgas kollektiivne võlgnikurisk – st suure võlgnikurühma maksejõuetus), mis tuleneb sõdadega, terrorismiga ning riikide ja poliitiliste osapoolte vaheliste pingetega seotud ohtudest, sündmustest ja ebasoodsate sündmuste eskaleerumisest, mis mõjutavad rahvusvahelisi suhteid • Riigipõhise riski positsioonide kõigi tüüpide kontsentratsiooni määr, sealhulgas valitsemissektori riskipositsioonid, proportsionaalselt kogu finantsinstitutsiooni krediidiportfelliga (võlgniku ja summa kohta) • Laenuvõtja riigi majanduse tugevus ja stabiilsus ning tema varasem maksete õigeaegne tasumine ja raskete makseviivituse juhtude esinemine • Valitsussektori muud tüüpi sekkumiste vormid, mis võivad oluliselt piirata laenuvõtjate krediidikvaliteeti (nt krediidi külmutamine, sundvõõrandamine või karistav maksustamine) • Piiriülese välisvaluutas laenu andmisega seotud ülekande risk olulise piiriülese laenu andmise ja välisvaluuta riskipositsioonide puhul 	

Krediidiriski alamkategoriad	Õiguslikud viited/mõisted	Hindamisvaldkonnad	Hindamisvaldkondadega seotud õiguslikud viited
Väärtpaberistamise krediidirisk	Väärtpaberistamistingutest tulenevad riskid, mille puhul krediidasutused tegutsevad investorina, algatajana või sponsorina, sealhulgas maineriskid, mis tekivad näiteks seoses keeruliste struktuuride või toodetega	<ul style="list-style-type: none"> • Väärtpaberistamise riskipositsioonide pangaportfellile ja kauplemisportfellile eraldamise asjakohasus ning kooskõla finantsinstitutsiooni väärtpaberistamisstrateegiaga • Finantsinstitutsiooni hoitavate väärtpaberistamise seeriade reiting ja tulemuslikkus ning alusvara olemus, koosseis ja kvaliteet • Kapitalitoetuse kooskõla tegeliku riski ülekandega algatatud väärtpaberistamise korral • Kas eristatakse selgelt väärtpaberistamisasutusele tagatud likviidsete vahendite kasutatud ja kasutamata summasid • Finantsinstitutsiooni hallatavate varaga tagatud kommertsväärtpaberi emitentide hädaolukorrakavade olemasolu juhul, kui kommertsväärtpaberi emiteerimine ei ole võimalik likviidsustingimuste tõttu, ning mõju tema kogu krediidiriski positsioonile 	Määrus (EL) 575/2013: artikkel 67, III osa, II jaotis, 5. peatükk Direktiiv 2013/36/EL: artikkel 82
Välisvaluutas andmise risk	laenu Täiendav krediidirisk, mis tuleneb riskimaanduseta jaemüüjatele ja VKEdest laenusaajatele välisvaluutas antavate laenude riskipositsioonidest	<ul style="list-style-type: none"> • Mis tahes mittelineaarne suhe tururiski ja krediidiriski vahel, mille puhul vahetuskurssidel võib olla ebaproportsionaalne mõju finantsinstitutsiooni välisvaluutas laenude portfelli krediidiriskile, näiteks nii võla tasumata väärtuse kui ka võla teenindamiseks vajaliku rahavoo oluline suurenemine ning võla tasumata väärtuse suurenemine võrreldes kohalikus valuutas nomineeritud tagatisvara väärtusega 	
Aktiarisk pangaportfellis	Pangaportfellis kajastatud aktsiate hinna muutustest tulenev finantsinstrumentide kahjumirisk	<ul style="list-style-type: none"> • Finantsinstitutsiooni omakapitaliinvesteeringute väärtuse vähenemise risk ja tagamine, et see risk on asjakohaselt hõlmatud asutuse riskiraamistikuga • Strateegilistes osalustes (nii kindlustuses kui ka kindlustamata jätmises) osalemise risk (kui asjakohane) 	Määrus (EL) 575/2013: artikkel 133

Krediidiriski alamkategoriad	Õiguslikud viited/mõisted	Hindamisvaldkonnad	Hindamisvaldkondadega seotud õiguslikud viited
Kinnisvararisk	<i>Kinnisvaraomavarade kinnisvaraga finantsinstrumentide turuväärtuse tuleneva kahju risk</i>	<i>või seotud muutustest</i> <ul style="list-style-type: none"> • Asutuse kinnisvarainvesteeringute väärtuse langemise risk • Kinnisvaraga seotud finantsinstrumentide (nt kinnisvarainvesteeringute fondid) väärtus (kui on asjakohane) 	<i>Asutuse omandis oleva kinnisvara puhul kehtib määrus (EL) nr 575/2013: artikli 134 lõige 1 – järelevalveasutus artikkel 156 – sisereitingute meetod</i>
Lahjendusrisk	<i>Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõige 53</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Lahjendamisrisk kõigi krediidiportfellide puhul, mille suhtes IRB-lähenemisviisi ei kohaldata, ning nende puhul, mille lahjendamisriski peetakse portfelli seisukohast ebaoluliseks • Kuidas võetakse asutuse koondlahjendamisriski hindamisel arvesse positsioone, mis on iga portfelli või positsiooniklassi piires ebaolulised • Kui asjakohane, kas kaupmehe maksesüsteemide omandava ettevõtte lahjendusriski positsioonide riskihindamine (nt tagastuspositsioonide tingimuslike kohustuste portfellis) on asjakohane ja põhineb aluspositsioonide järjepideval segmenteerimisel kooskõlas nende peamiste lepinguliste omadustega, st aluseks olevate müügitehingute olemuse, töödeldud maksete ajastuse ja standardsete riskimaandamismehhanismide kohaldamisega. 	
Regulatiivselt heakskiidetud mudelite mudelirisk	<i>Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkt 52b</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Jälgimine, kas asutus täidab endiselt miinimumnõudeid, ning tagamine, et asjaomaseid omavahendite nõudeid ei alahinnataks • Hindamine võib põhineda teabel, mis on saadud muude järelevalvemeetmete, sealhulgas direktiivi 2013/36/EL artikli 101 kohaselt võetud järelevalvemeetmete käigus 	<i>Direktiiv 2013/36/EL: artikkel 3</i>

II lisa. Tururiski alamkategoriad

Järgmises tabelis on mittetäielik loetelu tururiski alamkategoriatest, mida pädevad asutused peaksid vajaduse korral arvesse võtma.

Tururiski alamkategoriad (1. tase)	Õiguslikud viited/mõisted ⁵⁴
Intressimäära üldrisk (kauplemisportfelli kuuluv)	<p><i>Kahju risk, mis tuleneb võlainstrumentide turuväärtuse muutustest, mis tulenevad intressimäärade taseme muutustest, mis ei ole seotud nende üksikute võlainstrumentide spetsiifiliste omadustega.</i></p> <p><u>Asjakohased õiguslikud viited kapitali käsitlemisele:</u></p> <p>> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist (FRTB) – sisemudelid</p> <p>Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 5. peatükk – artikkel 362</p> <p>> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – standardmeetod / pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – lihtsustatud standardmeetod</p> <p>Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 2. peatükk, 2. jagu, 2. alajagu – artiklid 339–340 (võlakirjade üldrisk)</p> <p>> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne standardmeetod</p> <p>Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1a peatükk, 2. jagu – artiklid 325d–325k (tundlikkusel põhinev meetod, üldine intressimäärarisk)</p> <p>> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne sisemudelipõhine lähenemisviis</p> <p>Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1b peatükk – artiklid 325az–325bp (eeldatav puudujääk / stressistsenaariumi riskimõõdik (SSRM) komponent)</p>
Valuutarisk	<i>Krediidimarginaali kõikumisest tingitud võlaväärtpaberite turuväärtuse muutustest tulenev risk (vt mõisted, 1. jaotis).</i>

⁵⁴ Selles tabelis viitame enne kauplemisportfelle käsitleva põhjaliku läbivaatamise jõustumist kohaldatava määratluse ja käsitluse osas kauplemisportfelli põhjalikule läbivaatamisele. Kauplemisportfelle käsitleva põhjaliku läbivaatamise järgne analüüs viitab mõistetele ja lähenemisviisile, mida kohaldatakse pärast kauplemisportfelle käsitleva põhjaliku läbivaatamise jõustumist.

**Tururiski
alamkategoriad
(1. tase)**

Õiguslikud viited/mõisted⁵⁴

**(kauplemisportfelli
kuuluv)**

- Kapitali käsitlemine instrumendi/portfelli liikide kaupa:
 - 1) Muu kui väärtpaberistamise krediitmarginaali risk
 - 2) Väärtpaberistamise krediidiriski marginaal (väljaspool alternatiivset korrelatsioonil põhinevat kauplemisportfelli)
 - 3) Alternatiivsesse korrelatsioonil põhinevasse kauplemisportfelli lisatud väärtpaberistamise krediidiriski marginaali risk
- Hõlmab ka riigiriski (st riigivõlakirjadega seotud positsioonide turuväärtuse langemisest tuleneva kahju riski)

Asjakohased õiguslikud viited kapitali käsitlemisele

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – sisemudelid

Määrus (EL) 575/2013, kapitalinõuete määruse III osa IV jaotise 5. peatükk – artikkel 362

(Riskiväärtus (VaR) – komponent ja täiendav alternatiivse korrelatsioonil põhineva kauplemisportfelli komponent (koguriski väärtus) alternatiivse korrelatsioonil põhineva kauplemisportfelli positsioonide puhul)

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – standardmeetod / pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – lihtsustatud standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 2. peatükk, 2. jagu, 1. alajagu – artiklid 335–338 (võlainstrumentide spetsiifiline risk)

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1a peatükk, 2. jagu – artiklid 325d–325k (tundlikkusel põhinev meetod, krediitmarginaali risk (CSR) – väärtpaberistamata, CSR – väärtpaberistatud (mitte-ACTP), CSR – väärtpaberistatud (ACTP))

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne sisemudelipõhine lähenemisviis

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1b peatükk – artiklid 325az–325bp (eeldatav puudujääk / SSRM-komponent)

**Tururiski
alamkategoriad
(1. tase)**

Õiguslikud viited/mõisted⁵⁴

Risk, et instrumendi turuväärtus muutub aktsiaturu üldise liikumise tõttu või instrumendi emitendiga seotud tegurite tõttu või – tuletisinstrumendi puhul – alusinstrumendi emitendiga seotud tegurite tõttu.

Asjakohased õiguslikud viited kapitali käsitlemisele

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – sisemudelid

Määrus (EL) nr 575/2013, kapitalinõuete määruse III osa IV jaotise 5. peatükk – artikkel 362

**Aktsiarisk
(kauplemisportfelli
kuuluv)**

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – standardmeetod / pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – lihtsustatud standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 2. peatükk, 3. jagu – artiklid 341–344 (omakapitaliinstrumentide üldrisk + omakapitaliinstrumentide eririsk)

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1a peatükk, 2. jagu – artiklid 325d–325k (tundlikkusel põhinev meetod, aktsiariski riskiklass)

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne sisemudelipõhine lähenemisviis

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1b peatükk – artiklid 325az–325bp (eeldatav puudujääk / SSRM-komponent)

**Reitingute
muutumise risk**

*Finantsinstrumentidega seotud kahjumirisk, mis tuleneb emitendi või võrdlusvarade või alusvarade emitendi krediitdivõime halvenemisest. See ei hõlma maksejõuetusriski. **FRTB-raamistiku kohaselt käsitletakse seda riski osana krediitdimarginaali riskist.***

Asjakohased õiguslikud viited kapitali käsitlemisele

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – sisemudelid

**Tururiski
alamkategoriad
(1. tase)**

Õiguslikud viited/mõisted⁵⁴

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 5. peatükk, 4. jagu – artiklid 372–376

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1a peatükk, 2. jagu – artiklid 325d–325k

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne sisemudelipõhine lähenemisviis

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1b peatükk – artiklid 325az–325bp

Finantsinstrumentidest tuleneva kahju risk, mis tuleneb nende finantsinstrumentide emitentide või viite- või alusvarade emitentide makseviivitusest. Hõlmab ka riigiriski, st riigiga seotud positsioonide maksejõuetuse tõttu tekkiva kahju riski.

**Makseviivituse risk
(kauplemisportfelli
kuuluv)**

Asjakohased õiguslikud viited kapitali käsitlemisele

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – sisemudelid

Määrus (EL) nr 575/2013, III osa IV jaotise 5. peatükk – artiklid 372–376 (täiendava makseviivituse riski nõude komponent)

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1a peatükk, 5. jagu – artiklid 325v–325ad

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne sisemudelipõhine lähenemisviis

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1b peatükk – artiklid 325az–325bp (maksejõuetusriski tasu)

Määruse (EL) nr 575/2013 artikli 4 lõike 1 punkt 142 – hõlmab muu hulgas ümberarvestuslikku ja struktuurset valuutariski

**Valuutarisk
(kauplemis- ja
pangaportfellid)**

Asjakohased õiguslikud viited kapitali käsitlemisele

I) Struktuursete välisvaluutapositsioonide (S-FX positsioonid) vabastus

- Määrus (EL) 575/2013, artikkel 104c

**Tururiski
alamkategoriad
(1. tase)**

Õiguslikud viited/mõisted⁵⁴

- Suunised S-FX kohta (EBA/GL/2020/09)

II) Muude positsioonide kui S-FX-positsioonide käsitlemine

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – sisemudelid

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 5. peatükk – artiklid 362–377

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – standardmeetod / pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – lihtsustatud standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 3. peatükk – artiklid 351–354

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1a peatükk, 2. jagu – artiklid 325d–325k (tundlikkusel põhinev meetod, riskiklass „valuutarisk”)

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne sisemudelipõhine lähenemisviis

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1b peatükk, artiklid 325az–325bp (eeldatav puudujääk / SSRM-komponent)

Määrus (EL) nr 575/2013, artikli 4 lõike 1 punkt 143

**Kaubarisk
(kauplemis- ja
pangaportfellid)**

Asjakohased õiguslikud viited kapitali käsitlemisele

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – sisemudelid

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 5. peatükk – artiklid 362–377

> Enne kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – standardmeetod / pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – lihtsustatud standardmeetod

**Tururiski
alamkategoriad
(1. tase)**

Õiguslikud viited/mõisted⁵⁴

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 4. peatükk – artiklid 351–354

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1a peatükk, 2. jagu – artiklid 325d–325k (tundlikkusel põhinev meetod, riskiklass kauba risk)

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne sisemudelipõhine lähenemisviis

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1b peatükk – artiklid 325az–325bp (eeldatav puudujääk / SSRM-komponent)

**Krediidiväärtuse
korrigeerimise risk
(kauplemis- ja
pangaportfellid)**

Määrus (EL) 575/2013, artikkel 381

**Väärtuse hindamise
risk
(kauplemisportfell ja
pangaportfell)**

*Õiglase väärtusega varade ja kohustuste
raamatupidamisväärtuse muutmisest või korrigeerimisest
tulenev kahjumirisk (määrus (EL) nr 575/2013, artikkel 105 ja
määrus (EL) nr 2016/101)*

Tururiski alarühmad (2. tase)

Õiguslikud viited/mõisted

- Turuhindade ebakindlus
- Sulgemiskulud
- Hindamismudeli riskid
- Realiseerimata krediidiriski marginaalid
- Investeeringis- ja rahastamiskulud
- Kontsentreeritud positsioonid
- Tulevased halduskulud

Regulatiivne tehniline standard
usaldusväärse hindamise
kohta (määrus (EL) 2016/101)

**Tururiski
alamkategoriad
(1. tase)**

Õiguslikud viited/mõisted⁵⁴

- Ennetähtaegne lõpetamine
- Tegevusriskid (hindamisriskid)

Määrus (EL) nr 575/2013, artikkel 325u ja jääkriski lisamäära käsitlevad tehnilised standardid (määrus (EL) nr 2022/2328) – hõlmab eksootilise alusvaraga instrumentidest tulenevaid riske laiemates kategooriates ning muude jääkriskidega instrumentide jääkriski

Jääkrisk

Asjakohased õiguslikud viited kapitali käsitlemisele

> Pärast kauplemisportfelli põhjalikku läbivaatamist – alternatiivne standardmeetod

Määrus (EL) nr 575/2013, kolmas osa, IV jaotis, 1a peatükk, 4. jagu – artikkel 325u

Tururisk: Mudelirisk

Määrus (EL) 575/2013, artikli 4 lõike 1 punkt 52b

**Tururisk:
Lineaarsusest
tulenevad riskid**

- Delta-risk (risk, et finantsinstrumendi väärtus muutub riskiteguri väärtuse muutumise tõttu (esimese järgu mõjud))
- Vega-risk (risk, mis tuleneb mittelineaarse instrumendi alusvara volatiilsuse muutustest)
- Kõverusrisk (sealhulgas gamma-risk) (riskid, mida delta- ja vega-risk ei hõlma, sealhulgas risk, mis tuleneb alusvara muutuste teise järgu mõjudest ja optsioonide muudest parameetritest)

**Tururisk: Turu
likviidsus- ja
kontsentratsioonirisk**

Risk, et asutus kannab turu- või likviidsuskahjusid, mis tulenevad kontsentratsioonist, mis on seotud kas üheainsa riskiteguri või omavahel korrelatsioonis olevate mitme riskiteguri positsioonidega või instrumentidega, millel on pikk likviidsusperiood

Tururisk: Alusrisk

Nominaalselt üksteist tasakaalustavate instrumentide väärtuse muutuste ebatäiuslikust korrelatsioonist tulenev kahjumirisk

III lisa – Operatsiooniriski alarühmad

Järgmises tabelis on mittetäielik loetelu operatsiooniriski alarühmadest, mida pädevad asutused peaksid vajaduse korral arvesse võtma.

Operatsiooniriski alarühmad (1. tase)	Õiguslikud viited/mõisted	Operatsiooniriski alarühmad (2. tase)	Õiguslikud viited/mõisted
Õiguslik risk	Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkt 52a		
Mudelirisk	Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkt 52b		
IKT-risk	Kapitalinõuete määruse artikli 4 lõike 1 punkt 52c	IKT käideldavuse ja talitluspidevusega seotud risk	Risk, et IKT riist- või tarkvarakomponentide tõrge mõjutab negatiivselt IKT-süsteemide, -andmete või -teenuste toimimist ja kättesaadavust, sealhulgas suutmatust finantsinstitutsiooni teenuseid õigeaegselt taastada; puudused IKT-süsteemide haldamises; või mis tahes muu sündmus
		IKT-turvarisk (sh küberrisk)	Oht, et volitamata juurdepääs või pahatahtlikud või tahtlikud tegevused ohustavad IKT-süsteeme, andmeid või teenuseid, sõltumata sellest, kas need pärinevad asutuse seest või väljastpoolt (nt küberrünnakud)
		IKT-muutustega seotud risk	Risk, mis tuleneb finantsinstitutsiooni suutmatusest hallata IKT-süsteemide või IKT-teenuste muutusi õigeaegselt ja kontrollitud viisil
		IKT andmetervikluse risk	Oht, et IKT-süsteemides salvestatud ja töödeldud andmed on puudulikud, ebatäpsed või erinevates IKT-süsteemides omavahel vastuolus, mis kahjustab asutuse teenuste ja tegevuste usaldusväärsust või järjepidevust ning võib kaasa tuua operatiivseid, finantsilisi, õiguslikke või mainega seotud tagajärgi

Operatsiooniriski alarühmad (1. tase)		Operatsiooniriski alarühmad (2. tase)	
Õiguslikud viited/mõisted		Õiguslikud viited/mõisted	
		Kolmandast isikust tulenev IKT-risk	risk, mis võib finantsinstitutsioonile tekkida seoses kolmandast isikust IKT-teenuste osutajate või nende alltöövõtjate osutatavate IKT-teenuste kasutamisega, sh tegevuse edasiandmise korra kaudu (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 3 lõige 18), sh IKT kontsentratsioonirisk (digitaalse tegevuskerksuse määruse artikli 3 lõige 29) nii kriitilise tähtsusega kui ka mittekriitiliste IKT-teenuste osutajatele
Kolmandast tulenev risk (muu kui IKT)	isikust	Risk, mis võib finantsüksusele tekkida seoses kolmandate osapoolte teenusepakkujate või nende alltöövõtjate poolt pakutavate funktsioonide kasutamisega, sealhulgas funktsiooni osutamine või funktsiooni toetamine, sh allhanke kokkulepete kaudu (peagi avaldatavad EBA suunised kolmandate osapooltega seotud riskide usaldusväärse juhtimise kohta)	
Krediidirisk (krediidiriskiga operatsiooniriski juhtumid, mida arvestatud kaalutud krediidiriski puhul)	seotud ei ole riskiga varas	Kapitalinõuete määruse artikli 317 lõige 5	

Operatsiooniriski alarühmad (1. tase)	Õiguslikud viited/mõisted	Operatsiooniriski alarühmad (2. tase)	Õiguslikud viited/mõisted
Tururisk (tururiskiga seotud operatsiooniriski juhtumid)	<i>Kapitalinõuete määruse artikli 317 lõige 6</i>		

IV lisa. Pangaportfelli intressiriski alamkategoriid

Allpool tabelis on esitatud mittetäielik loetelu pangaportfelli intressiriski alamkategoriatest, mida pädevad asutused peaksid vajaduse korral arvesse võtma.

Pangaportfelli intressiriski alamkategoriad (1. tase)	Õiguslikud viited/mõisted	IRRBB alamkategoriad (2. tase)	Õiguslikud viited/mõisted
Intressilõhe risk	EBA/GL/2022/14 (lõige 7 „Mõisted”)		
Alusrisk	EBA/GL/2022/14 (lõige 7 „Mõisted”)		
Opsioonirisk	EBA/GL/2022/14 (lõige 7 „Mõisted”)	Automaatse valiku risk	EBA/GL/2022/14 (lõige 7 „Mõisted”)
		Käitumuslik valikurisk	EBA/GL/2022/14 (lõige 7 „Mõisted”)

V lisa – Siirdehindade riski mõõtmine

Siirdehindade riski teise samba kapitalinõue tuleks kindlaks määrata, liites kokku iga käesolevate suuniste punktis 173 osutatud tehingupõhise tootluse meetodil põhineva siirdehindade kokkuleppega seotud riskile vastava teise samba kapitalinõude. Muid liiki siirdehindade kokkuleppeid, millega sarnaselt kantakse oluline kahju üle ELi üksusele, tuleks hinnata samamoodi. Teise samba kapitalinõue, mis vastab siirdehinnakokkuleppele, mis kuulub tehingupõhise tootluse meetodi alla, tuleks kindlaks määrata järgmiselt:

- a) finantsinstitutsioon peaks tuvastama portfelli, mille kasumit ja kahjumit kasutatakse finantsinstitutsioonile siirdehindade kokkuleppe kohaselt jaotatava summa kindlaksmääramise alusena.
- b) Finantsinstitutsioon peaks i) empiiriliste tõendite ja ii) käesolevate suuniste punkti 174 alapunktis b viidatud hinnakujunduskokkuleppes sisalduvate peamiste parameetrite alusel määrama kindlaks oma marginaalse panuse m põhinäitajatesse, millega määratakse kasumi ja kahjumi osa, mis jaotatakse siirdehindade kokkuleppes osalevate üksuste vahel.
- c) Finantsinstitutsioon peaks hankima punktis a nimetatud portfelliga seotud tururiski kapitalinõuded ($C_MRPortfolio$).
- d) Siirdehindade kokkuleppe puhul on teise samba kapitalinõue järgmine: $m \times C_MRPortfolio$. Sellele võib seada ülempiiri maksimaalse kahjuga, mida saab finantsinstitutsioonile siirdehindade kokkuleppe alusel määrata.

Finantsinstitutsioonile võib siirdehindade kokkuleppe raames väljaspool liitu asuv üksus, kellega on sõlmitud siirdehindade kokkuleppe, edastada $C_MRPortfolio$. See üksus võib esitada kapitalinõuded tururiski eeskirjade alusel, mida kohaldatakse jurisdiktsioonis, kus ta on asutatud. Kui need kolmandate riikide sätted põhinevad esimese samba kapitaliraamistikul, mis ei ole kooskõlas esimese samba tururiski kapitali raamistikuga, mida rakendatakse ELis kooskõlas määrusega (EL) nr 575/2013, peaksid pädevad asutused suurendama nõuet 1,5 teguri võrra. Pädevad asutused võivad seda kordajat vähendada või suurendada, et võtta arvesse ELi ja kolmanda riigi tururiskieeskirjade erinevuste olulisust.

Pädevad asutused võivad kehtestada siirdehinnakokkuleppe teise samba kapitalisuunised madalamaks väärtusest, mis on saadud vastavalt käesoleva lisa esimesele lõigule, kui täidetud on kõik järgmised tingimused:

- a. Selle siirdehindade kokkuleppe raames loetakse, et finantsinstitutsioon kannab ja haldab suuremat osa tururiskist, mis on seotud portfelliga, millel sisemise hinnakujunduse kokkuleppe põhineb;
- b. Broneerimismudel eeldab, et asutus võib oma kauplemiss portfelli kahjumid jaotada teistele siirdehindade kokkuleppes osalevatele üksustele;
- c. Finantsinstitutsioon esitab piisavad tõendid selle kohta, et arvestades tema rolli siirdehindade kokkuleppe peamise osalejana punkti a tähenduses, katavad selliste positsioonidega seotud tururiski kapitalinõuded, mille suhtes kohaldatakse kolmanda isiku nõudeid, juba kolmanda isiku nõuete võimalikust kahjust.